

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**AÇIK VE YEŞİL ALANLARIN KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE
ETKİSİNİN BELİRLENMESİ: SANCAKTEPE ÖRNEĞİ**

AHMET CEMİL TEPE

**DOKTORA TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**DANIŞMAN
PROF. DR. ZEKİ DEMİR**

DÜZCE, 2018

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AÇIK VE YEŞİL ALANLARIN KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE
ETKİSİNİN BELİRLENMESİ: SANCAKTEPE ÖRNEĞİ

Ahmet Cemil TEPE tarafından hazırlanan tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Zeki DEMİR

Düzce Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Zeki DEMİR

Düzce Üniversitesi

Doç.Dr. Hakan ARSLAN

Düzce Üniversitesi

Yard.Doç Dr. Mehmet Kıvanç AK

Düzce Üniversitesi

Prof. Dr.

Düzce Üniversitesi

Prof. Dr.

Düzce Üniversitesi

Tez

Savunma

Tarihi:

.../.../20

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

23 Ocak 2018

Ahmet Cemil TEPE

TEŞEKKÜR

Doktora öğrenimimde ve bu tezin hazırlanmasında gösterdiği her türlü destek ve yardımdan dolayı çok değerli hocam Prof. Dr. Zeki DEMİR'e en içten dileklerle teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca değerli katkılarını esirgemeyen hocalarım Doç.Dr. Hakan ARSLAN, Yard. Doç. Dr. Mehmet Kıvanç AK, Yard. Doç. Dr. Yaşar S. GÜLTEKİN ve Yard. Doç. Dr. Pınar GÜLTEKİN'ede şükranlarımı sunarım.

Bu çalışma boyunca yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen sevgili aileme ve çalışma arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

23 Ocak 2018

Ahmet Cemil TEPE

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ŞEKİL LİSTESİ	VIII
ÇİZELGE LİSTESİ	VIII
HARİTA LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR	VIII
SİMGELER	IX
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
EXTENDED ABSTRACT	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI	3
2. AÇIK VE YEŞİL ALANLAR	5
2.1. AÇIK VE YEŞİL ALAN KAVRAMI	5
2.1.1. Açık ve Yeşil Alanların İşlevleri	6
2.1.1.1 <i>Ekonomik İşlevler:</i>	6
2.1.1.2 <i>Yeşil Alanların Ekolojik İşlevleri:</i>	9
2.1.1.3. <i>Yeşil Alanların Sosyal İşlevleri:</i>	15
2.1.1.4 <i>Planlama Yönünden Fiziksel İşlevleri:</i>	19
2.1.2. Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması	21
2.1.2.1. <i>Açık Alanların Sınıflandırılması</i>	21
2.1.2.2. <i>Yeşil Alanların Sınıflandırılması</i>	21
2.1.3. İmar Planlarında Yeşil Alan Kavramı	24
2.1.4. Açık ve Yeşil Alanların Normları (Standartları)	26
2.1.4.1. <i>Nüfus Büyüklüğü</i>	26
2.1.4.2. <i>Kişisel İhtiyaçlar</i>	27
2.1.4.3. <i>Yerleşmenin Karakteri</i>	27
2.1.4.4. <i>Ulaşılabilirlik (Etki yarıçapı)</i>	27

3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ.....	31
3.1. YAŞAM KALİTESİNİN TANIMLANMASI.....	31
3.1.2. Yaşam Kalitesinin Öncelikli Boyutları	32
3.1.2.1. Sağlık boyutu.....	33
3.1.2.2. Mekân boyutu.....	33
3.2. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KAVRAMI.....	34
3.2.1. Kentsel Yaşam Kalitesine Uluslararası Yaklaşımlar	35
3.2.1.1. Avrupa Konseyi: Avrupa Kentsel Şartı.....	36
3.2.1.2. Birleşmiş Milletler: Habitat Gündemi ve Yerel Gündem 21.....	37
3.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİNİN ÖLÇÜMÜ	38
3.3.1. Göstergeler	38
3.3.2. Yaklaşımlar	41
3.4. YAŞAM KALİTESİNİ KONU ALAN ARAŞTIRMALAR.....	43
3.4.1. Yaşam Kalitesini Artırmada Yeşil Alanları Konu Alan Araştırma Ve Uygulama Örnekleri	44
4. MATERYAL VE YÖNTEM.....	47
4.1. MATERYAL	47
4.2. YÖNTEM.....	48
4.2.1. Araştırma Modeli.....	51
4.2.2. Veri Toplama Yöntemi.....	52
4.2.3. Örneklem Alanı Ve Büyüklüğünün Belirlenmesi	54
4.2.4. Verilerin değerlendirilmesi	55
5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	58
5.1. ÇALIŞMA ALANININA AİT SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER.....	58
5.1.1. Sancaktepe'nin Konumu	58
5.1.2. Tarihsel ve Mekânsal Gelişimi	59
5.1.3. Ulaşım	63
5.1.4. İdari Yapı	64
5.1.5. Nüfus ve Demografik Yapı.....	65
5.2. ÇALIŞMA ALANINA AİT DOĞAL ÖZELLİKLER.....	68
5.2.1. Jeoloji ve Yerleşime Uygunluk Durumu.....	68
5.2.1.1. Yerleşime Uygun Olmayan Alanlar (YUOA)	68
5.2.1.2. Yerleşime Uygun Alanlar (YU, UA).....	69

5.2.1.3. Yerleşime Önemli Alanlar (YÖ1, YÖ2, ÖA1, ÖA2, ÖA2-1, ÖA2-2, ÖA3, YÖUA-1, YÖUA-2).....	71
5.2.1.4. Ayrıntılı Jeolojik Etüt Gerektiren Alanlar (AJE, AJE-1, AJE-3).....	72
5.2.2. Eğitim ve Yükselti	73
5.2.3. İklim ve Bitki Örtüsü.....	78
5.2.4. Mülkiyet ve Alansal Arazi Kullanım Durumları	79
5.3. SANCAKTEPE İLÇESİ AÇIK YEŞİL ALAN ENVANTERİ	88
5.3.1. Birinci Bölge Açık Yeşil Alanlarının Mevcut Durum Analizi	90
5.3.2. İkinci Bölge Açık Yeşil Alanlarının Mevcut Durum Analizi	96
5.3.3. Üçüncü Bölge Açık Yeşil Alanların Mevcut Durum Analizi	103
5.3.4. Dördüncü Bölge Açık Yeşil Alanların Mevcut Durum Analizi	111
5.4. SANCAKTEPE İLÇE DÜZEYİNDE YEŞİL ALAN GEREKSİNİMİ	117
5.4.1. Aktif Yeşil Alan Gereksinimi.....	117
5.4.2. Çocuk Oyun Alanı Gereksinimi	119
5.4.3. Park Alanı Gereksinimi	120
5.4.4. Spor Alanı Gereksinimi.....	121
5.5. AKTİF YEŞİL ALANLARININ ULAŞILABİLİRLİK DURUMU.....	123
5.6. ARAŞTIRMA ALANINA İLİŞKİN ANKET SONUÇLARI.....	127
5.6.1. Sıklık Ve Yüzde Tabloları.....	128
5.6.1.1. Ankete Katılanların Sosyo Demografik Özellikleri	128
5.6.1.2. Ankete Katılanların Serbest Zaman Özellikleri	132
5.6.1.3. Ankete Katılanların Sosyal İlişkileri.....	133
5.6.1.4. Ankete Katılanların Yeşil Alan Kullanım Özellikleri.....	135
5.6.1.5. Ankete Katılanların Yeşil Alan-Yaşam kalitesine ilişkin algısal değerlendirmeleri	139
5.6.2. Ankete Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Yeşil alan Tercihlerini Değerlendirmeye Yönelik Çapraz Tabloların Kullanımı..	140
5.6.3. Ankete Katılanların medeni hal ve cinsiyet durumlarına göre T Testi	147
5.6.4. Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA).....	151
5.6.5. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular.....	160
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	166
6.1. YEŞİL ALANLARIN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI NÖRMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	167

6.2. YEŞİL ALANLARIN ANKET SONUÇLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	172
6.3. YAŞAM KALİTESİNİN YÜKSELTİLMESİNDE YEŞİL ALANLARIN ETKİNLİĞİ.....	180
7. KAYNAKLAR.....	185
8. EKLER.....	189
8.1. EK 1: ANKET FÖYÜ	189
8.2. EK 2: KORELASYON TABLOSU	194
ÖZGEÇMİŞ	204

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1. Kentlerde açık ve yeşil alanların işlevleri	18
Şekil 3.1. Kentsel yaşam kalitesine katkıda bulunan faktörler	34
Şekil 3.2. Yaşam kalitesi gösterge alanları	40
Şekil 3.3. Toplam kentsel yaşam kalitesinin bileşenleri	42
Şekil 4.1. Araştırma yöntemine ilişkin akış şeması	51
Şekil 4.2. Yaşam kalitesinin oluşum modeli	52
Şekil 4.3. Sancaktepe sınırlarındaki çalışma alanını gösteren 4 bölge	56
Şekil 5.1. Sancaktepe İlçesinin İstanbul içerisindeki konumu	59
Şekil 5.2. Damatris manastırına ait günümüz kalıntıları	60
Şekil 5.3. Sarıgazi yerleşimi tescilli parseller ve içerisinde bulunan cami	62
Şekil 5.4. Sancaktepe ulaşım ağları	64
Şekil 5.5. Sancaktepe mahalle sınırlarını gösteren görsel	65
Şekil 5.6. Sancaktepe idari sınırlarında yer alan nüfusun 19 mahalleye dağılımı	67
Şekil 5.7. Samandıra ve yakın çevresi arazi kullanım grafiği	81
Şekil 5.8. Yenidoğan bölgesi mülkiyet durumu grafiği	86
Şekil 5.9. Birinci bölgenin Sancaktepe içerisindeki konumu	90
Şekil 5.10. Birinci bölge mahallelerin dağılımı	91
Şekil 5.11. İkinci bölgenin Sancaktepe ilçesi içerisindeki konumu	97
Şekil 5.12. İkinci bölge mahallerinin dağılımı	98
Şekil 5.13. Üçüncü bölgenin Sancaktepe içerisindeki konumu	104
Şekil 5.14. Üçüncü bölge mahallelerin dağılımı	105
Şekil 5.15. Dördüncü bölgenin Sancaktepe içerisindeki konumu	111
Şekil 5.16. Dördüncü bölge mahallelerin dağılımı	112
Şekil 5.17. Çocuk oyun alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı	120
Şekil 5.18. Park alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı	121
Şekil 5.19. Spor alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı	123

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa No

Çizelge 2.1. 1999 yılı imar kanunundaki kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarları ..	25
Çizelge 2.2. 1999 imar kanununda yer alan kentsel, sosyal ve teknik alt yapı şartları. .	28
Çizelge 2.3. Dünya ülkelerinde yeşil alan standartları.	29
Çizelge 2.4. Türkiye’de ve yurt dışındaki bazı şehirlerde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m ² /kişi)	30
Çizelge 4.1. Veri toplama yöntemi.	52
Çizelge 5.1. Sancaktepe ilçesini oluşturan mahallelerinin 2015 yılı nüfus dağılımı.	65
Çizelge 5.2. Sancaktepe nüfusunun yaşlara göre dağılımı [47].....	66
Çizelge 5.2. (devam). Sancaktepe nüfusunun yaşlara göre dağılımı	67
Çizelge 5.3. Sancaktepe ilçesi açık yeşil alanların dağılımı.	89
Çizelge 5.4. Birinci bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı.....	91
Çizelge 5.5. Birinci bölge bölge aktif yeşil alanların dağılımı.	93
Çizelge 5.6. Birinci bölge bölge pasif yeşil alanların dağılımı.....	94
Çizelge 5.7. İkinci bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı.....	98
Çizelge 5.8. İkinci bölge aktif yeşil alanları.	99
Çizelge 5.9. İkinci bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.....	101
Çizelge 5.10. Üçüncü bölge aktif yeşil alanları.	105
Çizelge 5.11. Üçüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere fonksiyonel dağılımı.	106
Çizelge 5.12. Üçüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.....	108
Çizelge 5.13. Dördüncü bölge aktif yeşil alanları.	112
Çizelge 5.14. Dördüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere fonksiyonel dağılımı.	113
Çizelge 5.15. Dördüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.	115
Çizelge 5.16. Sancaktepe ilçesi yeşil alan gereksinimi.	118
Çizelge 5.17. Bölgelere göre aktif ve pasif yeşil alan miktarları.....	119
Çizelge 5.18. Sancaktepe ilçe geneli çocuk oyun alanı gereksinimi.	120
Çizelge 5.19. Sancaktepe İlçe geneli park alanı gereksinimi.	121
Çizelge 5.20. Sancaktepe İlçe geneli spor alanı gereksinimi.....	122
Çizelge 5.21. Alansal büyüklüğü 8.000 m ² ’ nin üzerine çıkan mahalle parkları.....	125
Çizelge 5.22. Ankete katılanların sosyo-demografik özellikleri.	130
Çizelge 5.23. Ankete katılanların serbest zaman özellikleri.....	132
Çizelge 5.24. Ankete katılanların sosyal ilişkileri.	134
Çizelge 5.25. Ankete katılanların yeşil alan kullanım özellikleri.....	137
Çizelge 5.26. Ankete katılanların yeşil alan yaşam kalitesi önem düzeyleri.....	139
Çizelge 5.27. Bölge ve oturlan konut türü ilişkisi.	140
Çizelge 5.28. Bölge ve yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirme yeri arasındaki ilişkisi.....	141
Çizelge 5.29. Gelir durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.	142
Çizelge 5.30. Meslek durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.....	142
Çizelge 5.31. Eğitim durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.....	143
Çizelge 5.32. Bölge ile hafta sonu boş zaman arasındaki ilişki.....	143
Çizelge 5.33. Bölge ile yaşanan çevreye aidiyet hissi arasındaki ilişki.	144
Çizelge 5.34. Bölge ile parklara gitme sıklığı arasındaki ilişki.	144
Çizelge 5.35. Yaşanılan çevreye aidiyet hisleri ile parklara gitme sıklıkları	

arasındaki ilişki.	145
Çizelge 5.36. Yaşanılan çevreye aidiyet hisleri ile park ve yeşilalanlardan memnuniyet durumları arasındaki ilişki.	145
Çizelge 5.37. Mahalleye taşınma sebepleri ile yaşam kalitesi önem düzeyi arasındaki ilişki.	146
Çizelge 5.38. Bölge ile görüşülen komşu sayısı arasındaki ilişki.	146
Çizelge 5.39. Bölge ile parklara gidilen kişi arasındaki ilişki.	147
Çizelge 5.40. Cinsiyet değişkeni açısından tüm değişkenler için bağımsız örneklem t testi.	148
Çizelge 5.41. Medeni durum açısından tüm değişkenler için bağımsız örneklem t testi.	149
Çizelge 5.42. Bölgelere göre tüm değişkenler için tek faktörlü varyans analizi	151

HARİTA LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Harita 4.1. Sancaktepe'nin İstanbuldaki konumu	47
Harita 5.1. Samandıra jeoloji ve yerleşime uygunluk durumu	69
Harita 5.2. Sarıgazi bölgesi yerleşime uygunluk durumu	71
Harita 5.3. Yenidoğan bölgesi yerleşime uygunluk durumu	73
Harita 5.4. Samandıra bölgesi eğim analizi	74
Harita 5.5. Samandıra bölgesi yükselti durumu	75
Harita 5.6. Sarıgazi bölgesi eğim analizi	76
Harita 5.7. Yenidoğan bölgesi eğim analizi	77
Harita 5.8. Yenidoğan bölgesi yükselti durumu	78
Harita 5.9. Samandıra mülkiyet durumları	80
Harita 5.10. Samandıra bölgesi alansal arazi kullanım durumu	82
Harita 5.11. Sarıgazi bölgesi mülkiyet durumu	83
Harita 5.12. Sarıgazi alansal arazi kullanım durumu	84
Harita 5.13. Yenidoğan bölgesi mülkiyet durumu	85
Harita 5.14. Yenidoğan alansal arazi kullanım durumu	87
Harita 5.15. Çocuk oyun alanları erişilebilirlik durumu	124
Harita 5.16. Park alanları erişilebilirlik durumu	126
Harita 5.17. Spor alanları erişilebilirlik durumu	127

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi
ANOVA	Varyans analizi
BUGS	Kentsel Yeşil Alanların Faydaları Projesi
ÇŞB	Çevre ve şehircilik bakanlığı
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
RUROS	Kentsel Alanların ve Açık Alanların Yeniden Keşfi
STK	Sivil toplum kuruluşu
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TEDAŞ	Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.
UİP	Uygulama imar planı
URGE	Kentsel Alanlarda Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi Amacıyla Kentsel Yeşil Alanların Geliştirilmesi projesi

SİMGELER

acre	4047 m ²
CO ²	Karbon dioksit
da	dekar
dBa	desibel
ha	hektar
O ²	Oksijen
r	Kolerasyon katsayısı
Sig	Anlamlılık

ÖZET

AÇIK VE YEŞİL ALANLARIN KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ: SANCAKTEPE ÖRNEĞİ

Ahmet Cemil TEPE
Düzce Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Doktora Tezi
Danışman: Prof. Dr. Zeki DEMİR
Ocak 2018, 203 sayfa

Kentsel çevrelerin mekânsal ve işlevsel bir ögesi olan yeşil alanlar, yaşam kalitesine etki eden bileşenlerden biridir. Yeşil alanların fiziksel aktivite düzeyi ve sosyal yaşam konuları üzerinden kentsel yaşam kalitesine etkileri bulunmaktadır. Bu çalışmada yeşil alanların sosyal bütünleşme ve konut çevresi konuları çerçevesinde yaşam kalitesine olan etkileri araştırılmıştır. Yeşil alanların yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin belirlenmesi ve yaşam kalitesinin artırılması noktasında kentsel yeşil alanlarının öneminin ortaya konması bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda ilk olarak yeşil alanlar ve yaşam kalitesi konuları üzerine literatür araştırması yapılmıştır. Yeni kentleşmekte olan yeşil alan rezervlerinin çokluğuyla dikkat çeken İstanbul ili Sancaktepe ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Çalışma alanı yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre 4 bölgeye ayrılmıştır. 4 konut bölgesi içerisindeki yeşil alanların mevcut durumu bir envanter oluşturacak şekilde ortaya konulmuştur. İlçe nüfusu yeşil alan büyüklükleri ile karşılaştırılarak kişi başına düşen yeşil alan miktarları tespit edilmiş ve sonuçlar imar normları ile kıyaslanmıştır. Çıkarılan envanterler ışığında Sancaktepe'nin yeşil alan gereksinimi değerlendirilmiştir. Ayrıca yeşil alan envanteleri hazırlanan 4 konut bölgesinde anket çalışması yapılmıştır. Bu bölgelerde yaşayanların sosyo ekonomik farklılıkları ve yeşil alan kullanım farklılıkları ile bölgelerdeki yeşil alan varlığı arasında ilişki olup olmadığı istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. Sonuç bölümünde yeşil alanlar imar normlarıyla karşılaştırılarak yeterlilikleri ve bölgelere göre farklılıkları değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları ışığında çalışmanın başında kurulan hipotezlerin doğrulukları yorumlanmış bu bağlamda yeşil alanların yaşam kalitesine olan etkileri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak yeşil alanların alansal büyüklükleri bakımından geliştirilmesinin yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etken olduğu fakat tek başına yeterli olamayacağı görülmüştür. Yeşil alanların yaşam kalitesine sağladığı katkılar, yeşil alanların varlığıyla, yeşil alanların buldukları çevre ile kurduğu mekânsal ilişkiler aracılığıyla ve yeşil alanların sosyal ve fiziksel aktivite alanlarının sağladığı olanaklar aracılığıyla oluşmaktadır. Özellikle konut çevresindeki yeşil alanların o konut alanına sağladığı mekânsal ve sosyal katkılar yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili olmaktadır.

Anahtar sözcükler: Açık ve yeşil alanlar, İstanbul, Kentsel yaşam kalitesi, Sancaktepe.

ABSTRACT

DETERMINING THE EFFECT OF OPEN AND GREEN SPACES TO THE URBAN LIFE QUALITY: EXAMPLE OF SANCAKTEPE

Ahmet Cemil TEPE

Düzce University

Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Landscape
Architecture

Doctoral Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Zeki DEMİR

January 2018, 203 pages

Green spaces, a spatial and functional element of urban environments, are one of the components that affect the quality of life. Green spaces have effects on urban life quality by means of the physical activity level and social life. In this study, the effects of green areas on the quality of life within the framework of social integration and housing environment issues were examined. The main purpose of this study is to emphasize the significance of urban green areas in order to determine the effect of green areas on the quality of life and to increase the quality of life. In this context, first of all a literature search was carried out about green areas and quality of life. The district of Sancaktepe in the province of İstanbul, attracting attention with its great number of green areas and being in the process of urbanization has been selected as the study area. The study area was divided into 4 regions according to the structure development process and structure density. The current situation of the green areas in 4 residential areas has been revealed as an inventory. The amount of green area per capita was determined by comparing the population of the district with the size of the green areas, and the results were compared with the zoning norms. The green space requirement of Sancaktepe was evaluated within the light of the inventories prepared. In addition, a survey was conducted in 4 residential areas where green area inventories were prepared. Statistical methods have been used to analyze whether there is a relation between socio-economic differences and green area utilization of residents in these regions and green area presence in the regions. In the conclusion part, the green areas were compared with the zoning norms. The sufficiency of the green areas and their differences according to the regions were evaluated. The validity of the hypotheses established at the beginning of the study was interpreted in the light of the results of the study and the effects of the green areas on the quality of life were evaluated within this context. As a conclusion, it has been seen that the improvement of green areas in terms of their spatial size is an essential factor for increasing the quality of life however it cannot be adequate only by itself. The contributions of green areas to the quality of life are established by means of the presence of green areas; the spatial relations formed between the green areas and their surroundings and the opportunities of physical and social activities in green areas. Especially, the spatial and social contributions provided by the green spaces around the residential area are effective in terms of increasing the quality of life.

Keywords: İstanbul, Open and green areas, Sancaktepe, Urban quality of life.

EXTENDED ABSTRACT

DETERMINING THE EFFECT OF OPEN AND GREEN SPACES TO THE URBAN LIFE QUALITY: EXAMPLE OF SANCAKTEPE

Ahmet Cemil TEPE

Düzce University

Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Landscape

Doctoral Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Zeki DEMİR

January 2018, 203 pages

1. INTRODUCTION:

One of the factors that have an impact on the quality of urban life is green spaces. These spaces have implications for quality of life in the context of social integration and housing environments. In this study, the effects of green spaces on the quality of life were examined in the scope of social integration and housing environments. The main objective of this study is to determine the effect of green spaces on the quality of life, and to emphasize the importance of urban green spaces for increasing quality of life.

The aim of the study is to determine the effectiveness of green spaces and the factors that facilitate the contribution of green spaces to quality of life. In this context, the effect of green spaces on quality of life was investigated through studies carried out in housing groups with different features. The relation between the presence of green spaces in zones separated according to different building densities and development process and the satisfaction of the users in these zones from their environment was studied from the perspective of the contributions of green spaces to quality of life. The district of Sancaktepe in İstanbul, newly urbanized and attracting attention with its abundance of green spaces was selected as the study area. The contribution of green spaces in the creation of quality of life in Sancaktepe was revealed through the important aspects of green spaces in terms of housing zones with different characteristics and groups with different socio-economic structures in this study. In this way, prominent areas of intervention and solutions for the development of green spaces in terms of housing zones and social environments with different features in Sancaktepe were determined.

2. MATERIAL AND METHODS:

Sancaktepe green spaces inventory, prepared regarding the green spaces of Sancaktepe, and the results of the survey conducted with the people of Sancaktepe formed the fundamental research materials. A 1/1000 scaled zoning plan prepared by Sancaktepe Municipality and the plan report were used as research materials in this thesis. Satellite images of Sancaktepe district, photographs, slides and reports of the district, and the resources obtained from the Directorate of Parks and Recreation, and Directorate of Real Estate, Expropriation and Zoning via oral or written interviews were also among the research materials of this thesis.

First of all the efficacy of green spaces in increasing quality of life was investigated, the information that would guide the research was compiled by literature review, and the theoretical framework was established.

Since our research is related to the socio-economic level and residential properties of housing zones, Sancaktepe was divided into four different regions according to housing density and building development processes. The existing green spaces of Sancaktepe were analyzed in details by forming an inventory in these four regions and their requirements were determined by comparing them to zoning norms and their accessibility was investigated. On the other hand, in order to determine the socio-demographic characteristics of the people and differences among the usage of green spaces, a survey was conducted in four regions. In order to determine the relation between green spaces and the users, the survey and field analyses were all conducted in these four regions to carry out the research in a certain systematic way.

In the last section of the study, the differences in green spaces between the regions were evaluated. Subsequently, the socio-economic differences of people living in these regions and the differences in the use of green spaces were evaluated based on the data obtained from the survey. In conclusion, the results received from the survey and the field studies were compared and the relation between green spaces and quality of life was examined. In accordance with the results, recommendations were made for suitable use of green spaces in Sancaktepe.

3. RESULTS AND DISCUSSIONS:

There are totally 1,366,709 m² of green spaces within the boundaries of Sancaktepe district with a surface area of 62,410,000 m². 581,991 m² of these green spaces is active

green spaces and 785,518 m² is passive green spaces. According to the population data of 2015 (354,882 people), the area of active green spaces per capita determined by the ratio of the active green spaces of 581,191 m² to the district population (354,882 people) is 1.64 m². However, according to the 1/1000 scale zoning plan, the proposed area of active green spaces per capita is 10.25 m². There is a significant difference of 8.61 m² in terms of active green spaces per capita. The total surface area corresponding to this difference is 2.359.849 m². This significant norm gap is about 4 times larger than the existing active green spaces of 581,191 m².

In conclusion, even if we consider that all the reserve areas classified as green spaces in the development plan are converted into green spaces, the area of green spaces per capita will still not be high enough to reach the value specified in the zoning norms. Urgent measures need to be taken before the increasing population and declining green space reserves make this situation even worse.

When the survey results are examined, it is seen that the socio-economic profile of the users, the usage characteristics of green spaces and the perceptual evaluation of life quality present differences according to the building development process and density. The satisfaction level with green spaces is also not directly related to the amount of green spaces in the area. In fact, it is seen that the usage frequency of green spaces is higher in areas with a small amount of green spaces. In addition, it is observed that the people living in areas with high usage of green spaces have a high sense of adopting and belonging to the environment they live in. Based on these findings, we can conclude that the use of green spaces positively affect the perception of people for their living environment and increase the quality of life.

4. CONCLUSION AND OUTLOOK:

It can be concluded that green spaces contribute positively to the quality of life based on the data obtained and the evaluations in this thesis. The improvement of green spaces in terms of spatial size is an important factor in increasing quality of life, but it will not be sufficient by itself. The contributions of green spaces to the quality of life are exerted by the presence of green spaces, the spatial relations established by green spaces with the environment, and the opportunities provided by the social and physical activity areas of green spaces. In particular, the spatial and social contributions provided by green spaces in a residential environment to that residential area are effective in raising the quality of life.

1. GİRİŞ

Kent planlamasında giderek önem kazanan bir konu olan yaşam kalitesi, kentsel çevreye ilişkin özellikler ile bireylerin söz konusu özelliklere ilişkin değerlendirmeleri ve beklentileri sonucunda oluşmaktadır. Yaşam kalitesi, genel olarak, bireyin gereksinimlerine yanıt veren niteliklere sahip bir çevreyle olan etkileşiminden oluşan algılamalar olarak tanımlanabilmektedir. Tanımdan da anlaşılabilir gibi, yaşam kalitesinin nesnel boyutu yanında öznel boyutu da önem taşımaktadır. Yaşam kalitesi gittikçe artan seviyede kişisel tatmine bağlıdır ve bu tatmin kentsel yaşama ait gereksinimler hiyerarşisinde bir tatmindir. Kentlerde yaşam kalitesi düzeyini belirleyen başlıca faktörler; arazi kullanım özellikleri ve mekânsal organizasyonları ile hizmet sunumları ve bireylerin bu hizmetlerden yararlanma düzeyleri olmaktadır [1].

İnsan onuruna yakışır koşullarda yaşama hakkının kentlerde somutlaşması yaşam kalitesinin geliştirilmesi ile sağlanmaktadır. Ancak, kentleşme ile birlikte kentlerde yaşayan nüfus ve kentlerin yayıldığı alan artarken; kentsel yaşam kalitesi azalmaktadır [2]. Kentsel alanda sunulan hizmetlerin, nüfus artış hızının gerisinde kalarak ihtiyaca cevap vermemesi, yaşamın hemen her boyutunda kalitesizliğin insanları mutsuz etmesi kentte yaşayanları kentsel yaşamdan hoşnut olmayan bireyler haline getirmiştir. Oysa araştırmalar, yaşam kalitesi yüksek olan mekânlarda yaşayanların, mutlu, üretken, kendine ve topluma faydalı, yaşamdan tat almayı bilen bireyler olabildiğini göstermektedir [3].

Kentsel çevrelerin mekânsal ve işlevsel bir parçası olan kentsel yeşil alanlar, yaşam kalitesinin önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yapılan araştırmalar, yeşil alanların insan sağlığı ve yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymaktadır. Araştırmalar gösteriyor ki yeşil alanlar ile stresin ve strese dayalı psikososyal ve psikolojik hastalıkların azalması arasında pozitif bir ilişki vardır [4].

Yeşil alanlar ekolojik, fiziksel, rekreasyonel ve toplumsal işlevleri ile kentsel çevrelerin yaşam kalitesinde etkili olmaktadır. Dış mekân etkinlikleri için açık ve yeşil alanlar, bir kentin yapısındaki çeşitli kullanımlar için fiziksel ve sosyal yapı arasında önemli bir denge unsurudur. Modern dünyanın gösterişe önem veren, planlamayı göz ardı eden

düşünce sistemi yüzünden bu denge bozulmuştur. Geçmişte fazlaca gereksinim duyulan açık ve yeşil alanlar, bozulan bu denge ve artan çevresel sorunlar nedeniyle kentsel mekânlar yeniden önem kazanmış ve bu alanların arttırılması yönünde çalışmalara başlanmıştır [5].

İleride, kentleşme olgusunun daha yüksek seviyelere ulaşması ve endüstrileşmenin gelişmesiyle açık yeşil alanlara olan gereksinimin çok fazla artacağı kesindir. Bu alanlar şehrin yapısına ait fonksiyonel ve estetik çalışmaların başlangıç noktasıdır. Kentin birçok problemi için görev üstlenen açık yeşil alanlar, kentte yaşayanların nefes alabilecekleri mekânlar olmanın yanı sıra trafiği düzenleyen bir vasıta durumundadır [5].

Günümüzün kentleri için önemi bu derece fazla olan açık-yeşil alanlar zamanla tükenmekte, insanların yaşam alanları daralmaktadır. Kentlerdeki hızlı nüfus artışı açık yeşil alan olarak kullanılması gereken alanların başka amaçlar için kullanılmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu alanları toplum istekleri ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak, kentin fiziksel ve sosyal yapısı arasındaki bağı güçlendirecek düzeyde uzun vadeli, geniş ölçekli ve sistemli planlamalar yapılarak korunması gerekir [5].

Hızla artan kent nüfusuna paralel olarak yapı yoğunlukları ve diğer plansız gelişmeler, yanlış yer seçimleri, kentlerin kırsal alanlarla olan ilişkilerinin kopmasına, kentteki açık ve yeşil alanların azalmasına neden olmaktadır [6]. Plansız gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, çeşitli kullanışlar için elverişli ve yeteri kadar arazi tahsis edilmemiş olması, değişik karakterli bölgelerin birbiri içerisine girmesine ve aralarında tampon yeşil alanların yer almamasına neden olmuştur [7]. Bugün kentlerde yaşayan insanların tek çabası iç mekânlara sahip olma kaygısıdır. Hâlbuki bir kent iç ve dış yaşam alanlarının bütün olması derecesine göre değer ve anlam kazanmaktadır [6].

Bir kentin yaşam kalitesini arttırmak veya değiştirmek gibi bir olgudan bahsetmek, kent özelliklerine süreç dışında yapılacak müdahalelerden bahsetmek anlamı taşımaktadır. Bu çerçevede mevcut kentsel düzenin iyileştirilmesi ve en önemlisi mahallelerimizin kaliteli ve sürdürülebilir yaşam çevreleri haline getirilebilmesi için yeni bir kentsel düzenin kurulması bunun için ise yenilikçi yaklaşım ve modeller üzerine oturtulmuş sistemli planlamalar gerekmektedir [8].

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI

“Açık ve Yeşil Alanların Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisinin Belirlenmesi: Sancaktepe Örneği” başlıklı bu çalışmada, yeşil alanların yaşam kalitesi ile ilişkileri ele alınmaktadır. Kentsel yaşam kalitesi üzerinde etkili olan faktörlerden bir tanesi de yeşil alanlardır. Bu alanların sosyal bütünleşme ve konut çevresi bağlamında yaşam kalitesi üzerine etkileri bulunmaktadır. Bu çalışmada yeşil alanların sosyal bütünleşme ve konut çevresi konuları çerçevesinde yaşam kalitesine olan etkileri araştırılmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, yeşil alanların yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin belirlenmesi; Yaşam kalitesinin artırılması noktasında kentsel yeşil alanlarının öneminin ortaya konmasıdır. Bu bağlamda bir yandan yeşil alanların sosyal bütünleşme ve fiziksel aktivite konuları üzerinden yaşam kalitesine olan etkileri araştırılmış, öte yandan yeşil alanların konut çevresine yönelik etkileri farklı nitelikteki konut bölgeleri üzerinden değerlendirilmiştir.

Çalışma, yeşil alanların etkinliğinin, yaşam kalitesine sağladığı katkıların geliştirilmesine yönelik, unsurların belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Toplum içerisinde sosyal ayrışmanın yaşandığı şehirlerimizde yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından, yeşil alanların sosyal bütünleşme düzeyine sağlanacak katkıları aracılığıyla da önem taşımaktadır. Diğer yandan, çalışmada ortaya konulan yeşil alan kullanım özellikleri aracılığıyla, konut çevresindeki yeşil alanların kent halkının yeşil alan kullanım amaç ve beklentileri doğrultusunda geliştirilmesine olanak sağlayacak unsurların belirlenmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesinde yeşil alanların etkinliğinin geliştirilmesine yönelik müdahalelerin tanımlanması açısından da önem taşımaktadır. Araştırma aşağıda belirtilen hipotezler üzerine oturtulmuştur;

1. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre, kullanıcı kitlesi değişim göstermektedir.
2. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre yeşil alan büyüklük ve dağılımı değişim göstermektedir.
3. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre, yeşil alan kullanım özellikleri değişim göstermektedir.
4. Yaşanılan çevredeki yeşil alan büyüklük ve niteliği ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır.

5. Kullanıcı kitlesi ile yeşil alan-yaşam kalitesi önem düzeyi arasında algısal farklılıklar vardır.

Kentsel yaşam kalitesinin artırılmasında yeşil alanların etkisinin ortaya konulacağı bu çalışmada, yeni kentleşmekte olan yeşil alan rezervlerinin çokluğuyla dikkat çeken İstanbul ili Sancaktepe ilçesi çalışma alanı olarak seçilmiştir. Sancaktepe'deki farklı mekânsal ve sosyal özellikler taşıyan konut alanlarında gerçekleştirilen bu çalışma ile Sancaktepe 'de yaşam kalitesinin oluşumunda yeşil alanların sağladığı katkılar, farklı niteliklerdeki konut alanları ve sosyo-ekonomik yapıya sahip gruplar açısından önem taşıyan yönleriyle ortaya konulmuştur. Böylelikle Sancaktepe'deki farklı özelliklerdeki konut alanları ve sosyal çevreler açısından yeşil alanların geliştirilmesinde, ön plana çıkan müdahale alanları ve çözüm yolları belirlenmiştir.

Bu kapsamda Sancaktepe'nin sınırları içerisinde yeşil alanların mevcut durumu bir envanter oluşturacak şekilde ortaya konulmuş; Bu doğrultuda alan sınırları içerisinde bulunan ilçe nüfusu yeşil alan miktarları ile karşılaştırarak analizi yapılmış, dünyadaki standartlar ile kıyaslanmıştır. Çıkarılan envanterler ışığında Sancaktepe'nin yeşil alan gereksinimi değerlendirilmiştir. Ayrıca envanteleri çıkarılan yapı gelişim süreci ve yapı yoğunlukları açısından farklı nitelikteki 4 konut bölgesinde yaşayanların, sosyo ekonomik farklılıklarını ortaya koymak, yeşil alan kullanım özellikleri ve çevresel algılarındaki farklılıkları belirlemek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise ilk olarak elde edilen veriler ışığında yeşil alanlar Çevre ve Şehircilik bakanlığı normlarıyla karşılaştırılarak yeterlilikleri ve bölgelere göre farklılıkları değerlendirilmiştir. Daha sonra yapılan anket çalışmasının sonuçları farklı niteliklerdeki konut bölgelerine göre karşılaştırılmış; bu bölgelerde yaşayanların sosyo ekonomik farklılıkları ve yeşil alan kullanım farklılıkları ile bölgelerdeki yeşil alan varlığı arasında ilişki olup olmadığı istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Son olarak ise araştırmanın sonuçları ışığında çalışmanın başında kurulan hipotezlerin doğrulukları yorumlanmış bu bağlamda yeşil alanların yaşam kalitesine olan etkileri değerlendirilmiştir.

2. AÇIK VE YEŞİL ALANLAR

Bu bölümde açık ve yeşil alan kavramları ele alınmış, açık ve yeşil alanların işlevleri, sınıflandırılması ve standartları üzerinde durulmuştur.

2.1. AÇIK VE YEŞİL ALAN KAVRAMI

Kentleşme olgusu ile ortaya çıkan ve kentlerin fiziksel kalıpları içerisinde sürekli var olan açık ve yeşil alan kavramları, kentlerin biçimleriyle doğrudan ilişkili olduğu gibi, kentlerin fiziksel karakterlerinin oluşmasında da belirleyici olmuşlardır. Kent planlama uygulamalarında yüzyıllık bir geçmişe sahip olan açık alan- yeşil alan kavramları farklı şekillerde tanımlanmaktadır [9].

[10]'a göre açık alan; tarımsal alanlar, ormanlar, fundalıklar, göller vb. gibi belirli bir arazi kullanma amacıyla ayrılmış veya park, bahçe, meydan, gezinti yeri, spor alanları, oyun alanları vb. gibi belirli işlevlere cevap veren kent içindeki veya dışındaki üzerinde yapılaşmanın olmadığı boş alanlardır [11].

Schwilgin' e göre açık alan, kent alanlarıdır ve bünyesinde üzerinde bina bulunmayan tüm alanlar ve su yüzeyleridir. Bu alanlar yapısal gelişme alanları içerisine dahil edilemezler ve parklar, çocuk oyun alanları, açık spor alanları, açık rekreasyon alanları, doğal, tarihi, kültürel ve görsel değer taşıyan kentsel açık alanlar kapsamındadır [11].

Açık alan insanın yaşantısını sürdürdüğü üzerine yapı yapılmış kapalı alanların dışında kalan ya doğal durumda bırakılmış, ya da tarımsal ve konut dışı dinlenme amaçlarına ayrılmış kent parçasıdır. Yeşil alan ise; kent ve kasabalarda, insanların dinlenmesine, gezmesine, çocukların oynamasına ayrılan ve bu yerlerin yoğun yapılanmış bir görünüm kazanmasına engel olmak amacıyla kent yönetimlerince düzenlenen gezmelik, ağaçlık yol gibi ortak kullanım alanı olarak adlandırılır. Başka bir deyişle yeşil alan kavramı mevcut açık alanların bitkisel elemanlar (odunsu ve otsu bitkiler) ile kaplı veya kombine edilmiş yüzey alanları olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre her yeşil alan bir açık alandır ancak, her açık alan bir yeşil alan olarak adlandırılmaz [7].

Kentsel alanlardaki fiziki planlamanın çerçevesini çizen düzenlemeler ve uygulamalara

yön veren yasa ve yönetmeliklerde açık ve yeşil alan kavramları şu şekilde tanımlanmaktadır; 3194 sayılı İmar Yasası öngörülerine dayanılarak hazırlanan İmar Plan Yapılması ve Değişikliklerine ait esaslara dair yönetmeliğin tanımlar bölümünde, “park, çocuk bahçesi ve oyun alanlarına ayrılmış alanlara aktif yeşil alan” denmektedir.

Tüm bu tanımlamalar kapsamında kentsel açık alanlar; sadece orada yaşayanların değil, tüm kentlilerin ortak kullanım alanı olup, üzerinde yapı bulunmayan, sokak, cadde ve meydan vasıtasıyla kent içinde yer alan çeşitli bölüm ve yapıları birbirine bağlayan kamusal mekânları içermektedir. Kentsel yeşil alanlar; insanların bir araya gelerek eğlenmesine, dinlenmesine olanak sağlayan, sosyal ilişkilerin kurulması, sürdürülmesi ve toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde büyük öneme sahip çocuk bahçesi, dinlenme alanı, gezinti alanı, oyun alanı, piknik alanı, eğlence ve kıyı alanlarının toplamıdır [9].

2.1.1. Açık ve Yeşil Alanların İşlevleri

Kentleşme için mutlak gerekli olan sağlıklı ve kaliteli kentsel çevrelerin oluşumunda açık ve yeşil alanların işlevlerinin büyük önemi vardır. Bu işlevler kentsel yaşamda fiziksel, estetik, toplumsal, psikolojik ekonomik ve ekolojik olarak ortaya çıkarlar. Bu işlevleri, kentlerin fiziksel yapısına sağladıkları yararlar ve mekânsal özellikleri ile kent insanı üzerindeki sosyo-psikolojik etkileri açısından; fiziksel ve sosyo-psikolojik olarak kabaca sınıflandırmak mümkündür [12].

Açık ve yeşil alanların sınırlı da olsa kent-doğa ilişkisini yeniden kurmak, sürdürmek, geliştirmek amacına yöneliktirler. Kent düzeyindeki açık alanlar ise koruma işlevini yüklenirler ve kentin dokusunu etkilerler. Açık ve yeşil alanlar hangi şekilde olursa olsun kentler için çeşitli işlevlere sahiptirler. Bu işlevler dört ana başlık altında sınıflandırılabilir [13].

2.1.1.1 Ekonomik İşlevler:

Açık ve yeşil alanlar enerji tasarrufu sağlama, turizm ve iş imkânı sağlama, mülk değerini artırma ve üretim işlevleri açısından ekonomik işlevlere sahiptir.

Enerji tasarrufu sağlama: Kent ormanlarının ekonomik açıdan en belirgin fonksiyonu enerji tasarrufu sağlamalarıdır. Yapılarda serinleme ya da ısınma amaçlı enerji tüketimi, ağaçların yardımıyla önemli ölçüde azalmaktadır. Ayrıca, özellikle soğuk dönemlerde gece boyunca karasal radyasyonu azaltan ağaçlar, duvar sıcaklığının aşırı düşmesini engellediğinden iç mekânlardaki ısı kaybım önemli ölçüde önler [13].

[14]'ün yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre, Amerika Birleşik Devletleri kentlerinde, 100 milyon gelişmiş ağacın (her bir ev için üç ağaç olacak şekilde) enerji için yapılan harcamalarda 2 milyon dolar tasarruf sağladığı ortaya konulmuştur. Ağaçlar binalarda kullanılan enerji miktarını yaz ayları boyunca serinletme etkileri, kış aylarında rüzgârı perdeleyerek azaltmaktadır [14]'e göre özellikle binaların yakın çevrelerinde bitkilerin uygun biçimde konumlandırılmaları maksimum enerji tasarrufun sağlanabilmesi açısından önem taşımaktadır [13].

Sıcak iklim bölgelerinde binanın batı kısmının gölgeleme amaçlı olarak ağaçlandırılması ile serin iklim bölgelerinde ise rüzgâr perdeleri oluşturularak önemli ölçüde enerji tasarrufu sağlanacağı ortaya konulmuştur. Çalışmada ortalama 6 m boyundaki bir ağacın bir konutun yıllık ısıtma- soğutma maliyetini % 8-12 oranında azalttığı vurgulanmıştır. 254 konutlu bir yerleşim alanında yapılan diğer bir çalışmada; konutların çevresinde her bir ağacın gölgeleme ile ısı kaybını azaltmadan dolayı net olarak 14 dolar tasarruf sağlandığı ortaya konulmuştur [13].

[15]'e göre; bir kent ormanında bulunan 40 yaşındaki bir dişbudak ağacı gölgeleme etkisi ile ısıtma sistemi için harcanan enerji maliyetini % 7 oranında azaltmakta ve çevresindeki konutların fiyatını % 1 oranında artırmaktadır. Yine 40 yaşındaki herhangi bir ağaç, ısıtma ya da soğutma maliyeti için ortalama 8 dolarlık tasarruf sağlamaktadır. Ağaçlar kentsel ortamda ev, arsa ve arazi gibi taşınmaz malların değerini en az % 20 oranında arttırmakta ve daha kolay satılmalarını sağlamaktadır. Kent çevresindeki ağaçlık alanlar tıbbi ve beslenme amaçlı kaynak sağladığı gibi, yakacak ve sanayi için kereste olanağı da yaratırlar [13].

Ayrıca kış aylarında bina çevrelerinde uygun şekilde dikilmiş olan bitkiler yakıt tüketiminden de tasarruf sağlar. Bu bitkiler hava rüzgâr akışını ve kar tipisini engelleyerek veya yönünü değiştirerek ısı kaybını azaltır ve % 8-12 kadar yakıt tüketiminden tasarruf sağlar. Yazın ise gölge yaparak bina içinde serinlik etkisi yaratır [13].

Turizm ve iş imkânı sağlama: Gençler uzun yaz boyunca kamp danışmalığı ve cankurtaran gibi işleri bulabilir. Çoğu genç insan için eve yakın ve korumalı ortamlar olarak iş dünyasını tanıtır. Parklar ayrıca toplum sakinleri için değerli eğitim fırsatları olarak gençleri ve yetişkinleri donatacak yetenek ve deneyimleri ile çalışmaya başlayacak uzun vadeli işleri de sunar. Bir park çoğunlukla turistler, toplantılar ve ticareti cezp edecek başlıca bir pazar aracı olarak bir kentin cazibe noktalarından biri

olur. Kamu parklarında organize edilen sanat festivalleri, sportif yarışmalar, yiyecek festivalleri, müzik konserleri ve tiyatro gösterileri yöresel dükkânlara ve lokantalara ve otellere müşteriler getirerek, toplumlara önemli pozitif ekonomik etkiler sağlamaktadır [13].

İstihdam ve gelir üretimi gibi yere bağlı ekonomik faydaları içermekte ve yer dışında yakındaki mülk fiyatları üzerine etkileri alandaki ticari faaliyetleri tutarak ve cazip hale getirerek katkılar sağlar ve turistleri çekmede önemli rolleri vardır [13].

Hedonik (mülk) değeri: Kentsel mekânda yeşil alanların ya da ormanlık alanların çevrelerinde yer alan konutların vb. taşınmaz malların fiyatlarını etkilediği de birçok araştırma ile ortaya konulmuştur. Örneğin, Kaliforniya'da Tahoe Gölü yakınlarında yapılan araştırmaya göre, yöredeki orman varlığının taşınmaz değerlerin fiyatlarını % 5-20 oranında artırdığı belirlenmiştir [13].

[14]'in yaptığı çalışma sonucunda, özellikle çevresel faktörlerin konut fiyatlarını etkilediği ortaya çıkmıştır. Örneğin su yüzeyi ile yan yana olan bir evin fiyatı % 8-10 oranında artarken, yeşil alanlarla çevrili bir evin fiyatı ise % 6-21 oranında artmaktadır.

A.B.D. Kaliforniya Davis kentinde yapılan bir araştırmada, Davis kentinin 24.000 yol ağacının, çevre kalitesini artırarak ve taşınmaz mallara değer katarak kente yıllık 1.2 milyon dolar maddi yarar sağladığı belirlenmiştir [15]. Danimarka'da Aalborg kenti yakınında yer alan ormanlık bir alanda yapılan çalışmanın sonucuna göre, yerleşim alanındaki ev fiyatlarının kent ormanının oluşturulmasından sonra 273.000 Danimarka Kronu (DKK) arttığı belirlenmiştir. Yine 1995'te Ağustos ayında, Virginia, Fairfax'ın kent ormanının fayda analizi değerlendirmesinde, Fairfax'taki toplam 57 milyon ağacın, yöreye sosyo-ekonomik yönden yıllık olarak yaklaşık 398 milyon dolar yarar sağladığı ortaya konulmuştur [13].

Artan mülk değerleri şehirlerin vergi gelirlerinin yükselmesi ile sonuçlanmaktadır. Colorado'da yapılan bir çalışmada bir semtte yapılan yeşil alanın potansiyel vergiler içinde her yıl 500 bin dolar üretebileceği hesaplanmaktadır. Aynı çalışmada yeşil alan yakın evlerin değeri 3200 feet uzaklığındaki evlerden ortalama %32 daha fazla olduğu ölçülmüştür. Bu çalışmalar, park yakınındaki evler için insanların gönüllü olarak daha fazla ödeme yapma isteklerini desteklemektedir. Ulusal emlakçılar birliğinin 2001'de ulusal çapta yaptırdığı bir ankette katılımcıların korunmuş alan ve park yakınındaki evler için gönüllü olarak % 10 daha fazla ödeme yapılabileceği ortaya çıkmıştır [13].

Kişilerin ağaç olan veya doğal alanlara yakın konutları satın alma ya da kiralama konusunda daha istekli oldukları bilinmektedir. Yeşil ile donatılmış mahalle ve konutlar her zaman daha çok tercih edildiğinden, bu tip alanların emlak değerleri daha yüksektir. Ankara’da rekreasyonel ve yeşil alanların yakın çevresinde bulunan emlaklarda değer artışının aynı bölgedeki diğer yerlere göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Örneğin, yeşil alan düzenlemesi yapılan bir yerleşim bölgesinde emlak değerleri bir yıl içinde % 22,3-36,4 oranında değer kazanmıştır [13].

Benzer bir amaçla Kanada’da dört kentte yapılan bir araştırmada, ağaçların evlerin değerini % 3-20 oranında arttırdığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili olarak Avrupa Komisyonu, kentsel çevre kalitesini belirleyen önemli faktörlerden birinin de konut ile yeşil alanlar arasındaki mesafenin olduğunu belirtmiştir. Yeşil alanların konutlara olan uzaklığının kolay erişilebilir bir mesafede (15 dakikalık yürüme mesafesinde) olması gerektiği vurgulanmaktadır [13].

Massachusetts Boston’da yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, mevcut arazi kullanımı temelinde ve kat mülkiyetinin emlak değerleri gözlemlenerek, Boston merkezinde açık yeşil alanlara yakın mesafede emlak fiyatları üzerine pozitif etkilere sahiptir [13].

Üretim işlevi: Yeşil alanların işlevlerinden biri de üretim işlevidir. Kent içerisinde ve çevresinde bulunan, tarımsal üretimin gerçekleştiği tarımsal alanlar, pek çok sektör için hammadde kaynağı olan orman ürünlerinin elde edilebildiği ormanlık alanlar, kent ve çevresinin içme ve kullanma suyu gereksiniminin karşılandığı su havzaları ekonomiye direkt katkıda bulunmaktadır.

2.1.1.2 Yeşil Alanların Ekolojik İşlevleri:

Oksijen üretimi: Ağaçların bir yıl boyunca ürettikleri net oksijenin miktarı, ağaç biyokütlesinin karbonu tutmasına ve bitkinin fotosentez aktivitesine bağlıdır. [14]’e göre, oksijen üretimine yönelik bütün ifadeler çok değişik hesaplamalara dayanmakta ve ortaya çıkan sonuçlar birbirinden oldukça farklı olmaktadır. Oksijen esas olarak bitki metabolizmasının ve az miktarda atmosferik su buharının ayrışmasının bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Atmosferik oksijen 1.18×10^{15} t olarak hesaplanmaktadır.

Dünyadaki tüm bitkilerin yıllık net oksijen üretimi 70×10^9 t’dur ve her 17000 yılda atmosferik oksijen yenilenmektedir. Üretim miktarı çok az olmakla birlikte, biyolojik işlemlerde kullanılan ve atmosfere verilen oksijen miktarı hemen hemen aynı

kalmaktadır. Bununla birlikte fosil yakıtların yanması ve bitki örtüsünün yok edilmesi sonucu çok büyük oranda potansiyel oksijen yok olmaktadır [13].

Uygun ekolojik koşullarda yetişen bir ağaç yılda 10 insana yetecek kadar oksijen üretmektedir. 150 m² yaprak yüzeyi olan bir ağaç, her yıl bir insana yetecek kadar oksijen üretmektedir. 25 m yükseklikte ve 14 m çapındaki bir ağaç saatte 0,960 kg su, 2,352 kg karbondioksit tüketirken; 1,712 kg oksijen ve 1,699 kg kuru madde üretmektedir. Ayrıca, terlemeyle yılda 10 m³ su tüketmektedir [13].

Yeşil bitkilerin, özellikle ormanların fotosentez olayı ile atmosfere önemli miktarda oksijen verdiği bilinmektedir. Örneğin; olgun yaşta bir kayın ağacı 1 saatte 2350 g CO² kullanmakta, 1710 g O² üretmektedir. 2350 g karbondioksit 10 ailenin (yani 40–50 kişinin) 1 saatte çıkardığı karbondioksit, oksijen ise 3 kişinin bir günlük oksijen ihtiyacına eşittir. Amerika Bileşik Devletlerinde yapılan bir araştırmada ise hektar başına çam ormanlarının 30 ton, yapraklı ormanların 16 ton ve kültür bitkilerinin 3–10 ton oksijen ürettiği bildirilmiştir [13].

Kirli Havanın Filtre Edilmesi ve Temiz Hava Temini: Vejetasyon havadaki katı ve gaz partikülleri maddeleri filtreleyerek kirliliği azaltmaktadır. Tozların filtre edilmesi iki şekilde olmaktadır. Aktif süzme; ağaçların yaprakları tarafından aktif adsorbsiyon ve adsorbsiyonu ile olmaktadır. Pasif süzme ise; ağaçlar tarafından hava akımlarının yönünün ve hızının değiştirilerek sedimentlerle birlikte bir türbülans oluşturması sonucunda pasif dağılma ve çökme sağlanması ile gerçekleşir [13].

Ağaçlar mevcut yaprak ağırlığının 5–10 katına kadar toz tutabilmektedir. Fransa'da 5 yıl süreyle yapılan bir araştırmada, Paris'te ağaçlı bir alanda 1 m³ havada ortalama 3910 bakteri varken, hemen yanındaki bir parkta bu miktarın 455'e düştüğü saptanmıştır [13].

Tamamen ağaçla kaplı bir alanda (parklara içindeki koruluklar gibi), ağaçlar havadan % 15 ozon, % 14 sülfürdioksit, % 13 partikül maddeleri, % 8 nitrojendioksit ve % 0.05 karbonmonoksiti uzaklaştırır. Ağaçlar ve toprak altı su kirliliği için doğal filtre görevi görür. Yaprakları, gövdeleri, kökleri ve toprakla birlikte kanalizasyona ulaşmadan önce sudan kirlenmiş partikül maddeleri uzaklaştırır. Ayrıca ağaçlar insan etkinliği ile yaratılan fosfor ve potasyum gibi besin maddelerini absorbe eder. Aksi takdirde göller ve nehirler kirlenir [13].

Yapılan bir araştırmaya göre, ağaçla kaplı alanlarda atmosferdeki partikül madde miktarının ağaçsız alanlara göre daha az olduğu belirlenmiştir. Araştırmada, 8 aylık

ölçüm sonuçlarına göre, yaprağını döken ağaçların atmosferdeki tozu % 30 (kırsal) ve % 27 (kentsel) oranında azalttığı belirlenmiştir. Yine sonuçlara göre iğne yapraklı ağaçların atmosferdeki tozu, kırsal ortamda % 42, kentsel ortamda ise % 38 oranında azalttığı ortaya çıkmıştır. Yine Sacramento kent ormanında yapılan bir başka araştırmanın sonucuna göre, kent ormanının yıllık olarak bir hektarda; tüm çalışma alanında 10.9 kg, kentsel alanda 13.9 kg ve kırsalda ise 4.2 kg hava kirleticisi tuttuğu belirlenmiştir [13].

Filtreleme kapasitesi yaprak alanının artmasıyla artmaktadır. Bu etki ağaçlarda çalılar ve çim alanlara göre daha fazladır. Koniferler yaprak alanlarının fazlalığından dolayı yaprak döken ağaçlara göre daha fazla havayı temizleme kapasitesine sahiptir. Hava koşullarının giderek kötüleştiği kış aylarında iğneli yaprakların etkileri daha fazladır. Buna karşın koniferler hava kirliliğine daha duyarlıdır ve yaprak döken bitkiler gazları daha iyi absorbe ederler. Bu nedenle karışık türler en elverişli sonucu vermektedir [13].

Serinlik ve sıcaklık etkisi: Kentlerde ısıyı absorbe eden yatay ve düşey yöndeki yoğun yapılaşma ve yol materyali (asfalt, beton, çelik, cam, çatı alanlar vb. gibi suni yüzeyler) yüksek binaların rüzgâr hızını azaltmaları, yağışın büyük bir kısmının yapay drenaj ile yer altına alınması, toprak içine sızıntının, yüzey suyu akışının geçirgen olmayan malzeme ile engellenmesi, dumanlı sis oluşumu gibi nedenlerle kentlerde kubbeye benzer bir ısı adası yapısı oluşur.

Ayrıca kentlerde alt atmosfer tabakalarında rüzgâr hızlarının çok daha düşük olması nedeniyle ısınan hava, kırsal alanlardakine oranla daha yavaş taşınır. Bu da kentlerin ısısının çevredeki kırsal alanlardan 8-12 °C yüksek olması sonucunu doğurur. Açık ve yeşil alanlar, kışın daha sıcak, yazın ise daha serin bir etki oluştururlar. Güneş battıktan sonra bitkilerin transpirasyon (terleme) olayı ve zemindeki ve su yüzeylerindeki evaporasyon (buharlaştırma) ile birlikte hava serinleşir olur. Bitki yaprakları gün ışınlarını tutar, yansıtır, absorbe eder ve bir kısmını da geçirir. Bu etkiler bitkilerin türüne, yaprak yoğunluğuna, yaprak şekline ve dallanma biçimine göre değişir. Böylece bitkiler yaz aylarında sıcaklığın düşmesini sağlarlar. Kışın ise ters yönde bir etki söz konusudur [13].

Kent ortamında geceleri ağaç altındaki sıcaklık açık alanlara oranla ortalama 5-8 °C daha yüksektir. Ağaçlar transpirasyon nedeniyle gündüzleri daha fazla serinletme etkisine sahiptir. Bitkilerdeki suyun buharlaşması için gereken ısı miktarı oldukça yüksektir. Ortalama bir ağaçtan bir yaz gününde yaklaşık 1460 kg su gaz halinde

transprasyonla kaybolmaktadır.

Bu işlem için ortalama 860 mj'lük bir enerji tüketilmektedir. Bu enerjinin neden olduğu serinletici etki ise ortalama beş adet klimaya eşittir. Enerji korunmasında ağaçların faydaları yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Örneğin, yapı yakınında yer alan ağaç ya da çalılar yaz aylarındaki sıcaklığın etkisini azaltarak, klima maliyetini % 15-35 oranında azaltmaktadır. Gölge yapıcı ya da yüzey/cephe bitkileriyle, serinlemek amacıyla kullanılan yıllık enerji maliyeti % 10 oranında azaltılabilmektedir. Ağaçlarla kaplı alanlar, çim alanlarına oranla 10 kat fazla serinletici etkiye sahiptir.

Bitkiler ısıyı bünyelerinde depolama özelliğine sahip değillerdir. Bu nedenle, bitkiyle kaplanmış alanlarda radyasyon dengesi oluşmaktadır. Bitki örtüsünün bulunmadığı kentsel alanlarda güneş enerjisi havanın ve yapı kütlelerinin ısınmasında kullanılmaktadır. Berlin'de yapılan bir araştırmada, 212 hektar genişliğindeki bir parkta, sıcaklık binaların bulunduğu alana göre 7 °C daha düşük bulunmuştur [13].

Parklar, cadde ağaçlandırmaları ile sağlanan gölgeleme ve oluşturulan gölge koridorları, nehir koridorları, vadiler, büyük alışveriş merkezlerinin yerleştiği alanlar, endüstriyel parklar gibi alanlar kentsel ısı adasında serinletici girdilerdir [13].

Nispi Hava Nemi Üzerine Etkisi: Yeşil alanlar güneş ışınlarını tutmak, rüzgâr hızını kesmek suretiyle toprağın evaporasyon ile su kaybını azaltırken, kendileri transporasyon ile ortama su verirler. Bu durum havanın nisbi nemini etkiler. Örneğin, 21 m boyunda gölge yapan yapraklı bir ağaç yazın günde 400 lt su açığa çıkarır [13]. Ağaçlar doğal klima görevi görerek kentlerin serin tutulmasına, beton ve camın etkilerinin hafifletilmesine yardımcı olur. Yalnız başına büyük bir ağacın buharlaşması 24 saat boyunca 10 oda büyüklüğünde bir yeri serinleten klima kadar serinletme etkisi üretebilir. Yeşil alanların serinletme yönelik iklimsel etkileri yeşil alanların boyutundan çok bitkilerin yaprak miktarına bağlıdır [13].

Atmosferdeki karbonun tutulması ve sera etkisinin azaltılması: Sera etkisi güneşten gelen ısınların atmosfere girdikten sonra hava kirletici gazlar tarafından tekrar uzaya yansıtılmasının engellenmesi sonucu oluşmaktadır. Yerleşim alanlarında büyük ölçüde insan aktiviteleri sonucu atmosfere verilen ve ısı emme özelliğine sahip yaklaşık 40 gaz bulunmaktadır. Sera etkisinin yaklaşık yarısı CO² tarafından oluşturulmaktadır. Ağaçlar CO² gazı içerisindeki karbonu alarak odun dokularında selüloz olarak depolarlar ve oksijeni tekrar atmosfere bırakmaktadır. Sağlıklı bir ağaç yılda yaklaşık 6 kg ya da 1

acre (4047 m²) alanda 2.6 ton karbon depolayabilmektedir. Ağaçlar, gölgeleme etkileri nedeniyle de sera etkisini azaltmaktadır. Bu etkisiyle serinlemeye yönelik gereksinimleri % 30 oranında azaltmakta ve dolayısıyla bu işlemler için gerekli olan elektrik enerjisinin üretiminde daha az fosil yakıtların kullanılmasını sağlamaktadır. CO²'in atmosferden uzaklaştırılması, odun dokularında karbonu depolaması ve serinletme etkileri nedeniyle ağaçlar sera etkisine karşı mücadelede etkin bir araçtır [13].

Güney Karolina Orman Komisyonu Raporuna göre ağaçlar, enerji üretimi için kullanılan fosil yakıt miktarını azaltarak, sera etkisini % 30'a kadar düşürmektedir. Atmosferden taşınan CO²'in bu kombinasyonu ağaçlarda depolanır. Sera etkisi mücadelesinde çok etkili bir malzeme olan ağaçlar, soğutucu etki yapmaktadır. 1 dönümlük bir alanda yer alan ağaçlar günde 18 kişiye yetecek oksijen üretir. Amerika Birleşik Devletleri'nin 10 kentinde yapılan arazi çalışmaları ve ulusal kent ormanları verileri değerlendirildiğinde, ABD'de yer alan kent ormanlarının 14,300 milyon dolar değerinde, 700 milyon ton karbonu (yıllık olarak, 460 milyon dolar değerinde, 22.8 milyon ton karbon tutarak) depoladığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmada, ABD'nin kent ormanlarının karbon depolama ulusal ortalaması (25.1 tC/ha) ile orman alanlarının karbon depolama ulusal ortalaması (53.5 tC/ha) karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak, kent ormanlarının en baskın sera gazı olan CO²'in azaltılmasında ciddi bir rol üstlendiği vurgulanmıştır [13].

Erozyonu önleme ve su dengesini sağlama: Bitki örtüsü toprağın üst kısmını örtmek suretiyle toprak ve suyun korunmasını sağlar, toprak verimliliğini artırır, toprak yüzeyine inişi yavaşlatır ve böylece yağışların toprağa işlenmesini kolaylaştırır. Ağaçlar yüzey akışını durdurur ve yüzeyden toprak taşınmasını başlatarak yüzey akışın düzenlenmesine yardım eder [13].

Yağışın tutulma miktarı çeşitli etkenlere bağlı olmakla birlikte ibrelili bitkiler daha fazla yağışı tutabilmektedirler. Örneğin, çam ormanlarında yağışın ancak % 60'ı tepe çatısını geçip toprağa ulaşabilirken, yapraklılarda bu miktar % 80'e ulaşabilmektedir. Yaprak dökken ağaçlar için, bilgisayar simülasyonu ile her 1000 ağacın, yaklaşık 4.550.000 litre yağışı yavaşlattığı belirlenmiştir. Amerika'da yapılan bir çalışmada ormanı tahrip edilmiş bir çıplak alanla, aynı rölyef ve iklim koşullarına sahip yakınındaki bir ormanlık alanda dört yıllık ölçüm sonucuna göre çıplak alanda 1278 mm, ormanlık alanda ise 1458 mm yağış ölçülmüştür. Aradaki 180 mm'lik yağış farkı her m²'de 180 litrelik

farka eşittir [13].

Yerleşim bölgesinde % 10 oranında ağaçlarla kaplı bir alan, rüzgâr hızını % 10-20 arasında azalttığından enerji (ısınma gibi) tasarrufu sağlanmaktadır. Bitkiyle kaplı alan % 30 olduğunda ise, rüzgâr hızı % 15-25 azaltmaktadır. Ağaçlar, kanalizasyon ve drenaj kanallarından daha fazla etkili ve daha az maliyetle yüzey suyu akışının fazlasını yönetebilir. Şehirlerde yollar, kaldırımlar, oto parklar ve çatılar gibi geçirimsiz yüzeyler ile kaplı olduğundan yer yüzeyinin suyu emmesi engellenerek fazla su problemleri meydana gelir. Ağaçlar yağışı keserek ve asfaltsız alanlar suyu absorbe eder, yüzey akış suları tesislerine yavaşlayarak ulaşır. A.B.D’de bir koruma organizasyonu olan American Forests metropolitan alanlarındaki ağaçlar yüzey suyunu tutma tesislerinde 400 milyon dolar olarak kentler tasarruf ettiğini hesaplamıştır [13].

Ekolojik restorasyon ve biyolojik çeşitliliği koruma: Yeşil alanlar kapsadıkları yeşilliklerle kent ekolojisinin düzeltilmesinde yardımcı olur. Kentleşme ile bozulan alanların genel ekolojik prensiplerin uygulandığı doğal sistemler ile yeniden oluşturulması beklenmektedir. Kent ormanları ve parklar, düşük enerji kullanımı, düşük kimyasal girdiler, iyi yönetilen yüzey akış suları ve doğa koruma ile geri dönüşüm modelleri oluşturmaktadır. Yeşil alanlar içerisinde yer alan su kaynakları, toprak ve benzeri doğal elemanlar, kentin kirliliğinden etkilenmeden ya da çok az etkilenerek doğal yapılarını koruyabilirler. Bu alanlar kuşlar, böcekler ve kentlerdeki diğer yaban yaşamının korunması ve geliştirilmesi için önemli habitat alanları oluşturarak biyolojik çeşitliliği korurlar [13].

Gürültünün azaltılması: Kentlerde trafik ve sanayi, spor, alışveriş ve eğlence gibi etkinlikler sonucu oluşan gürültüler önemli bir sorun oluşturmaktadır. Gürültünün insan sağlığı üzerine fizyolojik, fiziksel, psikolojik ve performans yönünden olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Bitkiler oluşturdukları yeşil kitleler yoluyla çeşitli kaynaklardan gelen gürültüyü emerek, insan ve çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltırlar veya giderirler. Geniş yapraklı, herdemyeşil, sık, büyük ve sert yaprak dokusuna, yere kadar uzanan dal yapısına sahip bitkiler gürültünün absorpsiyonunda daha etkilidir. Bitkisel gürültü perdelerinin ağaç, ağaççık ve çalı kombinasyonundan oluşması ve en az 7-8 m genişlikte olması gereklidir. Uygulama ilkelerine dikkat edilerek yapılan bitkisel gürültü perdeleri ile gürültünün 10 dBA kadar azalacağı bilimsel araştırmalarla saptanmıştır. Konya’da yapılan bir araştırmada farklı türlerden oluşan çalı gruplarının gürültüyü 6.3

dBa kadar azalttığı belirlenmiştir [13].

2.1.1.3. Yeşil Alanların Sosyal İşlevleri:

Eğitim ve kültürel faaliyetlere imkân sağlama: Parklar ve oyun alanları, çocuklar ve yetişkinlerin eğitimi için, çok sayıda eğitimsel fırsatlar sunar. Çocuklar ve gençler sağlıklı gelişime için gereksinim duyulan 4 temel ilgi alanı olan fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal alanlardır.

Oyun alanları çocukların bu yöndeki gelişmelerine katkıda bulunurlar. Parklar tüm yaşlardaki çocuklar için ileriye dönük yaşamlarında onlara yol gösterecek yeteneklerini ve güçlerini göstermek için mükemmel fırsatlar sağlar. Özellikle evlerinin yakınlarında kolay ulaşabilecekleri yerlerde oyun alanlarının olması çocuğun iletişim, işbirliği, yaratıcılık, denetim gibi yeteneklerinin gelişmesi için çok önemlidir [13].

Kültürel ve sanatsal etkinliklere ve bu yöndeki eğitime mekân oluştururlar. Açık hava tiyatrosu, dans gösterisi, konserler, spor gösterileri, heykel ve resim sergileri, vb. faaliyetlere olağanüstü olanaklar sunarlar. Yeşil alanlar kent içinde doğal alan yaratarak insanların doğayı kullanımını, merakı ve algılamalarında önemli rol oynarlar. Ekolojik eğitimin gerçekleştirilme alanlarıdır. Kentlilerin, kentlerde kaybolan bitki hayvan dünyası ile ilişki kurmalarını sağlarlar [13].

Parklar özellikle bitkilerin büyüme süreçlerinin gözlemlendiği ve sincap, kelebek, böcek gibi bazı hayvanların izlendiği yerlerdir. Kent ekosistemini değiştirerek ekolojik ve biyolojik farkına varma zevki sağlarlar. Ayrıca ağaçların tesisi sırasında çalışmalara bizzat katılan kişilerin insanlarla bir arada olma ve yararlı işler yapma duygusunu arttırırlar [13].

Suç oranını azaltma: Rekreatyonel faaliyetler suç oranlarını düşürerek toplumsal gelişimi yükseltir. Yeşil alanlar saldırganlığı azaltarak insanların rahatlaması ve canlanmasına yardımcı olmaktadır. Kent mekânlarında, araştırmacılar günlük yaşamın herhangi bir bölümünde yaklaşık 400 m veya 5 dk bir yürüyüş mesafesinde erişilebilecek kent parkları gibi canlandırıcı açık mekânları tavsiye etmektedirler. A.B.D. Teksas'ta suç ve rekreasyona ilişkin yapılan bir çalışmada 1 mil çapında uygulanan gece yarısı basketbolu suç oranını % 28 düşürdüğü bulunmuştur [13]. Parklar ve rekreatyonel faaliyetlere erişim suçun azaltılmasında ve özellikle çocuk suçlarının azaltılması ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Rekreatyonel etkinlikler gençliği sokaklardaki tehlikeden uzak tutar, onları grup etkileşimleri sağlayacak emniyetli

çevreler sağlar ve onların başka sorunlara girmeden zamanı tam kullanmalarını sağlar. Fort Myers, A.B.D. Florida'da polislerin akademik ve rekreasyonel destek ile başarı programının başlaması ile çocuk suçlarından tutuklanma oranının % 28 düştüğünü belgelendirmiştir. Gençlerin okul dereceleri önemli oranda gelişmiştir [13].

Rekreasyonel faaliyetlere imkân sağlama: Yeşil alanlar kent insanın birlikte rekreasyonel aktiviteye katıldığı birçok rekreasyonel aktivite için olanak sağlayan sosyal cazibe alanlarıdır. Kentsel yeşil alanların rekreasyonel değeri yer verilen etkinlikler ve doğrudan kullanım değerinden oluşmaktadır.

Bu alanlar eğlence, dinlenme, oyun ve spor faaliyetlerine olanak vermektedir. Kullanım açısından yeşil alanların ulaşılabilirliği, kullanılabilirliği ve çok fonksiyonlu oluşu önemlidir. Bu bağlamda yeşil alanların rekreasyonel değerinin belirlenmesinde sosyal istekler göz önüne alınmaktadır [13].

A.B.D. Washington Seattle'de yapılan bir araştırmaya göre, çocuklu ailelerin semtte ki diğer gidilecek yerlere oranla parklara yönelik daha sık gezinti yaptığı ve yapılan bu gezintilerde özellikle vejetasyon faktörü etkili olduğu bulunmuştur. Semt yeşili ile fiziksel etkinlik/sağlık arasında pozitif bir ilişki belirlenmiştir [13].

Hong Kong ve Çin'de yapılan anket çalışması sonucu, parkları çoğunlukla yaşlı insanların kullandıkları ve kullanıcıların da çoğunlukla yürüyüş ve fiziksel egzersize yönelik etkinlikleri tercih ettikleri belirtilmiştir. Bu etkinliklerin onların fiziksel ve psikolojik sağlıklarına katkı sağladığına inandıkları tespit edilmiştir [13].

Toplumsal gelişmeye katkıda bulunma: Doğa dış mekânların kullanımını özendirir, ortak kullanılan dış mekânlarda ağaçların ve çimlerin varlığı sosyal bağların gelişimini desteklemektedir. Parklar, toplumsal ilişkilerin gelişmesine imkân sağlayan, dayanışmayı arttıran, sosyal ilişkilerin kurulabileceği yerlerdir. Farklı yaş gruplarından ve sosyal sınıflardan gelen gençler, yaşlılar, komşular ve ailelerin karşılaşma ve farklı etkinliklerde (tanışma, karşılaşma, yürüme, oyun oynama, sohbet etme v.b.) bulunma yerlerdir. Çeşitli etnik grupların kültürel karakteristikleri ile kültürler arası etkileşim fırsatları sağlayabilir. Ayrıca, toplumun tüm üyeleri parkları kullanarak sosyal gerilimi düşürebilir ve sınıfları birbirinden haberdar edebilir [13].

A.B.D. Chicago ve Illinois Üniversiteleri tarafından yapılan bir çalışmada kent halkı için semt sosyal bağlarının oluşumu vejetasyon seviyesi ile hesaplanarak bulunmuştur. Yaygın yeşil alanlardaki semt sakinlerinin kısıtlı beton çevrelerde yaşayanlara göre daha

güçlü sosyal bağlara sahip olduğunu göstermiştir [13].

Kamu sağlığı koruma: Yeşil alanların insan ruh ve beden sağlığı üzerine küçümsenemeyecek ölçüde olumlu etkileri vardır [13]. Her şeyden önce kent yaşamı içinde doğadan kopmuş insanlara mevsimlere göre değişen görünümüleriyle doğayı ve doğal güzellikleri gözleme olanağı sağlayarak doğa ile bütünleşme olanağı yaratarak stresi azaltır. Yeşil renkleri ile insanlara canlılık, sevinç ve yaşam isteği vererek sözsüz, simgesel bir iletişim aracı oluştururlar. Yeşil alanlar sosyal ilişkilere, spor ve sanat faaliyetlerine imkân sağlamaları nedeniyle insan sağlığı üzerinde çok olumlu etkilere sahiptir.

Günümüze kadar yapılan araştırmalar, kentlerde yaşayan insanların kalabalık, gürültü, açık-yeşil alan eksikliği gibi nedenlerden dolayı, kırsal alanlarda yaşayan insanlardan çok farklı davranışlar gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca çevresinde ağaç bulunmayan konutlarda yaşayan insanların eşlerine ve çocuklarına uyguladıkları şiddetin, çevresinde ağaç bulunan konutlarda yaşayanlara göre daha fazla olduğu da araştırmalarla ortaya konulmuştur.

Bahçe terapisi bahçenin terapik etkilerine dayalı zihinsel sağlığın tedavisi için gelişmektedir. Ayrıca günümüzde, toplum tabanlı programlar, jeriatri (yaşlılık) programları, cezaevleri, gelişimsel özürlü programları ve özel eğitimde kullanılmaktadır [13].

Yaşlılar için yapılan bir çalışmada parka dayalı boş zaman deneyimleri ruh hali, stres ve sağlık üzerine pozitif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Hastanelerde yapılan sağlık çalışmalarında yeşil mekânı gören hastaların diğerlerine göre daha hızlı iyeleştğini göstermektedir [13].

Pennsylvania hastanesinde cerrahi hastaların iyileşmesi bir araştırmada incelenmiştir. Bazı hastaların ağaç manzaralı odaları varken bazılarının ki kahverengi tuğla duvarla kaplıdır. 10 yıllık tıbbi kayıtlar incelendiğinde ağaç manzaralı odalardaki hastaların tuğla duvarlı hastalarla mukayesesinde daha kısa yatmış, daha az ağrı kesici kullanmış ve hemşire notlarında daha az negatif yorum almıştır [13].

[15] Stresi yenmede doğal manzaraların etkili olduğunu bildirmektedir. Nitekim konuyla ilgili yaptığı bir araştırmada, hastanede odalarından ağaçları izleme şansına sahip hastaların iyileşme süreçlerinin, odalarında yalnızca tuğla duvarlar gören hastalara oranla daha hızlı olduğunu saptamıştır. Ağaç gören hastalar, bir taraftan daha az ağrı

kesiciye gereksinim dayarken, diğer taraftan da daha az olumsuz düşüncelere sahip olmaktadır. Hastane penceresinden izlenen doğal bir güzelliğin safra kesesi ameliyatı olmuş hastalarda iyileştirici etkisinin olduğunu belirtmektedir.

[15] Doğal elemanlarla tasarlanmış kreşlerdeki çocukların, doğal oyun alanlarına sahip olmayan kreşlerdeki çocuklara göre daha az ateşli hastalığa yakalandığını belirtmektedir. İskandinav araştırmacılar, doğal elemanlarla tasarlanmış topografya ve bitkilendirmedeki çeşitliliklerin daha fazla olduğu oyun alanlarında oynayan çocuklarda konsantrasyon, motor becerileri (özünde hareket olan becerilerin gelişimi; tutma, kavrama, denge, uzanma vb. yetenekler) ve sosyal aktivitelerinin daha üst düzeyde olduğunu saptamışlardır [13].

Yukarda Açık ve yeşil alanların temel işlevlerinden bahsedilmiştir. Ekonomik, Ekolojik ve Sosyal amaçlarla planlanan açık ve yeşil alanlar, kentsel büyümenin denetlenmesinde ve kent formunun oluşturulmasında önemli rol oynamaktadır. Ayrıca kentleşme için gerekli olan sağlıklı ve kaliteli kentsel çevrelerin oluşmasında açık ve yeşil alanların işlevleri büyüktür (Şekil 2.1). Tüm bu işlevlerinin yanısıra açık ve yeşil alanların planlama yönünden fiziksel birtakım işlevleri vardır.

Şekil 2.1. Kentlerde açık ve yeşil alanların işlevleri [15]

2.1.1.4 Planlama Yönünden Fiziksel İşlevleri:

Kent içi ve çevresinde planlı yerleştirilen açık-yeşil alanların kentsel kaliteyi arttırmakta pek çok fiziksel faydaları vardır.

Dolaşım-erişim işlevi: Herhangi bir yerleşim yerinde korunmuş ve günümüze kadar gelebilmiş açık alanlar; örneğin orman alanları, yamaçlar, sırtlar, kıyılar ve vadiler yalnızca varlıkları dolayısıyla bile kenti bölümleyen ya da kente biçim veren elemanlar olarak etkin olabilirler. Çok çeşitli ve farklı açık mekânlar, yoğun yerleşim bölgelerinde arzulanan çekirdek oluşumlarını önleyebilir ve kenti bölümleyerek yaratacakları mekân strüktürleri ile kentin formu üzerinde etkili olabilirler. Araç ve yaya trafiğini yönlendirir ve kolaylaştırır. Kent içi sirkülasyonda kolaylık sağlar. Yansıyan veya göz kamaştırıcı ışığı elemine eder [13].

Alan koruma işlevi: Kentin belirli noktalarında meydana gelen nüfus yoğunluğunu hafifletmekte ve toplumsal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için olanak sağlamaktadır. [15]'e göre kent gelişimi sürecinde bazı alanların koruyarak gelecekte sahip olabilecekleri işlevleri ve bunlar için gerekli olan alan gereksinimleri göz önünde bulundurularak, bu alanların geçici olarak başka kullanımlara sunulabilmesine olanak sağlarlar [13].

Ölçek işlevi: Açık alanlar kent içerisinde insanla çevresi arasında ölçü yönünden denge kurarlar. Yapı ile yakın çevresindeki açık alanın ortaklaşa yarattığı anıtsal yapı gruplarının Yüksek yapıları ile insanlar üzerinde ezici bir etkisi olan kentlerde ölçü yönünden denge kuran açık alanlar, insan üstündeki baskısını hafifleterek mekânları insan boyutuna taşırlar [13].

Estetik işlevleri: Yeşil alanlar, bir kente estetik yönden hizmet ederler. Bu alanlarda kullanılan bitkisel materyaller form, ölçü, doku, renk, çizgi gibi özellikleri ile kent mekânına estetik değer sağlarlar. Kentin yapay ve cansız öğeleri ile zıtlık oluşturarak; hareketli, renkli ve ışıklı görünüşleri, mevsimlere bağlı renk özellikleri ile kent peyzajını estetik yönden zenginleştirirler. Kentlerde kitle ya da yüzey halindeki yeşil alanlar, mimari formların sert ve katı etkilerini yumuşatır, onlara canlılık verir. Kent ölçeğinde ise yumuşak bir doku özelliği oluştururlar. Yeşil alanlar, görülmesi tercih edilmeyen görünüşleri maskeleyerek istenmeyen objeleri ve görüntüleri kamufle etmektedirler [13].

Değişik kentsel kullanımlar arasında tampon görevi: Kentin fiziksel yapısı içinde açık

yeşil alanlar farklı kullanım alanlarını birbirinden ayırır ve kentin fiziksel yönden dengesini sağlarlar. Kentlerin strüktürüne önemli oranda katkıda bulunarak, konaklama, ticaret, iş ve eğitim yapıları gibi farklı nitelikteki alanlar arasında tampon işlevini üstlenirler. İnsan ile çevre, yapı ile yapı, yapı kitleleri ile boşluklar arasında denge sağlar ve organik bir ilişki kurarlar. Kent içerisindeki dağılımları ile yapı ve insan kitlelerinin yoğunluğunu hafifleten denge unsurlarıdır [13].

İstenmeyen görüntüler ve ulaşım için sınır, engel ve perde oluşturur. Yeşil kuşaklar halinde kent gelişimini denetleyerek kontrolsüz büyümesini engellemek için tampon görevi yapmaktadır. Aynı zamanda kent çevresinde tarımsal üretime de olanak sağlar [13].

Tarihi koruma: Tarihi ve kültürel mirasın korunmasında katkılarda restorasyonu yapılarak korunan tarihi parklar halkın bu konudaki bilincini arttırmakta aynı zamanda tarihi alanların korunmasına imkân sağlamaktadır. Amerika'da parklar ve rekreasyon şubelerinin yapmış olduğu önemli projeler bulunmaktadır. Frederick Law Olmsted ve Calvert Vaux tarafından 1886'da tasarımı yapılan New York, Brooklyn'de ki Prospect Park üzerinde önemli bir peyzaj restorasyon projesi yapılmıştır. Proje ekolojik restorasyon ve tarihi koruma hareketi olarak sunulmuştur. Bu projeler doğal ekolojik restorasyon ile orijinal tasarım özelliklerinin tarihsel korumasını birleştirmektedir. Bu çalışmada park kullanıcıları üzerine yapılan anketlerden toplanan bilgi değerlendirilmiştir. Sosyal ve kültürel deneyimlerin tarihsel olarak önemli olduğu birçok park kullanıcı tecrübesi ile dikkat çekmektedir [13].

Mimari etkileri: Gerek gövde, gerekse taçlarıyla mekân oluşturan ağaçlar, çok katlı yapıların yer aldığı alanlarda çatı etkisi yaratarak, insan ölçeğine inilme olanağı sağlarlar. Mimari öğelerin arkalarında, yanlarında kullanılmalarıyla fon etkisi oluştururlar. Böylelikle ön plana çıkan mimari öğe, uzaktan rahatlıkla algılanabilmekte, dikkat o noktaya çekilebilmektedir. Ayrıca bitkiler keskin çizgili mimari öğelerin suni görüntülerini doğal görünümüleriyle yumuşatırlar.

Kent içinde, ağaçlar bakan kişinin bulunduğu yere göre peyzaj görünümünü çevreleyerek kapı etkisi oluştururlar. Dikey ve yatay yönde olumsuz görüntüleri örterek bakışı sınırlandırabilir ve kendi üzerine çekerek dikkat noktası oluşturabilirler. Bazı ağaçlar görkemli yapıları ve uzaktan algılanabilme özellikleri ile buldukları yerin simgesi durumuna gelmişlerdir. Genellikle elli yaşın üzerinde olan bu ağaçların bir kısmı 'Anıt Ağaç' durumundadır. Ağaçlar ayrıca güneş ya da yapay ışık kaynaklarından

direk veya farklı yüzeylerden (asfalt, cam, havuz gibi) yansıyarak gelen ışığın rahatsızlık etkisini azaltmak için kullanılabilirler [13].

2.1.2. Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Açık ve yeşil alanlar; kullanım amaçları, kent merkezine uzaklıkları, işlevleri, mekansal dağılımları, büyüklükleri, rekreasyon tipleri gibi özelliklerine göre farklı şekillerde sınıflandırılırlar [9]. Bu bölümde açık ve yeşil alanlar kendi içindeki sınıflandırmalara göre açıklanacaktır.

2.1.2.1. Açık Alanların Sınıflandırılması

İyi bir kent dokusu sirkülasyon kalıbı ve yeşil alan için gerekli açık alanlar arasındaki dengeli ilişkinin kurulması ile sağlanabilir. Açık ve yeşil alanlar kentin fiziksel yapısı ve mekânsal kalıpları ile kent bütünü içerisinde oluşturdukları sistemler ile kentlerin kullanım ve rekreasyonel işlevleri açısından da farklı şekillerde gruplanmaktadır. Kent plancısı Samuel Zisman açık alanları iki gruba ayırmaktadır [16].

- Yararlanılan alanlar (baraj gölleri, drenaj ve sistem kontrol alanları, ulaşım alanları)
- Yeşil açık alanlar (park ve rekreasyon alanları, yeşil kuşaklar, yeşil yollar, meydanlar, koridor açıklıklar hareket, ulaşım ve geçit yerleri)

Diğer bir ayırım ise [17] ve [18] tarafından işlenmiş ve işlenmemiş açık alanlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

İşlenmemiş açık alanlar; Doğal yeşiller, doğa koruma alanları. İşlenmiş açık alanlar ise insanın kültürel eylemleri şekillenmiş alanlar şeklindedir [17-18].

Peyzaj mimarı Syliva Crow açık alanları esas itibari ile iki grupta ele almaktadır. Birinci grubu oluşturan alanlar, mimari elemanların dominant olduğu alanlardır. Bunların içine kentin çok sıkışık ve hareketli yerlerindeki küçük dinlenme parkları ve küçük meydanlar girmekte ve daha çok oturma seyretme ile pasif rekreasyona hizmet etmektedir. İkinci gruba giren açık alanlar ise kentin kalabalık ve gürültülü bölümlerinden uzakta olan insanlara huzurlu, sakin dinlenme ve aktif rekreasyon olanağı sağlayan açık alanlardır [18].

2.1.2.2. Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Günümüzde kentlerin taşıdığı anlam ve önem, içinde yaşadığımız çağın hızlı

gelişmelerine paralel olarak değişmektedir. Barındırdığı çok yönlü işlevleriyle dinamik bir yapı gösteren, canlı bir organizma olan kentler, ekonomik işlevleri yanında sosyal yaşamın gerçekleştiği ve çevre kalitesinin kentlinin yaşam kalitesini doğrudan etkilediği yerlerdir[19].

Kamusal dış mekanlar, ekonomik, politik, ekolojik ve sosyo-kültürel bakımdan kentlerin en önemli bölümleri olup kentin omurgası ve yaşam kalitesinin göstergesi durumundadır [19].

Kentsel yeşil alanlar, her şeyden önce insanlara kent ortamında doğa ile temas etme, zaman ve de mevsimlerle doğada oluşan değişimleri gözlemlene olanağı vererek doğa ile bütünleşmelerini sağlarlar. Kentlere ait yerleşme planları incelendiğinde, kent içerisindeki yeşil doku sisteminin önemli farklılıklar gösterdiği görülmektedir [20].

Bu farklılıkların ortaya çıkmasında kentin topografyası, morfolojisi, iklimi, karakteristik yapısı, yani bir tarım, ticaret, sanayi ya da turistik kent olup olmaması, politikası önemli rol oynamaktadır. Yeşil alan tipleri, etki alanlarına ve işlevlerine göre farklı gruplarda incelenir. [10] Kentsel alanda belli nüfusa sahip olan alanlarda, niteliklerine göre yeterli yeşil alan miktarı ve ölçeği için yapılan hiyerarşik ayırmada ise yeşil alanlar dört grupta irdelemiştir [21].

Konut Düzeyinde Yeşil Alanlar: Konut düzeyinde yeşil alanların en küçük birimidir. Konut düzeyinde yeşil, konuta bütünlük kazandırmaktadır. Bütünlüğü hem bitkiler arasında, hem de bitkilerle mimari elemanlar arasında sağlamak gerekmektedir. Bütünlük kavramı konutun karakterinin yanı sıra insan ve çevre ölçeğine de bağlıdır. Bu alanlar konutların ön, yan, arka bahçeleri ve balkon düzenlemeleri ve terasları olarak isimlendirilebilirler.

İlköğretim Düzeyinde Yeşil Alanlar: İlköğretim ünitesinin alansal büyüklüğü min. 5 ha. yoğunluğu ise max. 350 kişi/ha.'dır. 700-1000 konutu ve 3500-5000 nüfus öngören bu birimde okul bahçesi ile kombine edilmiş bir oyun ve çocuk bahçesi önerilmektedir [21]. Alan hesabında, planlamaya esas olan projeksiyon nüfusu dikkate alınır. Bu düzeydeki yeşil alanlar, çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları ve toplu konut bahçelerini içermektedir.

Çocuk Oyun Alanları: Çocukların yaş gruplarına göre belirlenen oyun oynama isteklerine ve yeteneklerine cevap verebilecek nitelikte oyun elemanları ile donatılmış, motorlu taşıt trafiğinden tamamen arındırılmış bölgede, güvenli bir şekilde oyun

oynadıkları alanlardır [6].

Çocuk oyun bahçeleri: 0-3, 4-7 ve 8-15 yaş gruplarına göre ayrılır ve bu yaş grubundaki çocukların istek ve ihtiyaçlarına göre planlanması yapılır.

Mahalle- Semt Düzeyinde Yeşil Alanlar: İmar ve İskân Bakanlığı Metropolitan Alan Nazım İmar Planı'nda mahalle ünitesi nüfusu min. 15000 kişi, alanı 15 ha, yoğunluğu ise max. 5000 kişi/ha olarak kabul edilmektedir. Mahalle ünitesi düzeyinde donatım çeşidi olarak oyun ve spor alanı ile mahalle parkı önerilmektedir. Kişi başına ise 2 m² oyun ve spor alanı, 2 m² mahalle parkı önerilmektedir [21].

Mahalle Parkları: Halka açık kentsel açık alanların en küçük elemanlarından birisi olan mahalle parkları, daha çok bir geçiş yeri olarak düzenlenen yeşil alanlardır. Minimum 8 dekar olması gereken mahalle parklarının etki alanı 800 m² yi geçmemektedir [21].

Spor Alanları: Yerleşim alanlarına özgü fiziki planlamaların dayandığı ilkelere biri donatımlardır. Spor alanları, halka açık spor alanları ve spor tesis alanları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Halka açık spor alanları belediyelerin sorumluluğundadır. Her yerleşim biriminin nüfus büyüklüğü ve özelliklerinin gerektirdiği donatım tesisleri içinde, spor alanları, insan sağlığı, zihinsel ve bedensel gelişme ile bireyin boş zamanını değerlendirmesi açısından önem taşımaktadır [21].

Semt Parkları: 2000-3000 konut ve 10.000-15.000 nüfus barındıran semt yerleşme biriminde yer alan, her yaş grubuna hizmet edecek rekreasyon alanlarıdır.

Meydanlar: Meydan, doğal çevre ve/veya yapılaşmış çevre öğeleri ile çevrelenmiş sınırlı bir mekândır. Meydan, belirli bir amaca yönelik toplu etkinliklere olduğu kadar bireysel isteklere bağlı hareketlere de olanak sağlar. Bireysel ve toplu etkinlikler için hiçbir ödeme yapılmadan kullanıma açıktır. Bu kamu arazisini çevreleyen yapılaşmalar tarihsel gelişme sürecinde zaman içinde oluşur. Kent kimliğini yansıtan bu yapısal gelişme genelde korunması gereken bir ortak miras yaratmaktadır [21].

Kent Ünitesi Düzeyinde Yeşil Alanlar: Kent ünitesindeki yeşil alanlar, etki alanları bakımından bütün bir kent halkına hizmet edecek büyüklük ve işlevlere sahiptir. Yerleşim yerlerinin nüfus ve yapı yoğunluğu arttıkça yeşil alan gereksinimi de artmaya büyümeye başlar. Bu nedenle mahalle-semt düzeyindeki yeşil alanların en az üç katı olacak şekilde 45.000 nüfusa, en az 135 ha.'lık alana ve hektar başına en az 350 kişilik bir kapasiteye sahip olmalıdır.

[10], kent parklarını; mahalle parkından daha büyük bir çerçevede kent halkına fiziksel, psikolojik ve sağlık yönünden hizmet veren, bazı grup elemanlarıyla donatılmış büyük yeşil alanlar şeklinde tanımlamaktadır [9].

Hayvanat Bahçeleri: Bir büyük park ve yeşil alan karakteri taşıyan ve sosyo-kültürel değeri olan bu tür mekânlar canlı müze değerindedir. Doğadan kopmuş kentlilerin doğayı daha yakından tanıdıkları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, özellikle çocuklar için çekici özellik taşıyan alanlardır [22].

Botanik Bahçeleri: Botanik bahçeleri, bilimsel eğitim ve araştırmalar yönünden çeşitli bitki türlerinin bir araya getirildiği koleksiyon sahalarıdır. Nesli tükenen bitki türlerinin yetiştirilip çoğaltılmaları için de doğa koruma yönüyle özel bir fonksiyona daha sahiptir [23] yapmış olduğu çalışmada, botanik bahçelerini her biri doğru ve dikkatli bir şekilde etiketlenmiş ağaç, çalı ve diğer otsu bitkilerin sistematik bir düzenleme içerisinde sergilendiği ilmi araştırmalar amacı ile bir araya getirildiği “canlı bitki müzeleri” olarak tanımlamıştır.

Milli Parklar ve Yaban Hayatını Koruma Kanununun 1975 sayılı kanun ve 3. Bölümünde; Botanik bahçesi bilgilerin dağıtılması, iletilmesi amacıyla kurulmuş bilimsel ve eğitsel bir kuruluş olarak tanımlanmakta ve içerisinde hotikültürel yetiştiricilik, herbaryum koleksiyonlarının kurulması, araştırma yapılabilmesi, sergileme imkânı sağlanması ve açıklayıcı hizmetlerin verilmesi özelliklerinin bulunması gerektiği vurgulanmıştır [24].

Mezarlıklar: Kasvetli, etrafı duvarlarla çevrili, genellikle mimari değeri tartışma konusu olabilen mezar ve yapıtlardan oluşan geleneksel mezarlıklarımız kent peyzajını çirkinleştirmektedir. Bu alanlar planlanırken dikkat edilecek en büyük özelliklerinden bir tanesi mezarlığın bir park özelliği kazanmasıdır [10].

Kıyı Düzenlemeleri: Toplumun yürüyüş, koşu, gezinti, seyir gibi aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşıladığı yeşil alanlardır. Kentler için çok önemli alanlardır [21].

2.1.3. İmar Planlarında Yeşil Alan Kavramı

Günümüzdeki kent planlama uygulaması dünyada 19. yüzyılda doğmuş, bu yüzyılın başından itibaren tekniğin ve sanatın gelişmesi sonucunda ortaya çıkan sanayi kentlerinin sorunlarının çözümlenmesi ve kentlerin ileriye dönük yerleşme esaslarının belirlenmesi amaçlanmıştır [25].

Ülkemizde kentsel yerleşmelerde insanların yaşadığı mekânları, çalıştığı yerleri, çeşitli hobilerini gerçekleştirdiği fonksiyon alanlarını düzenlemek, bu bölgelerin birbirleriyle ilişkilerini kurmak amacıyla imar planlama eylemleri yapılmaktadır. Bu tür eylemler; yerin sosyo-ekonomik özelliklerini göz önüne alarak, yasal ve yönetsel koşullara uygun olarak hazırlanan kent fiziki planını içerirler [21].

9 Mayıs 1985 tarihinde yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanununda imar planı yapma, yaptırma ve onama yetkisi merkezi idarenin elinden alınarak, mücavir alanlarda belediyelere, mücavir alan dışında da valiliklere verilmiştir. 3194 sayılı imar yasası ile birlikte yürürlüğe giren “imar planı yapılması ve değişikliklerine ait esaslara dair yönetmelik” 2 Eylül 1999 yılı Resmi Gazetede yayınlanan imar yasasında değişiklik öngören yönetmelikle yeniden düzenlenmiş ve aktif yeşil alan 10 m²/kişi olarak belirtilmiştir [16] (Çizelge 2.1).

Çizelge 2.1. 1999 yılı imar kanunundaki kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarları [16].

Kentsel, sosyal ve teknik alt yapı				
Nüfus	0-15000	15000-45000	45000-100000	100000-1000000
Kreş-Anaokulu	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1 m ² /kişi
İlköğretim	4 m ² /kişi	4 m ² /kişi	4.5 m ² /kişi	4.5 m ² /kişi
Ortaöğretim	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi	3 m ² /kişi
Aktif Yeşil Alan	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi	10 m²/kişi
Sağlık tesisi alanları	2 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi
Kültürel tesis alanları	0.5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	2.5 m ² /kişi
Sosyal tesis alanları	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	1 m ² /kişi	1.5 m ² /kişi
Halk Eğitim merkezi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi	0.4 m ² /kişi
Dini tesis alanı	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi	0.5 m ² /kişi
İdari tesis alanı	3 m ² /kişi	3.5 m ² /kişi	4 m ² /kişi	5 m ² /kişi
Teknik alt yapı	1 m ² /kişi	2 m ² /kişi	3 m ² /kişi	4 m ² /kişi

Nazım İmar Planı, varsa bölge veya çevre düzeni planlarına uygun olarak kentin gelişme yönü ve büyüklüklerini belirleyen ve o kentin gelişme politikası ve stratejisini belirleyen plan belgesidir. Uygulama İmar Planı da Nazım İmar Planı esaslarına göre hazırlanan ve o kentin yerleşme politikasına göre yapılaşma esaslarını ayrıntılara kadar saptayan bir uygulama planı belgesidir. İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait

Esaslara Dair Yönetmelikte Nazım İmar Planı için 1/5000 ve Uygulama İmar Planı için 1/1000 ölçek belirlenmiştir [16].

Kentsel yeşil alanlar, imar planında, aktif yeşil alanlar ve diğer yeşil alanlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aktif yeşil alanlar: Parklar, dinlenme alanları, çocuk bahçeleri, oyun alanlarıdır. Diğer Yeşil Alanlar: Orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar, makilik, fundalık ve çalılık alanlar, fuar, panayır, festival alanları, mezarlıklardır [21].

2.1.4. Açık ve Yeşil Alanların Normları (Standartları)

İnsanın sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamını sürdürmesi amacıyla, yeşil alanlara yönelik oluşturulan standartlar arasında çeşitlik görülmektedir.

Kent yapısının bir bölümünü oluşturan işlevsel yeşil alanlar kent nüfusu ve kent dokusu ile yakından ilgilidir. Kentin yaşam bölümünü oluşturan konut dokusunun, bu alanlara olan uzaklığı önemlidir. Ayrıca ihtiyaca yeterli açık ve yeşil alanların dış mekân standartlarına göre düzenlenmiş olması, kentin sağlıklı gelişmesi yönünden zorunlu olmaktadır [6]. Literatürde çeşitli kentsel işlevlerin gerektirdiği alanlar veya yapıların boyutları, türü, fiziksel yapısı konularında, en az, en çok ve en uygun ölçüleri saptayan nicel sınıflandırmalarla, bunları etkileyen kentsel değişkenlerde yapılan varsayımlar “Kentsel Standartlar” olarak adlandırılmaktadır [26].

Her ülkenin hatta bir ülkenin her kentinin açık ve yeşil alan standartları farklılık gösterebilir. Çünkü her kentin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısı farklıdır. Bir kentin açık ve yeşil alan ihtiyacının belirlenmesinde bireylerin rekreasyonlara yönelimleri önemli rol oynamaktadır. Kentsel doku içerisinde yeşil alan standartlarının belirlenmesinde dikkate alınan kriterler genel olarak şunlardır [16].

2.1.4.1. Nüfus Büyüklüğü

Yeşil alan gereksinimi ile nüfus büyüklüğü arasında doğru orantılı bir ilişki söz konusudur. Nüfus yoğunluğu, yerleşim alanı tipleri, nüfus içinde yaş aralığı yeşil alan standardını doğrudan etkilemektedir.

Yeşil alan gereksinimi nüfus büyüdükçe artar ve çeşitlenir [4]’e göre yeşil alan ihtiyacı;

- 20.000 nüfuslu bir şehir için 300 ha.
- 50.000 nüfuslu bir şehir için 800 ha.
- 100.000 nüfuslu bir şehir için 1700 ha.

- 200.000 nüfuslu bir şehir için 3700 ha.
- 500.000 nüfuslu bir şehir için 10000 ha yeşil alana ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

2.1.4.2. Kişisel İhtiyaçlar

Yerleşim biriminde yaşayan kişilerin, sosyal, ekonomik ve kültürel düzeyleri, yaş ortalamaları ve boş zaman durumları, bireylerin yeşil alan ihtiyaçlarının şekillenmesinde etkilidir [16]

2.1.4.3. Yerleşmenin Karakteri

Yerleşmenin coğrafi ve topoğrafik özellikleri, iklimi, tarihi değerlerinin durumu, sahil veya su kenarına konumlanmış olması, endüstri, turizm, yönetim veya ticari fonksiyonlarından hangisinin baskın durumda bulunması, hem yeşil alan ihtiyacını hem de yeşil alan türünün belirlenmesinde etkilidir[16].

2.1.4.4. Ulaşılabilirlik (Etki yarıçapı)

Yeşil alanların kişi başına düşen metrekaresi olarak ifade edilmesi bu alanların kullanılabilirliğine ilişkin değerlendirmelerin yapılmasına olanak sağlamamaktadır. Yeşil alanların kent genelinde ulaşılabilirlik mesafesi içerisinde dengeli bir şekilde dağılması, rekreasyonel ihtiyaçların sağlanması ile yakından ilişkilidir. Farklı büyüklük ve rekreasyonel aktiviteye sahip yeşil alanların, hizmet ettikleri kent birimine bağlı olarak ulaşılabilirlik standartları değişmektedir. Ulaşılabilirliği kolay olan aktif yeşil alanlar kent insanının fiziksel aktivitesinin artmasına katkı sağlamaktadır [27].

Yeşil alanların ulaşılabilir mesafeler içerisinde dengeli dağılımı hem rekreasyonel ihtiyaçları karşılayacak hem de kent ekosistemine önemli katkılar sağlayacaktır. Ulaşılabilirlik mesafesi olarak yürüme uzaklığı temel alınmaktadır. Semt ölçeği üzerindeki ölçeklerde yer alan yeşil alanlarda toplu taşıma ulaşımı önemlidir. Yeşil alanların konumu ve kullanıcının ziyaret sıklığı arasındaki ilişki oldukça önemlidir. Yeşil alana kullanıcının yürüyerek ulaşması 5-20 dakika arasında olmalıdır. Bu nedenle planlama yapılırken kullanıcının yaya olarak bu sürelerde yeşil alanlara ulaşımı dikkate alınmalıdır. Kullanıcıya yeşil alan ne kadar yakınsa kullanım yoğunluğu o kadar fazla olur [28]. 1999 yılı imar kanununda yer alan kentsel, sosyal ve teknik alt yapı şartlarına göre parkların alansal büyüklüklerine göre etki yarıçapları (Çizelge 2.2)'de belirtilmiştir. Avrupa Komisyonu Kentsel Denetim raporunda kentsel yeşil alanlara ideal yürüme süresi 15 dakika olarak verilmektedir. Yapılan çalışmalarda yeşil alanların

çeşitlerine göre en uygun ulaşım ve yürüme mesafeleri şöyle olmalıdır:

- Çocuk bahçeleri-oyun alanlarına ulaşım mesafesi 400 m yürüme süresi 10 dakika,
- Semt-mahalle parklarına ulaşım mesafesi 800 m, yürüme süresi 20 dakika,
- Kent parklarına ulaşım mesafesi 1200 m yürüme süresi 30 dakika [13]

Çizelge 2.2. 1999 imar kanununda yer alan kentsel, sosyal ve teknik alt yapı şartları [29].

Parklar	Etkili hizmet alanı (Yarıçap)	Kullanıcıların yaş grubu	Kişi başına büyüklük (ha/1000 kişi)	Hizmet ettiği nüfus	İdeal büyüklük (da)
Çocuk Bahçeleri	200-600 m	0-3/4-7/8-15	4		8-16
Spor alanları	2 km	7 yaş üstü	4	Bütün kent	40-60
Mahalle parkları	500-1500 m	Tüm yaşlar	8-12	3500-5000	20-40
Semt parkları	1000-2500 m	Tüm yaşlar	10-20	15000-30000	160-400
Kent parkları	1-10 km	Tüm yaşlar	80	Bütün kent	40-800
Bölge parkları	25-100 km	Tüm yaşlar	750-3000		2000-4000
Milli parklar	Bütün ülke	Tüm yaşlar	Değişken	Bütün ülke	Değişken

Kent dokusunun yoğunluğu, ulaşım olanakları ve kentlinin yaşam kültürü ile oluşturulması planlanan yeşil alanların birim alan büyüklüğü ve hizmet etki alanı, kent içindeki en küçük yerleşim tipinden en büyük yerleşim tipine kadar yeşil sistemin dengeli dağılımı sağlanmasında yarar sağlayacaktır [30].

Ülkemizde yeşil alan standart 1933 tarihli Belediye Yapı ve Yollar Yasasında, 4 m²/kişi iken, 1972 tarihli 6785 sayılı İmar Yasasında 7 m²/kişi, 1999 tarihli 3194 sayılı İmar Yasasında 10 m²/kişi 'ye çıkarılmıştır. İngiltere'nin yeşil alanlar ile ilgili oluşturduğu standartlara bakıldığında; 1927'de Milli Spor Komitesinin spor alanı standardı 4 m²/kişi iken, 1941'de bu değer 24 m²/kişi' ye çıkarılmıştır. Almanya'da ise 1956 tarihli Alman Olimpik Topluluğunun 5-17 yaş grubu nüfus için 1,5 m²/kişi oyun alanı ayrılırken 1967'de bu değer 3 m²/kişi çıkarılmıştır. Belirtilen değerler arasındaki farklılık, her ülke için belirlenen standartlar için en azlarıdır. Ülkeler kendi standartlarını, toplumsal ve fiziksel gereksinimlerine göre oluşturmaları gerekmektedir [30].

İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2006 yılında yaptığı araştırmaya göre 02.09.1999 tarihinde yayınlanan 23804 sayılı "İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait

Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” ile yapılan değişiklik sonucunda, kişi başına 7 m² olan yeşil alan standardı 10 m²'ye çıkarılmış ve bu büyüklüğün nüfus büyüklükleri ve yeşil alan türlerine göre dağılımı belirlenmiştir. Bu değişikliğe göre, 5000 kişilik ilköğretim ünitesi düzeyinde 1,5 m²/kişi büyüklüğünde çocuk bahçesi, 15000 kişilik mahalle ünitesi düzeyinde 2 m²/kişi mahalle parkı ve 3 m²/kişi spor alanı olmak üzere toplam 5 m²/kişi yeşil alan ve 45000 nüfuslu kent ünitesi düzeyinde ise 3,5 m²/kişi büyüklüğünde kent parkı ve 1 m²/kişi büyüklüğünde stadyum olmak üzere toplam 4,5 m²/kişi yeşil alan öngörülmüştür [31]. Açık ve yeşil alan ilkelerine göre alınacak standartlar her ülkeye, her yerleşime ve bunların gereksinimlerine göre değişiklikler göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen aktif yeşil alan ortalama 20,00 m² civarında seyrederken Türkiye’de bu rakam 1,00-9,00 m², arasında değişmektedir. Dünyadaki bazı ülkelerde yeşil alan standartları Çizelge 2.3’de belirtilmiştir.

Çizelge 2.3. Dünya ülkelerinde yeşil alan standartları [32].

Ülke	Kent yakını Yeşil zon	Kent parkı	Mahalle ve semt parkları	Çocuk oyun alanları	Spor alanları	Toplam
İsveç	48.1	23.8		5.6	10	87.5
Amerika	60	13-20	3.9			77-84
İngiltere	8	40	20		10	78
İtalya	18	11.6	5.5	3.2	7.5	45.8
Hollanda	30	9			6.5	45.5
Polonya	17.5	5.3	15		7.5	45.3
Fransa	10	10	4.2	3.5	8	35.7
Türkiye		3.5	2	1.5	3	10

Ülkemiz kentlerinde kişi başına düşen açık-yeşil alan miktarı, gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında oldukça düşük düzeylerde olduğu görülmektedir (Çizelge 2.4).

Çizelge 2.4. Türkiye’de ve yurt dışındaki bazı şehirlerde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi) [32].

Türkiye’deki Şehirler	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi)	Yurtdışındaki Şehirler	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı (m²/kişi)
İstanbul	6,23	Amsterdam(Hollanda)	45,5
Ankara	13.6	Berlin (Almanya)	27,1
Bursa	10	Londra (İngiltere)	26,9
İzmir	5	Roma (İtalya)	45,3
Samsun	5,6	Stockholm (İsveç)	87,5

Tablodan anlaşıldığı gibi ülkemiz imar mevzuatıyla belirlenen kişi başına yeşil alan miktarının, Avrupa Birliği kentleriyle karşılaştırıldığında düşük olduğu gözlemlenmekte ve daha dar kapsamda oluşturulduğu anlaşılmaktadır.

3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ

Çalışmanın bu bölümünde, kentsel yaşam kalitesine ilişkin kavramsal ve teorik açıklamalar yer almaktadır. Bu kapsamda kentsel yaşam kalitesi kavramı, kentsel yaşam kalitesine uluslararası yaklaşımlar ve kentsel yaşam kalitesinin ölçümüne ilişkin farklı yaklaşımlar detaylı olarak incelenmiştir.

3.1. YAŞAM KALİTESİNİN TANIMLANMASI

Bu bölümde, yaşam kalitesinin tanımına ilişkin öncelikli konular ele alınmış yaşam kalitesi kavramının bileşenleri incelenmiş yeşil alanlarla daha yüksek ilişki içerisinde olan olan mekân ve sağlık bileşenleri üzerinde durulmuştur.

Yaşam kalitesi; çok geniş bir kapsamda pek çok etkene sahip çeşitliliği çok olan yaşamla ilgilidir ve yaşamı tüm yönleriyle değerlendirmektedir. Yaşam kalitesi kapsamının çok geniş olması tanımını zorlaştırmaktadır. Yaşam kalitesi ile ilgili çok sayıda tanımlama yapılmış olmasına rağmen, üzerinde uzlaşılmış tek bir tanım bulunmamaktadır. Ancak literatürde yer alan yaşam kalitesi tanımlarında ortak özellikler olduğu görülmektedir.

Yaşam kalitesinin tanımlanmasında öne çıkan özelliklerden ilki; kavramın iki farklı boyutu içermesidir. Yaşam kalitesi, bireylerin içinde yaşadığı çevre koşulları (hava ve su kirliliği, konutun konfor şartları vb.) ve kendileriyle ilgili özelliklerinden (sağlık durumu, eğitim seviyesi vb.) oluşmaktadır. Yaşam kalitesi hem çevresel hem de psikolojik bileşenleri içeren bir kavram olarak açıklanmakta ve yaşam kalitesinin içsel ve dışsal etmenlere bağlı olduğu kabul edilmektedir. Yaşam kalitesi birey tarafından belirlenmekte ancak toplum tarafından şekillendirilmektedir [33].

Yaşam kalitesinin tanımlanmasında öne çıkan diğer bir özellik; yaşam kalitesinin bireyin algılamasıyla ilgili olduğudur. Yaşam kalitesi, aynı doğal ve yapısal çevrede yaşayan bireylerin, fiziksel ve psikolojik refahının algılanan durumsal ifadesi bir bireyin hayat içinde kendi pozisyonunu, yaşadığı kültür ve değer sistemleri içinde ve kendi amaçları, beklentileri, standartları ve ilgileri kapsamında algılayışı veya yaşamın maddi

ve maddi olmayan donanımları ve bunların sağlık, yaşam çevresi, iş, aile vb. olarak tanımlanan çeşitli alanlarda algılanması olarak tanımlanmaktadır [33].

Yaşam kalitesinin tanımlanmasında öne çıkan bir başka özellik ise; yaşam kalitesinin bireyin yaşamdan hoşnutluğu ve mutluluğu olgusudur. Bu nedenle, yaşam memnuniyeti ve refah gibi bazı kavramlar yaşam kalitesi kavramının yerine kullanılmaktadır. Yaşam kalitesi ve refah kavramlarının her ikisi de insan hayatının objektif ve subjektif durumlarını kapsamakta ancak yaşam kalitesi aynı zamanda bireysel psikolojik unsurları da içermektedir. Yaşam kalitesi, yaşamın mükemmeliyet veya memnuniyet derecesi biraraya geldiğinde bireyi mutlu veya hoşnut eden, yanıtlanmış istek ve tutkular kümesi veya yaşamdan memnuniyet olarak tanımlanmaktadır [34].

Yaşam kalitesinin tanımlanmasında öne çıkan son özellik ise; yaşam kalitesini belirleyen etmenlerin, toplumdaki topluma ve bireyden bireye değişebilen evrensel olmayan etmenler olduğu ve bu etmenlerin neredeyse sınırsız olduğudur. Dolayısıyla dinamik bir kavram olan yaşam kalitesi her toplum ve toplum içinde yer alan her birey için farklıdır; bununla beraber aynı toplumun koşullarındaki farklılaşmaya bağlı olarak da farklılık göstermektedir. Kötü koşullarda, yaşam kalitesi tanımlanırken; iş, gıda, barınma ve güvenlik olanakları gibi temel ihtiyaçlara odaklanılmaktadır. Buna karşılık iyi koşullarda yaşam kalitesi tanımı eğlence ve rekreasyon olanaklarına erişimi, mutlu bir toplumu, temiz bir çevreyi ve başarılı kişisel ve mesleki hayatı içerecek şekilde genişlemektedir [34].

Yaşam kalitesi, insan ve toplum gelişmesini etkileyen psikolojik, sosyal, fiziksel (doğal ve yapılı çevre) ve ekonomik koşullar arasındaki etkileşimin ürünü olarak tanımlanabilir. Yaşam kalitesi; insanların yaşam koşullarından, ilişkilerinden ve içinde yaşadıkları çevreden duydukları tatmin ve güven derecesidir. Bu yönüyle; güvenlik, sağlık, eğitim, kültür, aile, çalışma koşulları, doğal çevre ve konut gibi yaşam alanlarının tümüne yönelik olarak duyulan memnuniyet düzeyi, yaşam kalitesini belirlemektedir [35].

3.1.2. Yaşam Kalitesinin Öncelikli Boyutları

Yaşam kalitesi alanında en çok ele alınan konulardan ikisi, yaşam kalitesinin sağlık ve mekân boyutudur. Mekân boyutu içinde; konut, mahalle, kent ya da bölge ölçeğinde yaşam kalitesinin araştırılması ve bu alanların yaşam kalitesine etkileri çalışmalara konu olmuştur. Bunlar içinde kent en çok araştırılan çalışma ölçeğidir.

3.1.2.1. Sağlık boyutu

1990' ların başından beri, yaşam kalitesi kronik sağlık problemleri olan hastaların iyileştirilmesinde önemli bir ilgi alanı olarak ele alınmaktadır. Yaşam kalitesi araştırmaları tedavi ve hastalık süreçlerinin günlük yaşamdaki sosyal, fiziksel ve ruhsal etkilerini analiz ederek; hastaların ihtiyaç duydukları sosyal, ruhsal ve fiziksel desteği belirlemekte yarar sağlamaktadır. Yaşam kalitesinin artırılması ile genel olarak tıbbi müdahalelerin azaltılması ifade edilmekte ve yaşam kalitesi ölçümlerinden yeni ilaçların kullanımını belirlemek için yararlanılmaktadır [36].

Sağlık günlük yaşamın kaynağıdır ve yaşam kalitesi için ön koşuldur. Sağlık, kapsamı dar tutularak, bireyin hasta olmaması ve tıbbi müdahaleye gerek duymaması durumu olarak tanımlandığında; yaşam kalitesinin bileşenlerinden biridir. Ancak, günümüzde sağlığın bu kadar dar kapsamlı olarak tanımlanması yeterli değildir. Dünya Sağlık Örgütü'nce; fiziki, ruhi ve sosyal tam iyilik hali olarak tanımlanan sağlık; bu durumda yaşamın ve yaşam kalitesinin tamamını kapsar hale gelmektedir [35].

3.1.2.2. Mekân boyutu

Yaşam kalitesinin mekân boyutu ilk olarak Perloffun çalışmasında ele alınmış ve kentsel alandaki bireylerin yaşam kalitesinin doğal ve yapılı çevrenin karşılıklı etkileşmesiyle belirlendiği üzerinde durulmuştur. Bölgeleri, kentleri ve kentin bölgelerini karşılaştırmak amacıyla 1970li yıllardan beri yaşam kalitesi araştırılmakta ve ölçülmektedir. 1980 yılından sonra çalışmalar nicelik olarak artış göstermiş ve önem kazanmıştır [42].

Araştırmalarda genel olarak, istatistik analiz yöntemleri kullanılarak; yaşamdan hoşnutluğu etkileyen etmenler belirlenmeye, kentler arası karşılaştırmalar yapılmaya, kentsel yaşamı tehdit eden etmenler ortaya konmaya ve değişen yaşam koşullarına göre bireylerin kentsel yaşamdaki tercihlerinin ortaya çıkarılmasına çalışılmaktadır [37].

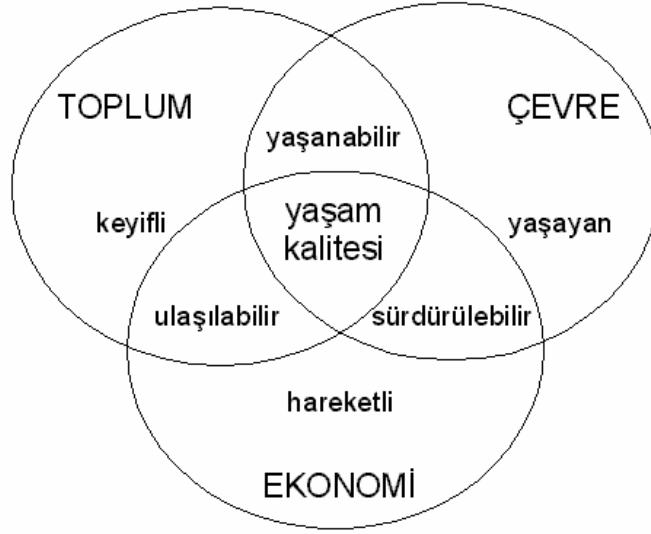
Yaşam kalitesi, nüfus hareketlerini, firma yer seçim kararlarını ve bölgesel ekonomik gelişmeyi etkileyen önemli bir unsurdur. Yaşam kalitesinin bu konulardaki rolü ve ilişkisi çeşitli araştırmalarla ortaya konmaktadır [42].

Özellikle Amerika'da 1990' lardan sonra kırsal alandan büyük kentlere yaşanan göçün yerini büyük kentlerden daha küçük kentlere yaşanan göç almıştır. Suç oranının düşük olması, çocuklar için daha iyi yaşam koşullarının olması, geçim masrafinin az olması ve rekreasyon olanaklarına erişimin kolay olması gibi yaşam kalitesi etmenleri bunun en

önemli nedenlerindendir. Özellikle büyük kentlerin çevresinde küçük kentler gelişmektedir. Buralarda; kentin sunduğu kent hizmetleri, iş olanakları, kültürel aktiviteler gibi olanaklardan yararlanılmakta; ancak suç, yüksek emlak vergisi, stres, trafik gibi dezavantajlar yaşanmamaktadır. Yapılan araştırmalar nüfus hareketlerini açıklamada ekonomik etmenlerin ve yaşam kalitesi etmenlerinin etkili olduğunu ancak yaşam kalitesinin daha baskın olduğunu ortaya koymaktadır [37].

3.2. KENTSEL YAŞAM KALİTESİ KAVRAMI

Kentsel yaşam kalitesi ile ilgili olan yaşanabilirlik, çevre kalitesi ve sürdürülebilirlik gibi kavramlar psikoloji, sosyoloji, çevre bilimleri, ekonomi, planlama, mimarlık, mühendislik, sağlık ve kamu yönetimi gibi çok sayıda akademik disiplin ve meslek alanının ilgi alanına girmektedir[38]. Kentsel yaşam kalitesinin tanımlanmasında, yaşana bilirlilik ve sürdürülebilirlik kavramları birlikte ele alınmaktadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Kentsel yaşam kalitesine katkıda bulunan faktörler [38].

Kentsel yaşam kalitesi, yaşanabilirlik ve sürdürülebilirlik kavramları; insan ve çevre (doğal, yapı, sosyal, ekonomik ve kültürel) ilişkisinin farklı açılarından oluşmaktadır. Birbirlerinden farklı olarak, yaşanabilirlik ve sürdürülebilirlik daha çok çevre ile ilgili iken, yaşam kalitesi daha çok insan ile ilgilidir ve sürdürülebilirlik gelecek ile ilgili iken, yaşanabilirlik ve yaşam kalitesi şimdiki zaman ile ilgilidir [2].

Kentsel yaşam kalitesi; toplumsal, ekonomik ve mekânsal öğeler açısından kent tanımına giren yerlerde, kentsel altyapı, iletişim, ulaşım, konut gibi olanakların sunulma

düzeyinin, önceden belirlenen standartların üstünde olması durumu olarak tanımlanmaktadır. Kentsel yaşam kalitesi, fiziksel ve duygusal faktörlerle birlikte, kenti kent yapan tüm faktörlerin oluşturduğu bir yaşam biçimi olarak görülmektedir [2].

Geniş anlamıyla kentsel yaşam kalitesi kavramı toplumsal, kültürel, siyasal öge ve süreçleri de içermektedir. Kentsel yaşam kalitesi kentte yaşayan bireylerin kentin sunduğu olanak ve fırsatlardan eşit, dengeli ve ihtiyaçları oranında yararlanmasını, aynı zamanda eğitsel, sanatsal, kültürel, siyasal etkinliklere ve süreçlere etkin biçimde katılma olanağına sahip olmasını gerektirmektedir. Kentsel yaşam kalitesi düzeyinin yüksek olduğu kent, bireyleri yalnızca barındıran değil, toplumsal, ekonomik, kültürel ve manevi ihtiyaçlarını da karşılayan, ona kent yönetimine katılması olanaklarını da sunan kenttir. Çağdaş örgütlenmeler yoluyla dayanışma, bireyler ve gruplar arasındaki iletişimin yoğunluğu, kentlilik bilinci, kent gelirlerinin toplumun çeşitli katmanları arasında dengeli dağılımı, çevresel değerlerin korunmasına ve geliştirilmesine gösterilen duyarlılık, demokrasiyi özümseme ve katılımcılık düzeyi gibi faktörler kentsel yaşam kalitesinin sağlanmasında ve düzeyinin yükseltilmesinde önemli rol oynamaktadırlar [39].

Kentsel yaşam kalitesi kavramı bir kentte çağdaş kent ve çevre standartlarının sağlanmasının yanında, kentli haklarının herkese sağlanmış olmasıyla da doğrudan ilgilidir. Kentsel yaşam kalitesi açısından bakıldığında kent, insan haklarının korunduğu ve gerçekleştirildiği bir alandır. Kentsel yaşam kalitesi, ancak bireylerin ve toplulukların hakları güvence altına alındığında gerçekleşebilir. Bu haklar hem kentlinin birey olarak sahip olduğu insan haklarını, hem de bireyin içinde yaşadığı kentin ve içinde bulunduğu kentsel toplumun bir üyesi olarak o kentin kentsel ve çevresel değerleri üzerindeki hakların tümünü kapsamaktadır. Kentli hakları; temel hakların, ekonomik, toplumsal ve kültürel hakların ve dayanışma haklarının gerçekleşme alanı olarak kent mekânında somutlaşmasıdır. Kentsel yaşam kalitesi bu hakların yerel toplum düzeyinde gerçekleşebildiği ve korunabildiği ölçüde oluşacak ve geliştirecektir [39].

3.2.1. Kentsel Yaşam Kalitesine Uluslararası Yaklaşımlar

Kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak uluslararası kuruluşların düzenlediği çeşitli toplantılar gerçekleştirilmiş ve kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik düzenlemeleri içeren uluslararası belgeler yayınlanmıştır. Kentlerde yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapan kuruluşların başlıcaları; Avrupa

Konseyi ve Birleşmiş Milletler'dir. Uluslararası kuruluşlar tarafından kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak hazırlanan ve uluslararası düzeyde kabul görmüş belgelerden en önemlileri ise; Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan Avrupa Kentsel Şartı ile Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan Habitat Gündemi ve Yerel Gündem 21'dir [39].

3.2.1.1. Avrupa Konseyi: Avrupa Kentsel Şartı

Kentli haklarının uluslararası düzeyde ele alınması 1980-1982 yılları arasında Avrupa Konseyi'nce düzenlenen ve "Yerleşmelerde Daha İyi Yaşam" sloganını benimseyen "Kentsel Rönesans İçin Avrupa Kampanyası" ile başlamıştır. Bu kampanya kapsamında geliştirilen kentsel politikaların bir sonucu olarak Avrupa Kentsel Şartı hazırlanmıştır.

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul ve ilan edilen Avrupa Kentsel Şartı, kentli hakları alanındaki en önemli belgedir. Avrupa Kentsel Şartı; Avrupa Konseyi'nin temel hak ve özgürlüklerin korunması çağrılarına paralel olarak, kentsel gelişmenin niteliksel özellikleri ve yaşam kalitesiyle doğrudan ilgilidir. 20 maddelik bir bildirge ve 13 maddelik şart ilkelerinden oluşan Şart, Avrupa'da hemen her ülkeye uygulanabilecek bir dizi yol gösterici evrensel ilkeleri tanımlamaktadır [43].

Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu'nun 20 maddelik başlıkları; Güvenlik, kirletilmemiş, sağlıklı bir çevre, istihdam, konut, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültür, kültürlerarası kaynaşma, kaliteli bir mimari ve fiziksel çevre, işlevlerin uyumu, katılım, ekonomik kalkınma, sürdürülebilir kalkınma, mal ve hizmetler, doğal zenginlikler ve kaynaklar, kişisel bütünlük, belediyeler arası işbirliği, finansal yapı ve mekanizmalar ve eşitlik şeklindedir.

Avrupa Kentsel Şartı ise, Ulaşım ve dolaşım, kentlerde çevre ve doğa, kentlerin fiziki yapıları, tarihi kentsel yapı mirası, konut, kent güvenliğinin sağlanması ve suçların önlenmesi, kentlerdeki özürü ve sosyo ekonomik bakımdan engelliler, kentsel alanlarda spor ve boş zamanları değerlendirme, yerleşimlerde kültür, yerleşimlerde kültürlerarası kaynaşma, kentlerde sağlık, halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması ve Kentlerde ekonomik kalkınma, ana başlıkları altında yer alan ilkelerden oluşmaktadır [39].

Bu şart; şiddetten, her tür kirlilikten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma hakkı; yaşadığı kent çevresini demokratik koşullarda kontrol edebilme hakkı; insanca konut edinme, sağlık, kültür hizmetlerinden yararlanma, dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli

haklarının olduğu inancını esas kabul eder. Bu nedenle, yerel ve merkezi yönetimlerin önemli bir sorumluluğu da söz konusu kentli haklarını korumak ve böylelikle kentlerdeki yaşam kalitesini artırmaktır. Avrupa Kentsel Şartı'nın kabulünden beri geçen zaman içinde sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda meydana gelen değişiklikler, kentler üzerinde yeni etkiler yaratmıştır. Bu nedenle Avrupa Kentsel Şartı'nın bazı ilkelerini yeniden tanımlamaya, bunları tamamlamaya ve güncellemeye karar veren Avrupa Konseyi, Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto isimli 2. Avrupa Kentsel Şartı'nı 29 Mayıs 2008 tarihinde kabul etmiştir.

Avrupa Konseyi, 1992 tarihli ilkinin ardından Avrupa Kentsel Şartı-2'yi kabul ederek, kentlerin ve kasabaların kentsel toplumların günümüzdeki sorunları ile baş edebilmesini olanaklı kılacak bir dizi ortak ilke ve kavram oluşturmayı ve kentsel kalkınmanın temel aktörleri ve Avrupa'nın kent halkları için, yeni bir kentsel yaşam şeklinin çerçevesini çizmeyi, diğer bir deyişle, yeni bir ortak yaşam tarzı ve kent yaşamına yeni bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır [39].

3.2.1.2. Birleşmiş Milletler: Habitat Gündemi ve Yerel Gündem 21

Birleşmiş Milletler tarafından 1987 yılında yayınlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı rapor ile sürdürülebilirlik kavramı önem kazanmış ve 1992 yılında toplanan Birleşmiş Milletler Rio Zirvesi'nde yaşam kalitesi için çevresel göstergeler belirlenmiştir. 1996 yılında düzenlenen Habitat II toplantısında ise yaşanabilirlik ilkesine yönelik ölçütler belirlenmiş; sürdürülebilir insan yerleşmeleri ve hakçalık ilkeleri üzerinde durulmuştur.

Habitat Gündemi, Birleşmiş Milletler'e üye ülkeler tarafından kabul edilen ve Birleşmiş Milletler'in ‘İnsan Yerleşimleri’ konulu İkinci Konferansı'nda (Habitat II), tüm uluslararası topluluklarca desteklenen bir belgedir. İstanbul Deklarasyonu ve Habitat Gündemi; dünyanın şehir, kasaba ve köylerindeki insan yerleşimlerinin şartlarını geliştirmeye yönelik yeni bir sosyal sözleşmeyi oluşturmaktadır. Habitat Gündemi, bir taraftan kullanım güvencesi, mülk hakları, kredi alım hakları, teknolojiler ve standartları ile yeterli ve gelişen, barınma hakkına bağlı olarak ‘Herkes için Yeterli Barınak’, diğer taraftan uygun planlama yöntemleri; kaynakların yönetimi, temel hizmetlere erişim, çevresel koruma, ulaşım, enerji ve genel olarak sosyal ve ekonomik gelişme için daha iyi fırsatlara bağlı olarak ‘Kentleşen Dünyada Sürdürülebilir İnsan Yerleşimleri Gelişimi’ konuları üzerine yönelerek, insan yerleşimleri ile ilgili iki temel konuyu gündeme getirmektedir [43].

Gelecek yüzyıla açılan yolda ‘sürdürülebilir gelişme’ konulu Gündem 21’in çıkış noktası, Haziran 1992’de Rio de Janeiro’da yapılan ve ‘Yeryüzü Zirvesi’ olarak adlandırılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’dır. Gündem 21, kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen sürdürülebilir gelişme kavramının yaşama geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeydeki ifadesi olan bir eylem planıdır. İnsanlığın temel gereksinimlerinin karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunmasını ve yönetilmesini amaçlamaktadır. Günümüzde yaşam kalitesinin artırılması için yapılan çalışmalara yukarıda belirlenen düzenlemeler kapsamında uluslararası kuruluşlar tarafından mali kaynak sağlanmakta ve kentsel yaşam kalitesi konusunda kamuoyu oluşturulmaktadır [39].

3.3. KENTSEL YAŞAM KALİTESİNİN ÖLÇÜMÜ

Yaşam kalitesinin tanımlanmasındaki karmaşıklık, ölçülmesinde de geçerlidir ve çok sayıda akademik tartışmaya konu olmuştur. Yaşam kalitesinin ölçülmesinde kullanılacak göstergelerin türü ve kriterleri konusunda da uzlaşma bulunmamaktadır. Bu konuda çok sayıda çalışma yapılmış olmasına karşın; çalışmalarda, bu konuları bütünsel bir biçimde ele alan kapsamlı bir çerçeve geliştirilememiş ve fiziksel, ekonomik ve sosyal göstergelerin geliştirilmesine yönelik çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalarda Kentsel yaşam kalitesinin ölçülmesinde genel olarak göstergeler ve yaklaşımlar üzerinde durulmuştur [2].

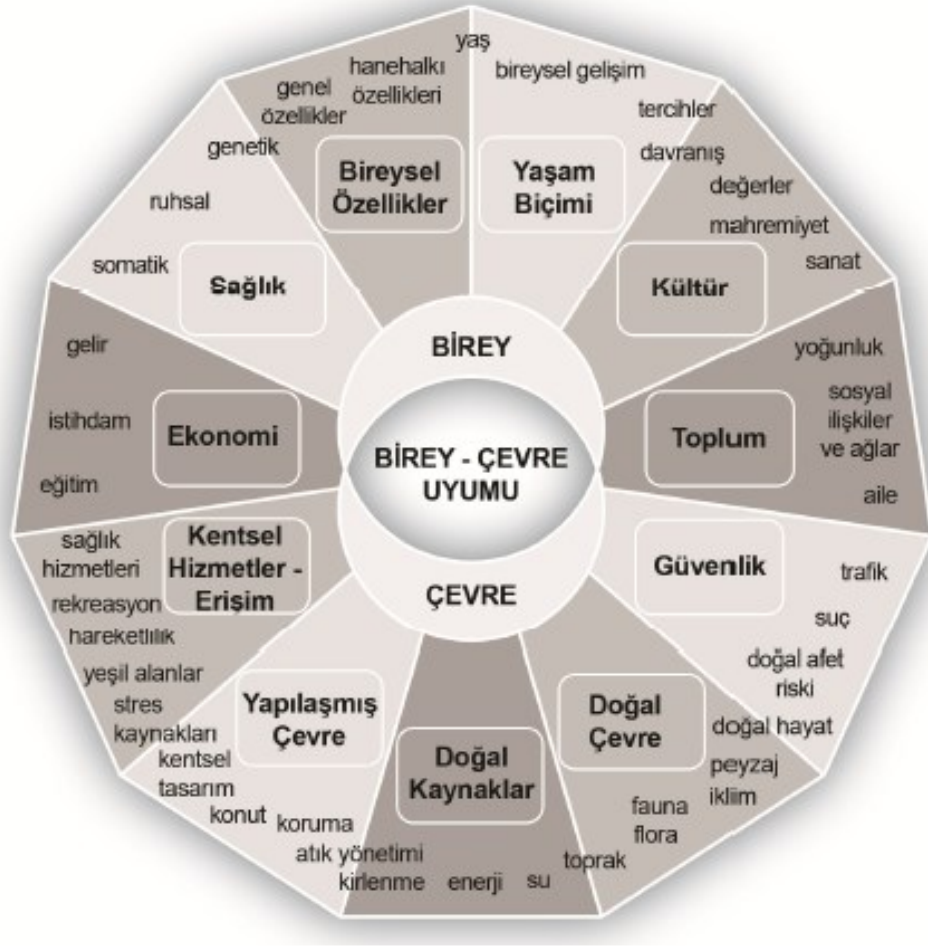
3.3.1. Göstergeler

Yaşam kalitesini ölçmek için kullanılan en yaygın araç; göstergelerdir. Kentsel yaşam kalitesi göstergeleri, kentsel politika geliştirilmesinde ve uygulanmasında bir ‘araç’ olarak; mevcut politikalarda değişiklik veya yeni politikalar gerekli olduğunda anahtar gelişme problemlerinin tanımlanması, tanımlanan problemlerin önem/öncelik sırasına göre sıralanması, yarışan politika seçenekleri arasında seçimin kolaylaştırılması, politika hedefleri doğrultusunda sürecin izlenmesi ve yeni politikaları geliştirmek için girdi ve geri beslemenin sağlanması amaçları doğrultusunda kullanılabilir [1].

Yaşam kalitesi çalışmalarında temel farklılıklar, kuramsal ve deneysel olarak ele alınışı dışında; alan, ölçek, gösterge, içerik ve zaman çerçevesi ile ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında, yaşam kalitesi çalışmalarında en temel konu göstergelerin seçimidir[2].

Yaşam kalitesinin ölçümü çalışmalarında kullanılan göstergeler genel olarak iki ayrı kategoride ele alınmaktadır. Bunlardan ilki insanın içerisinde yaşadığı çevreyi tanımlayan objektif göstergelerdir. İkincisi, insanın bu çevreyi algılama biçimine yönelik sübjektif göstergelerdir. Objektif (nesnel) göstergeler; bireylerin algılamasına bağlı olmaksızın oluşan şartların değerlendirilmesine dayanmakta ve yapıları çevrenin, doğal çevrenin, ekonomi ve sosyal alanın somut görünüşlerinin ölçülmesidir. Nesnel veriler sistematik olarak uluslararası, ulusal, bölgesel ve kent düzeyinde kurum tarafından toplanan istatistik bilgiler ile verilerden oluşmaktadır. Sübjektif (öznel) göstergeler ise sosyal oluşumların bireyin değerlendirmesine bağlı olarak ölçülmesi ve bireyin refah hissinin ve hayatın belli bir alanından memnuniyetinin değerlendirilebilir ifadesidir. İkincil bilgi kaynaklarına dayanan objektif göstergelerden farklı olarak sübjektif göstergeler doğrudan kişilerden görüşme ya da anket yolu ile elde edilen bilgileri gerektirmektedir [40].

[35], göstergelerin nasıl oluşturulması gerektiğini irdelerken, topluma ilişkin verilerin tek başlarına birer gösterge olarak tanımlanamayacağını, göstergelerin oluşturulması için söz konusu verilerin kuramsal bir çerçeve içerisinde islenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak belirli bir kuramsal çerçeve içerisinde oluşturulan göstergelerin islerliğinin olabileceği ve yeni politikaların oluşturulmasında yol gösterici olabileceği belirtilmektedir. Şekil 3.2’de yaşam kalitesi gösterge alanları gösterilmiştir.

Şekil 3.2. Yaşam kalitesi gösterge alanları [2].

Literatürde kişi ile çevre arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ve yaşam kalitesinin ölçülmesinde hem objektif hem de subjektif göstergelerin gerekli olduğu konusunda genel bir görüşbirliği bulunmaktadır [1].

Yaşam kalitesi göstergelerinden biri olan yeşil alanlar, kentsel çevrenin mekânsal bir bileşeni ve önemli hizmet sunumlarından biridir. Yeşil alanlar farklı işlevsel özellikleri doğrultusunda, yaşam kalitesini farklı boyutlar üzerinden etkilemekte ve işlevsel özelliklerinin kalitesi doğrultusunda yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili olmaktadır. Yeşil alanların yaşam kalitesi üzerindeki etkisi, gerek serbest zaman aktiviteleri içerisinde değerlendirilebileceğimiz “yeşil alan kullanımı” üzerinden, gerekse de salt yeşil alan varlığının sağladığı fayda üzerinden gerçekleşmektedir. Yeşil alanların yaşam kalitesindeki rolü, yeşil alanların işlevleri ve işlevlerinin sağladığı faydalar üzerinden açıklanabilir [39].

3.3.2. Yaklaşımlar

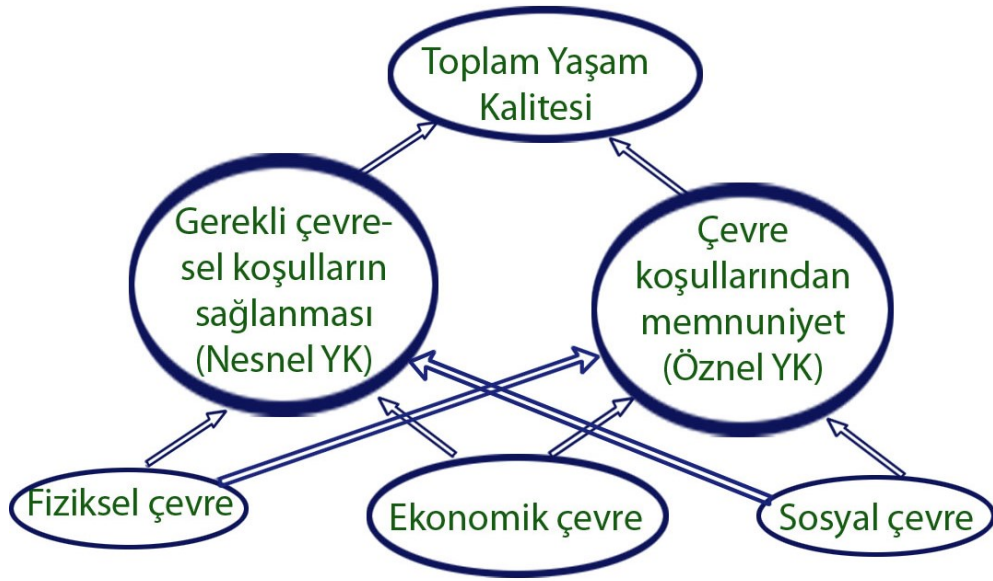
Yaşam kalitesinin ölçülmesine yönelik yaklaşımlar, yaşam kalitesinin bileşenleri ve ele alınan kriterlere bağlı olarak farklılık göstermektedir; literatürde yer alan üç temel yaklaşım şu şekilde özetlenebilir [33]:

Birinci yaklaşım; yalnızca öznel göstergeleri ele almaktadır. Bu yaklaşım ile, belli bir yerde yaşayanlardan bilgi toplanmakta ve yaşam kalitesi ankete verecekleri yanıtlar ile belirlenmekte; Likert ölçeği ve regresyon analizleri ile yaşam kalitesi için hangi faktörün daha önemli olduğu ortaya konmaktadır. Bu yaklaşım 1980 ve 90'larda kişilerin refahını ölçen psikoloji, tıp ve diğer sosyal bilimlerde kullanılmış ve doğrudan bireylerin memnuniyetine hangi göstergelerin katkıda bulunduğunu ortaya koymak amacıyla uygulanmıştır [33].

İkinci yaklaşım; yalnızca nesnel veriler kullanarak yaşam kalitesini ölçmek ve sıralamaktır. Bu yaklaşım 1970 ve 80lerde sosyal göstergelerin sosyal politika ve insanların yaşam kalitesini geliştirmek ve yaşam alanlarının kalitesini karşılaştırmak için kullanılmıştır [33].

Üçüncü yaklaşım ise; diğer iki yaklaşımı bir araya getirmektedir. Bu yaklaşımda nesnel ve öznel verilerin karışımı kullanılmaktadır (Şekil 3.3).

Anket ile önem ve algılanan değerlendirme sorulmakta, sonra objektif göstergeler ile yaşam kalitesi belirlenmekte ve bunların çarpımı ile kentlerin yaşam kalitesi ortaya konmaktadır. Bu yaklaşım çok sayıda araştırmacı ve planıcı tarafından kullanılmaktadır [33].

Şekil 3.3. Toplam kentsel yaşam kalitesinin bileşenleri [33].

Yaşam kalitesi araştırmalarında objektif göstergeler kadar subjektif göstergelerinde gerekli olduğu üzerinde görüşbirliği bulunmaktadır. Buna karşılık yaşam kalitesinin belirlenmesinde objektif göstergelerin anlamlı olmadığını; yaşam kalitesinin objektif çevre tarafından değil; bu çevrenin kişiler tarafından nasıl algılandığı ile belirlendiğini savunan bir görüş de bulunmaktadır [41].

Yaşam kalitesinin ölçülmesinde kullanılacak göstergelerin türünün belirlenmesinde, araştırmanın amaçları (bilimsel veya politika oluşturmaya yönelik) ve ölçeği (yerel veya ulusal) önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin ulusal politika önerileri geliştirmek amacıyla yaşam kalitesinin ölçülmesi ve kavramsallaştırılması çalışmalarında, öznel ölçütlerin bireysel durumları yansıtması ve bu ölçütlerin ulusal politika hedefine dönüştürülmesinin zor olması nedeniyle; bu amaç doğrultusunda ve bu ölçekte yapılacak çalışmalarda nesnel göstergeler tercih edilmelidir [41].

Yaşam kalitesinin nesnel ölçüm sonuçları ile bireysel yaşam kalitesi algılaması (öznel ölçüm) arasında çok fazla fark olabilir. Çünkü bireyler, farklı ve değişebilir tercihlere sahiptirler. Bireylerin tercihlerinin ölçülmesi üç unsur tarafından etkilenmekte ve karmaşıklaşmaktadır. İlk olarak; bireyler birbirlerinden farklıdır ve bu nedenle çok sayıda farklı tercih oluşmaktadır. İkinci olarak; bireyler, zaten oylarını baştan kullanmış ve özelliklerini beğendikleri mekânlarda yaşamayı seçmişlerdir. Üçüncü ve son olarak ise; bireyler yaşadıkları mekâna göre kendilerini adapte etmiş ve tercihlerini eldeki

olanaklara göre değiştirmişlerdir [41].

Araştırmalarda yalnızca öznel ya da nesnel göstergelerin kullanılması ve ölçümlerin yapılması gerçekleri yansıtmayabilir ve yanlış sonuçlar alınmasına neden olabilir. Bu n

3.4. YAŞAM KALİTESİNİ KONU ALAN ARAŞTIRMALAR

Yaşam kalitesini konu alan araştırmalar, araştırmaların amaçlarına ve ölçeklerine göre gruplanabilir. Pek çok araştırma, belirli bir coğrafi mekândaki yaşam kalitesinin belirlenmesini veya farklı coğrafi mekânlardaki yaşam kalitelerinin karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu nitelikteki yaşam kalitesi araştırmalarının araştırma ölçekleri küresel, bölgesel veya ulusal düzeylerde olabildiği gibi, kent veya mahalle birimi gibi yerel ölçeklerde de bu tür araştırmaların yaygın olduğu görölmektedir. Küresel, bölgesel veya ulusal ölçeklerdeki yaşam kalitesi araştırmaları genellikle toplum düzeyinde olmakta ve sürdürülebilirlik, toplumsal kalkınma, sosyal bütünleşme gibi kavramlar doğrultusunda yaşam kalitesini incelemektedir. Özellikle ulusal ve uluslararası bölgesel düzeylerdeki araştırmalarda farklı ülkeler arasında yaşam kalitesine ilişkin karşılaştırmalar yapmak ve belirlenen sorunlara bölgesel ve küresel çözümler üretebilmek başlıca hedeflerden biri olmaktadır[43].

Yerel ölçeklerdeki yaşam kalitesi araştırmaları ise kent veya mahalle birimi ölçeklerinde gerçekleştirilmekte, araştırma alanı olarak belirlenen coğrafi alandaki yerel sorunları belirlemeyi ve yerel politikaları yönlendirmeyi hedeflemektedir. Çoğu zaman hayatın farklı yaşam alanlarındaki fiziksel, sosyal ve doğal çevrelere ilişkin değerlendirmeler bu araştırmaların içeriğini oluşturmaktadır. Yerel ölçeklerdeki yaşam kalitesi araştırmalarının genellikle bireye odaklandığı söylenebilir. Yaşanabilirlik, subjektif refah ve memnuniyet bu tür çalışmalarda yaşam kalitesi ile ilişkilendirilen başlıca kavramlardır [39]. Yerel ölçeklerdeki araştırmalarda uygulanan araştırma yöntemlerinin genellikle anket araştırmalarına dayanan niceliksel araştırma yöntemleri olduğu görölmektedir. Bazı araştırmalarda niceliksel ve niteliksel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla karma araştırma yöntemlerinin de uygulandığı görölmektedir. Güncel araştırmalar, mekânsal analiz yöntemlerinin de yerel problemlere yerel çözümler geliştirilmesi bakımından yaşam kalitesi araştırmalarında giderek önem kazandığını göstermektedir. Bir diğer grup olarak tanımlanabilecek araştırma grubu ise yaşam kalitesinin oluşumu ve ölçülmesini konu alan araştırmalardan oluşmaktadır. Yaşam

kalitesi bileşenlerinin ve yaşam kalitesine katkılarının konu edildiği bu araştırmalarda genellikle metodolojik yaklaşımlar ele alınmakta ve yaşam kalitesinin ölçülmesine ilişkin problemlerin netleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte bu gruptaki araştırmaların yaşam kalitesi olgusunun içeriğinin çözümlenmesi ve anlamının netleştirilmesine de katkı sağladığı söylenebilir.

3.4.1. Yaşam Kalitesini Artırmada Yeşil Alanları Konu Alan Araştırma Ve Uygulama Örnekleri

Bu bölümde, yeşil alanlar, yeşil alan kullanımı ve serbest zaman aktivitelerini konu alan, bu konuların etkileşim içerisinde olduğu diğer kavramları ve etki düzeylerini inceleyen araştırmalar ve uygulamalar ile uluslararası projeler ele alınmaktadır. İncelenen araştırma ve uygulama örnekleri, ele aldıkları konuya ilişkin geliştirdikleri yöntemsel yaklaşımlar, kavramsal çözümler ve araştırma sonuçları açısından önem taşımaktadır.

Yeşil alanların etkinliğini konu alan ve yeşil alanların kalitelerinin artırılarak etkinlik düzeylerinin geliştirilmesini amaçlayan pek çok uluslararası proje gerçekleştirilmektedir. Bu projelere örnek olarak URGE-“Kentsel Alanlarda Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi Amacıyla Kentsel Yeşil Alanların Geliştirilmesi” Projesi, BUGS – “Kentsel Yeşil Alanların Faydaları” Projesi, GREENSPACE Projesi, GREENSCOM Projesi ve RUROS – Kentsel Alanların ve Açık Alanların Yeniden Keşfi” Projesi örnek olarak verilebilir. Söz konusu projeler, yeşil alanların kalitelerinin artırılması ve yeşil alanların faydalarının maksimize edilmesine yönelik kriterlerin belirlenmesi ve bu kriterlerin sağlanmasına yönelik öneriler, ulusal ve yerel ölçeklerdeki politika ve stratejiler ortaya koymaktadır [43].

Bu nitelikteki araştırma projelerinden biri olan RUROS kentsel açık alanların, yaşam kalitesinin yükseltilmesindeki rolü ve sosyal dışlanma gibi toplumsal sorunlar üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı önem kazanan kentsel açık alanların kalitelerinin yükseltilmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırma projelerinden biridir. Proje, Avrupa Birliği 5.Çerçeve Programı kapsamındaki, “Enerji, Çevre ve Sürdürülebilir Gelişme” Programı” içerisinde, Yunanistan, İngiltere, Danimarka, Almanya, İtalya, İsviçre gibi çeşitli ülkelerden katılımcıların işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir [39].

RUROS, kentsel açık alanların fiziksel özelliklerinin kullanıcı ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda geliştirilmesini konu almaktadır. Proje, kentsel açık alanların kalitesinin

artırılması yoluyla, bu alanların kullanımının artırılmasını, bu alanlarda gerçekleştirilen aktivitelerin çeşitlenmesini ve sosyal etkileşim düzeyinin artırılmasını amaçlamaktadır. Projede bu amaçlar doğrultusunda, bio-klimatik bir yaklaşımla, sistematik veri setinin oluşturulması ve tasarım ilkelerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Oluşturulan tasarım ilkelerinin, kent plancılarını, tasarımcıları ve diğer karar vericileri yönlendirmesi beklenmektedir. Proje kapsamında, çalışma alanı olarak belirlenen kentsel açık alanların fiziksel çevre özelliklerine yönelik detaylı ölçümler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ölçümler kapsamında, mikro-klimatik özelliklerin teknik bir alet kullanımıyla ölçülmesi, park kullanıcılarının deneyim ve değerlendirmelerinin anlaşılması amacıyla mülakat ve gözlem teknikleri ve kullanıcı özellikleri ile davranış örüntülerinin anlaşılması amacıyla ise anket araştırması teknikleri uygulanmıştır [43].

Her bir kentsel açık alanın özellikleri aşağıdaki başlıklar altında sınıflandırılmıştır:

- Açık alanın kent içerisindeki konumu
- Objektif Çevresel Göstergeler: Bu başlık altında, açık alanın termal, görsel ve sessel çevresine ilişkin özellikleri ele alınmaktadır. Bu kapsamda, hava sıcaklığı, kuru ve ıslak alanlar, nem oranı ve rüzgar hızı ve yönü, güneşlenme, aydınlanma ve akustik, gürültü, sessel basınç gibi özellikleri, özel bir teknik alet yardımıyla ölçülmüş ve açık alanın çevresel özellikleri modellenmiştir.
- Kişisel Parametreler: Gözlemler sonucunda gözlemci tarafından belirlenen parametrelerdir.
- Meteorolojik Göstergeler: Bu veriler her bir açık alanın yakınındaki meteoroloji istasyonlarından elde edilmiştir.
- Kullanıcı Değerlendirmeleri: Kullanıcıların, açık alanın termal, görsel ve sessel çevrelerine ve genel konfor koşullarına ilişkin değerlendirmeleri ve açık alan kullanımına ilişkin özellikler anket araştırmasıyla belirlenmiştir.
- Sosyo-ekonomik Profil: Anket araştırmasında belirlenen kullanıcıların sosyo ekonomik profilidir.

Proje sonucunda, her bir açık alana ilişkin çevresel özellikler modeli ile açık alan kullanımı ve kullanıcı değerlendirmelerine ilişkin ölçümlerinin ilişkilendirilmesi ve ilişki düzeylerinin belirlenmesiyle, açık alanlarda fiziksel çevre kalitesinin yükseltilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Öneriler, kentsel açık alanlarda termal

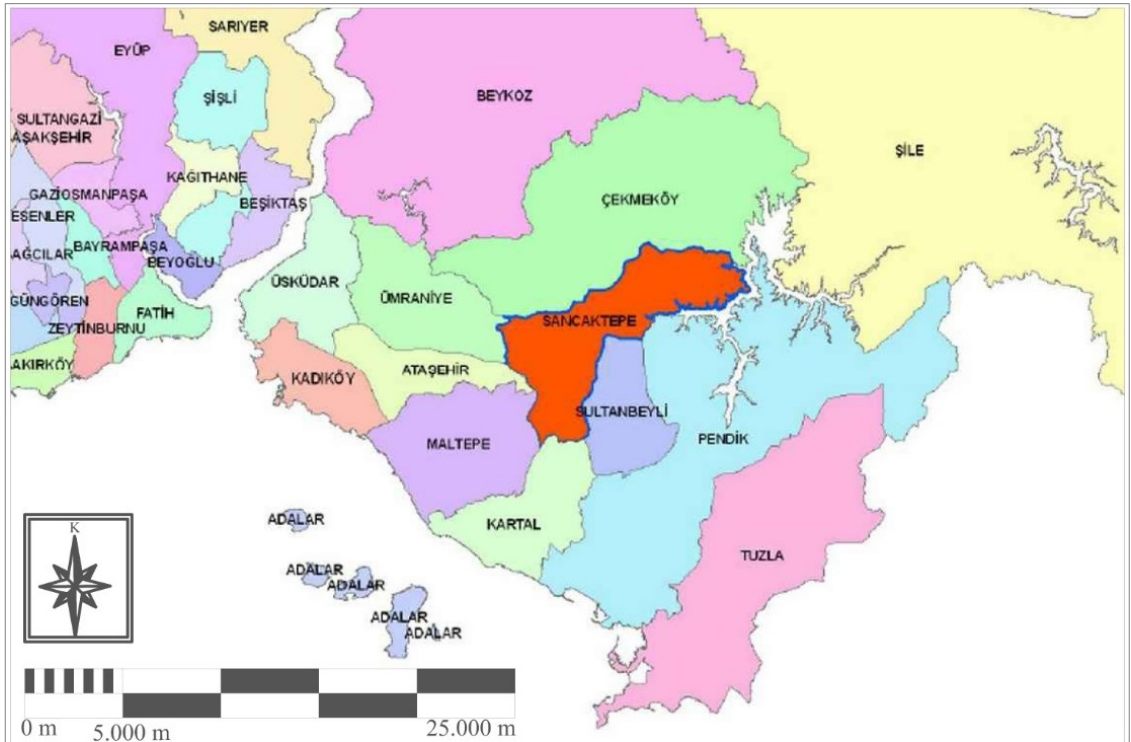
özelliklerin ölçülmesi ve termal konforun sağlanmasına yönelik modeller, kentsel açık alanlarda rüzgâr etkisinin değerlendirilmesi, kentsel açık alanlarda, güneşlenme koşullarının belirlenmesi, görsel konforun sağlanması, sessel çevrenin değerlendirilmesi ve akustik konfor koşullarının sağlanması, sosyal koşulların değerlendirilmesi alanlarında geliştirilmiş ve kentsel açık alanlarda fiziksel konfor koşullarının sağlanmasına yönelik tasarım ilkeleri ve uygulama yöntemleri ile bu özelliklerin değerlendirilmesi ve izlenmesine yönelik araçlar tanımlanmıştır. Proje sonucu olarak hazırlanan tasarım ilkelerini konu alan raporda, “Açık Alan Tasarımına Yönelik Sosyal Değerlendirmeler” başlıklı bölümde, RUROS Projesi sonuçlarından yararlanılarak, açık alanların özelliklerinin analizi ve bu özelliklerin sosyal boyut üzerindeki etkisinin belirlenmesinde ele alınması gereken parametreler belirlenmiştir. Oluşturulan parametreler setinde başlıca hareket noktası, açık alan kullanımının, sosyal-kültürel ve ekonomik etmenler ile bireyin temel ihtiyaçları olan, hareket, iletişim ve konfor gibi özelliklerin etkileşimi sonucunda oluştuğu, bireylerin açık alan kullanımlarının ise mekânsal koşullar ile ilişkili olduğu saptamaları olmuştur.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu başlık altında kullanılan materyallere detaylı yer verilmiş; Aynı zamanda elde edilen verilerin hangi yöntemlerle analiz edildikleri belirtilmiştir.

4.1. MATERYAL

Araştırma alanı olarak İstanbul' un yeşil alan rezervleri bakımından zengin ve önemli yol güzergahlarının kesişim noktasında olan ve son yıllarda hızlı bir kentleşme sürecine giren Sancaktepe ilçesi seçilmiştir (Şekil 4.1).

Harita 4.1. Sancaktepe'nin İstanbuldaki konumu [44].

Sancaktepe'nin yeşil alanlarına ilişkin hazırlanan Sancaktepe yeşil alan envanteri ve Sancaktepe halkı ile yapılan anket çalışması sonuçları araştırmanın temel materyalini oluşturmaktadır.

2010 yılı Şubat ayında Sancaktepe Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından

hazırlanan 1/1000 ölçekli imar planı, plan raporu, İstanbul iline ait 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, Sancaktepe ilçesine ait 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı, 1/5000 ölçekli Damatris Koruma Amaçlı İmar Planı ile 1/5000 ölçekli Aydos Ormanı Koruma Amaçlı İmar Planı, 1/1000 ölçekli Sancaktepe İlçesi Uygulama İmar Planı ve Sancaktepe Kent Rehberi araştırma materyali olarak kullanılmıştır.

Ayrıca 2014 yılı içerisinde onaylanan Üçüncü köprü yol güzergâhı üzerinde yapılan ve şu an proje uygulaması devam eden 1/1000 ölçekli Revizyon imar planı da tez esnasında materyal olarak kullanılmıştır. Sancaktepe ilçesine ait uydu görüntüleri, ilçeye ait fotoğraf, slayt, raporlar ile Belediyenin; Park ve Bahçeler, Emlak İstimlak ve İmar Müdürlükleri ile yapılan sözlü ve yazılı görüşmeler sonucu edinilen kaynaklarda, tezin materyalleri arasında bulunmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra verilerin analizi ve sunumunda kullanılan Autocad 2016, Photoshop CS3, Sketch up pro, IBM SPSS22 ve Microsoft Office 2010 programları da materyaller arasında yer almaktadır.

4.2. YÖNTEM

Yaşam kalitesi göstergelerinden biri olan yeşil alanlar, kentsel çevrenin mekânsal bir bileşeni ve önemli hizmet sunumlarından biridir. Yeşil alanlar farklı işlevsel özellikleri doğrultusunda, yaşam kalitesini farklı boyutlar üzerinden etkilemekte ve işlevsel özelliklerinin kalitesi doğrultusunda yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili olmaktadır [43]. Yeşil alanların yaşam kalitesi ile ilişkisinin ele alındığı bu çalışmada yaşam kalitesi ile yeşil alanlar arasındaki ilişkinin sosyal bütünleşme ve konut çevresi konuları çerçevesinde ele alınıp; bu çerçevede yeşil alanların yaşam kalitesine etkileri araştırılmıştır.

Çalışma, yeşil alanların etkinliğinin, yaşam kalitesine sağladığı katkıların geliştirilmesine yönelik unsurların belirlenmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda farklı nitelikteki konut gruplarında yürütülen çalışma ile yeşil alanların yaşam kalitesine etkileri araştırılmıştır. Farklı yapı yoğunlukları ve gelişme süreçlerine göre ayrılan bölgelerin yeşil alan varlığıyla, o bölgelerdeki kullanıcıların yaşadığı çevreden memnuniyetleri arasındaki ilişki, yeşil alanların yaşam kalitesine katkıları perspektifinden araştırılmıştır. Kentin planlanma sürecinin o bölgedeki yeşil alan varlığına etkisi, kentleşme sürecindeki yapı yoğunlukları ile kullanıcı kitlesi arasındaki

çeşitlilik ve bu farklı nitelikteki yapı gruplarında yaşayanların yeşil alan kullanımlarındaki farklılıklar araştırılmıştır. Böylece yaşam kalitesini artırma noktasında, kullanıcıların yaşadıkları çevreden memnuniyetlerini artırmada yeşil alanların kullanıcı beklentilerine göre tasarlanması açısından müdahale yolları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda çalışma 2 aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. 1. aşamada yaşam kalitesinin yükseltilmesinde yeşil alanların etkinliği araştırılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak literatür araştırması yöntemiyle araştırmaya yön verecek bilgiler derlenmiş ve teorik çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeve kapsamında çalışmada kullanılacak araştırma modelinin oluşturulmasında Elif Kısar Koramaz'ın 'Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesinde Yeşil Alanların Etkinliğinin Ölçülmesi ve Geliştirilmesine Yönelik Model Önerisi' başlıklı doktora tezinde uyguladığı model temel alınmıştır.

Açık yeşil alanlar ve kentsel yaşam kalitesi ile ilgili literatür çalışmalarında iki kavram arasındaki ilişki değerlendirilerek, çalışmamızın altlığını oluşturan iki farklı kavram bir çerçeve içerisine alınmıştır. Diğer yandan araştırma kapsamında uygulanan veri toplama yöntemi kararlaştırılmıştır. Daha sonra yapılan saha çalışmasıyla anket araştırması gerçekleştirilmiştir.

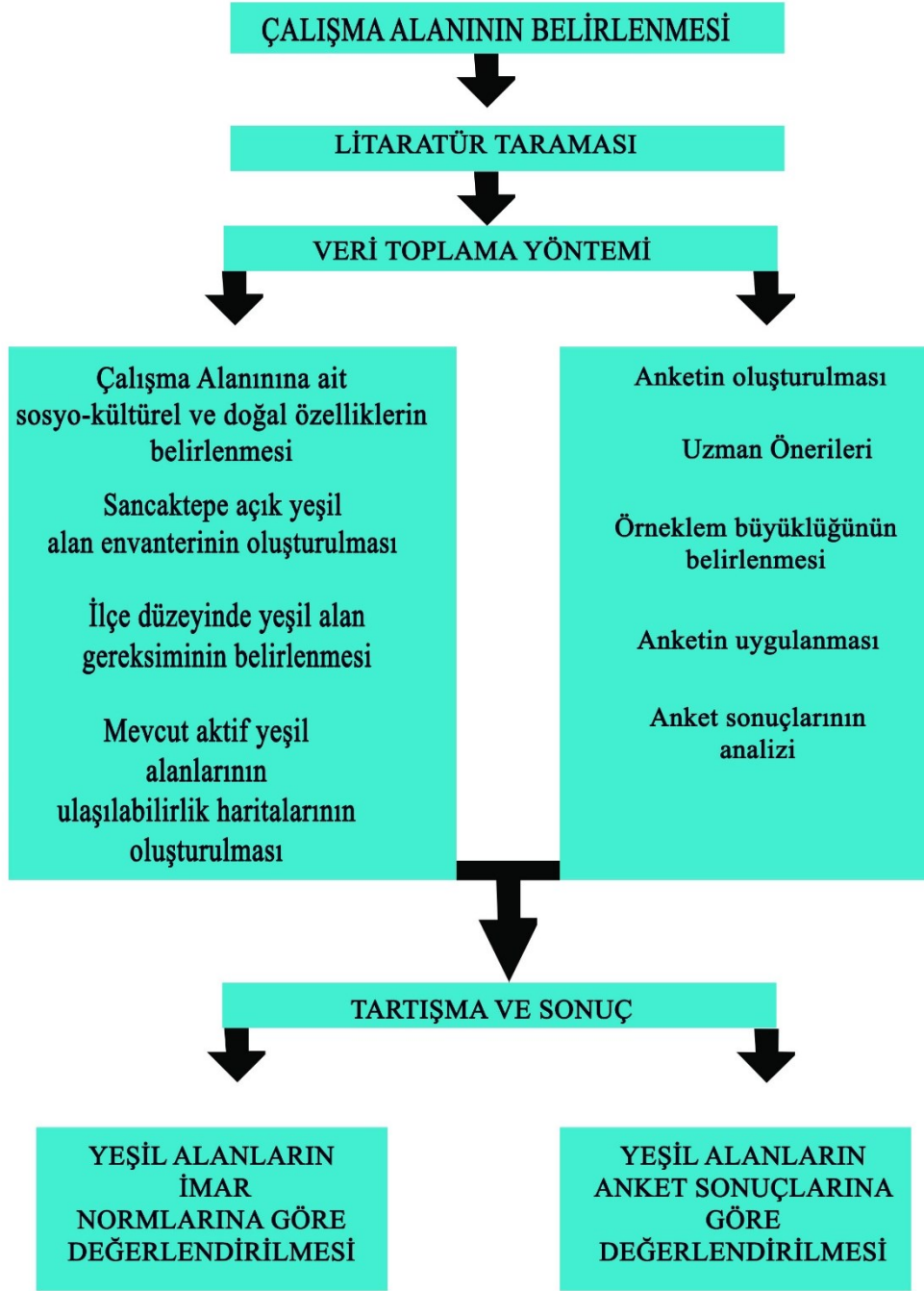
2. aşamada çalışma alanı olarak seçilen Sancaktepe'ye ait fiziksel ve sosyo-ekonomik envanterlerin ortaya konularak, elde edilen envanterlerin analizleri yapılmıştır. Araştırmamız konut alanlarının sosyo-ekonomik düzeyiyle ve konut alanının yapılaşma özellikleriyle ilişkili olması sebebiyle Sancaktepe yapı yoğunluğu ve gelişme süreçlerine göre 4 farklı bölgeye ayrılmıştır. Sancaktepe'nin mevcut yeşil alanları 4 farklı nitelikteki konut bölgelerine göre bir envanter oluşturacak düzeyde ayrıntılı analiz edilmiş ve veriler tablolara işlenmiştir. Bölgelerin yeşil alan varlığı imar normlarına göre kıyas edilerek gereksinimler belirlenmiş ve yeşil alanların ulaşılabilirlikleri, fonksiyonellikleri, araştırılmıştır. Konut çevresindeki yeşil alanların kent halkının yeşil alan kullanım amaç ve beklentileri doğrultusunda geliştirilmesine olanak sağlayacak unsurlar belirlemek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Yeşil alan varlıkları ile kullanıcı kitlesi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, araştırma belli bir sistematik içerisinde ilerlemesi için anket çalışması da alan analizleride bu dört bölge üzerinden yapılmıştır. Anket araştırmasından elde edilen veriler analiz edilerek sonuç bulgular toplanmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ilk olarak bölgelerdeki yeşil alanların imar normlarına göre

karşılaştırmaları yapılarak bölgeler arasındaki yeşil alan farklılıkları değerlendirilmiştir. Sonrasında anket sonucunda elde edilen veriler ışığında bölgelerde yaşayanların sosyo ekonomik farklılıkları, yeşil alan kullanımındaki farklılıklar ve yaşadıkları çevreye ilişkin düşüncelerinin bölgelere göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Son olarak anket ve saha çalışmasından elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak, yeşil alan yaşam kalitesi arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. En son çıkan sonuçlar doğrultusunda Sancaktepe için uygun yeşil alan kullanım önerilerinde bulunulmuştur. Araştırma yöntemine ilişkin akış şeması Şekil 4.1’de gösterilmektedir.

Araştırma yönteminin detaylı olarak aktarıldığı bu bölümde ilk olarak araştırma modeli ve varsayımlar açıklanmaktadır. Ardından veri toplama yöntemi açıklanmakta ve uygulanan anket föyü detaylı olarak aktarılmaktadır.

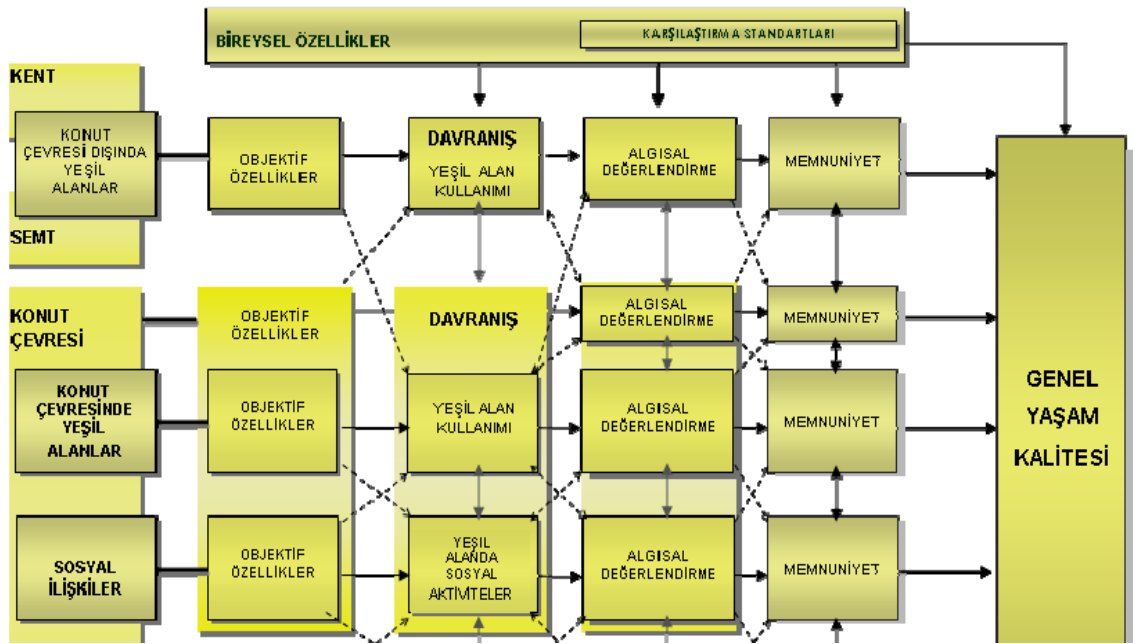

Şekil 4.1. Araştırma yöntemine ilişkin akış şeması.

4.2.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, sosyal bütünleşme ve konut çevresi konuları çerçevesinde yeşil alanların genel yaşam kalitesinin oluşumunu nasıl etkilediğini tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur. Araştırma modelinde, her bir konuya ilişkin objektif özellikler, bu özelliklerin bireysel özellikler doğrultusunda değerlendirilmesiyle oluşan davranış

aşaması, davranış aşamasını takiben algısal değerlendirmeye dayalı özellikler ve bu aşamaların sonucunda her bir konuya ilişkin memnuniyet düzeylerinin oluştuğu ifade edilmektedir. Her bir konudan memnuniyetin, birbirleriyle ve diğer yaşam alanlarından memnuniyetle etkileşimli olarak geliştiği ve sonuç olarak genel yaşam kalitesini oluşturduğu öngörülmektedir.(Şekil 4.2) Oluşturulan araştırma modelinin, yaşam kalitesinin çok boyutluluk özelliğini yansıttığı ve yaşam kalitesini bütüncül yaşam deneyimi olarak formüle ettiği söylenebilir [39].

Şekil 4.2. Yaşam kalitesinin oluşum modeli.

4.2.2. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmayı yönlendiren bulguların elde edilmesi amacıyla kente ait fiziksel ve sosyo-ekonomik envanterler tespit edilmiştir. Bu envanterlere ulaşmada kullanılan yöntemler Çizelge 4.1’de

Çizelge 4.1. Veri toplama yöntemi.

Malzemeler	Kullanılan yöntem
Yeşil alan envanteri	
Mevcut yeşil alanların tespiti	Park ve bahçeler müdürlüğünden alınan kayıtlar
İmar planlarında önerilen yeşil alanların tespiti ve fiziki durumu	İmar müdürlüğünden alınan kayıtlar ve Araziye yapılan gözlem
Yeşil alanların etki yarıçaplarının belirlenmesi	Bilimsel araştırmalar, Çevre ve şehircilik bakanlığının belirlediği yeşil alan normları

Çizelge 4.1. Veri toplama yöntemi.

Yeşil alan ihtiyacının belirlenmesi	Mevcut yeşil alanlarla, İmar normlarında ayrılan alanların karşılaştırılması ve anket çalışması
Eğim, yükselti, iklim bitki örtüsüne ilişkin bilgiler	1/1000 ölçekli imar planı ve plan raporu
Yerleşime uygunluk durumunun belirlenmesi	1/1000 ve 1/5000 ölçekli imar planı ve plan raporu
Mülkiyet ve alansal arazi kullanım durumlarının belirlenmesi	1/1000 ölçekli imar planı ve plan raporu, Revizyon imar planı
Sosyo-Kültürel özellikler	
Nüfusun mahalle bazlı yaş gruplarına göre belirlenmesi	TUİK 2015 verileri, Kaynak taraması
İdari yapı, Demografik yapının belirlenmesi	Plan raporu ve anket çalışması
Konumu ve ulaşım durumunun belirlenmesi	Plan raporu, İBB verileri ve kişisel gözlem
Halkın yeşil alan talebini belirlemek	Anket çalışması
Halkın yeşil alan kullanım durumunu belirlemek	Anket çalışması

Diğer yandan araştırmayı yönlendirecek bulguların elde edilmesi amacıyla anket araştırması gerçekleştirilmiştir. Anket formunun oluşturulmasında konuyla ilgili akademik çalışmalar incelenerek ve alana ilişkin daha önceki gözlemlere dayanarak araştırmada kullanılacak sorular oluşturulmuştur. Anket kapsamında, yaşam kalitesi konusunun sosyal ilişkiler ve sosyal bütünleşme düzeyi, yeşil alan kullanımı ve konut çevresi ve konut çevresi dışı konularıyla ilişkili olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Anket föyü, her bir konu ve bileşenlerine ilişkin objektif özellikleri, görüşmecinin değerlendirmelerine dayalı algısal (sübjektif) özellikleri ve memnuniyet düzeylerini araştıran sorular içermektedir. Anket formu hazırlandıktan sonra, Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı bölümü ve Orman mühendisliği bölümünden konu ile ilgili ve çalışma alanı hakkında bilgi sahibi olan 5 akademisyenin görüşüne başvurularak uzman değerlendirmesi yapılmıştır. Soruların anlaşılabilirliği, anket formunun cevaplanma süresi üzerine değerlendirmeler getirilmiş ve anlam güçlüğü yaratan ifadeler değiştirilmiştir.

Konut alanlarında ve çevresinde uygulanan anket föyü farklı mekânsal ve sosyal özellikler taşıyan konut alanlarında uygulanmıştır. Analizlerin kolaylığı açısından anket föyü, demografik bilgiler, sosyal ilişkiler, serbest zaman varlığı, yeşil alan kullanımını, yaşanılan çevre ve yeşilalan ilişkisi ve genel yaşam kalitesine ilişkin soruların yer aldığı 5 bölümden oluşmaktadır.

Anket föyünde yer alan “Demografik Bilgiler” bölümünde, görüşmecinin sosyo-ekonomik yapısı, hane halkı yapısı, çalışma hayatı, konut geçmişi ve İstanbul’da

yaşama süresine ilişkin sorular yer almaktadır. Bu bölümde yer alan sorular tümüyle objektif bilgileri içermektedir.

Anket föyünde yer alan “Serbest Zamanın Belirlenmesi” bölümünde, iş-serbest zaman dengesini ölçmeye yönelik görüşmecinin hafta içi hafta sonu boş zamanlarının belirlenme süresine ilişkin sorular yer almaktadır. Bu bölümde yer alan sorular tümüyle objektif bilgileri içermektedir.

Anket föyünün “Sosyal İlişkiler” bölümünde, görüşmecinin sosyal ilişkilerinin yapısal fonksiyonel özelliklerini ve görüşmecinin sosyal çevresine ilişkin değerlendirmelerini araştıran sorular yer almaktadır. Bu bölümle sosyal ilişkilere ilişkin gerek objektif gerekse de algısal verilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Algısal verilerin elde edilmesine yönelik sorular, görüşmecinin sosyal ilişkilerine ilişkin algılamalarını, değerlendirmelerini ve memnuniyet düzeylerini sorgulamaktadır.

Anket föyünün “Yeşil Alanlar” bölümünde, yeşil alan varlığının ve yeşil alan kullanımının özellikleri araştırılmaktadır. Bu bölümden, görüşmecinin yeşil alan kullanımına ilişkin objektif verilerin ve yeşil alan varlığına ilişkin görüşmecinin algılama ve değerlendirmelerine dayalı algısal verilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Yine bu bölümde, görüşmecinin yeşil alanlara ilişkin beklentiler, geçmiş deneyimleri ve mekânsal karşılaştırmalarına bağlı olarak “karşılaştırma standartları” araştırılmaktadır. Bu bölümden elde edilecek veriler doğrultusunda, öncelikli olarak yeşil alan kullanımı ve yeşil alan varlığı ilişkisinin sınanması amaçlanmaktadır. Bu bölümden elde edilecek bilgilerin anket föyünün diğer bölümlerinden elde edilen bilgilerle ilişkilendirilmesi sonucunda, yeşil alanlar- yaşam kalitesi, yeşil alanlar-sosyal ilişkilerinin sınanması beklenmektedir.

Ayrıca bu bölümde yaşanan çevrenin yapısal ve sosyal özelliklerine ilişkin bilgiler, görüşmecilerin algısal değerlendirmeleri doğrultusunda elde edilmektedir.

4.2.3. Örneklem Alanı Ve Büyüklüğünün Belirlenmesi

Bu bölümde ilk olarak örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde ve anket araştırmasının uygulandığı örneklem alanının belirlenmesinde dikkate alınan konular yer almaktadır.

[56] tarafından belirtildiği üzere 20.000 kişi ve üzeri evren için kabul edilebilir örneklem büyüklüğü, 338-384 kişi aralığında bulunmalıdır. Araştırmada, hatalı ya da geri dönmeyen anket sayısı da göz önüne alınarak yerel halka araştırmanın amacı

açıklanarak yüzyüze görüşme tekniği ile 400 anket formu uygulanmıştır.

Araştırmamız konut alanlarının sosyo-ekonomik düzeyiyle ve “konut alanının yapılaşma özellikleriyle ilişkili olması sebebiyle 4 farklı gruba ayrılmıştır.

- 1. GRUP: Plansız gelişmiş, düşük yoğunluklu konut alanları
- 2. GRUP: Plansız gelişmiş, yüksek yoğunluklu konut alanları
- 3. GRUP: Planlı gelişmiş, düşük yoğunluklu konut alanları
- 4. GRUP: Planlı gelişmiş, yüksek yoğunluklu konut alanları

Belirlenen 4 grup içerisinde rastgele seçim yöntemiyle 10’ar nokta seçilmiştir. Her bir gruptan 10’ar adet olmak üzere seçilen toplam 40 noktanın her biri konut binalarını tanımlamaktadır. Seçilen her bir nokta için seçili konut binası dâhil olmak üzere çevresindeki konut binalarında toplam 4’er adet toplamda 160 konut anketi yapılması öngörülmüştür. Ayrıca konut çevresindeki parklar ve kent meydanlarından oluşan 3 nokta belirlenmiştir. 4 bölgede belirlenen bu 12 noktada 20’şer adet, toplamda 240 adet anketin konut çevresinde yapılmasına karar verilmiştir. Belirlenen; 160’ı konutlarda ve 240’ı park ve kent meydanlarında olmak üzere toplamda 400 anket yapılmıştır. Çalışmada cevaplanmayan soru sayısının fazla olduğu anketler elenmiş toplamda 358 adet anket geçerli olarak değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen verilerin doğru ve geçerli olması düşüncesi ile 18 ve üzeri yaş grubu içerisinde olan deneklere anket uygulanmıştır.

4.2.4. Verilerin değerlendirilmesi

İlk etapta çalışma alanına ilişkin sosyo- kültürel ve doğal özelliklerle ilgili elde edilen tüm bilgiler bir sistematik içerisinde gösterilmiştir.

Sonrasında Sancaktepe mücavir alan sınırları içerisinde kalan yeşil alanların tespitinden sonra elde edilen veriler grafik ve tablolara aktarılmıştır. Bu işlemin bir sistematik içerisinde olması için anket çalışmasında belirlenen yöntemle Sancaktepe 4 bölgeye ayrılmıştır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Sancaktepe sınırlarındaki çalışma alanını gösteren 4 bölge.

Her bölge için, bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı bölge aktif yeşil alanları grafik ve tablolara aktarılmıştır. Nüfus verilerine ulaşıldıktan sonra, her bölge için;

- Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı,
- Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı,
- Kişi başına düşen yeşil alan miktarı,
- Kişi başına düşen spor alanı miktarı,
- 0-15 Yaş kişi başına düşen çocuk oyun alanı miktarları tespit edilerek Sancaktepe'nin 4 bölge içerisinde yeşil alan analizi yapılmıştır.

Sancaktepe ilçe düzeyinde aktif yeşil alan gereksiniminin belirlenmesi amacıyla Spor alanları, Park alanları, Kent parkı ve mesire alanları ve Çocuk oyun alanlarının imar normlarında olması gereken değerlerine ilişkin karşılaştırılmaları grafik ve tablolarla yapılmıştır. Öte yandan Sancaktepe ilçesi mevcut aktif yeşil alanlarının etki yarıçaplarına (ulaşılabilirlik) göre durumları grafiklerle değerlendirilmiştir.

Saha çalışması olarak yürütülen anket sonuçları da aynı sistematiğe göre analiz edilmiştir. Ayrıca 5 farklı bölüme ayrılan ankette bölümler arasındaki ilişkilerde incelenmiştir. Anket analizlerinde IBM SPSS 22 programından yararlanılmıştır. Analizlerin ilk aşamasında tüm sorulara ilişkin sıklık ve yüzde tabloları oluşturulmuştur. Sonrasında tezin dayandığı hipotezlere ilişkin sonuçları elde edilmesi öngörülen sorular arasında çapraz tablolamalar yapılmıştır. Ayrıca 2 değişken arasındaki ilişkilerin ele alındığı T-Testleride analizler arasında yer almaktadır. Çoklu değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konduğu ANOVA tek yönlü faktör analizi yapılarak tezin amacına ilişkin veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Anket analizlerinde son olarak tüm sorular arasındaki istatistiksel anlamlı farklılıkları ortaya çıkaran korelasyon tablosu gerçekleştirilerek değişkenler arasında güçlü ilişki olan sorular yorumlanmıştır. 5 farklı yöntemle ortaya çıkarılan analizler grafik ve tablolara aktarılmıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde çalışma alanına ilişkin sosyo-kültürel özellikler, doğal özellikler incelenmiş, yeşil alanlarına ilişkin envanter çalışması yapılmıştır. Ayrıca sahada yapılan anket çalışmasının sonuçları derlenmiştir. Elde edilen tüm bu veriler belirli bir sistematikte tablo ve grafiklere aktarılmıştır.

5.1. ÇALIŞMA ALANININA AİT SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

Bu bölümde çalışma alanının konumu ve kültürel özellikleri incelenmiştir. Alanın tarihi ve mekânsal gelişimi yanısıra nüfusu ve ekonomik yapısına ilişkin veriler ortaya konulmuştur.

5.1.1. Sancaktepe'nin Konumu

Sancaktepe İlçesi İstanbul' un Anadolu yakasında yer almakta, kuzeyinde Çekmeköy, güneyinde Kartal ve Maltepe, doğusunda Sultanbeyli ve Pendik, batısında ise Ümraniye ve Ataşehir konumlanmaktadır (Şekil 5.1)

Şekil 5.1. Sancaktepe İlçesinin İstanbul içerisindeki konumu [45].

İlçenin yaklaşık alanı 62.410.000 m² olarak belirtilmektedir. Alanın yaklaşık % 97,6'lık kısmı Ömerli İçme suyu Havzası sınırları içerisinde, %2'lik kısmı Elmalı İçme suyu Havzası sınırları içerisinde % 0,4'lük kısmı ise havza sınırları dışında kalmaktadır [44].

Çalışma alanı, 2009 yılı yerel seçimlerinde Samandıra, Sarıgazi, Yenidoğan Beldelerinin ve Paşaköy köyünün, birleştirilip ilçe haline getirilmesiyle “Sancaktepe” adını almıştır.

Havza niteliği taşıması nedeniyle son derece hassas bir yerleşim alanı olan bölge, Kurtköy Sabiha Gökçen Havalimanı'na olan yakınlığı, TEM otoyolu ve TEM- Kartal bağlantı yolunun sağladığı ulaşım olanakları ve 3. Köprü'nün Anadolu yakası ilk çıkış noktasına ev sahipliği yapması nedeniyle konumsal açıdan önem arz etmektedir.

5.1.2. Tarihsel ve Mekânsal Gelişimi

Sancaktepe ilçesine ait tarihsel ve mekânsal gelişim süreci anlatılırken, bölgenin ilçe haline yeni getirilmiş olması nedeniyle, beldeler bazında maddeler olarak irdelenmesi

daha doğru olacaktır.

Samandıra bölgesindeki ilk yerleşimin Bizans döneminde olduğu bilinmektedir. M.S. 6. Yüzyıla kadar Bizans imparatorlarının mesire yeri olarak kullanılan bu bölgede bu dönemde yerleşik alan izlerine rastlanmamaktadır. İstanbul'un Anadolu'ya açılan kapısı olması ve Anadolu'ya yapılacak olan seferler doğrultusunda güzergâh üzerinde olması nedeniyle Bizans ordusunun toplanma ve konaklama bölgesi olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2. Damatris manastırına ait günümüz kalıntıları [44].

Samandıra bölgesi, 6. Yüzyılda yerleşik hayata kapılarını açmıştır. Damatris denilen bölgeye bir manastır inşa edilmiş, fakat daha sonra bölgeye göç eden Seymenler'e terk edilmiştir. Yerleşimin isminin Seymen ve Damatris kelimelerinin zamanla kaynaşarak "Seymendere" adıyla anılmaya başladığı düşünülmektedir [44].

Samandıra yerleşkesinin, Osmanlı dönemine bakıldığında, Kanuni döneminde Üsküdar'da Arap Hâkim Vakfı adıyla Samandıra Camii Vakfı kurulmuştur. Ayrıca hicri 991–1146 (miladi 1583–1733) yılları arasında tutulan tamirat defterlerinde adı geçen Hasbahçe ve İstanbul bahçeleri arasında Samandıra Kapuağası Çiftliğinden de bahsedilmektedir. Samandıra yakın zamana kadar nahiye ve köy vasfında kalmış, 1992 yılında belediye statüsüne kavuşarak hızlı bir şekilde gelişmiştir [46].

2004 yılına kadar diğer bütün ilk kademe belediyeleri gibi planlarını kendi Meclisinde

onaylayan ve planlama açısından Büyükşehir idaresinden ayrı bir plan onama süreci takip eden Samandıra, 10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun yürürlüğe girmesinden sonra planlama açısından büyükşehir belediyesi yetkisi içerisine dâhil edilmiştir [44].

Yapılan araştırmalar, Sarıgazi bölgesinde yerleşimin (Ümraniye ve Dudullu çevresi) alt Paleolitik dönemden itibaren açık hava konak yerleri olarak var olduğunu göstermektedir. Dudullu'nun 2.500 m. batısında en eski ilk üretimciliğe geçiş evresini yansıtabilecek "Akeramik İlk Köy" yerleşmelerine rastlanmaktadır. Beldeye komşu olan Samandıra merkezinde bulunan 6. yüzyıldan kalma Bizans dönemine ait Damatris Sarayı kalıntıları da bölgedeki yerleşimlerin oldukça eskiye dayandığını ispatlayan kanıtlardır. Sarıgazi'nin, Ümraniye ilçesindeki en eski yerleşim yeri olduğu sanılmaktadır. Bazı kaynaklara göre; köyün kuruluşu İstanbul'un fethine dayanır. İ. H. Konyalı'ya göre köy, adını İstanbul'un fethine katılan biri olan Sarı Kadı Mehmed'den (Dede ö.1468) almıştır. Eski yazının yanlış okunması sonucunda köyün adı Sarıgazi'ye dönüşmüştür. Sarı Kadı Mehmed Dede ve oğlu Sarıkadzade Şeyh Mustafa Dede'nin türbeleri Sarıgazi Köyündedir. II. Beyazid kendisine hat öğreten Şeyh Hamdullah'a ihtiyaçlarını karşılaması için Sarıgazi köyünü tımar vermiştir.

III. Murad'ın annesi Nurbanu Valide Sultan, köyde mescit ve cami yaptırmıştır. Daha sonra geniş bir orman ve tarım alanı içinde, uzun yıllar boyunca durağan bir yapıya sahip olan köy, 1950'lerde İstanbul'a yönelen göçten etkilenmeye başlamıştır. EvliyaÇelebi'nin "Seyahatname" ve "Ayvansarayı'nı Hadikatü'l Cevam" isimli eserinde Sarı Kadı Karyesi olarak adı geçmektedir [46].

Evliya Çelebi, Seyahatname'sinde Sarıgazi'den: "İran bahçeleri örneğin bir koruluk alanda bağlı ve bahçeli iki yüz hanesi, bir camisi, bir okulu, bir tekkesi, bir hanı, bir hamamı olan bir yerdir." şeklinde bahsederek, kiraz mevsiminde cümle halkının arabalar ile eğlenmeye ve Sarı Gazi Sultan Tekkesi'ni ziyarete geldiğini de belirtir. Sarıgazi ve çevresinde Celali ayaklanması sırasında çatışmalar olduğunu da aynı eserinde ifade etmektedir. "Ayvansarayı'nı Hadikatü'l Cevam" adlı eserinde ise Sarı Kadı Karyesi Mescidi ile ilgili bilgiler vermektedir. Bu mescid Üsküdar'daki Atik Valide Camisini inşa ettiren, III. Murad'ın annesi Nurbanu Sultan tarafından 1583 (Hicri 991) yıkılmıştır. 1972 yılında yeni Merkez Cami yapılmıştır. Sarıgazi' de ilk yerleşimin başladığı yer, merkez mahallesindeki ilkokul ve eski türbenin bulunduğu cami bölgesidir (Şekil 5.3). Bu bölgedeki 150 ada 3 ve 4 parseller üzerindeki kitabe,

türbe, çeşme, kabir ve Servi ağaçları İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nce tescillenmiştir [44].

Şekil 5.3. Sarıgazi yerleşimi tescilli parseller ve içerisinde bulunan cami [44].

Buradan yayılmaya başlayan yerleşme 1992' de Sarıgazi' nin belediye olmasıyla gelişimini hızlandırmış, yerleşmenin 1993 yılında ıslah imar planının yapılmasıyla bu hızlanma ivme kazanmıştır. Daha sonra, sanayinin de yerleşmede yer seçmesiyle sanayinin talepleri doğrultusunda konut alanlarında gelişme sanayi çevresinde başlamıştır.

2000 yılından sonra Sarıgazi ikinci gelişim atağını gerçekleştirmiştir. Bu yıllarda Sarıgazi' nin konut alanlarında bir büyüme gözlenmektedir. Bu gelişme 2000 yılı nüfus sayımlarından da anlaşılabilceği gibi, hızlı nüfus artışı ile kendisini göstermekte, 2010 yılına gelindiğinde Sarıgazi yaklaşık 100.000 nüfusa ulaşmıştır [44].

Yenidoğan, Osmanlı İmparatorluğu döneminde padişahlar ve sadrazamlar tarafından avlak olarak kullanılmıştır. 1800' lü yılların sonunda, başarılarından dolayı imparatorluk, Yenidoğan' ın da içinde bulunduğu bölgeyi Eminzade Hüsnü Ziya Paşa' ya tahsis etmiştir. Eminzade Hüsnü Ziya Paşa, 1910 yılında 4.654 dönüm olan Yenidoğan' ı Belçika uyruklu Frank Phillipsson' a satmıştır. Kurtuluş Savaşından sonra

bu şahıs Belçika' ya gitmiş sonrasında varisleri tarafından kullanılmak istenmiş, ancak Yenidoğan üzerindeki işgâlciler buna engel olmuşlardır. Yerlerini fiili olarak kullanamayacaklarını anlayan varisler ellerindeki tapuları üçüncü şahıslara satmış ve tekrar Belçika'ya dönmüşlerdir. Üçüncü şahıslar, ellerinde bulunan tapularla birlikte, yer üzerindeki işgâlleri mahkemeye vermişler ve bu süreç, 1990' lı yıllara kadar devam etmiştir. Yenidoğan'da Cumhuriyet sonrasında ilk yerleşim Sarıgazi'nin Mahallesi olarak 1950'li yıllarda başlamış, 1965 yılında Üsküdar'a bağlı köy statüsüne kavuşmuş, 1987 yılında ise Ümraniye İlçesi'nin kurulmasıyla bu ilçeye bağlanmıştır.

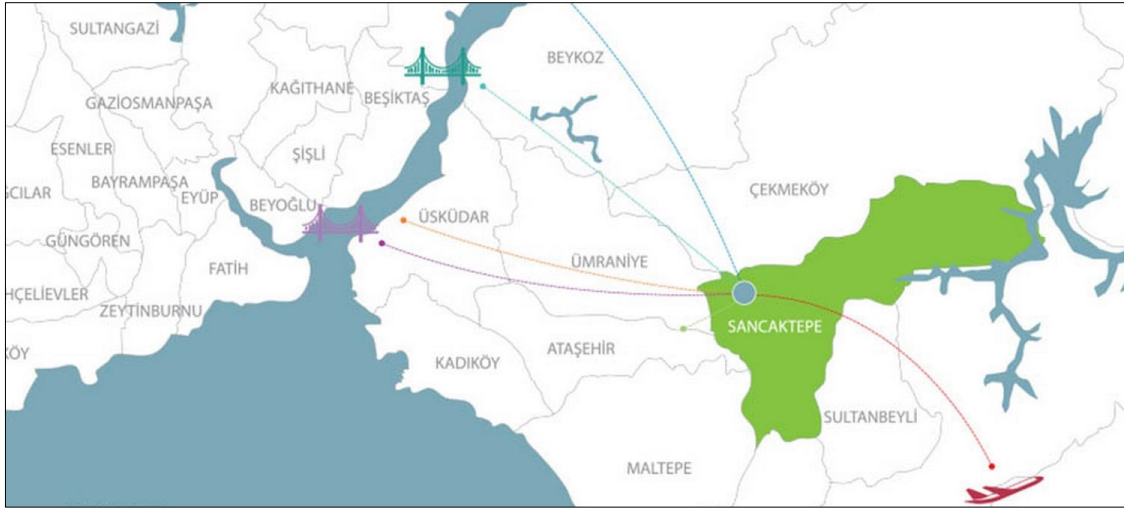
Yenidoğan'ın ilk sakinleri geçimlerini tarım ve hayvancılık ile tuğla harmanlarında tuğla yaparak sağlamışlardır. Bu süreç Yenidoğan'ın 1993 tarihinde belde belediyesi statüsüne kavuşmasına kadar devam etmiştir.

27 Mart 1994 tarihinde yapılan Mahalli İdareler seçimleri sonucunda fiili olarak belediye kurulmuş, Belediyenin tüzel kişiliği 5747 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yapılan yerel seçimler ile sona ermiştir.

5.1.3. Ulaşım

Sancaktepe ilçesi, Samandıra bölgesinin ortasından geçen TEM otoyolu ilçenin en önemli ulaşım aksıdır. Bu yol Samandıra bölgesini fiziki olarak 2 parçaya bölmekte ise de TEM-E5 bağlantı yolu sayesinde bu bağlantı sağlanabilmektedir. Ayrıca, bağlantı yolu sayesinde ilçenin Kartal ve diğer ilçelerle bağlantısı güçlü bir şekilde sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, bölgenin kuzeyinden geçen Şile otoyolu da ilçenin 3. derece önemli aksıdır. Şile otoyolu ile Ümraniye, Çekmeköy ve diğer ilçelerle kuzeyden bağlantı sağlanabilmekte, ayrıca Şile otoyolundan ayrılarak Sarıgazi içinden geçip Samandıra bölgesi üzerinden ilerleyen Ankara Caddesi ile de Sultanbeyli'ye bağlantı sağlanmaktadır. Bu yol aynı zamanda ilçede de bölgeleri birbirine bağlamakta, Sarıgazi ile Samandıra'nın bağlantısı özellikle bu yol üzerinden sağlanmaktadır (Şekil 5.4).

Şekil 5.4. Sancaktepe ulaşım ağları [44].

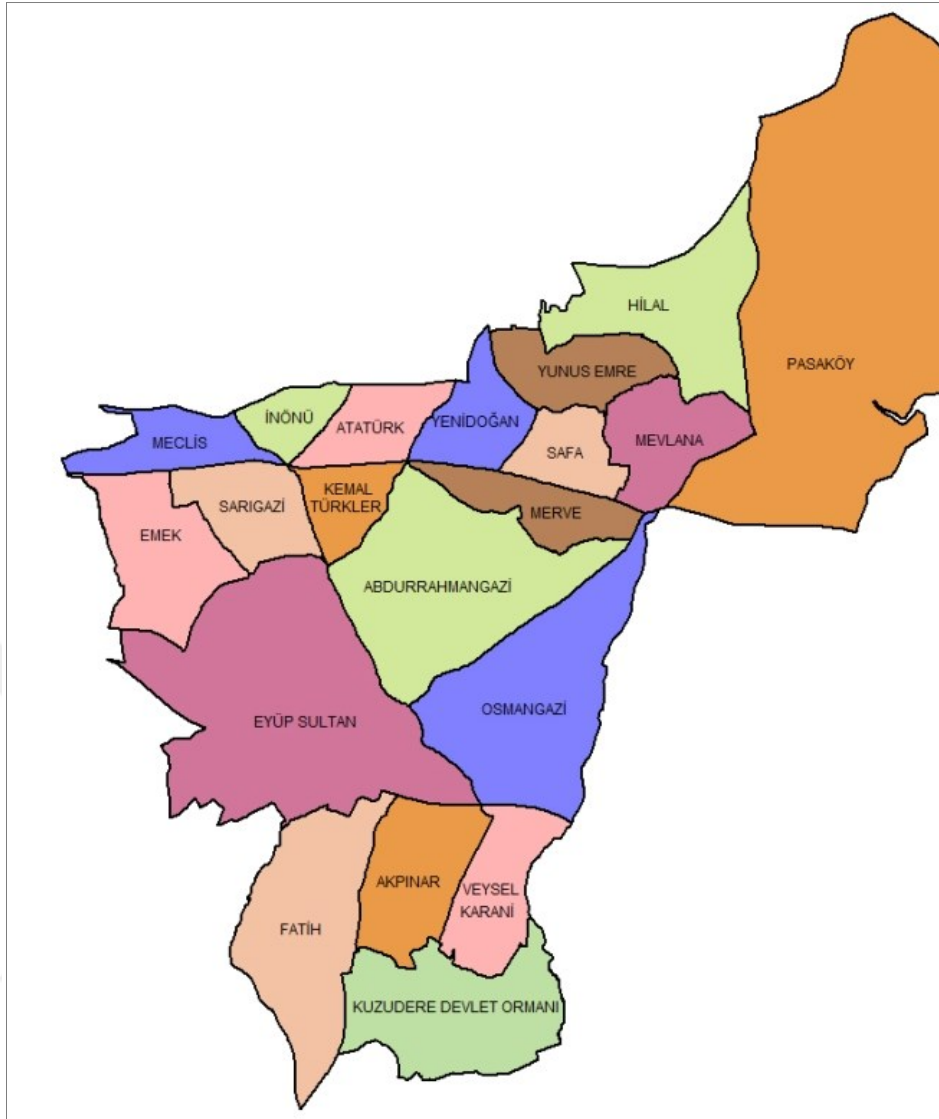
Bunun yanında bölge içinde doğu-batı aksı boyunca uzanan Baraj Yolu ile Sarıgazi Yenidoğan'a bağlanmakta, Samandıra merkezden çıkan Atayolu Caddesinin Samandıra'yı Yenidoğan ve Paşaköy bölgesine bağlamasıyla bölge içindeki döngü tamamlanmakta ve ulaşım sistematiği ortaya çıkmaktadır.

5.1.4. İdari Yapı

Sancaktepe ilçe belediyesinin tüzel kişiliği, 5747 sayılı yasanın yürürlüğe girmesi ve 2009 yılında yapılan yerel seçimlerden sonra ilk kademe belediyelerinin (Sarıgazi, Samandıra ve Yenidoğan) tüzel kişiliğinin ortadan kalkmasıyla birlikte başlamıştır.

Sancaktepe ilçesi, Sarıgazi bölgesinde yer alan 6 mahalle (Meclis, İnönü, Atatürk, Kemal Türkler, Sarıgazi Merkez ve Emek), Samandıra bölgesinde yer alan 6 mahalle (Abdurrahmangazi, Osmangazi, Eyüp Sultan, Akpınar, Veysel Karani ve Fatih) ve Yenidoğan bölgesinde yer alan 6 mahalle (Safa, Merve, Mevlana, Yunus Emre, Hilal ve Yenidoğan Merkez) olmak üzere toplam 18 mahalle ve 1 köyden oluşmakta iken, 2013 yılı itibariyle Paşaköy de mahalle statüsüne kavuşturularak, Sancaktepe ilçesi 19 mahalle olarak sınıflandırılmaya başlanmıştır [44].

Bunun yanında, idari bölünüş içerisinde, Sarıgazi bölgesinde yer alan Askeri Alan, Samandıra bölgesinde yer alan Kuzudere Devlet Ormanı ve ilçenin kuzeydoğu bölümünü kaplayan Paşaköy Mahallesi de yer almaktadır (Şekil 5.5).

Şekil 5.5. Sancaktepe mahalle sınırlarını gösteren görsel [44].

5.1.5. Nüfus ve Demografik Yapı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2016 yılına ait Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre [47], Sancaktepe'nin toplam nüfusu 354.482 kişi olarak belirlenmiştir. Bu nüfusun yaklaşık %51'ini (180.990 kişi) erkek nüfusu, %49'unu (173.892 kişi) ise kadın nüfusu oluşturmaktadır (Çizelge 5.1).

Çizelge 5.1. Sancaktepe ilçesini oluşturan mahallelerinin 2015 yılı nüfus dağılımı [47].

MAHALLE	ERKEK	BAYAN	TOPLAM
Abdurrahman Gazi Mah.	13850	12663	26513
Akpınar Mah.	9937	9548	19485

Çizelge 5.2.(devam) Sancaktepe ilçesini oluşturan mahallelerinin 2015 yılı nüfus dağılımı [47].

Atatürk Mah.	13511	12981	26492
Emek Mah.	11427	10978	22405
Eyüp Sultan Mah.	8294	7968	16262
Fatih Mah.	10691	10271	20962
Hilal Mah.	2806	2695	5501
İnönü Mah.	10640	10222	20862
Kemal Türkler Mah.	9154	8795	17949
Meclis Mah.	12358	11873	24231
Merve Mah.	8740	8397	17137
Mevlana Mah.	7131	6852	13983
Osmangazi Mah.	17577	16887	34464
Paşaköy Mah.	890	856	1746
Safa Mah.	7406	7116	14522
Sarıgazi Mah.	9743	9361	19104
Veysel Karani Mah.	9472	9101	18573
Yenidoğan Mah.	8803	8458	17261
Yunus Emre Mah.	8889	8541	17430
	180990	173892	354882

Sancaktepe 2015 yılı nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2015 yılına ait ADNKS'e verilerine göre 354.482 kişilik toplam nüfusu ile İstanbul ortalamasının üzerinde bir nüfus yoğunluğuna sahiptir. TÜİK 2015 verilerine göre toplam nüfusun % 67 si 18 yaş üstü, %33 u ise 18 yaş altı bireyler oluşturmaktadır (Çizelge 5.2).

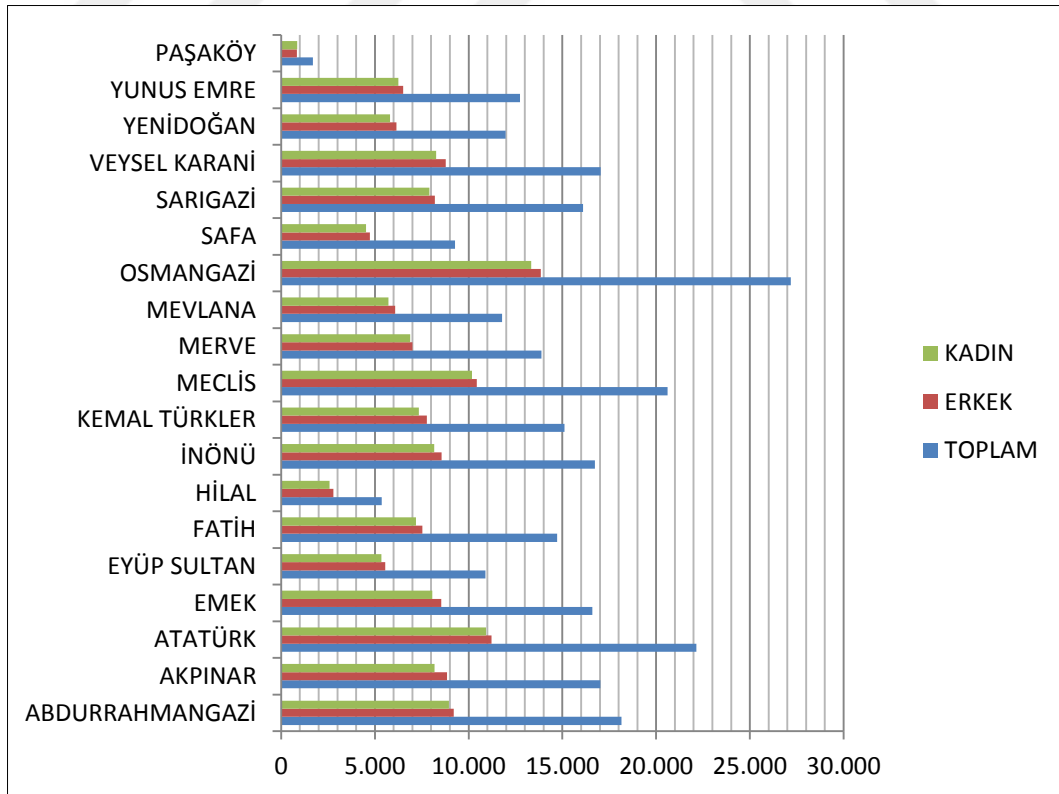
Çizelge 5.2. Sancaktepe nüfusunun yaşlara göre dağılımı [47].

Mahalle	18 yaş üstü	18 yaş altı	Toplam
Abdurrahmangazi Mah.	17561	8952	26513
Akpınar Mah.	12498	6987	19485
Atatürk Mah	18199	8293	26492
Emek Mah.	14810	7595	22405
Eyüp Sultan Mah.	11497	4765	16262
Fatih Mah.	14177	6785	20962
Hilal Mah.	3518	1983	5501
İnönü Mah.	14936	5926	20862

Çizelge 5.2. (devam). Sancaktepe nüfusunun yaşlara göre dağılımı [47].

Kemal Türkler Mah.	12275	5674	17949
Meclis Mah.	17297	6934	24231
Merve Mah.	11407	5730	17137
Mevlana Mah.	8920	5063	13983
Osmangazi Mah.	22453	12011	34464
Paşaköy Mah.	1231	515	1746
Safa Mah.	9351	5171	14522
Sarıgazi Mah.	13220	5884	19104
Veysel Karani Mah.	11963	6610	18573
Yenidoğan Mah.	11597	5664	17261
Yunus Emre Mah.	11192	6238	17430
TOPLAM	230102	116780	354882

Sancaktepe ilçesi, göç yollarının üzerinde oluşu, coğrafi yapısının ve ikliminin yerleşime uygunluk gösterişi sebebiyle çekim merkezi olmuştur. Şekil 5,6'da nüfusun Sancaktepe ilçesi idari sınırlarında yer alan 19 mahalleye dağılımı grafiksel olarak ifade edilmiştir.

Şekil 5.6. Sancaktepe idari sınırlarında yer alan nüfusun 19 mahalleye dağılımı

5.2. ÇALIŞMA ALANINA AİT DOĞAL ÖZELLİKLER

Bu bölümde çalışma sınırlarına ait; topografya ve jeoloji- yerleşime uygunluk durumları incelenecektir.

5.2.1. Jeoloji ve Yerleşime Uygunluk Durumu

Sancaktepe ilçesi genelinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı, Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü tarafından farklı tarihlerde yapılan jeolojik-jeoteknik etütler ve yerleşime uygunluk haritaları doğrultusunda plan alanı genelinde;

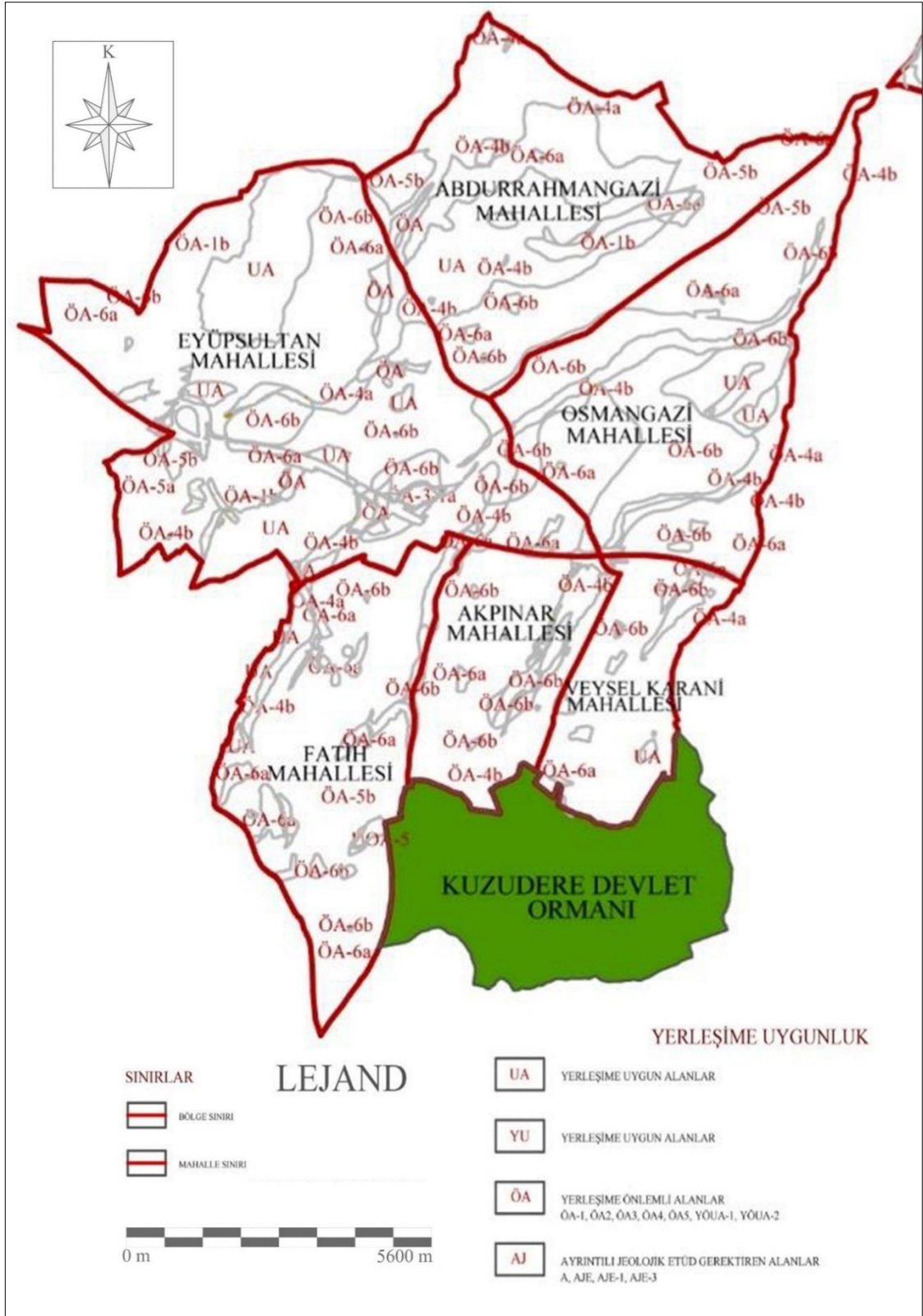
- Yerleşime Uygun Olmayan Alanlar (YUOA) (Paşaköy bölgesinin çok küçük bir bölümünde),
- Yerleşime Uygun Alanlar (YU, UA),
- Yerleşime Önlemlili Alanlar (YÖ1, YÖ2, ÖA1, ÖA2, ÖA2-1, ÖA2-2, ÖA3, YÖUA-1, YÖUA-2)
- Ayrıntılı Jeolojik Etüt Gerektiren Alanlar (AJE, AJE-1, A AJE-3) bölgeleri yer almaktadır (Plan Raporu, 2010).

5.2.1.1. Yerleşime Uygun Olmayan Alanlar (YUOA)

Çöp depolama, sahil dolguları, plajlar, göletler, aktif heyelan alanları ve baraj gölünün yakın çevresi yerleşime uygun değildir. Ancak hâlihazırda tahsis edilmiş, özel yapılanma doğrultusunda planlama yapılabilir [44].

Örneğin iskele, liman binası vb. alanların dışında kalan alanların rekreasyon alanı olarak değerlendirilmesi uygundur. Plan bölgesi genelinde yerleşime uygun olmayan alan sadece Paşaköy bölgesinde Ömerli Havzasının kısa mesafeli koruma kuşağı sınırları içinde ve dere mutlak koruma alanında yer almaktadır [44].

1/1000 ölçekli Sancaktepe Uygulama İmar planı kapsamında bu bölge dere mutlak koruma alanında kaldığı için Park Alanı olarak fonksiyonlandırılmış, yapılaşmaya konu edilmemiştir (Harita 5.1).

Harita 5.1. Samandıra jeoloji ve yerleşime uygunluk durumu [44].

5.2.1.2. Yerleşime Uygun Alanlar (YU, UA)

Samandıra bölgesinin güneyinde Ortabayır Tepe'nin doruk kesiminde mostra veren

Aydos Formasyonu ile Kurtköy Formasyonunun yüzeylendiği alanlar ile kuzeyde büyük bir kesimde yüzeylenen kumtaşı (grovak) - kıltaşı-şeyl ve kireçtaşı bloklarından oluşan Devonyen yaşlı Kartal Formasyonu üzerinde açılan 18 adet sondaj kuyusu ve bu kuyulardan elde edilen örnekler üzerinde yapılan laboratuvar deney sonuçları ile bu alanda yapılan jeofizik çalışmaların sonuçlarına göre yerleşime uygunluk haritasında UA simgesiyle gösterilen alanlar jeolojik ve jeoteknik açıdan yerleşime uygun olarak değerlendirilmiştir.

Paşaköy bölgesinde, Kurtköy, Aydos, Gözdağ, Dolayoba, Kartal, Tuzla, Baltalimanı, Trakya Formasyonlarının ayrışmamış veya çok az ayrışmış ve eğimi %30'un altında kalan alanlar yerleşime uygun alanlar olarak değerlendirilmiştir. Bu alanlar çoğu yerde kazılamayacak kadar sert özelliktedir.

Her türlü yapılaşmaya uygun bu alanlarda yapıların depremlerden kaynaklanan büyük yatay ivmelere mukavemet gösterebilmesi için en az bir bodrum derinliğine inilmesi gerekmektedir. Yerleşime uygun alanlar üzerinde devamlılığı çok olmayan ince ayrışma zonları, yapılaşma esnasında kaldırılmalıdır [44].

Paşaköy'deki bölgeler her türlü yapılaşma için uygundur. Söz konusu bu alanlarda yerel olarak görülen zemin sorunları 1/1000 ve parsel bazındaki etütlerle çözümlenmelidir. Sarıgazi bölgesinde de yerleşime uygun alanlar Paşaköy bölgesi ile jeolojik açıdan benzerlikler göstermektedir. Sarıgazi bölgesindeki yerleşime uygun alanlar için de Paşaköy bölgesindeki önlemler geçerliliğini korumaktadır. Paşaköy ve Sarıgazi bölgelerindeki yerleşime uygun alanlar YU simgesiyle gösterilmiştir (Harita 5.2).

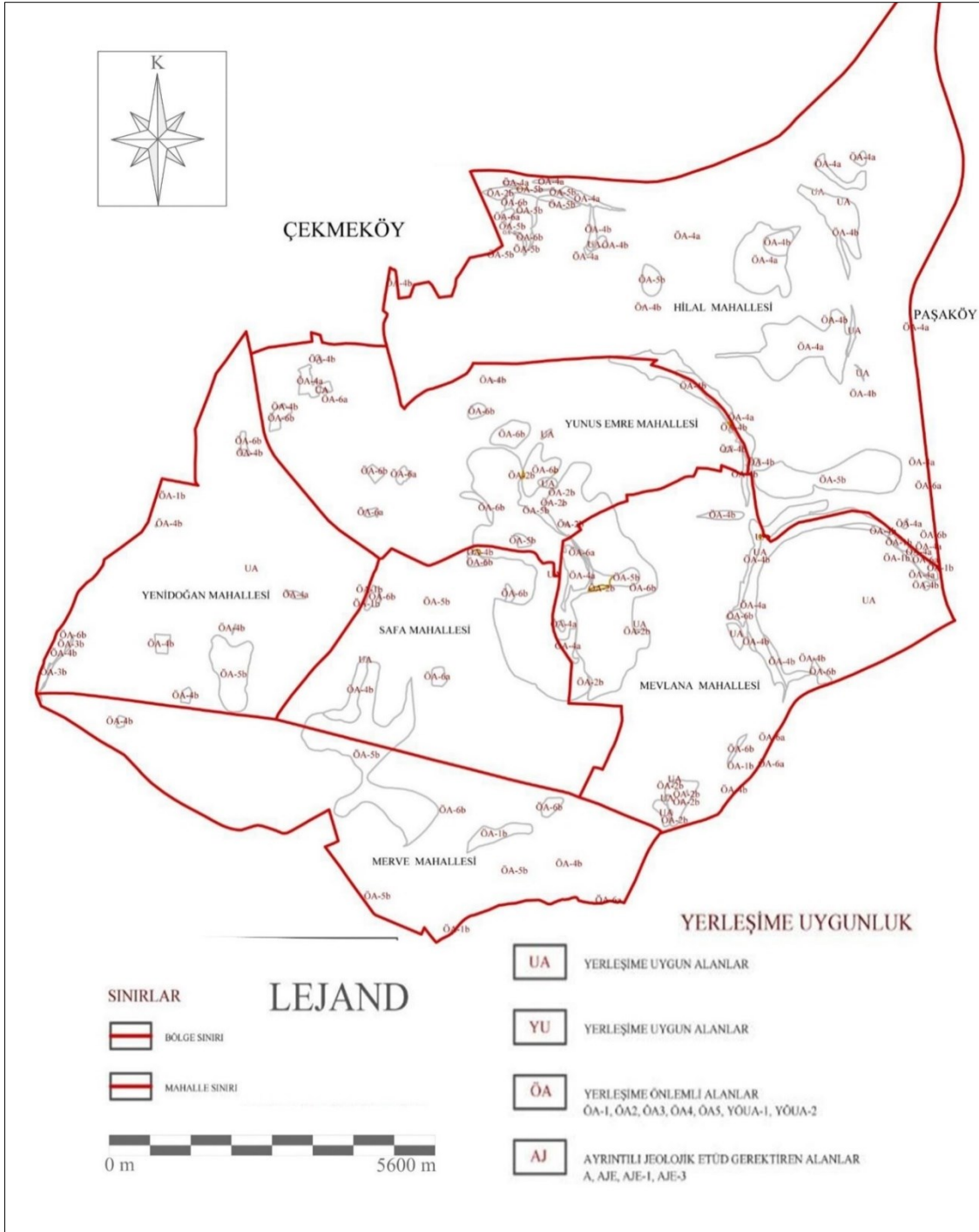
ÖA3, YÖUA-1, YÖUA-2 simgeleri ile gösterilmiştir.

5.2.1.4. Ayrıntılı Jeolojik Etüt Gerektiren Alanlar (AJE, AJE-1, AJE-3)

%30'un üzerindeki eğimli alanlar, alüvyon, suni dolgu, taş ocakları, tünel üzeri, kaya düşmesi olan alanlar ve fay zonları bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Özellikle Yenidoğan bölgesinde görülen yüksek eğimli alanlarda yapılacak olan çalışmalarda, şev stabilizesi analizleri yaparak, duyarlılık önlem (kazık, ankraj, istinat, şev yatırımı vb.) çözümleri ayrıntılı jeoteknik etüd çalışmaları sonucunda belirlenmeli ve buna dayanarak planlamaya gidilmelidir (Harita 5.3) [44].

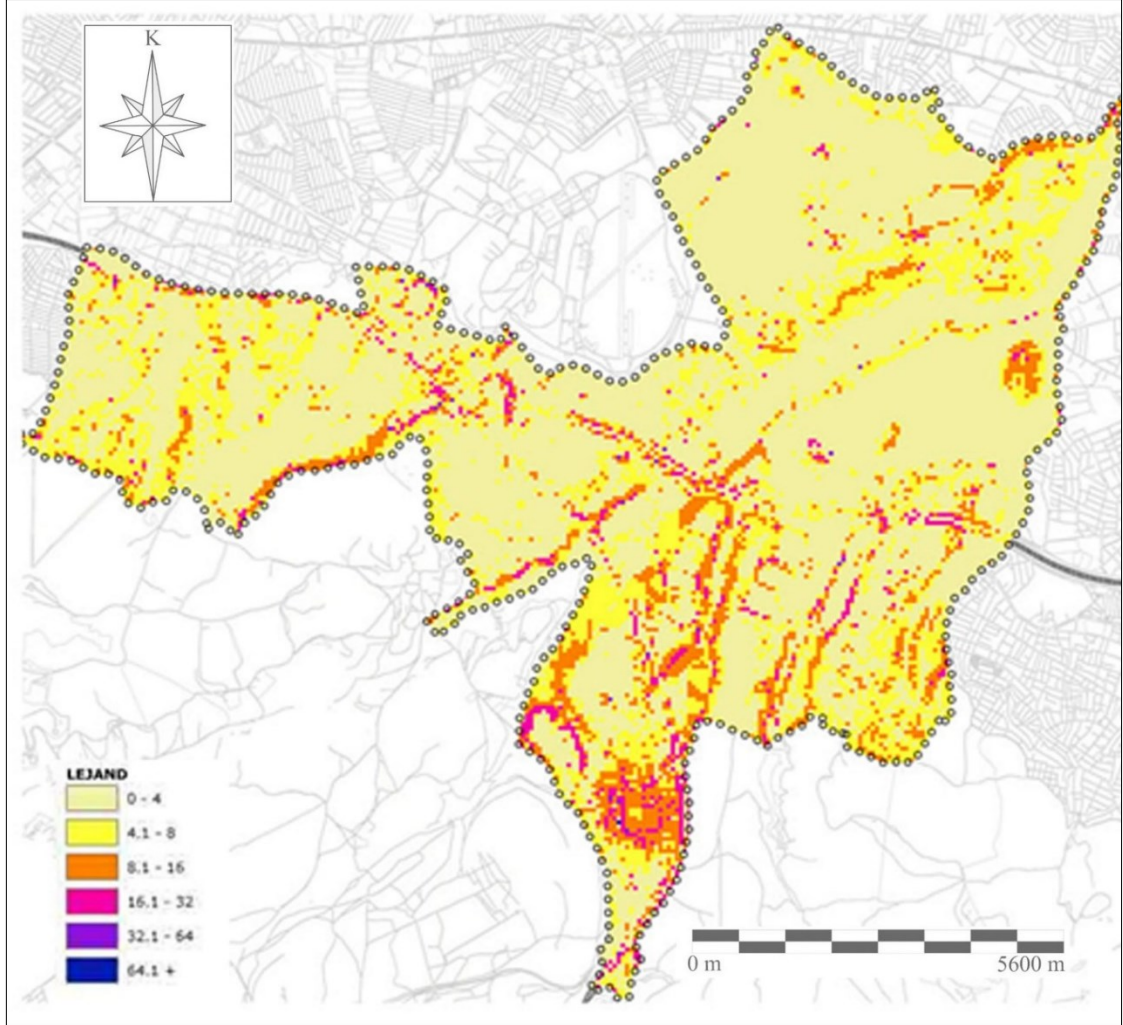
Harita 5.3. Yenidoğan bölgesi yerleşime uygunluk durumu [44].

5.2.2. Eğim ve Yükselti

Samandıra bölgesi eğim durumuna göre iki farklı yapı sergilemektedir. Alanın güney bölümü eğim bakımından daha düz bir yapıya sahipken, Paşaköy mahallesini içeren kuzeydoğu bölümü daha hareketli bir yapıya sahiptir.

Samandıra bölgesinde yüksek dağlar, dik yamaçlar ya da vadiler bulunmamaktadır. Bu

bölge eğim bakımından genelde düzlük bir yapı göstermektedir. Bölgenin % 66'lık kısmı, % 0-4 eğime sahip iken, % 97'lik büyük kısmı % 16 eğimin altındadır. Bu bölümde eğimin daha az olduğu yerler TEM Otoyolunun kuzeyinde kalan alanları içermektedir. Harita 5.4'de Samandıra bölgesi eğim analizinde gösterilmektedir.

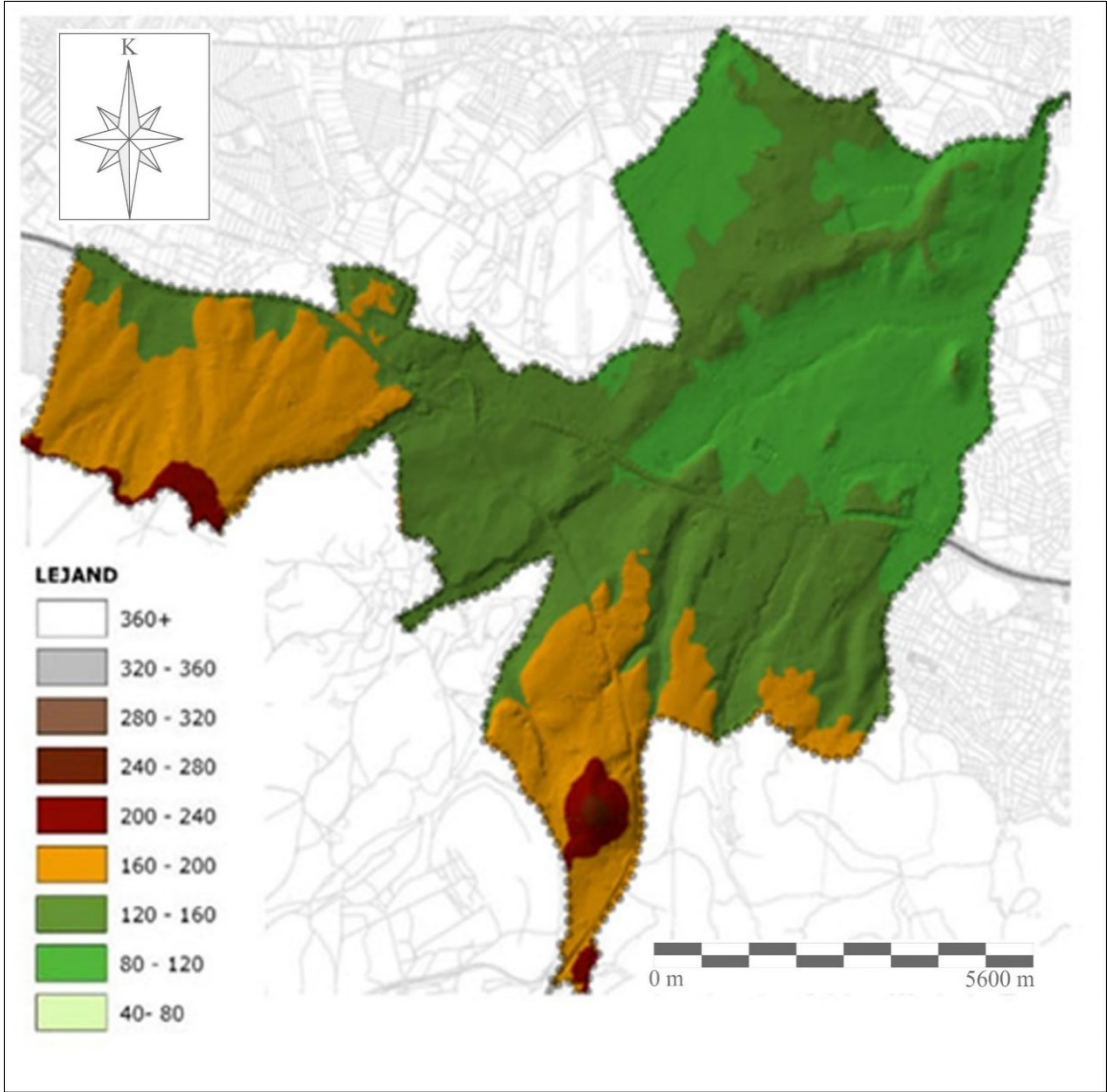
Harita 5.4. Samandıra bölgesi eğim analizi [44].

Eğimin % 16'dan yüksek olduğu yerler ise genel olarak Fatih Mahallesi sınırları içinde kalmaktadır. Plan alanının güney bölümünde eğim durumu yapılaşmaya engel nitelik taşımamaktadır [44].

Samandıra'nın güney kısmında ise yükseklik 80 – 260 m arasında değişim göstermektedir. Bu bölgedeki en yüksek nokta Fatih Mahallesi'nin güney kısmında olup 260 m'dir. Bölgede TEM Otoyolunun kuzey kısmında ise yükseklik 90 – 130 m arasında değişmektedir.

Paşaköy mahallesi'nin ise % 12'lik bölümü % 0-4 eğime sahiptir. Paşaköy'ün %80'lik

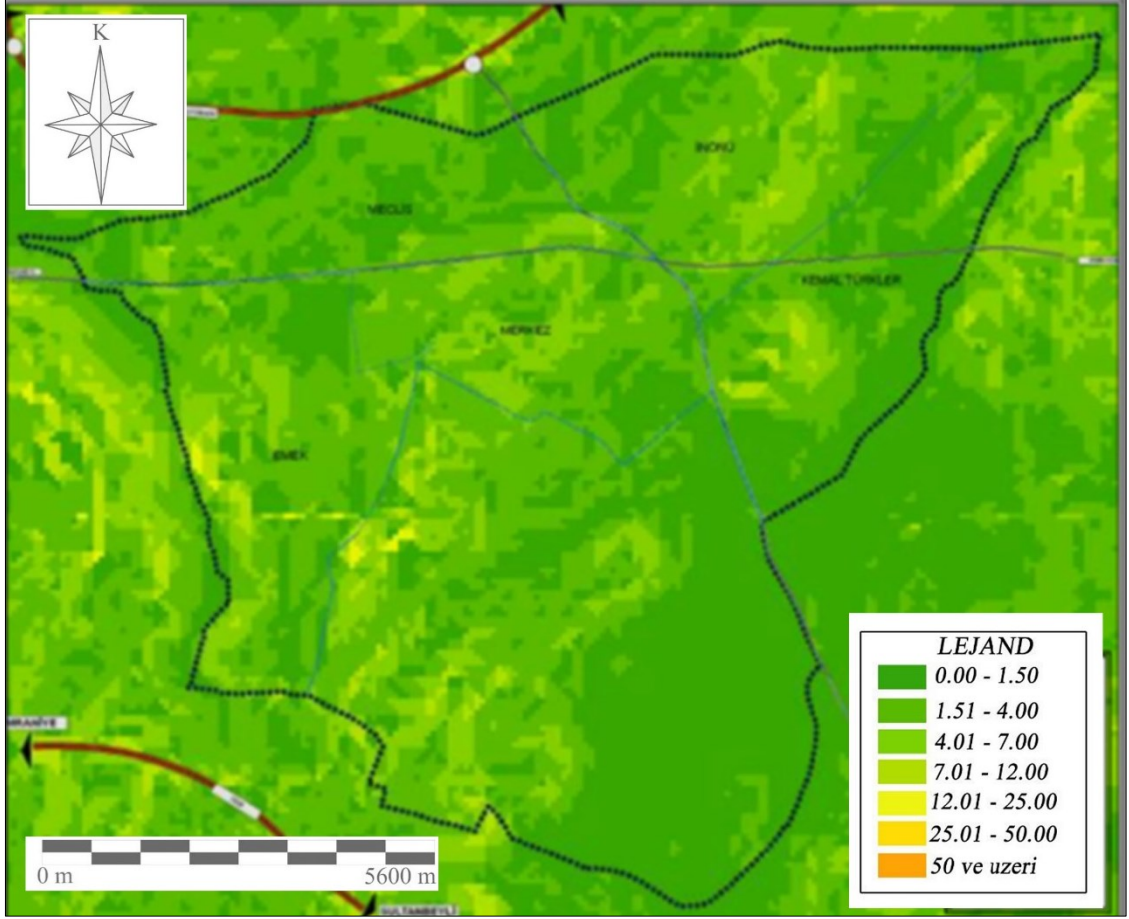
bölümü ise %16 eğimin altındadır. % 20'lik alan ise % 16-64 eğime sahiptir. Samandıra bölgesinde, yükseklik 60 m' den başlayarak 390 m' ye kadar ulaşmaktadır (Şekil 5.13). Bölge genel olarak 120-160 m aralığındaki yükseltide yer almakta olup, bölgenin en yüksek noktaları olan Çatal Tepesi (390 m) ile Kale Tepesi (375 m) Paşaköy mahallesinde yer almaktadır. Paşaköy mahallesinin güneyini sınırlandıran orman alanlarından orta kesimlere doğru ilerledikçe yükselti azalmakta, Paşaköy deresine gelindiğinde ise yükselti 60 m' ye kadar düşmektedir (Harita 5.5) [44].

Harita 5.5. Samandıra bölgesi yükselti durumu [44].

Sarıgazi'de eğim değerleri incelendiğinde bölgenin çok büyük kısmının hemen hemen düz alanlardan oluştuğu görülmektedir. Alan genelinde eğim analizi sonuçları değerlendirildiğinde, alanın % 92'sinin eğim derecesinin % 0-5 arasında, % 7'lik kısmının ise % 5-9 arasında eğim değerlerine sahip olduğu görülmektedir (Şekil 3.18).

Sarıgazi bölgesindeki yükselti ise yaklaşık 100 m civarlarından başlamakta ve 175 m'ye kadar çıkmaktadır. Bölgenin yaklaşık % 65'lik kısmı ise 125-155 m aralığında yükselti değerine sahiptir (Harita 5.6) [44].

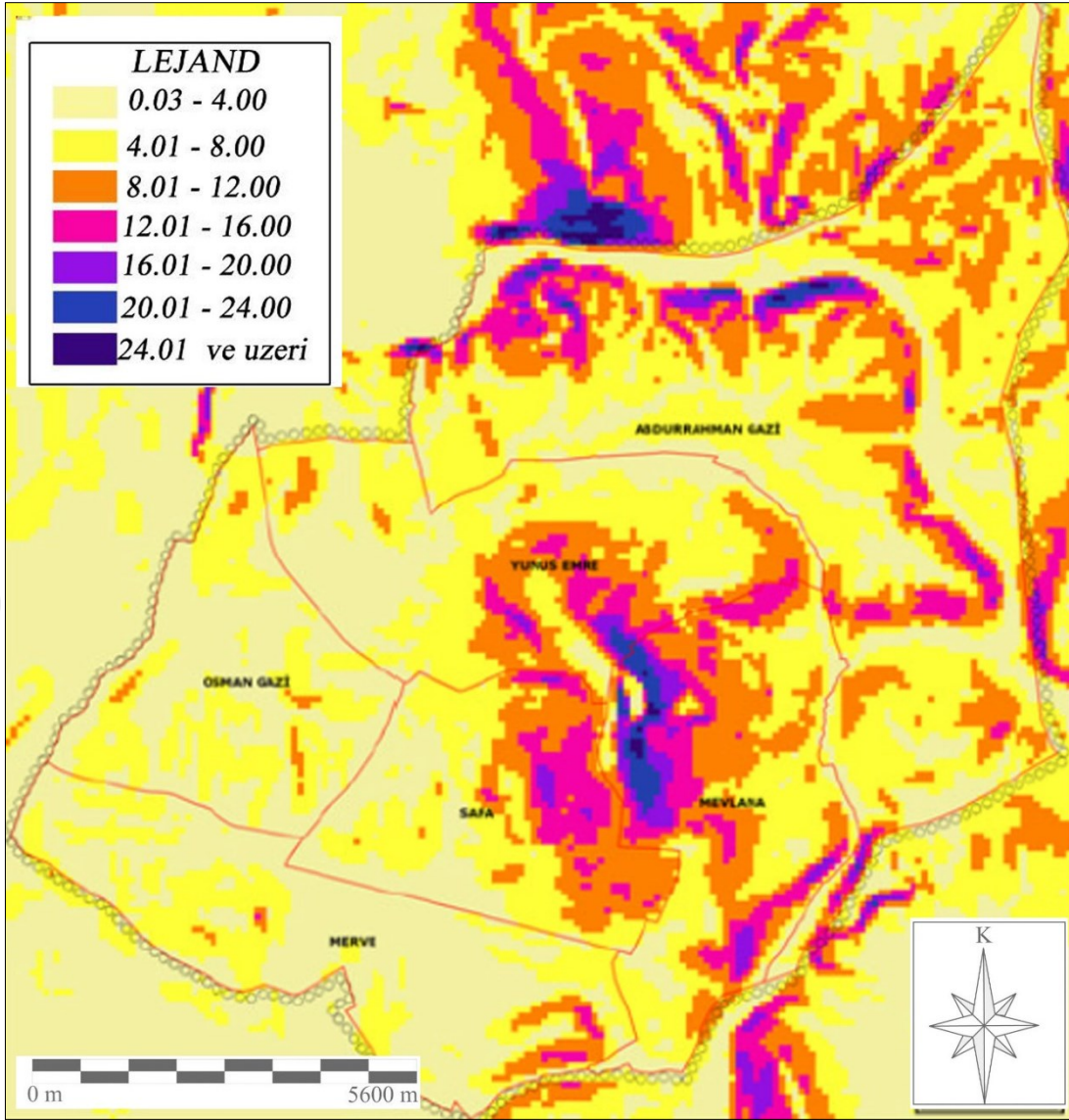

Harita 5.6. Sarıgazi bölgesi eğim analizi [44].

Yenidoğan'ın batı ve güney kısımlarının büyük bir bölümü eğim bakımından daha düz bir yapıya sahip iken, alanın doğu ve kuzey kısımları daha hareketli bir yapıya sahiptir. Bölgede eğim değerleri % 0 ile % 28 arasında değişmektedir.

Yenidoğan genelinde; yaklaşık % 72 oranında % 0-8 arası eğim değerleri, % 19 oranında % 8-12 arası eğim değerleri, % 9 oranında ise % 12 üzerindeki eğim değerleri görülmektedir.

Eğim değerleri genellikle Mevlana ve Abdurrahmangazi Mahalleleri sınırları içinde % 16 oranının üstüne çıkmaktadır. Ancak bu durum yapılaşmaya engel teşkil edecek nitelikte değildir (Harita 5.7) [44].

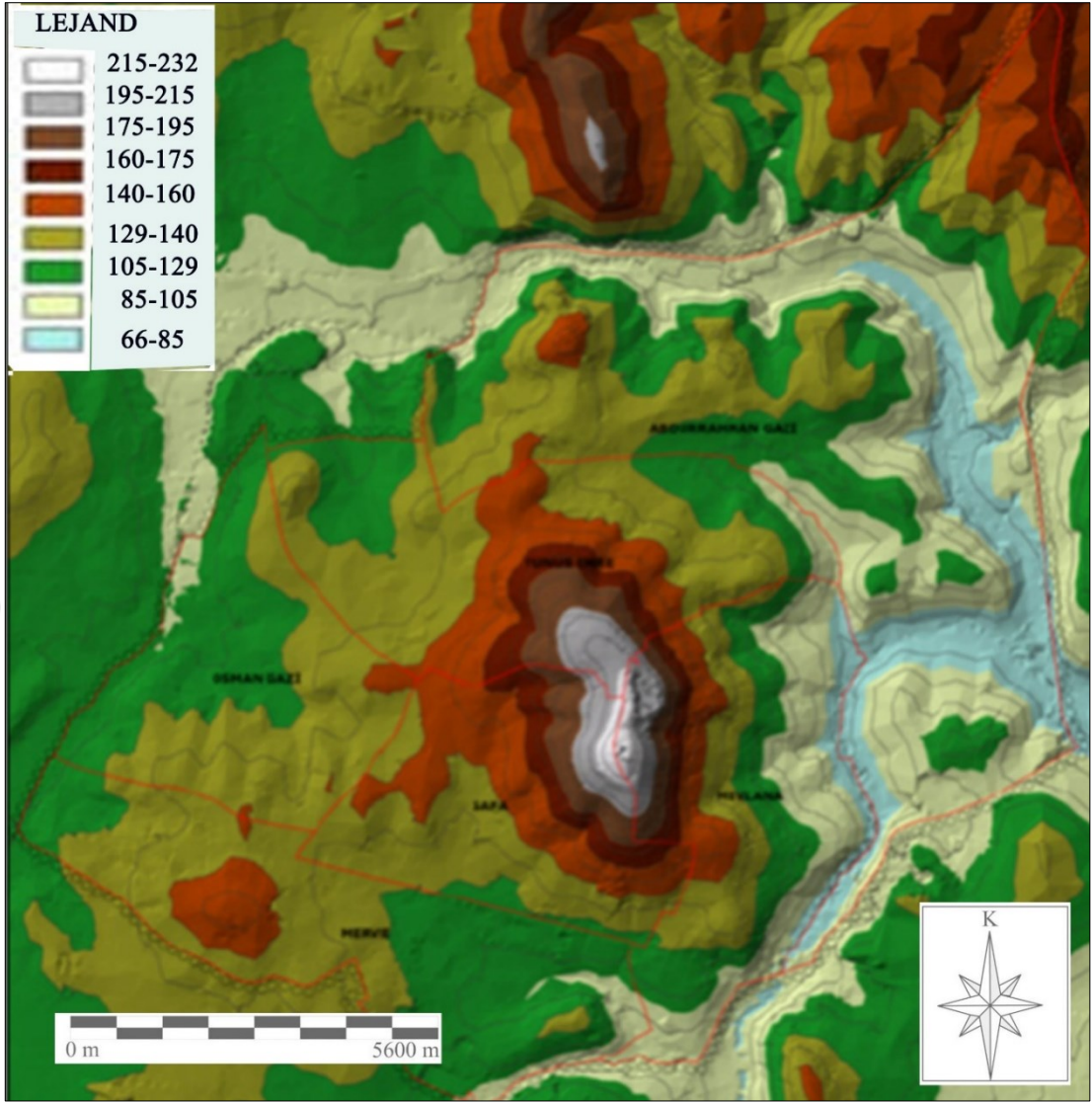
Harita 5.7. Yenidoğan bölgesi eğim analizi [44].

Yenidoğan' daki yükseklik değerleri ise yaklaşık 70 m'den başlamakta ve yaklaşık 235 m'ye kadar çıkmaktadır. Bölgenin çok büyük bölümü (yaklaşık % 67'si) 105 ile 160 m aralığındaki yükseklik değerlerine sahiptir.

En yüksek noktalar, Safa Mahallesi ile Mevlana Mahallesi arasında bulunan Safa Tepesi ve yakın çevresindedir. Bu bölgeden uzaklaşıp plan sınırına doğru yaklaştıkça yükseklik azalmaktadır (Harita 5.8).

Yerleşimin doğusundan geçerek kuzeyine ulanan Alemdağ Deresi ve çevresinde ise yükseklik, yerleşimin en alçak noktası olan 66 m'yi bulmaktadır [44].

Harita 5.8. Yenidoğan bölgesi yükselti durumu [44].

5.2.3. İklim ve Bitki Örtüsü

Farklı noktadaki meteoroloji istasyonlarının verilerine göre Ömerli Havza Alanı genelinin Marmara İkliminin etkisi altında olduğu, ancak Karadeniz'e yakınlığı nedeniyle, bölge içerisinde, yaz aylarının sıcak ve ikliminin etkisi kurak geçmediği görülmektedir. Planlama alanında iklim, ilkbahar ve sonbaharda ılık ve yağışlı, kış aylarında ise soğuk ve yağışlıdır [44].

İkliminin gösterdiği çeşitliliğe bağlı olarak kimi yılların Ocak ve şubat aylarında ılık havalara rastlanmaktadır. Kimi yılların yaz aylarında ise bunun tersi gerçekleşmekte, sıcaklık, mevsim normallerinin altına düşmektedir. Başka bir ifadeyle, ilkbahar ve yaz aylarında ısının aniden düştüğü ve ya yükseldiği gözlemlenmektedir. Çalışma alanının da yer aldığı Anadolu yakasının sıcaklık değerlerinin, Avrupa yakasından biraz daha

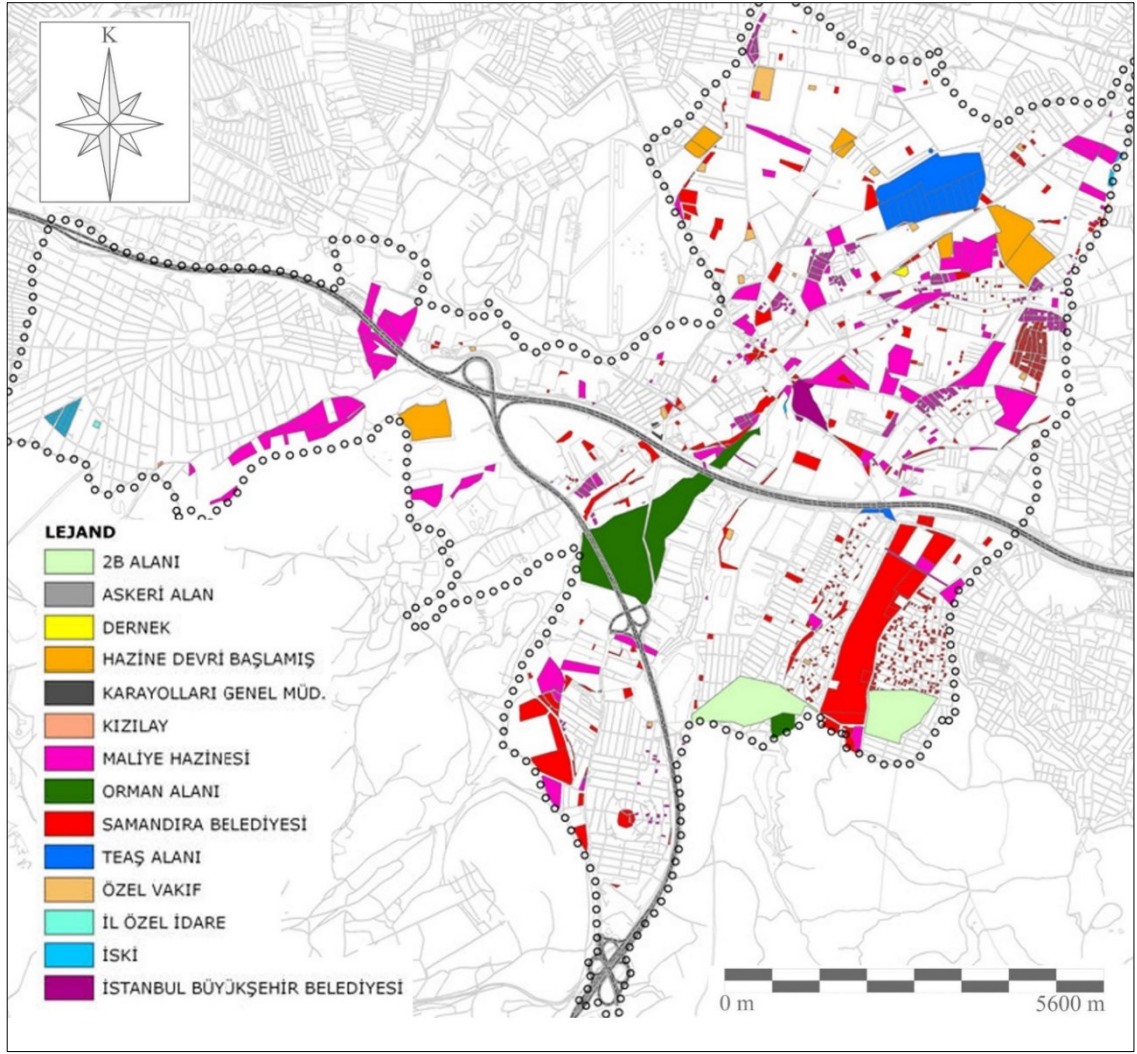
yüksek olduğu gözlenir [44].

İlçedeki sıcaklık, İstanbul şehir merkezi esas alındığında ortalama 1 derece daha yüksektir. Çalışma alanında en soğuk geçen aylar aralık, ocak ve şubat, en sıcak geçen aylar ise temmuz ve ağustostur. Son 30 yıllık ölçümlerin ortalama değerlerine göre ilçede yılın yaklaşık 70 günü açık, 200 günü bulutlu, 95 günü ise kapalı geçmektedir. Yağışlar daha çok kış ve sonbahar aylarında düşmekte olup, yıllık yağış miktarı 700 mm civarındadır [44].

Planlama alanının Paşaköy kısmı içerisinde yer alan fundalıklar, nadir ve çeşitli türleri açısından, Bern sözleşmesi uyarınca İstanbul ilinde tespit edilen 10 alan içerisindeki en zengin alanlardan biri olarak belirlenmiştir ve uluslararası öneme sahiptir. Paşaköy fundalıkları içerisinde, Bern Sözleşmesi uyarınca korunacak türler arasına alınan türler, *Rhazya orientalis* (Doğu Razyası), *Colchicum micranthum* (Narin Acı Çiğdem), *Cyclamen coum* (Siklamen), *Eleocharis carniolica*, *Allium peroninianum* (Kayışdağ Soğanı), *Centraurea amplifolia* (Aydos Peygamber Çiçeği), *Crocus pestalozzae* (Ümraniye Çiğdemi), *Colchicum olivieri ssp. İstanbulensiss* (İstanbul Çiğdemi) türleri yer almaktadır. Ayrıca bölge içinde yerel karaçam toplulukları ve meşe baltalıkları bulunmaktadır. Doğal bitki örtüsü, mevsimsel göller, mevsimsel nemli kayalıklar ve turbalıklardan oluşan bir doğal alan mozaïği oluşturmaktadır [44].

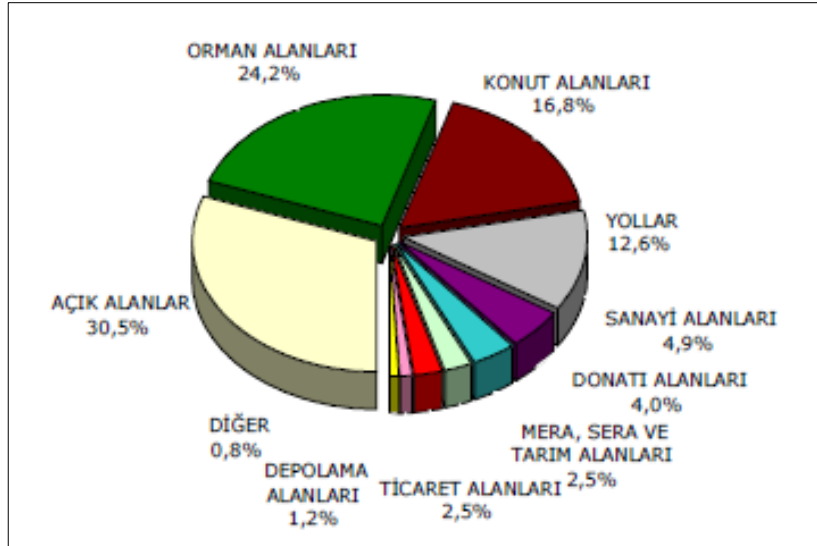
5.2.4. Mülkiyet ve Alansal Arazi Kullanım Durumları

Samandıra: Mülkiyet analizi kapsamında, özel mülkiyete ait alanlar dışında Maliye Hazinesi, Belediye, Orman, 2B, TEDAŞ, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İSKİ, Özel Vakıf, Askeri Alan, Dernek, Karayolları Genel Müdürlüğü, Kızılay, İl Özel İdare ve devri başlamış olan Hazine mülkiyetli alanlar görülmektedir. Samandıra genelinde Maliye Hazinesi mülkiyetinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Pasaköy kısmında ise kamuya ait mülkiyetin ağırlıkta olduğu görülmektedir 44]. Harita 5.9'da Samandıra mülkiyet durumları gösterilmektedir.

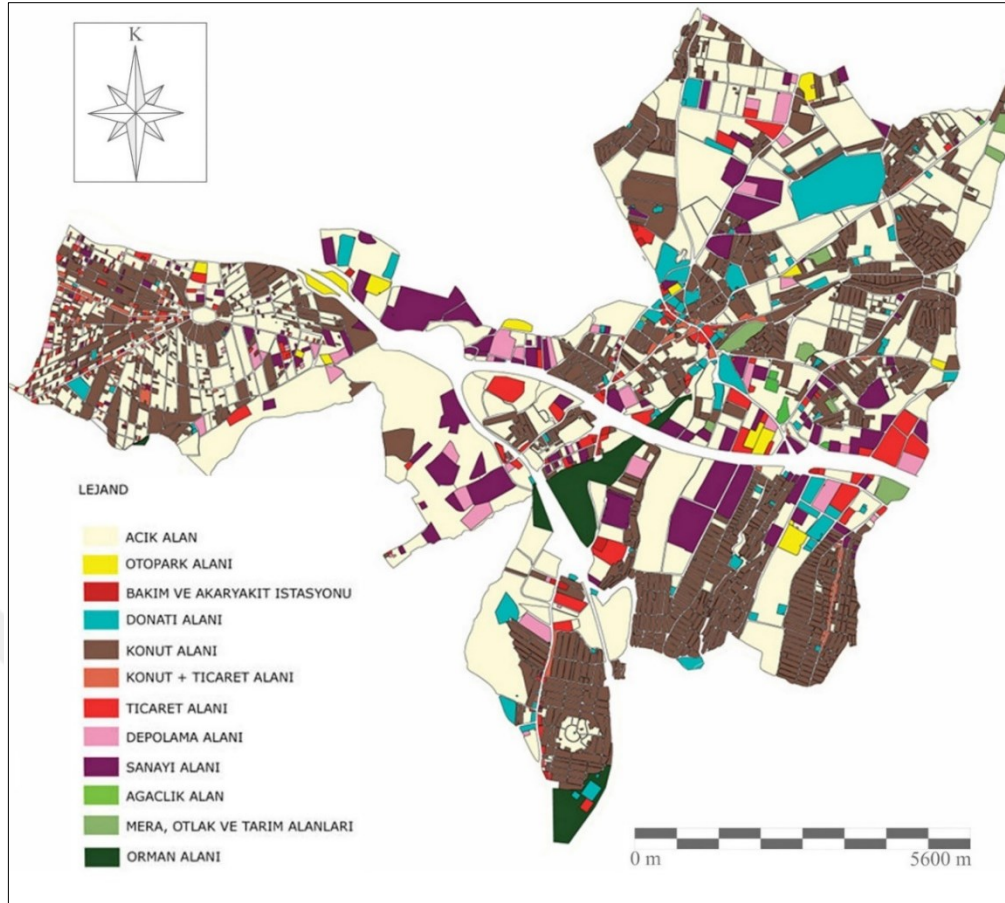
Harita 5.9. Samandıra mülkiyet durumları [44].

Samandıra 3726,01 hektarlık bir bölgeyi kapsamaktadır. Söz konusu bölgede mevcut durumda temel eğitim tesis alanları, anaokulu tesis alanları, ortaöğretim tesis alanları, mesleki ve teknik öğretim tesis alanı, idari tesis alanları, dini tesis alanları, sağlık tesis alanları, sosyal tesis alanları, kültürel tesis alanları, halk eğitim merkezi, kentsel hizmet alanları, İSKİ tesis alanları, teknik altyapı alanları, trafo, trafo merkezi, spor tesis alanları, park alanları, çocuk oyun alanları, konut alanları, ticaret+konut alanları, ticaret alanları, pazarlama alanları, akaryakıt istasyonları, depolama alanları, sanayi alanları, yollar, tır park alanları, tır parkı kamyon garaj alanları, konteyner alanları, göl, orman alanları, ağaçlık alanlar, mera alanları, sera alanları, tarım alanları, çiftlik alanları, mezarlıklar, açık alanlar ve açık otopark alanları bulunmaktadır [44]. Samandıra ve yakın çevresi arazi kullanım grafiği Şekil 5.7’de gösterilmiştir.

Şekil 5.7. Samandıra ve yakın çevresi arazi kullanım grafiği [44].

Bölgenin önemli bir kısmı bos alan ve orman alanlarından oluşmaktadır. Bu fonksiyonların ardından konut alanları ve yollar yüksek alan kullanımına sahip fonksiyonlar olarak dikkat çekmektedir. Çalışma alanı içerisinde toplamda % 1'in altında bulunarak diğer başlığı altında toplanan fonksiyonlar ise konteynır alanları, tır parkı, kamyon garaj alanları, göl, ağaçlık alanlar ve açık otopark alanları olarak sıralanmaktadır. Harita 5.10'da Samandıra ve yakın çevresi alansal arazi kullanım durumu gösterilmektedir [44].

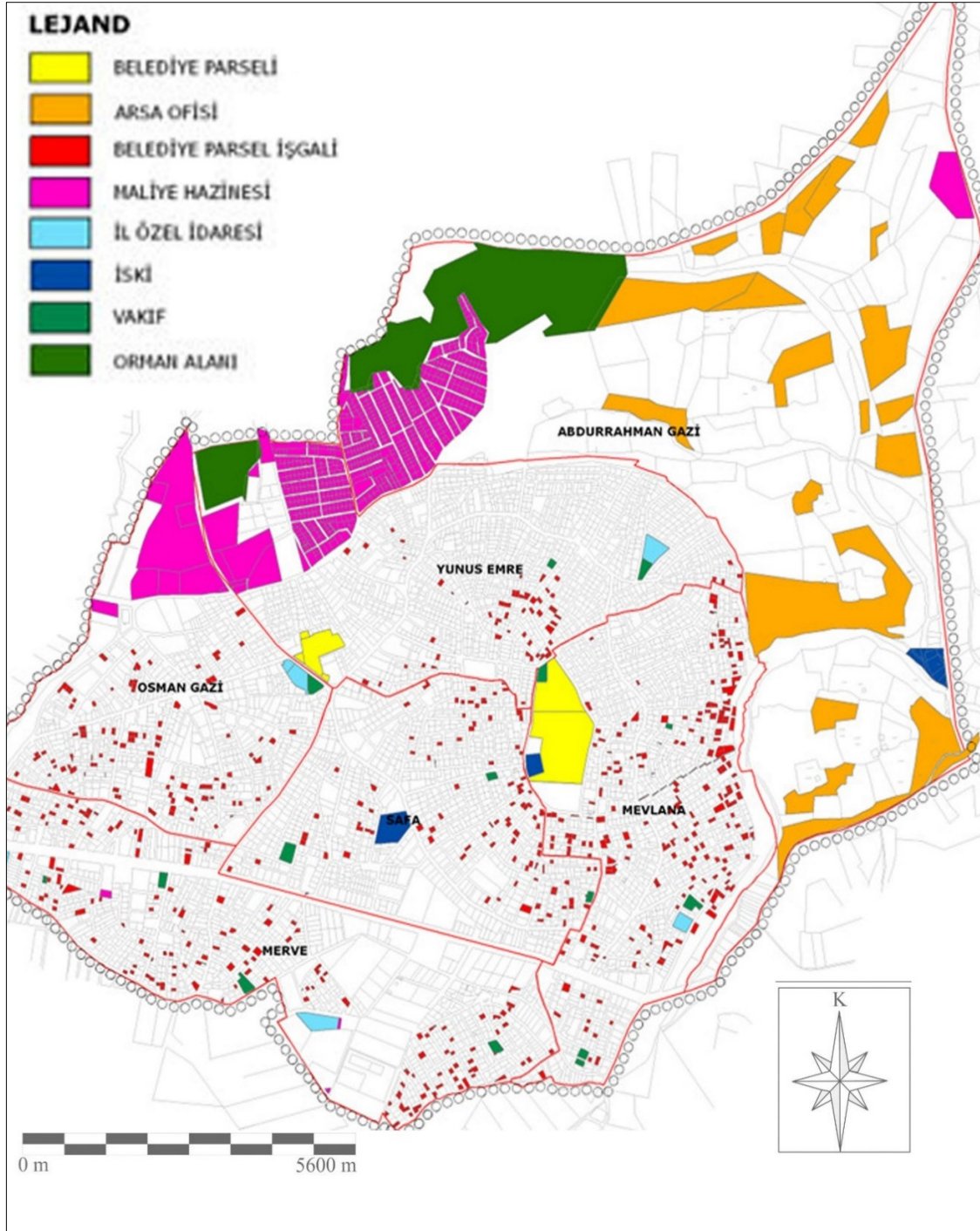

Harita 5.10. Samandıra bölgesi alansal arazi kullanım durumu [44].

Sarıgazi: Sarıgazi'nin toplam alanı 863 ha. dır. Bu alanın 333 ha.'ı Askeri mülkiyette olup, geri kalan 25 ha. hazine, 11 ha. İSKİ, 4.8 ha. Belediye, 0.4 ha Belediye hisselidir. Alanın % 2.8'i hazineye, % 1.36'ı İSKİ'ye, % 1.3'i Belediyeye, % 0.04'ü hisseli olarak Belediyeye, % 38.5'i Askeri Alan ve %56'sı özel mülkiyete aittir (Harita 5.11) [44].

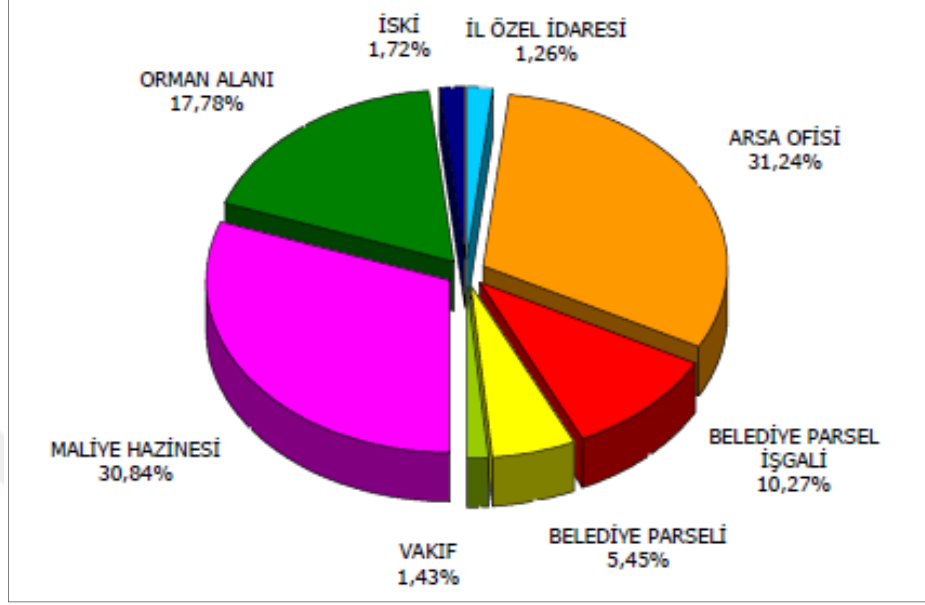

Harita 5.13. Yenidoğan bölgesi mülkiyet durumu [44].

Yenidoğan bölgesi 847,66 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Söz konusu bölgede mevcut durumda boşalanlar, konut alanları, yollar, ticaret konut alanları, sanayi alanları, inşaat alanları, depolama alanları, küçük sanayi alanları, ticaret alanları, temel eğitim tesis alanları, mezarlıklar, tarım alanları, belediye hizmet alanları, dini tesis alanları, İSKİ tesis alanları, akaryakıt istasyonları, sosyal ve kültürel tesis alanları, sağlık tesis alanları, çocuk oyun alanları, idari tesis alanları, askeri alanlar, ortaöğretim tesis

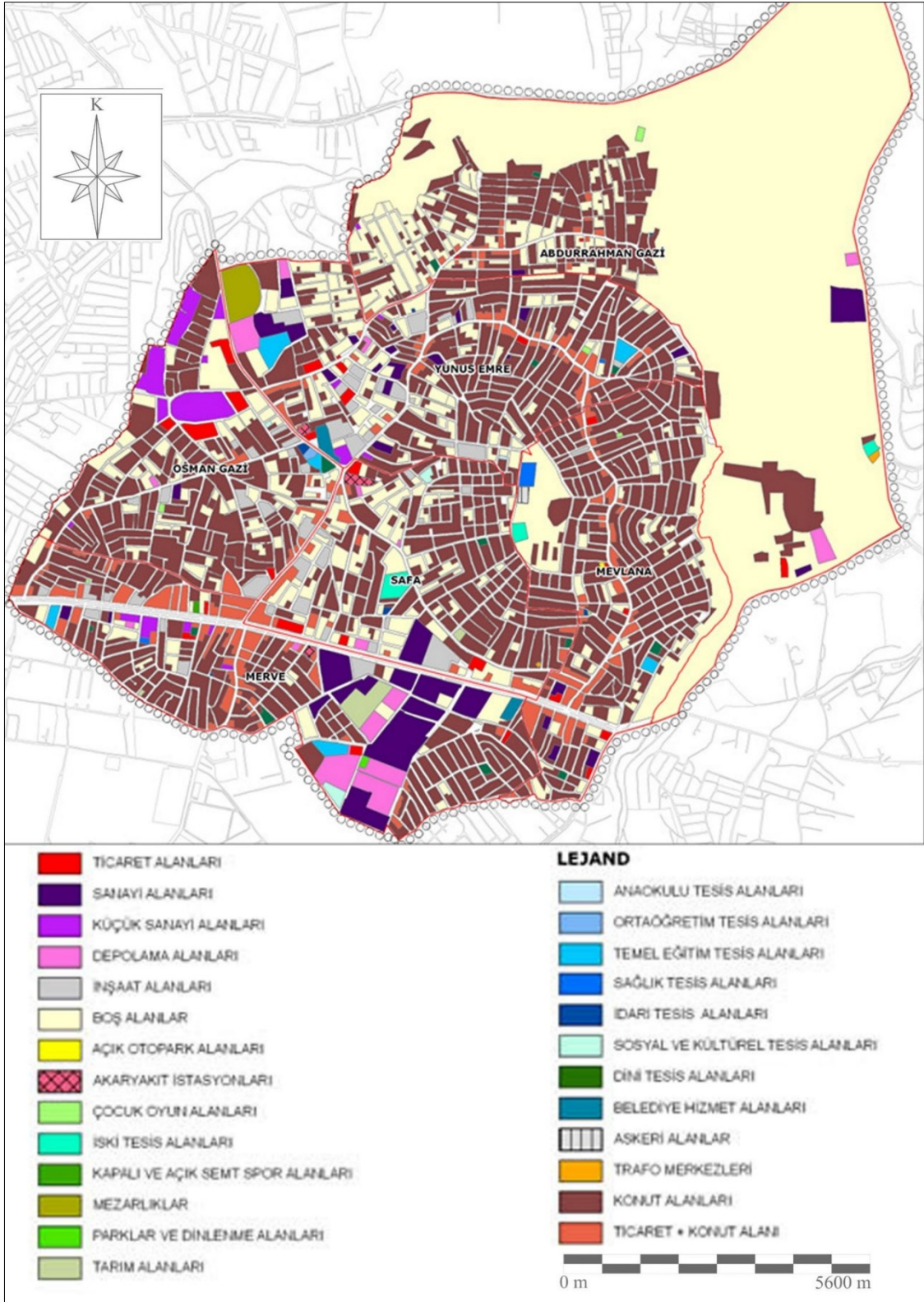

alanları, trafo merkezleri, parklar, kapalı ve açık semt spor alanları, açık otopark alanları ve anaokulu tesis alanları bulunmaktadır Şekil 5.8.

Şekil 5.8. Yenidoğan bölgesi mülkiyet durumu grafiği [44].

Bölgenin önemli bir kısmı % 37,98 oranı ile boş alandan oluşmaktadır. İkincil ağırlıklı olarak % 29,70 oranı ile konut alanları ve % 19,73 oranı ile yol alanları dikkat çekmektedir. Bu fonksiyonları %3,13 oranında ticaret+konut alanları ve % 2,76 oranında sanayi alanları takip etmektedir. Harita 5.14'de Yenidoğan bölgesi mülkiyet durumu gösterilmektedir [44].

Harita 5.14. Yenidoğan alansal arazi kullanım durumu [44].

5.3. SANCAKTEPE İLÇESİ AÇIK YEŞİL ALAN ENVANTERİ

Araştırmanın bu bölümde Sancaktepe'ye ait açık ve yeşil alanların mevcut durumları tespit edilmiş ve belli bir sistematiğe grafik ve tablolara aktarılmıştır.

Türkiye'de yeşil alanlar 3194 sayılı İmar Kanunu'na belirlenmektedir. 1985 yılında, kişi başına asgari 7 m² olarak belirtilen standart, 1999 yılındaki yönetmelik değişikliği ile asgari kişi başına 10 m² değerine yükseltilmiştir. 1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na dayalı yönetmeliğin 02.09.1999 tarihli ve 23804 sayılı Resmi Gazetede yapılan değişikliklerle birlikte kentsel alanlarda kişi başına minimum 10 m²'lik aktif yeşil alan önerilmiştir.

Çalışma alanında, m² olarak kişi başına düşen aktif yeşil alan ölçüsünün yeterliliğinin değerlendirilebilmesi için; Bu yönetmelikte belirtilen minimum 10 m²'lik aktif yeşil alanın açılımı ise bunun minimum 1.5 m²'sinin oyun ve çocuk bahçesi, 2 m²'sinin mahalle parkı, 3.5 m²'sinin şehir parkı ve 3 m²'sinin ise spor alanı olarak ayrılması gerektiği belirtilmiştir. Belediye ve Mücavir alan sınırları dışında yapılacak olan planlamalarda ise kişi başına 14 m² aktif yeşil alan alınmak suretiyle belirtilmiştir [48].

İmar Kanunu'nda aktif yeşil alanlar; parklar, çocuk bahçeleri ve oyun alanları olmak üzere üç grupta ele alınmıştır. Mesire alanları, botanik ve hayvanat bahçeleri, rekreasyon amacıyla yararlanılabilen koruluklar, ağaçlandırma alanları gibi kullanımlar da aktif yeşil alanlar dışındaki diğer yeşil alanları oluşturmaktadır

[49] planlama ilkelerine dayalı, bugün için yeterli ve gelecek için güvenceli açık ve yeşil alan kullanımları için; metrekaresi (m²) olarak kişi başına düşen aktif yeşil alan ölçüsünün yeterli olması, mevcut yeşil alanların kent içerisinde dengeli dağılmasını, fonksiyon niteliğini, etki yarıçaplarının yeterli olmasını ayrıca her bir yeşil alanın kendi sınırları içerisinde hizmet yönünden niteliği, işlevselliği, görsel etkinliği ve donatı elemanlarının yeterli olması gerekliliğini vurgulamaktadır.

Çalışma alanında mevcut, her bir yeşil alanın kendi sınırları içerisinde hizmet yönünden niteliği, işlevselliği, görsel etkinliği ve donatı elemanlarının yeterliliği, çalışma alanı ile ilgili mevcut verilerden yola çıkarak değerlendirilmiştir.

Sancaktepe ilçesi açık ve yeşil alanlarının mevcut durumunun saptanabilmesi için öncelikle çalışma amacına yönelik Sancaktepe ilçesi dört (4) ana bölgeye ayrılmıştır. Sancaktepe çevresinde kent ormanı, mesire alanları, orman alanları bulunmaktadır.

Çalışmada mücavir alan sınırında bulunan aktif yeşil alanlar; park alanı, çocuk oyun alanı spor alanı, kent parkı ve mesire yerleri olarak değerlendirilmiştir. Mezarlıklar, İbadet alanları, Kamu binaları, Cadde ve refüjler ve okullara ait yeşil alanlar ise pasif yeşil alan olarak belirlenmiştir.

62.410.000 m² lik bir alana sahip Sancaktepe'nin topluma açık kamusal dış mekanlarının 1.366 709 m² olduğu tespit edilmiştir. Sancaktepe'de 101 adet park, 1 adet mesire yeri, 3 adet kent parkı, 6 adet spor alanı, 5 adet mezarlık, 7 adet kültür merkezi ve sosyal tesis ile görsel peyzaj alanları oluşturan cadde ve refüjler bulunmaktadır. Topluma açık olan bu kamusal yeşil alanların % 45 (581.991m²)' si aktif yeşil, % 55 (758.518m²)' si pasif yeşil alanlar oluşturmaktadır (Çizelge 5.3).

Çizelge 5.3. Sancaktepe ilçesi açık yeşil alanların dağılımı.

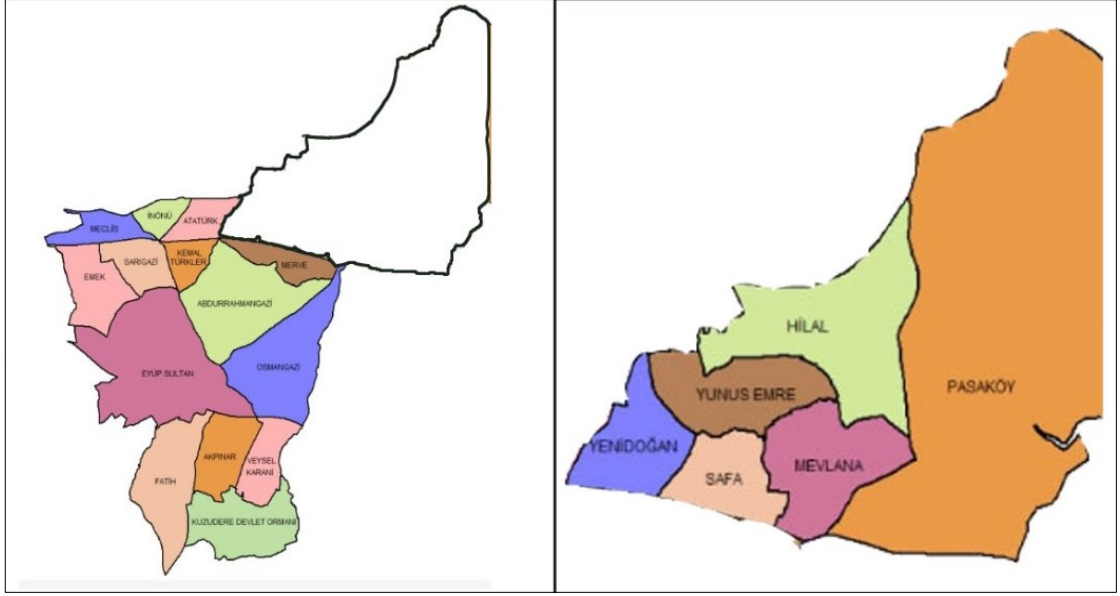
SANCaktepe GENELİ	BÖLGE ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)	
	1. BÖLGE	124182	4206	9758	132808	182329	70443	1,89	
	2. BÖLGE	19071	4646	23882	60349	76820	108638	0,56	
	3. BÖLGE	92307	7007	25064	124378	309298	96687	1,29	
	4. BÖLGE	247523	6147	10786	264456	190071	79114	3,34	
	TOPLAM	483083	22006	69490	581991	758518	354882	1,64	
	Toplam yeşil alan miktarı								1.366 709m ²
									(m ² /Kişi)
	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı								1,64
	Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı								2,14
Kişi başına düşen yeşil alan miktarı								3,78	
Kişi başına düşen spor alanı miktarı								0,20	
0-15 Yaş Kişi başına düşen çocuk oyun alanı								0,74	

Sancaktepe'nin 2017 itibariyle 380 000'ni bulduğu tahmin edilen nüfusu resmi (TUIK, 2015) son verilere göre 354.882 dir. Toplam nüfusun % 51.24' nu erkek, % 48.76' unu kadın bireyler oluşturmaktadır. İlçenin 0-15 yaş arası çocuk nüfusu 65.348 kişidir [45].

Tüm bu veriler değerlendirildiğinde, Sancaktepe'deki yeşil alanların toplam nüfusuna oranlanması ile kişi başına 1.64 m²/kişi aktif yeşil alan düştüğü tespit edilmiştir. Bu

2015 yılında yapılan ADNKS sonucu nüfusu 70 443 kişi olarak belirlenmiştir [45]. Bu nüfusun % 49.03' i kadın, % 50.97' isi erkek bireyler oluşturmaktadır. Bölgenin toplam çocuk nüfusu (0-15 yaş) 7035 kişidir [45]. 1. bölge Paşaköy Hilal, Yunus Emre, Mevlana, Safa ve Yenidoğan olmak üzere altı (6) mahalleden oluşmaktadır (Şekil 5.10).

Şekil 5.10. Birinci bölge mahallelerin dağılımı.

Toplam yüzölçümü 32.541.671 m² olan bölgenin sahip olduğu açık yeşil alan miktarı 315.137 m²' dir ve bu miktarın (aktif-pasif) dağılımı Çizelge 5.4 de gösterilmiştir.

Çizelge 5.4. Birinci bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı.

1.BÖLGE	MAHALLE ADI	YEŞİL ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)
		YENİDOĞAN	3523	1175	405	5103	4205	17261
	YUNUS EMRE	4017	470	151	4558	71520	17430	0,26
	MEVLANA	112423	1629	8031	118262	12713	13983	8,40
	PAŞAKÖY	722	95	0	817	66233	1746	0,46
	HİLAL	1424	217	476	1798	1966	5501	0,32
	SAFA	968	620	695	2330	25692	14522	0,16
	TOPLAM	123.077	4206	9758	132.808	182.329	70.443	1,88
	Toplam yeşil alan miktarı							315.137m ²

Çizelge 5.4. (devam). Birinci bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı.

	(m ² /Kişi)
Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı	1,88
Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı	2,59
Kişi başına düşen yeşil alan miktarı	4,47
Kişi başına düşen spor alanı miktarı	0,14
0-15 Yaş Kişi başına düşen çocuk oyun alanı	0,60

Aktif yeşil alan kapsamında bölgede toplam alanı 132.808 m² olan yirmi (20) adet park, bir (1) adet kent parkı ve (2) adet spor alanı mevcuttur. Aktif yeşil alanlar çocuk oyun yeri, spor alanı, dinlenme alanı ve yeşil alan fonksiyonları ile donatılmışlardır (Çizelge 5.13).

Bölgenin sahip olduğu açık yeşil alanların toplamı 315.137 m² dir ve bu alanın % 57,8 ini (182. 329 m²) pasif yeşil alanlar, % 42,2'sini (132.808 m²)'sini aktif yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bölge genelinde kişi başına 1.89 m²/k aktif yeşil alan düşmektedir ve bu değer imar kanununun ilgili normlarında belirtilen değer (10 m²/k) çok altındadır.

Yirmi (20) adet park içerisinde oyun ve çocuk bahçesi olarak ayrılan alan 4.207 m² hesaplanmaktadır. 2015 tarihinde TÜİK tarafından yapılan ADNKS' ne göre mahalledeki çocuk nüfusu (0-15 yaş) 7035 kişidir [45]. Bu verilerden yola çıkıldığında mahallede çocuk başına düşen oyun yeri 0.60 m²/kişi olarak görülmekte ve bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (1.5 m²/kişi) çok altında bulunmaktadır.

Bölgede bulunan toplam spor alanı 9.758m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,14 m²/k alan düşmektedir ki; bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (3,00 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır. 1. Bölgede yer alan aktif yeşil alanların altı mahalleye fonksiyonel dağılımı Çizelge 5.5' te gösterilmiştir.

Çizelge 5.5. Birinci bölge bölge aktif yeşil alanların dağılımı.

BÖLGE	MAHALLE ADI	NO	AKTİF YEŞİL ALAN ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y. ALAN (m ²)
1. BÖLGE AKTİF YEŞİL ALANLARI	YENİDOĞAN	1	YENİDOĞAN PARKI	560	235	95	890
		2	CEYHAN PARKI	323	122	30	475
		3	SEYHAN PARKI	484	209	80	773
		4	YİĞİT ARDA KAY PARKI	258	120	60	438
		5	Ş. KENAN CEYLAN PARKI	970	180	80	1230
		6	MERYEM ÇOLAK PARKI	830	160	60	1050
		7	SAADET PARKI	98	149	0	247
		TOPLAM			3523	1175	405
	YUNUS EMRE	8	GÜVEN PARKI	627	163	0	790
		9	ŞELELE PARKI	205	120	55	300
		10	ŞEHİT ZAFER KORKMAZ PARKI	2080	90	0	2170
		11	YUMURCAK ÇOCUK PARKI	1105	97	96	1298
		TOPLAM			4017	470	151
	MEVLANA	12	AÇELYA PARKI	806	135	0	941
		13	RİDVAN DİLMEN SPOR PARKI	4396	195	1531	6122
		14	HİCAZ PARKI	105	105	0	105
		15	MENEKŞE PARKI	400	194	0	594
		16	SAFA TEPEŞİ SOSYAL TES.	106716	1000	6500	110500
		TOPLAM			112423	1629	8031
	PAŞAKÖY	17	PAŞAKÖY PARKI	722	95	0	817
	HİLAL	18	MUHTARLIK YANI	44	85	0	140

Çizelge 5.5. (devam). Birinci bölge bölge aktif yeşil alanların dağılımı.

		19	HİLAL PARKI	1050	132	476	1658
		TOPLAM		1424	217	476	1798
	SAFA	20	SAFA İ.Ö PARKI	680	503	660	1890
		21	AFACAN ÇOCUK	288	117	35	440
		TOPLAM		968	620	695	2330
	GENEL TOPLAM			124182	4206	9758	132808

Bölgede bulunan toplam pasif yeşil alanı 182.329 m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 2,59 m²/k alan düşmektedir. 14 adet camii, 7 adet eğitim alanı, 2 adet rehabilitasyon binası, 1 adet mezarlık ve diğer kamusal alanlardan oluşan toplam pasif yeşil (182.329 m²) alan tüm bölgedeki yeşil alanın% 57 sini oluşturmaktadır.1. Bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı Çizelge 5.6’da gösterilmiştir.

Çizelge 5.6. Birinci bölge bölge pasif yeşil alanların dağılımı.

BÖLGE	NO	MAHALLE ADI	PASİF YEŞİL ALAN ADI	TOPLAM ALAN (m ²)	MAHALLEDEKİ TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI (m ²)
1. BÖLGE PASİF YEŞİL ALANLARI	1	YENİDOĞAN	KIZILAY ŞUBESİ	130	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 4205 m ²
	2		YENİDOĞAN KARAKOL	30	
	3		YENİDOĞAN SAĞLIK OCAĞI	50	
	4		YENİDOĞAN ÇOK PROGRAMLI LİSE	2476	
	5		ESKİ MUHTARLIK	20	
	6		Ş ABDULLAH TAYYİP OLÇAK İMAM HATİP ORTAOKULU	544	
	7		EYÜP SULTAN CAMİİ	136	
	8		YENİDOĞAN MERKEZ CAMİİ	819	
	9	YUNUS EMRE	Y.DOĞAN MEZARLIĞI	30000	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 71520 m ²
	10		SARI ÇALILIK DEVLET ORMANI (MEZARLIK)	10000	
	11		MİKTAD ARMAĞAN ASM	1090	

Çizelge 5.6. (devam). Birinci bölge bölge pasif yeşil alanların dağılımı.

	12		İTFAİYE	2000	
	13		YENİDOĞAN İ.Ö.O	6775	
	14		AYŞE ÇARMIKLI OKULU	5580	
	15		KAPALI YÜZME HAVUZU	4420	
	16		ERDEM BEYAZIT BİLGİ EVİ	0	
	17		KADİR TOPBAŞ KÜLTÜR MERKEZİ	3415	
	18		NENE HATUN KURS MERKEZİ VE AŞEVİ	5500	
	19		Y EMRE CAMİİ	2140	
	20		KUBA CAMİİ	600	
	21	MEVLANA	MEVLANA İ.Ö.O.	3130	TOPLAM PASIF YEŞİL ALANI:12713 m ²
	22		MAHMUT OKUTUR SAĞLIK OCAĞI VE MUHTARLIK BİNASI	526	
	23		İSKİ YENİDOĞAN-2 DEPO VE TERFİ MERKEZİ	4409	
	24		ENSAR CAMİİ VE KURAN KURSU	740	
	25		HZ. EBUBEKİR CAMİİ	2158	
	26		YUNUS EMRE TEPE CAMİİ	1750	
	27	PAŞAKÖY	BAĞLAR CAMİİ	575	TOPLAM PASIF YEŞİL ALANI: 68.233 m ²
	28		MERKEZ CAMİİ	217	
	29		PAŞAKÖY İ.Ö.O	1941	
	30		AHMET KELEŞOĞLU HİZMET BİNASI	500	
	31		AĞAÇLANDIRMA ALANI	65000	
	32	HİLAL	MUHTARLIK	115	TOPLAM PASIF YEŞİL ALANI: 1.966 m ²
	33		ŞABAN-I VELİ BİLGİ EVİ	45	
	34		TEVHİD CAMİİ	202	
	35		FATİH SULTAN MEHMMET CAMİİ	339	
	36		SARUHAN CAMİİ	1265	

Çizelge 5.6. (devam). Birinci bölge bölge pasif yeşil alanların dağılımı.

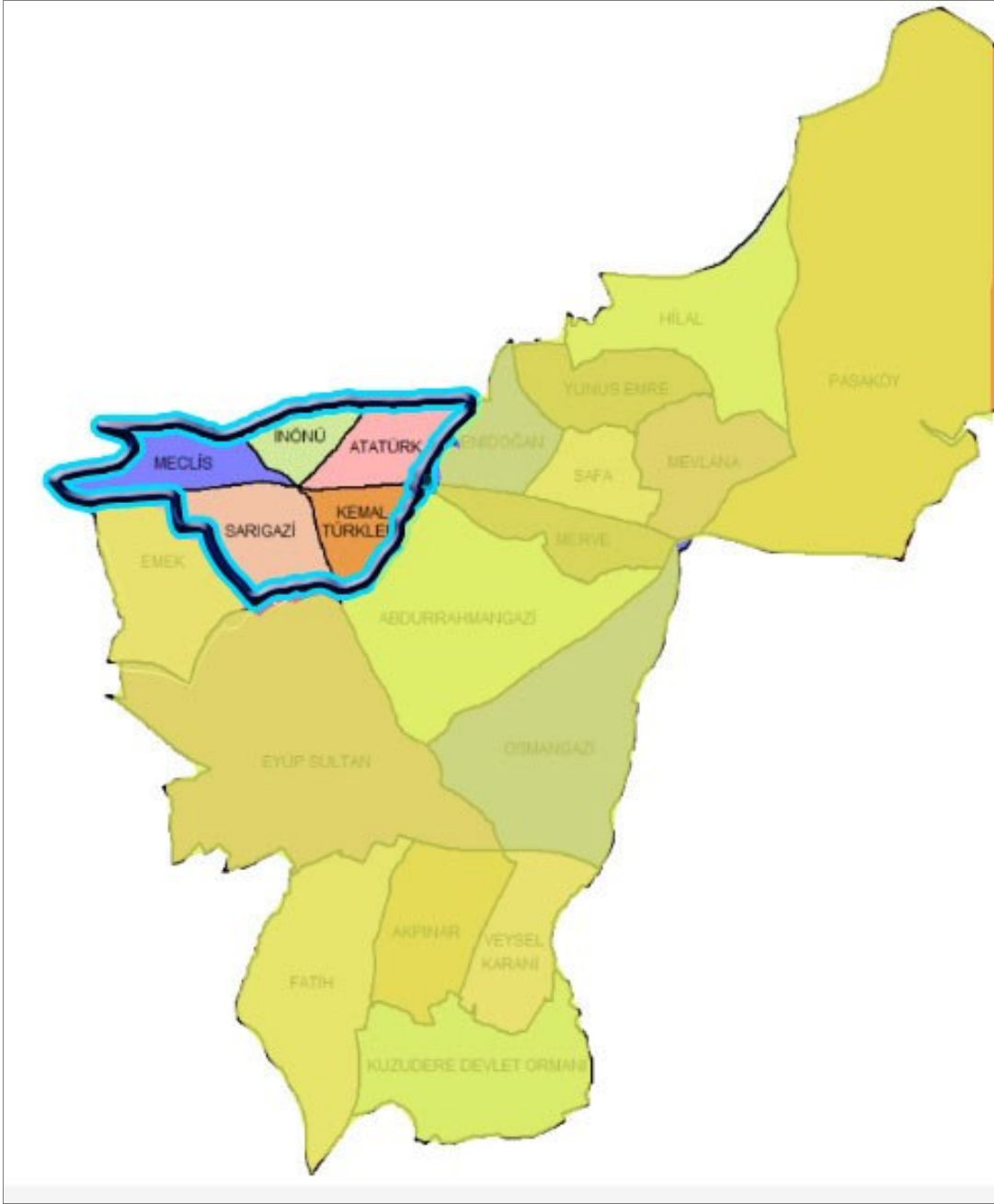
37	SAFA	SAFA İ.Ö.O.	4695	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 25 692 m ²
38		HAMDİ ORAL SAĞLIK OCAĞI VE MUHTARLIK BİNASI	790	
39		SANCAKTEPEPOR TARAFTARLAR DERNEĞİ	600	
40		İSKİ 10.000 TON SU DEPO ALANI	10966	
41		HZ. ÖMER CAMİİ	2990	
42		HZ. ÖMER CAMİİ KURAN KURSU	446	
43		BİLAL-İ HABEŞİ CAMİİ	927	
44		SAFA CAMİİ	1002	
45		YENİDOĞAN KIZ ARTI ERKEK ÖĞRENCİ YURDU	2826	
46		ÖZEL YARDIM ELİ ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ	450	
TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI			182.329 m²	

5.3.2. İkinci Bölge Açık Yeşil Alanlarının Mevcut Durum Analizi

İkinci bölge Sancaktepe kent bölgesinin kuzey bölümünü oluşturan eski Sarıgazi bölgesinde yer alan yerleşim bölgesidir. Doğusunda Yenidoğan batısında Ümraniye ve güneyinde ise Samandıra yer almaktadır.

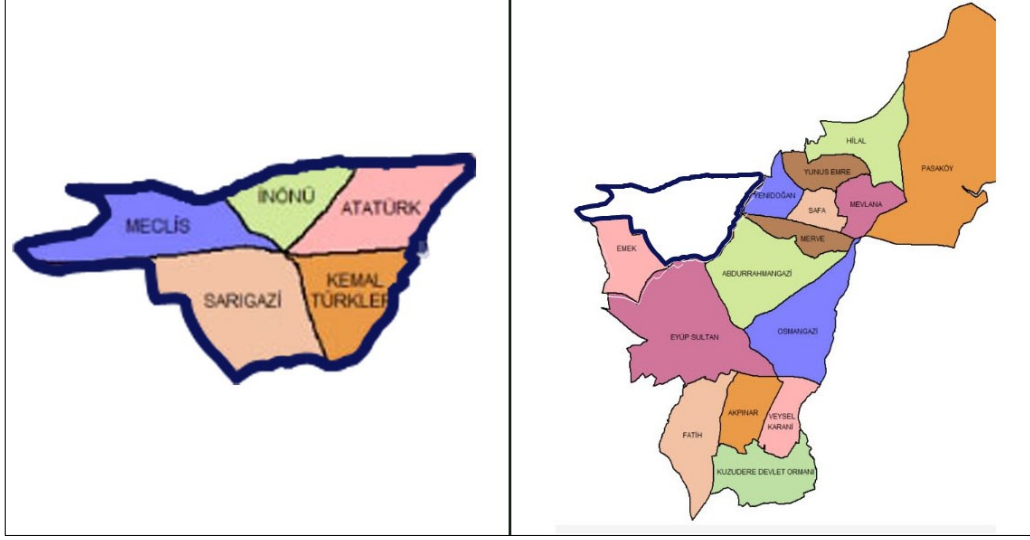
İkinci Bölge İnönü, Atatürk, Sarıgazi, Meclis ve Kemal Türkler mahallerinden oluşmaktadır. Bölgenin Sancaktepe üzerindeki konumu Şekil 5.11’de gösterilmiştir.

2015 yılı TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre bölgenin nüfusu 108.638 kişi olarak belirtilmiştir. Bu nüfusun % 48,84’ ünü kadın bireyler, % 51,16’ sını erkek bireyler oluşturmaktadır. Bölgenin toplam çocuk nüfusu (0-15 yaş) 10.454 kişidir [45].

Şekil 5.11. İkinci bölgenin Sancaktepe ilçesi içerisindeki konumu.

İkinci bölgede; 29 adet park, 2 adet spor alanı, 2 adet mezarlık alanı bulunmaktadır. Günümüzde 4.565.948 m²'lik alana yayılmış olan İkinci bölge; Meclis, Atatürk, İnönü, Sarıgazi, Kemal Türkler olarak isimlendirilen beş (5) mahalleden oluşmaktadır (Şekil 5.12).

Şekil 5.12. İkinci bölge mahallerinin dağılımı.

Toplam yüzölçümü 4.565.948 m² olan bölgenin sahip olduğu açık yeşil alan miktarı 137.169 m² dir ve bu miktarın (aktif- pasif) dağılımı Çizelge 5. 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.7. İkinci bölge açık yeşil alanların fonksiyonel dağılımı.

2.BÖLGE	MAHALLE ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)
		ATATÜRK	5405	1593	764	10194	5545	20862
	İNÖNÜ	1665	483	185	4722	10890	17949	0,26
	K.TÜRKLER	7873	1446	7461	22464	15926	24231	0,93
	MECLİS	2473	576	8112	11849	21490	26492	0,45
	SARIGAZİ	1655	548	7360	11120	22968	19104	0,58
	TOPLAM	19.071	4646	23.882	60.349	76.820	108.638	0,56
	Toplam yeşil alan miktarı							137.169m ²
								(m ² /Kişi)
	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı							0,56
	Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı							0,71
	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı							1,26
	Kişi başına düşen spor alanı miktarı							0,22
	0-15 Yaş Kişi başına düşen çocuk oyun alanı							0,66

Aktif yeşil alan kapsamında bölgede toplam alanı 60.349 m² olan yirmidokuz (29) adet park (2) adet spor alanı mevcuttur. Aktif yeşil alanlar çocuk oyun yeri, spor alanı, dinlenme alanı, yürüyüş yolu, antreman sahaları, piknik alanı ve yeşil alan fonksiyonları ile donatılmışlardır.

Bölgenin sahip olduğu açık yeşil alanların toplamı 137.169 m²' dir ve bu alanın % 43,60 ını (60.349m²) aktif yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bölge genelinde kişi başına 0,056 m²/k aktif yeşil alan düşmektedir ve bu değer imar kanununun ilgili normlarında belirtilen değer (10 m²/k) çok altındadır.

Yirmidokuz (29) adet park (2) adet spor alanı alanı içerisinde oyun ve çocuk bahçesi olarak ayrılan alan 4.346 m² hesaplanmaktadır. 2015 tarihinde TÜİK tarafından yapılan ADNKS' ne göre mahalledeki çocuk nüfusu (0-15 yaş) 10.454 kişidir [45]. Bu verilerden yola çıkıldığında mahallede çocuk başına düşen oyun yeri 0.66 m²/kişi olarak görülmekte ve bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (1.5 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır. İkinci bölgede bulunan toplam spor alanı 23.882m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,22 m²/k alan düşmektedir ki; bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (3,00 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır.

İkinci Bölgede yer alan aktif yeşil alanların, beş mahalleye fonksiyonel dağılımı Çizelge 5. 8' de gösterilmiştir.

Çizelge 5.8. İkinci bölge aktif yeşil alanları.

BÖLGE	MAHALLE ADI	NO	AKTİF YEŞİL ALAN ADI	YEŞİL ALAN (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM ALAN AKTİF Y.A.(m ²)
2.BÖLGE AKTİF YEŞİL ALANLARI	ATATÜRK	1	ZÜBEYDE HANIM PARKI	396	140	0	803
		2	EŞREF BİTLİS PARKI	603	222	210	1356
		3	AKŞEMSETTİN PARKI	413	206	0	706
		4	SEVGİ ÇOCUK PARKI	529	318	0	1268
		5	Ş. SATILMIŞ YILDIRIM PARKI	181	240	0	472
		6	SEVGİ PARKI	124	94	0	281
		7	Ş.İBRAHİM CANDEMİR	294	0	296	715

Çizelge 5.8. (devam) İkinci bölge aktif yeşil alanları.

	8	Ş.UĞUR SAĞDIÇ	199	109	55	515
	9	MEHMET AKİF ERSOY	2666	264	203	4078
	TOPLAM		5405	1593	764	10194
İNÖNÜ	10	NAZIM HİKMET PARKI	782	125	0	2649
	11	KARTANESİ	280	151	65	732
	12	PİR SULTAN ABDAL PARKI	603	207	120	1341
	TOPLAM		1665	483	185	4722
K.TÜRKLER	13	NECİP FAZIL KISAKÜREK	4236	340	548	7003
	14	AHMET YESEVİ PARKI	353	126	0	603
	15	OSMANGAZİ PARKI	411	169	0	663
	16	AHMET ARİF	547	104	0	870
	17	LALEZAR PARKI	1205	325	275	4170
	18	MAÇKA PARKI	360	262	102	1138
	19	AKÇINAR PARKI	41	120	0	161
	20	GENÇ GELECEK SPOR PARKI	50	0	140	250
	21	SANCAKTEPE ŞEHİR STADYUMU	670	0	6396	7606
	TOPLAM		7873	1446	7461	22464
MECLİS	22	C. MERİÇ MUHTARLIK YANI	137	72	50	350
	23	GENCO ERKAL KARDELEN	236	0	0	329
	24	YUNUS EMRE PARKI	637	181	65	1359
	25	METİN GÖKTEPE PARKI	780	149	7780	8738
	26	BARIŞ PARKI	683	174	217	1073
	TOPLAM		2473	576	8112	11849
SARIGAZİ	27	MEHMETÇİK PARKI	468	196	65	1001
	28	FATİH PARKI	618	202	45	1019
	29	CUMHURİYET PARKI	469	0	0	950

Çizelge 5.8 . (devam). İkinci bölge aktif yeşil alanları.

	30	SARI LALE PARKI	100	150	0	250
	31	SANCAKTEPE SPOR TESİSLERİ	0	0	7250	7900
	TOPLAM		1655	548	7360	11120
GENEL TOPLAM			19.071	4.646	17.171	60.349

İkinci bölgede bulunan toplam pasif yeşil alanı 76.820 m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,71 m²/k alan düşmektedir. 8 adet camii, 11 adet eğitim alanı, 2 adet rehabilitasyon binası, 3 adet kültür merkezi ve diğer kamusal alanlardan oluşan toplam pasif yeşil (182.329 m²) alan tüm bölgedeki yeşil alanın% 56 sını oluşturmaktadır. İkinci bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı Çizelge 5. 9'da gösterilmiştir.

Çizelge 5.9. İkinci bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

BÖLGE	NO	MAHALLE ADI	PASİF YEŞİL ALAN ADI	TOPLAM ALAN (m ²)	MAHALLEDEKİ TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI (m ²)	
2. BÖLGE PASİF YEŞİL ALANLARI	1	ATATÜRK	KAYMAKAMLIK BİNASI	450	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 5.545 m ²	
	2		ATATÜRK MAH. MUHTARLIK	25		
	3		HİSAR YAPI İÖÖ	905		
	4		FEHMİ YILMAZ MESLEK VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	3526		
	5		BİRÜNİ AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	50		
	6		SANCAKTEPE 1 NOLU ASM	76		
	7		HACI BEKTAŞI VELİ BİLGİ EVİ	334		
	8		İBRAHİMAĞA CAMİİ	180		
	9	İNÖNÜ	KÜÇÜK ÜLKÜ İLKÖĞRETİM OKULU	3493	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 10.890 m ²	
	10		SULTANLAR ORTAOKULU	1282		
	11		MUHTARLIK BİNASI	300		
	12		SANCAKTEPE TAPU	386		
13	SAĞLIK OCAĞI		445			

Çizelge 5. 9. (devam). İkinci bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

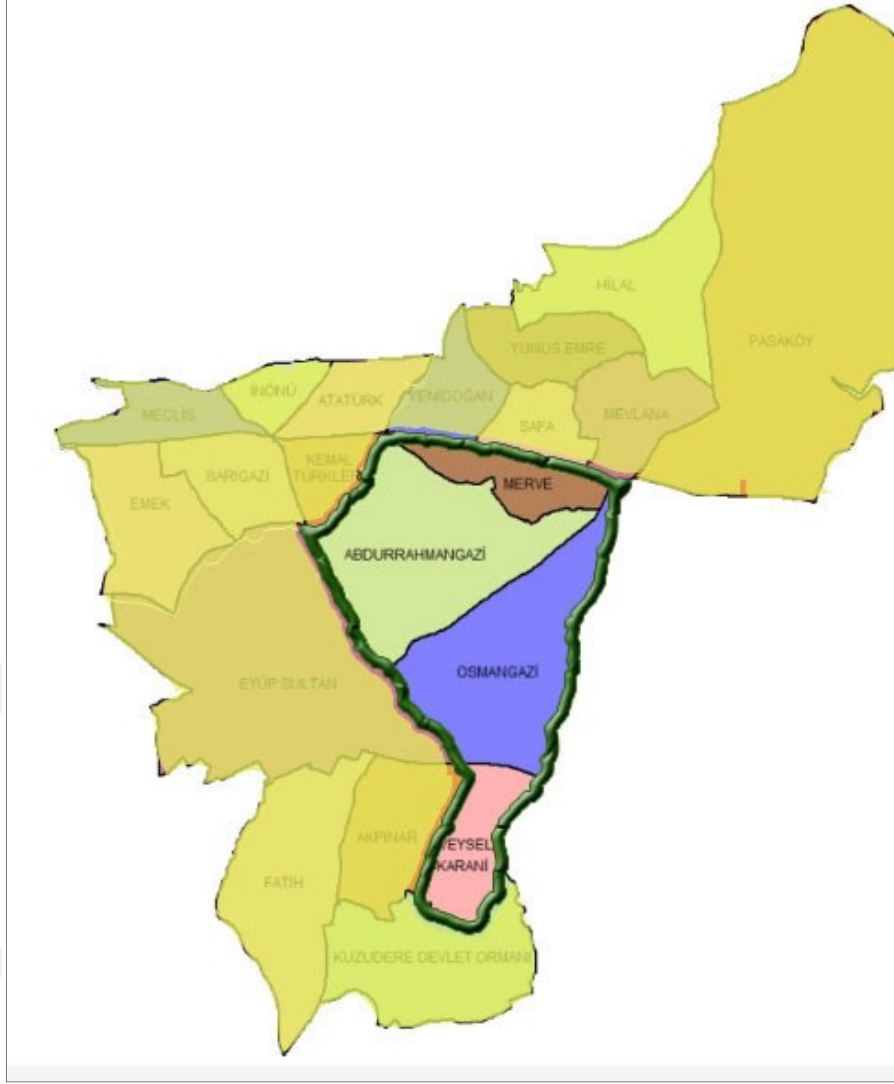
14		FATMA SULTANLAR CAMİ	1953	
15		ALADDİN CAMİ	959	
16		CEM EVİ	2073	
21	K.TÜRKLER	KEMAL TÜRKLER MAH.MUHTARLIĞI	859	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 15.926 m ²
22		AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	299	
23		KEMAL TÜRKLER İLKÖRETİM OKULU	2978	
24		ÖZ . BİRİKİM KOLEJİ	3776	
25		ÖZ. SAĞLIK MES.LİSESİ	1134	
26		F.FİTNAT HANIM CAMİİ	5885	
27		BATTAL GAZİ CAMİİ	995	
28	MECLİS	ŞEHİT NURGÜL KALE İ.Ö.OKULU	5800	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 21.490 m ²
29		AHMET KELEŞOĞLU İ.Ö.OKULU	6000	
30		SARIGAZİ KÜLTÜR MERKEZİ(GENCO)	850	
31		MUHTARLIK	100	
32		AŞIKVEYSEL KÜLTÜR VE BİLGİ EVİ	50	
33		SANCAKTEPE BELEDİYE BİNASI	4700	
34		SAĞLIK OCAĞI	520	
35		HZ ÖMER CAMİİ	1020	
36		MADENLER MEVLANA CAMİİ	1400	
37		YUNUSEMRE CAMİİ	1050	
37	SARIGAZİ	60.YIL SARIGAZİ İ.Ö.OKULU	33	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 22.968 m ²
38		SARIGAZİ TİC MESLEK LİSESİ	4335	
39		OSMANGAZİ İLK.Ö.OKULU	2900	
40		75. YIL BİLGİSAYAR D.M OKULU	4500	
41		YUNUS EMRE BİLGİ EVİ	500	
42		SANCAKTEPE SPOR TESİSİ	7900	

Çizelge 5. 9. (devam). İkinci bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

43		HEKİM BAŞI ŞİFAİ AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	150
44		60. YIL SARIGAZI İMAM HATİP OKULU	1000
45		SİNPAŞ MERKEZ CAMİİ	1200
46		SARIGAZI TÜRBESİ	450
TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI			76.820 m²

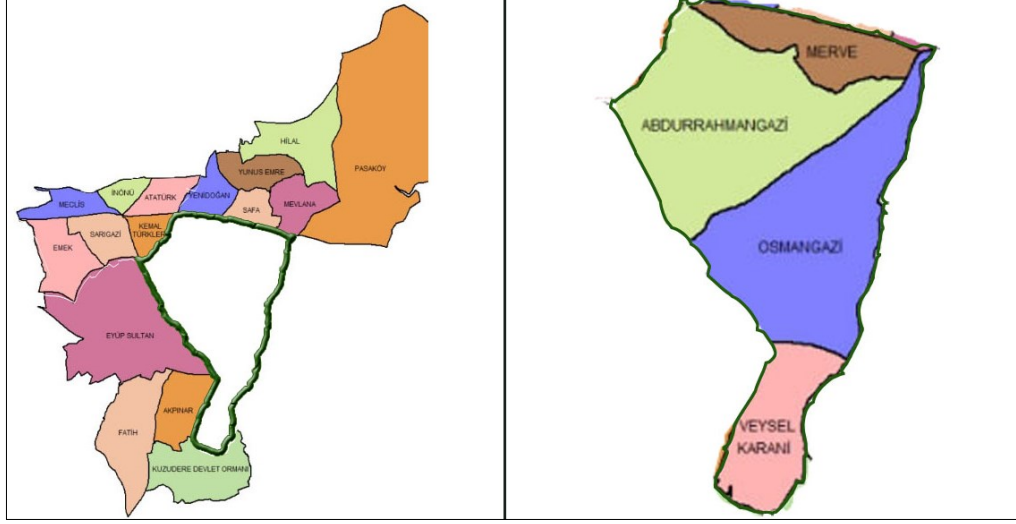
5.3.3. Üçüncü Bölge Açık Yeşil Alanların Mevcut Durum Analizi

Üçüncü bölge Sancaktepe'nin doğusunda yer almaktadır. Abdurrahmangazi, Osmangazi, Merve ve Veyselkarani mahallerinden oluşmaktadır. Mahallerin tamamı eski Samandıra beldesi sınırlarındaki mahallerdir. 2015 yılında yapılan ADNKS sonucu nüfusu 96.687 kişi olarak belirlenmiştir. Bu nüfusun % 49.07'i kadın, % 50.03'ü erkek bireyler oluşturmaktadır. Bölgenin toplam çocuk nüfusu (0-15 yaş) 9685 kişidir [45]. Üçüncü bölgenin Sancaktepe'deki konumu Şekil.5.13 de gösterilmektedir.

Şekil 5.13. Üçüncü bölgenin Sancaktepe içerisindeki konumu.

Üçüncü bölge Abdurrahmangazi, Osmangazi, Merve ve Veyselkarani olmak üzere dört (4) mahalleden oluşmaktadır (Şekil 5.14).

Şekil 5.14. Üçüncü bölge mahallelerin dağılımı.

Toplam yüzölçümü 9.993.409 m² olan bölgenin sahip olduğu açık yeşil alan miktarı 433.676 m² dir ve bu miktarın (aktif-pasif) dağılımı Çizelge 5. 10'da gösterilmiştir.

Çizelge 5.10. Üçüncü bölge aktif yeşil alanları.

3.BÖLGE	MAHALLE ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)
		A.GAZİ	57113	1942	1757	60812	84210	18573
	O.GAZİ	19278	3088	20363	42729	151969	34464	1,24
	MERVE	2171	676	645	3492	16282	17137	0,20
	V.KARANI	13745	1301	2299	17345	56837	26513	0,65
	TOPLAM	92.307	7007	25.064	124.378	309.298	96.687	1,29
	Toplam yeşil alan miktarı							433.676m ²
								(m ² /Kişi)
	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı							1,29
	Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı							3,20
	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı							4,49
	Kişi başına düşen spor alanı miktarı							0,26
	0-15 Yaş Kişi başına düşen çocuk oyun alanı							1,02

Aktif yeşil alan kapsamında bölgede toplam alanı 124.378m² olan yirmibeş (25) adet park (2) adet spor alanı ve iki (2) adet kent parkı mevcuttur. Aktif yeşil alanlar çocuk

oyun yeri, spor alanı, dinlenme alanı, yürüyüş yolu, antreman sahaları, piknik alanı ve yeşil alan fonksiyonları ile donatılmışlardır (Çizelge 5. 11).

Bölgenin sahip olduğu açık yeşil alanların toplamı 433.676 m²' dir ve bu alanın % 28,60 mı (124.378 m²) aktif yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bölge genelinde kişi başına 1,29 m²/k aktif yeşil alan düşmektedir ve bu değer imar kanununun ilgili normlarında belirtilen değer (10 m²/k) çok altındadır.

Yirmidokuz (25) adet park (2) adet spor alanı alanı ve (2) adet kent parkı içerisinde oyun ve çocuk bahçesi olarak ayrılan alan 7007 m² olarak hesaplanmaktadır. 2015 tarihinde TÜİK tarafından yapılan ADNKS' ne göre mahalledeki çocuk nüfusu (0-15 yaş) 7.054 kişidir. Bu verilerden yola çıkıldığında mahallede çocuk başına düşen oyun yeri 1.02 m²/kişi olarak görülmekte ve bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (1.5 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır.

Üçüncü bölgede bulunan toplam spor alanı 25.064m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,26 m²/k alan düşmektedir ki; bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (3,00 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır. Üçüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, dört mahalleye fonksiyonel dağılımı Çizelge 5.11'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.11. Üçüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere fonksiyonel dağılımı.

BÖLGE ADI	MAHALLE	NO	AKTİF YEŞİL ALAN ADI	YEŞİL ALAN (m ²)	OYUN GRUBU (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A. (m ²)
3.BÖLGE AKTİF YEŞİL ALAN	A.GAZİ	1	ŞEHİT SEDAT BUGAN PARKI	2.478	250	307	3.035
		2	ŞEHİT ER MURAT KARATAŞ PARKI	1.180	139	0	1.319
		3	ATATÜRK PARKI	1.247	0	0	1.247
		4	ABDURRAHMANGAZİ PARKI	5.245	262	718	6.225
		5	NECİP FAZIL KISAKÜREK PARKI	800	226	359	1.385
		6	MEYDAN PARKI	39.498	636	0	40.134
		7	CEVHER DUDAYEV SAAT KULESİ	1.226	0	0	1226
		8	MEHTAP PARKI	2.965	0	373	3.338
		9	ŞEHİT İSMAİL KİLİT PARKI	1.643	124	0	1.767

Çizelge 5.11. (devam). Üçüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere fonksiyonel dağılımı.

	10	ASIR CADDESİ PARK ALANI	831	305	0	1.136
	TOPLAM		57.113	1942	1757	60.812
O.GAZİ	11	ŞEHİT BAYRAM OKÇU PARKI	957	772	3402	5.131
	12	TOMURCUK PARKI	233	145	658	1.036
	13	ŞEHİT MURAT KALINTAŞ PARKI	113	100	324	537
	14	IHLAMUR KOŞU PARKI	13.232	1000	10082	24.314
	15	GÜVERCİN PARKI	1.745	200	1.378	3.323
	16	ÖZLEM PARKI	928	334	1066	2.328
	17	ALSANCAK PARKI	1.276	262	2291	3.829
	18	K. DURSUN ALİ ŞAHİN PARKI	407	141	774	1.322
	19	ŞHT. İBRAHİM İŞCAN PARKI	387	134	388	909
		TOPLAM		19.278	3088	20363
MERVE	20	KELEBEK	88	227	100	415
	21	MERVE	171	135	81	387
	22	ÇAYIRLI	401	235	60	696
	23	UZUNGÖL	1511	79	404	1994
	TOPLAM		2.171	676	645	3.492
V.KARANI	24	VEYSEL KARANI PARKI	943	223	0	1.166
	25	RIZA ÇALIMBAY SPOR PARKI	7.628	272	1127	9.027
	26	ZALOĞLU RÜSTEM PARKI	4.335	654	1172	6161
	27	KAMELYA PARKI	839	152	0	991
		TOPLAM		13.745	1301	2299
GENEL TOPLAM			92.307	7.007	25.064	124.378

Üçüncü bölgede bulunan toplam pasif yeşil alanı 309.298 m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 3,20 m²/k alan düşmektedir.25 adet cami, 2 adet cem evi 16 adet eğitim alanı, 2 adet rehabilitasyon binası, 2 adet kültür merkezi ve diğer kamusal alanlardan oluşan toplam pasif yeşil (309.298 m²) alan tüm bölgedeki yeşil alanın % 73'ünü oluşturmaktadır. Üçüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı Çizelge 5.12'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.12. Üçüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

BÖLGE	NO	MAHALLE ADI	PASİF YEŞİL ALAN ADI	TOPLAM ALAN (m ²)	MAHALLEDEKİ TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI (m ²)	
3. BÖLGE PASİF YEŞİL ALANLARI	1	A.GAZİ	NECMETTİN ERBAKAN KÜLLİYESİ	9800	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 84.210 m ²	
	2		SAMANDRA END. MES. LİS.	25100		
	3		SAMANDIRA İ.Ö.O	4480		
	4		SAMANDIRA KIZ A. İMH. LİSESİ	8450		
	5		SAMANDIRA ORTAÖĞRETİM KIZ İ.H.L	5520		
	6		SEZAI ACARTÜRK ANAOKULU	1600		
	7		Ş.HASAN GENÇ İ.Ö.O	11450		
	8		ABDURRAHMANGAZİ TÜRBESİ	320		
	9		KADIN SAĞLIĞI VE ENGELLİLER MER.	2800		
	10		A.GAZİ MUHTARLIĞI	280		
	11		SAMANDIRA EK HİZMET BİNASI	955		
	12		KONUK EVİ	3850		
	13		A. GAZİ CAMİİ	1700		
	14		AKŞEMSETTİN CAMİİ	2925		
	15		HALİURRAHMAN CAMİİ	420		
	16		FARUK AYDIN CAMİİ	1560		
	17		HZ. ÖMER CAMİİ	1800		
	18		MÜNEVVER HANIM CAMİİ	1200		
	19	O.GAZİ	SAMANDIRA MEZARLIĞI	32400	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 151969 m ²	
	20		ASIM SOLMAZ SAĞLIK OCAĞI	1613		
21	TAŞPINAR SAĞLIK OCAĞI		6250			

Çizelge 5.12. (devam). Üçüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

22		OSMANGAZİ MAHALLE MUHTARLIĞI	875	
23		MUSTAFA KARASHAHİN İ.Ö.O.	16750	
24		İBNİ SİNA İ.Ö.O.	11880	
25		AZİZ BAYRAKTAR İ.H.L.	19660	
26		NERMİN AHMET HASOĞLU İ.H. ORTAOKULU	6154	
27		SANCAKTEPE İ.O.	5865	
28		TOLGA ÇINAR KIZ MESLEK LİSESİ	2930	
29		SANCAKTEPE GENÇLİK MERKEZİ	1095	
30		ÖZÜRLÜLER (ENGELLİ EVİ) MERKEZİ	1572	
31		SANCAKTEPE İLÇE MÜFTÜLÜĞÜ	2048	
32		İ.E.T.T. GARAJI	5625	
33		NECİP FAZIL KISAKÜREK BİLGİ EVİ	860	
34		SAMANDIRA ÖZEL ÖĞRENCİ YURDU	1075	
35		KREDİ VE YURTLAR KURUMU KIZ ÖĞRENCİ YURDU	11595	
36		KOCATEPE CAMİİ	1965	
37		ALAADDİN CAMİİ	2252	
38		OSMANGAZİ CAMİİ	2320	
39		BAĞLAR CAMİİ	3690	
40		HZ. ÖMER CAMİİ	1465	
41		HZ. ALİ CAMİİ	730	
42		BİLAL-İ HABEŞ CAMİİ	3165	
43		HZ. EBUBEKİR CAMİİ	3065	
44		AK MESCİT CAMİİ	4090	
45		YUNUS EMRE CEMEVİ	980	
46	MERVE	MERVE MAHALLE MUHTARLIĞI	76	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 16.282 m ²

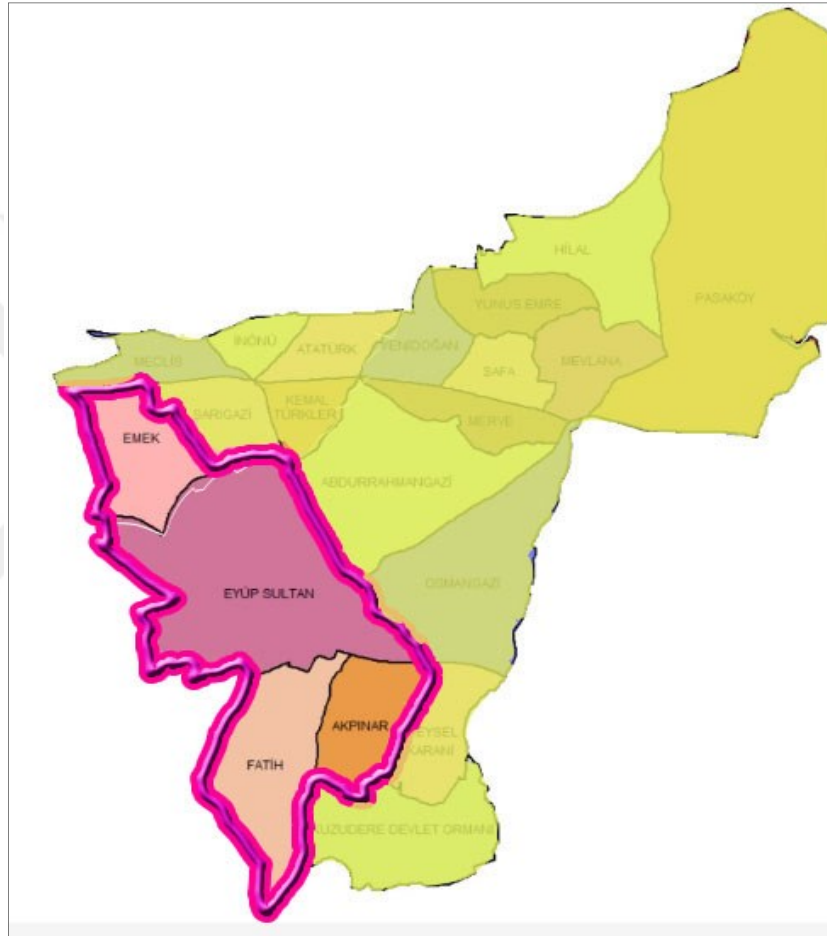
Çizelge 5.12. (devam). Üçüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

47		Ş FURKAN DOĞAN GENÇLİK MERKEZİ	6960			
48		FATİH ORTAOKULU	2144			
49		19 MAYIS İLKÖĞRETİM OKULU	4122			
50		HZ.ALİ CAMİİ	548			
51		HZ.OSMAN CAMİ	45			
52		KÖSEOĞLU CAMİİ	473			
53		MİMAR SİNAN CAMİİ	476			
54		MEHTAP CAMİİ	818			
55		YENİDOĞAN CEMEVİ	441			
56		MİMAR SİNAN CAMİİ KURAN KURSU	179			
57		VERSELKARANİ MEZARLIĞI	12420			
58		BEYHAN ŞENYUVA ORTAOKULU VE İMAM HATİP ORTAOKULU	790			
59		VEYSEL KARANİ İ.Ö.O	9191			
60		SANCAKTEPE ANADOLU LİSESİ	5000			
61		MEHMET TAŞPINAR AİLE SAĞLIĞI MRKZ.	5570			
62		VEYSEL KARANİ MH. MUHTARLIĞI	980			
63	VEYSEL KARANİ	MUSTAFA ÖNCEL KÜLTÜR VE SPOR KOMPLEKSİ	210	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 56.837 m ²		
64		SANCAKTEPE BELD. VETERİNERLİK ŞEFLİĞİ	7870			
65		YENİDOĞAN KIZ ARTI ERKEK ÖĞRENCİ YURDU	2138			
66		SEYİT AHMET ERRUFAİ CAMİİ	1360			
67		SARI SALTİK CEMEVİ	1000			
68		FATİH SULTAN CAMİİ	508			
69		ERTUĞRUL GAZİ CAMİİ	3500			
70		SELİMİYE CAMİİ	6300			
TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI			309.298 m²			

5.3.4. Dördüncü Bölge Açık Yeşil Alanların Mevcut Durum Analizi

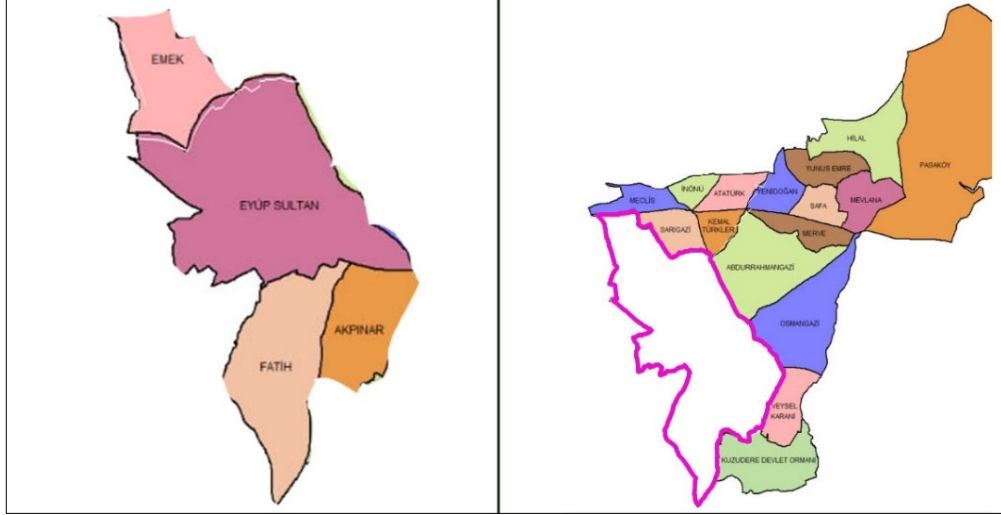
Dördüncü bölge Sancaktepe'nin güney batısında yer almaktadır. Fatih, Emek, Eyüp sultan ve Akpınar mahallerinden oluşmaktadır. Mahallerin bir kısmı(Fatih, Eyüp sultan, Akpınar)eski Samandıra beldesi sınırlarında bir kısmı da (Emek) Sarıgazi belde sınırlarında yer alan mahallerdir.

Dördüncü bölgenin Sancaktepe'deki konumu Şekil.5.15'de gösterilmektedir.

Şekil 5.15. Dördüncü bölgenin Sancaktepe içerisindeki konumu.

2015 yılında yapılan ADNKS sonucu nüfusu 79.914 kişi olarak belirlenmiştir. Bu nüfusun % 49.04' ü kadın, % 50.06' sı erkek bireyler oluşturmaktadır. Bölgenin toplam çocuk nüfusu (0-15 yaş) 7635 kişidir [45]. 4. bölge Fatih, Emek, Eyüp sultan ve Akpınar olmak üzere dört (4) mahalleden oluşmaktadır (Şekil 5.16).

Şekil 5.16. Dördüncü bölge mahallelerin dağılımı.

Toplam yüzölçümü 11.392.798 m² olan bölgenin sahip olduğu açık yeşil alan miktarı 454.527 m²' dir ve bu miktarın (aktif-pasif) dağılımı Çizelge 5. 13' te gösterilmiştir.

Çizelge 5.13. Dördüncü bölge aktif yeşil alanları.

4.BÖLGE	MAHALLE ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)
		EMEK	4704	675	302	5681	27995	19485
	AKPINAR	4649	1011	1167	6827	13126	22405	0,30
	FATİH	69604	1884	2021	73509	79904	16262	4,52
	E.SULTAN	168566	2577	7296	178439	69046	20962	8,51
	TOPLAM	247.523	6147	10.786	264.456	190.071	79.114	3,34
	Toplam yeşil alan miktarı							454.527 m ²
								(m ² /Kişi)
	Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı							3,34
	Kişi başına düşen pasif yeşil alan miktarı							2,40
	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı							5,75
	Kişi başına düşen spor alanı miktarı							0,14
	0-15 Yaş Kişi başına düşen çocuk oyun alanı							0,79

Aktif yeşil alan kapsamında bölgede toplam alanı 264.456 m² olan yirmiyedi (27) adet park (1) adet spor alanı ve iki (1) adet mesire yeri mevcuttur. Aktif yeşil alanlar çocuk

oyun yeri, spor alanı, dinlenme alanı, yürüyüş yolu, antreman sahaları, piknik alanı ve yeşil alan fonksiyonları ile donatılmışlardır (Çizelge 5. 14).

Bölgenin sahip olduğu açık yeşil alanların toplamı 454.527 m²' dir ve bu alanın % 57,60 ını (264.456 m²) aktif yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bölge genelinde kişi başına 3,34 m²/k aktif yeşil alan düşmektedir ve bu değer imar kanununun ilgili normlarında belirtilen değer (10 m²/k) çok altındadır.

Yirmiyedi (27) adet park (1) adet spor alanı alanı ve (1) adet kent parkı içerisinde oyun ve çocuk bahçesi olarak ayrılan alan 6147 m² olarak hesaplanmaktadır. 2015 tarihinde TÜİK tarafından yapılan ADNKS' ne göre mahalledeki çocuk nüfusu (0-15 yaş) 7.758 kişidir. Bu verilerden yola çıkıldığında mahallede çocuk başına düşen oyun yeri 0.79 m²/kişi olarak görülmekte ve bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (1.5 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır.

Dördüncü bölgede bulunan toplam spor alanı 10.786 m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 0,14 m²/k alan düşmektedir ki; bu rakam İmar Kanuna dayalı yönetmelikte belirtilen normun (3,00 m²/kişi) oldukça altında bulunmaktadır.

Dördüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, dört mahalleye fonksiyonel dağılımı Çizelge 5. 14'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.14. Dördüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere fonksiyonel dağılımı.

BÖLGE ADI	MAHALLE	NO	AKTİF YEŞİL ALAN ADI	YEŞİL ALAN (m ²)	OYUN GRUBU (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM ALAN (m ²)
4. BÖLGE	EMEK	1	REMZİ ÇAKAR	660	167	0	827
		2	MEVLANA PARKI	1103	129	182	1414
		3	ULUKENT PARKI	948	100	0	1048
		4	ÇAMLIK PARKI	1280	175	65	1520
		5	ÂŞIK VEYSEL PARKI	713	104	55	872
		TOPLAM		4704	675	302	5681
	AKPINAR	6	Ş. POLİS ERSOY KARACAOĞLAN	243	176	120	539
		7	KARANFİL PARKI	2122	154	51	2.327

Çizelge 5.14. (devam). Dördüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere göre fonksiyonel dağılımı.

		8	MENEKŞE PARKI	606	125	246	977
		9	AKPINAR PARKI	478	234	750	1.462
		10	HASAN BASRİ PARKI	844	152	0	996
		11	AYTEMÜR PARKI	151	103	0	254
		12	ÇEŞME PARKI	205	67	0	272
		TOPLAM		4649	1011	1167	6827
	FATİH	13	ORTADAĞ TEPEŞİ PARKI	10927	318	45	11.290
		14	DERMAN PARKI	1279	265	1250	2794
		15	LALE PARKI	541	156	0	697
		16	ŞEHİT YÜCEL ÜRÜN PARKI	543	130	65	738
		17	FENERBAHÇE PARKI	681	151	65	897
		18	FATİH SULTAN MEHMET PARKI	9703	214	110	10.027
		19	KAPLAN PARKI	170	95	65	330
		20	MEŞELİ PARK	940	255	291	1.486
		21	ZEYBEK SOKAK PARKI	65	120	65	250
		22	AKİF DEMİRCİ CAMİİ ÇOCUK PARKI	255	180	65	500
		23	AĞAÇLANDIRMA ALANI	44500	0	0	44.500
		TOPLAM		69604	1884	2021	73509
	E.SULTAN	24	Ş.HASAN ÇELİK PARKI	1467	278	125	1.870
		25	BOSNA PARKI	739	180	220	1.139
		26	İSTİKLAL PARKI	287	169	373	829
		27	MEHMET AKİF ERSOY PARKI	3154	274	92	3520
		28	SANCAKTEPE PARKI	5619	476	893	6.988
		29	E.SULTAN ORMAN PARK	157300	1200	1500	160.000
		30	ŞÖLEN ALANI	0	0	4.093	4.093

Çizelge 5.14. (devam). Dördüncü bölgede yer alan aktif yeşil alanların, mahallere göre fonksiyonel dağılımı.

		TOPLAM	168566	2577	7296	178439
		GENEL TOPLAM	247.523	6.147	10.786	264.456

Dördüncü bölgede bulunan toplam pasif yeşil alanı 190.071m² alan kaplamaktadır ve kişi başına 2,40 m²/k alan düşmektedir.15 adet cami, 15 adet eğitim alanı, 2 adet rehabilitasyon binası, 2 adet kültür merkezi, 1 adet mezarlık 2 adet ağaçlandırma alanı ve diğer kamusal alanlardan oluşan toplam pasif yeşil (190.071m²) alan tüm bölgedeki yeşil alanın % 42 sini oluşturmaktadır. 2. Bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı Çizelge 5.15' de gösterilmiştir.

Çizelge 5.15. Dördüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

BÖLGE	NO	MAHALLE ADI	PASİF YEŞİL ALAN ADI	TOPLAM ALAN (m ²)	MAHALLEDEKİ TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI (m ²)
4. BÖLGE PASİF YEŞİL ALANLARI	1	EMEK	İ.E.T.T. GARAJI	15200	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 27.965 m ²
	2		TURGUT AYDIN İ.Ö.OKULU(YAHYA KEMEL)	5600	
	3		MEVLANA BİLGİ EVİ	500	
	4		MUHTARLIK	400	
	5		PEYAMİ SAFA İLKÖĞRETİM OKULU	3100	
	6		SAĞLIK OCAĞI GÜLSEM SOLMAZ	544	
	7		SOSYAL YAŞAM ALANI	136	
			HACI AHMET BİYİK CAMİ	540	
			HACI İZZET DURSUN CAMİİ	1100	
			ABDULLAH MEYDANCI KURAN KURSU	385	
	8		HACI İZZET DURSUN KURAN KURSU	490	
	9	AKPINAR	AKPINAR MH. MUHTARLIĞI	160	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 13.126 m ²
	10		CENGİZ TOPEL İ.Ö.O	4900	
	11		PERRAN KUTMAN SARITAŞ İ.Ö.O	2845	
	12		AKŞEMSEDDİN BİLGİ EVİ	501	

Çizelge 5.15. (devam). Dördüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

13		KENAN GÜLER AİLE SAĞLIĞI MRKZ.	1050	
14		FATİH SULTAN MEHMET CAMİİ	2250	
15		AKPINAR MERKEZ CAMİİ	1420	
21	FATİH	BÜYÜKŞEHİR FATİH MEZARLIĞI	30400	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI:79.904 m2
22		2. ABDÜLHAMİD ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	4500	
23		HÜSEYİN TEMİZEL İMAM HATİP ORTAOKULU	6000	
24		HÜSEYİN TEMİZEL İLKOKULU VE ORTAOKULU	6750	
25		BORSA İSTANBUL TİCARET M.LİSESİ	5000	
26		SANCAKTEPE RABİA KIZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	7500	
27		SABEDİN TÜRKER İLKOKULU	6700	
28		KARANFİL AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	1500	
29		FATİH MAH. MUHTARLIĞI	452	
30		FATİH SULTAN MEHMET BİLGİ EVİ	278	
31		MÜFTÜ ALİ YEKTA CAMİİ	1317	
32		YUNUS EMRE CAMİİ	1690	
33		HACI BAYRAM VELİ CAMİİ	1250	
34		AKİF DEMİRCİ CAMİİ	5700	
35		MEVLANA CAMİİ	867	
36	E.SULTAN	O.GAZİ CADDESİ (ESKİ MEZARLIK)	4500	TOPLAM PASİF YEŞİL ALANI: 69.046 m ²
37		FERHATPAŞA MEZARLIĞI	15825	
38		E.SULTAN MAH.ESKİ MEZARLIK	2800	
39		DİŞ HASTANESİ	375	
40		Ş.DEMİR İLKOKULU	1157	
41		SANCAKTEPE 9 NOLU AİLE SAĞLIĞI MEKEZİ	1128	
42		SAMANDIRA OTOGAR	1060	
43		AZİZ BAYRAKTAR İMAM HATİP LİSESİ	2882	

Çizelge 5.15. (devam). Dördüncü bölgeye ait pasif yeşil alanların mahallere göre dağılımı.

44	SANCAKTEPE TEKNİK VE ENDÜSTRİ MESLEK LİSESİ	8847
45	75.YIL CUMHURİYET ORTAOKULU	6970
46	SANCAKTEPE MESLEK EĞİTİM MERKEZİ	1852
47	SAMANDIRA MERKEZ KARAKOL	500
48	BELEDİYE SOSYAL TESİSİ (MOTTA CAFE)	2170
49	PTT	151
50	SANCAKTEPE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	4190
51	SANCAKTEPE MUHTARLIK	226
52	SAMANDIRA KÜLTÜR MERKEZİ	3534
53	MAKİNA İKMAL GARAJI	7308
54	HACI AHMET KARAMAN CAMİİ	997
55	MERKEZ CAMİİ	1207
56	VEYSEL KARANİ CAMİİ	1367
TOPLAM PASİF YEŞİL ALAN		190.071 m²

5.4. SANCAKTEPE İLÇE DÜZEYİNDE YEŞİL ALAN GEREKSİNİMİ

Sancaktepe ilçesi yeşil alanları rekreasyon amaçlı olarak kullanılan aktif ve pasif yeşil alanlar olarak iki başlık altında incelenmiştir. Aktif yeşil alanlar, park alanları, çocuk oyun alanları ve spor alanları; pasif yeşil alanlar ise, görsel yeşil alanlar, refüjler ve meydanlar, mezarlıklar, ağaçlandırılacak alanlar, koru, orman ve çayırlardır.

Sancaktepe ilçesi aktif yeşil alanlarının sayısal miktarları, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı hesaplanarak, ilçenin aktif yeşil alan gereksiniminin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Aktif yeşil alan gereksiniminin saptanmasında, 2015 yılına ait nüfus verileri ve 1/1000 Sancaktepe Uygulama İmar Plan Raporu ile bu verilerin değerlendirilmesi sonucunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yeşil alan tiplerine göre verilen normlar temel alınarak, ilçenin aktif yeşil alan gereksinimi belirlenmiştir.

5.4.1. Aktif Yeşil Alan Gereksinimi

İmar planı sınırları içerisindeki çalışma alanında toplam 581.191m² lik aktif yeşil alan

bulunmaktadır. Mevcut toplam aktif yeşil alanın 2015 yılı nüfus verilerine göre (354.882 kişi) oranlanması ile belirlenen kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 1.64 m²'dir.

Uygulanan mevcut aktif yeşil alanlar incelendiğinde (581.191m²) Bu alanların;

- % 83'ünü park alanları (483.083 m²)
- % 14'ünü spor alanları (64.490 m²)
- % 3'ünü ise çocuk oyun alanlarının (22.006 m²) oluşturduğu görülmektedir. (Çizelge 5.16)

Çizelge 5.16. Sancaktepe ilçesi yeşil alan gereksinimi.

YERLEŞİM YERİ	PARK ALANLARI		ÇOCUK OYUN ALANLARI		SPOR ALANI		BOTANİK HOBİ	AKTİF YEŞİL ALAN	
	m ²	m ² /kişi	m ²	m ² /kişi	m ²	m ² /kişi	m ²	m ²	m ² /kişi
MEVCUT	483 083	1,36	22.006	0,74	64.490	0,20	0	581.191	1,64
ÖNERİLEN	1.287.950	7,17	81.740	1,50	495.350	1,78	1.076 700	2.941.040	10,25
FARK	1.341.010	5,18	59734	0,76	430.860	1,58	1.076 700	2.359 849	8,61
SANCAKTEPE İLÇESİ AKTİF YEŞİL ALAN GEREKSİNİMİ 2.359 849 m²									

İmar planında önerilen aktif yeşil alanlar ise 2.941.040 m² dir, Bu alanların da

- % 43'ü olan 1.287.950 m²'i park alanları,
- % 16'sı olan 495.350 m²'i spor alanları
- % 3'ü olan 81.740 m²'i çocuk oyun alanları
- % 38'i olan 1.076 700 m²'i botanik park ve hobi bahçeleri oluşturmaktadır.

Sancaktepe ilçesi için önerilen ve gerçekleşen aktif yeşil alanlar incelendiğinde 2.359 849m² lik aktif yeşil alan açığı bulunmaktadır. Sancaktepe ilçesi 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planında aktif yeşil alanlar için 2.941.040 m² alan ayrılmıştır, bu değer mevcut 581.191 m² 'lik durum ile karşılaştırıldığında, imar planının % 20'lik kısmının uygulandığını göstermektedir.

Yüzölçümü 62.410.000 m² olan Sancaktepe sınırları içerisinde bulunan 101 adet park, 6

adet spor alanı, 3 adet kent parkı ve 1 adet mesire alanından oluşan park alanları 483 083 m² ile gerçekleşen en büyük aktif yeşil alanlardır.

İlçe genelinde aktif yeşil alanların dağılımı incelendiğinde, aktif yeşil alanların en yoğun olduğu bölgenin, 4. bölge olduğu gözlemlenmektedir; kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 3.34 m² olduğu tespit edilmiştir. İlçenin aktif yeşil alanlarının % 45 ‘i bu bölgede toplanmıştır. Buna karşın, 2. bölge tüm ilçenin yalnızca % 10 luk aktif yeşil alanına sahiptir; Bu bölgede kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ise 0.56 m² ‘dir.

Çizelge 5.17’de Bölgelere göre aktif ve pasif yeşil alan miktarları görülmektedir.

Çizelge 5.17. Bölgelere göre aktif ve pasif yeşil alan miktarları.

SANCaktepe GENELİ	BÖLGE ADI	PARK ALANI (m ²)	ÇOCUK OYUN YERİ (m ²)	SPOR ALANI (m ²)	TOPLAM AKTİF Y.A(m ²)	TOPLAM PASİF Y.A(m ²)	TOPLAM NÜFUS	KİŞİ BAŞI A.Y.A MİKTARI (m ² /Kişi)
	1. BÖLGE	124182	4206	9758	132808	182329	70443	1,89
	2. BÖLGE	19071	4646	23882	60349	76820	108638	0,56
	3. BÖLGE	92307	7007	25064	124378	309298	96687	1,29
	4. BÖLGE	247523	6147	10786	264456	190071	79114	3,34
	TOPLAM	483083	22006	69490	581991	758518	354.882	1,64
Toplam yeşil alan miktarı								1.366 709m ²

5.4.2. Çocuk Oyun Alanı Gereksinimi

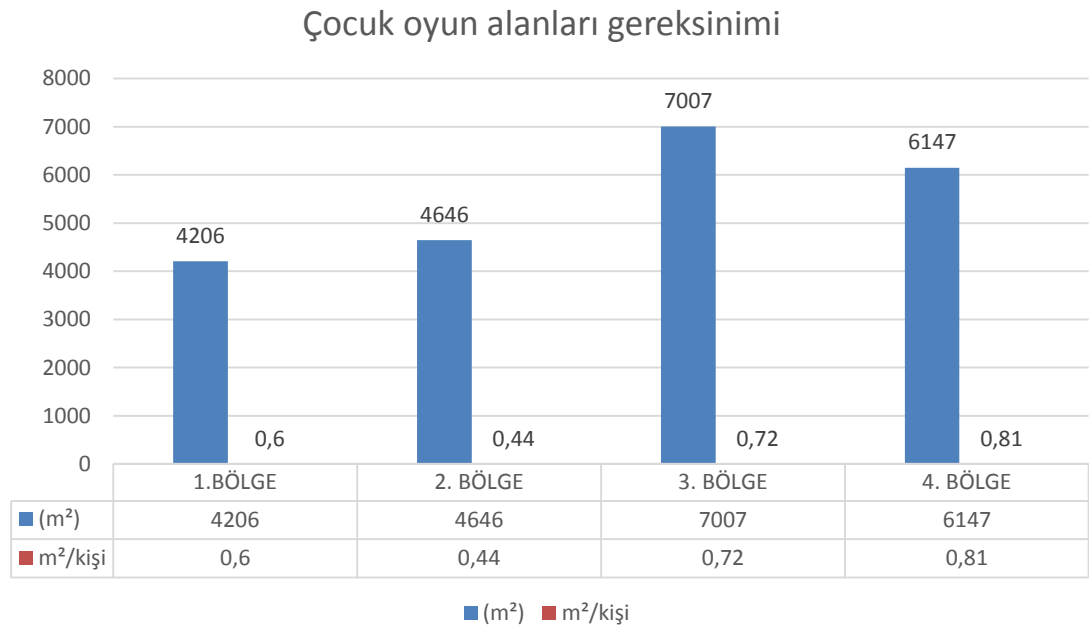
Sancaktepe sınırları içerisinde bulunan 101 adet park, 6 adet spor alanı, 3 adet kent parkı ve 1 adet mesire alanlarında çocuk oyun alanları bulunmaktadır. İlçe genelinde toplam 106 adet çocuk oyun alanı bulunmakta ve 22.006 m² alan kaplamaktadır.

TUİK’ in 2015 yılı nüfus verilerine göre ilçedeki 0-15 yaş arası çocuk nüfusu 65.308 kişidir. İlçede çocuk başına 0,74 m² çocuk oyun alanı düşmektedir. İlçe genelinde 22.006 m² çocuk oyun alanı bulunmaktadır, imar planlarında ise 81.740 m² çocuk oyun alanı olarak önerilmiştir. Bu durumda ilçe genelinde 59.734 m² norm açığı bulunmaktadır. İlçe genelinde İmar planında çocuk oyun alanı olarak ayrılan alanların % 26,69’ u uygulanmıştır (Çizelge 5.18).

Çizelge 5.18. Sancaktepe ilçe geneli çocuk oyun alanı gereksinimi.

0-15 Yaş Çocuk Nüfusu: 65.348 kişi			
	Mevcut Çocuk Oyun Alanları	Sancaktepe 1/1000 UİP 'da Mevcut Oyun Alanları	FARK
Çocuk Oyun Alanı (m ²)	22.006	81.740	59.734
Çocuk Oyun Alanı (m ² /Kişi)	0,64	1,5	0,86
Sancaktepe İlçesi Çocuk Oyun Alanı Gereksinimi (m²)			59.734 m²

İlçe genelinde çocuk oyun alanlarının dağılımı homojen bir yapı göstermektedir. Sancaktepe sınırları içerisindeki 20.006 m²'lik çocuk oyun alanlarının en yoğun 3.bölgede olduğu görülmektedir. Toplamda 7007 m² alan kaplamakta, bu da tüm çocuk oyun alanlarının % 35' ini kapsamaktadır. Diğer yandan 1. Bölgede ise çocuk oyun alanları 4206 m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm çocuk oyun alanlarının % 19' unu oluşturmaktadır (Şekil 5.17).

Şekil 5.17. Çocuk oyun alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı.

5.4.3. Park Alanı Gereksinimi

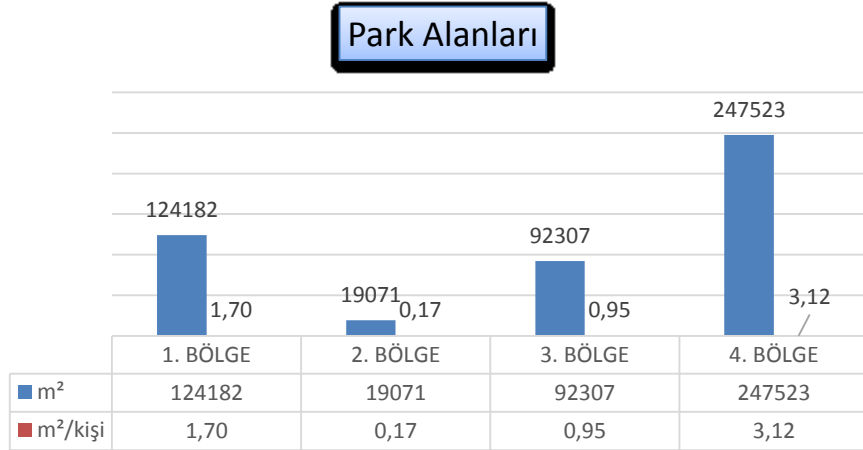
Sancaktepe Belediyesi İmar Planı sınırları içerisinde yer alan 101 adet park, 3 adet kent parkı ve 1 adet mesire alanı bulunmaktadır. İlçe sınırları içerisindeki toplamda 483.083 m² lik park alanı bulunmaktadır. 1/1000 Uygulama İmar Planına göre ise 1.824.093 m²'lik öneri park alanı yeralmaktadır. Bu durumda Sancaktepe ilçesi için parklara ilişkin

norm açığı 1.341.010 m² dir. TUIK' in 2015 yılı nüfus verilerine göre ilçedeki toplam nüfus 354.882 kişidir. İlçede kişi başına 1,36 m² park alanı düşmektedir. Bu oran önerilen imar normlarında 6.54 m² dir. İlçe genelinde İmar planında park alanı olarak ayrılan alanların % 36,69'u uygulanmıştır (Çizelge 5.19).

Çizelge 5.19. Sancaktepe İlçe geneli park alanı gereksinimi.

NÜFUS: 354.882 kişi			
	Sancaktepe İlçesi Mevcut Park Alanları	Sancaktepe Sancaktepe 1/1000 UİP 'da park alanları	Fark
Park Alanı (m ²)	483 083	1.824.093	1.341.010
Park Alanı (m ² /Kişi)	1,36	6.54	5,18
Sancaktepe İlçesi Park Alanı Gereksinimi (m²)			1.341.010

İlçe genelinde park alanlarının dağılımı homojen bir yapı göstermemektedir. Sancaktepe sınırları içerisindeki 483.083 m² 'ik park alanlarının en yoğun 4. bölgede olduğu görülmektedir. 4. Bölgede toplamda 247.523 m² alan kaplamakta, bu da tüm park alanlarının % 51' ini kapsamaktadır. Diğer yandan 2. Bölgede ise park alanları 19071m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm park alanlarının % 3' ünü oluşturmaktadır (Şekil 5.18).

Şekil 5.18. Park alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı.

5.4.4. Spor Alanı Gereksinimi

Sancaktepe Belediyesi İmar Planı sınırları içerisinde 5 adet spor parkı bulunmaktadır. İlçe sınırları içerisindeki toplamda 69.490 m² lik spor alanı bulunmaktadır. 1/1000 Uygulama İmar Planına göre ise 495.350 m²'lik öneri spor alan yer almaktadır. Bu

durumda Sancaktepe ilçesi için spor alanlarına ilişkin norm açığı 430.860 m² dir. İlçe genelinde İmar planında spor alanı olarak ayrılan alanların % 13,29' u uygulanmıştır (Çizelge 5.20).

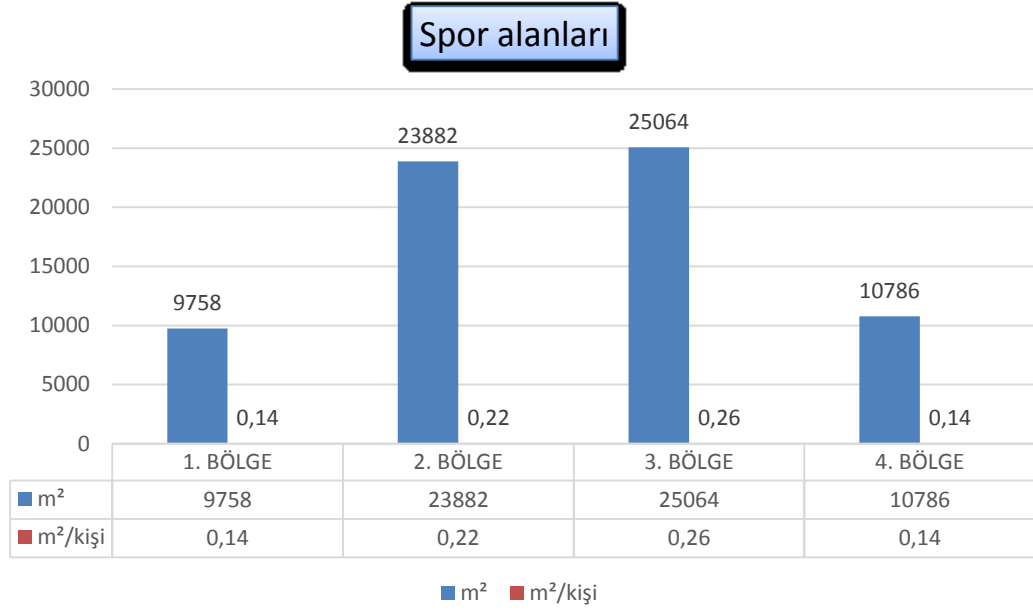
Çizelge 5.20. Sancaktepe İlçe geneli spor alanı gereksinimi.

NÜFUS: 354.882 kişi			
	Sancaktepe İlçesi Mevcut Spor Alanları	Sancaktepe 1/1000 UİP 'da Spor Alanları	Fark
Spor Alanı (m ²)	64.490	495.350	430.860
Spor Alanı (m ² /Kişi)	0,20	1,78	1,58
Sancaktepe İlçesi Spor Alanı Gereksinimi (m²)			430.860

TUİK' in 2015 yılı nüfus verilerine göre ilçedeki toplam nüfus 354.882 kişidir [45]. İlçede kişi başına 0,20 m² spor alanı düşmektedir. Bu oran önerilen imar normlarında 1.78 m² dir.

Belediye sınırları içerisinde 1/1000 Uygulama İmar Planına göre ilçe genelinde kapalı açık spor alanları için ayrılan alan 495.350 m² olup uygulanması durumunda, kişi başına 1,70 m²/kişi alan düşmektedir, ancak bu durumda bile ilçe spor alanları yeterli değildir.

İlçe genelinde spor alanlarının dağılımı homojen bir yapı göstermemektedir (Şekil 5.19). Sancaktepe sınırları içerisindeki 69.490 m² 'ik spor alanlarının en yoğun, 4. bölgede olduğu görülmektedir. 3. Bölgede toplamda 25.064 m² alan kaplamakta, bu da tüm spor alanlarının % 36' sını kapsamaktadır. Diğer yandan en az spor alanına sahip 1. Bölgede ise spor alanları 10.736 m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm park alanlarının % 13' ünü oluşturmaktadır.

Şekil 5.19. Spor alanlarının 4 bölgeye göre dağılımı.

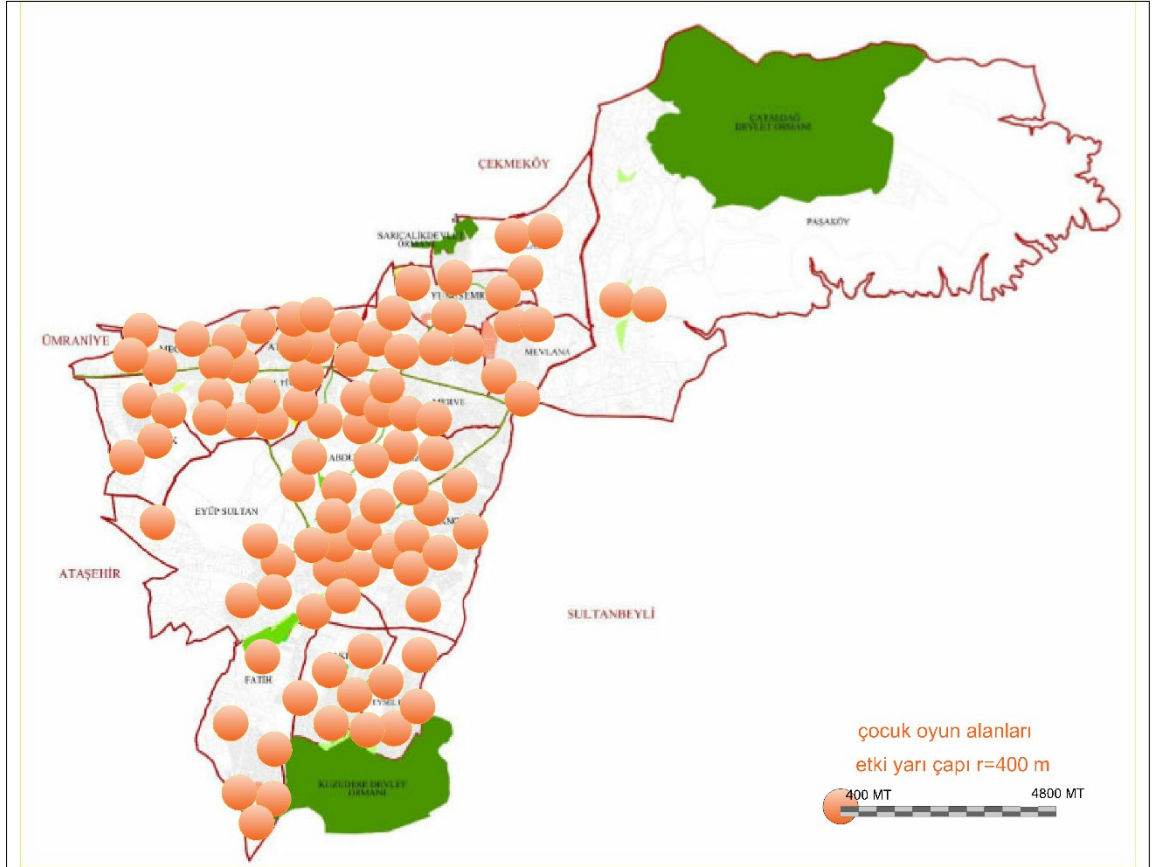
5.5. AKTİF YEŞİL ALANLARININ ULAŞILABİLİRLİK DURUMU

Aktif yeşil alanlarını ulaşılabilirlik açısından inceleyebilmek adına etki yarıçapları kullanılmıştır. Mevcut parklar için ulaşılabilirlik mesafeleri mevcut aktif yeşil alanların işlendiği 1/5000 ölçekli harita üzerinde işlenmiştir. Etki hizmet alanları belirlenirken, tez içerisindeki aktif yeşil alan sınıflandırılması temel alınmış olup, sırasıyla; çocuk oyun alanları, mahale/semte park alanları ve spor alanlarına ait yarıçap değerleri kullanılmıştır.

Kamusal yeşil alanların ideal büyüklüklerine bağlı olarak ulaşılabilirlik mesafelerine, [29]'un çalışmalarında yer verilmiştir. Bu çalışmalarda ulaşılabilirlik mesafesi geniş bir aralıkta verildiği için, Altunkasa tarafından belirtilmiş olan; Türkiye'de ve yurtdışında öngörülen değerlerin ortalaması olarak verildiği, semt-mahalle parklarına 20 dakika için 800 m yürüme mesafesi kullanılmıştır [50]. Aileler genellikle çocuk oyun alanlarının 5-10 dakika yürüme mesafesinde olmasını istemektedirler [50]. Çocuk oyun alanları etki yarıçapı 400 m olarak alınmıştır. Spor alanlarının etki yarıçapı ise 2000 m olarak alınmıştır.

Sancaktepe genelindeki çocuk oyun alanları etki yarıçapı 400 m olarak alınmıştır. İlçe sınırlarındaki aktif yeşil alanlar içerisinde, toplam 106 adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Tüm bu çocuk oyun alanları Sancaktepe haritası üzerine işlenmiştir.

Her noktanın erişilebilirlik mesafeleri gösterilmiştir. İlçe genelinde 22.006 m² çocuk oyun alanı bulunmaktadır, imar planlarında ise 81.740 m² çocuk oyun alanı olarak önerilmiştir. 62.410.000 m² lik bir alana sahip Sancaktepe'nin Çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlikleri incelendiğinde çocuk oyun alanlarının ilçede 35.709.805.m² lik kısmının ulaşılabilirlik sınırlarında kaldığı görülmektedir. Bu oran toplam yüzölçümünün % 56,72' sine denk gelmektedir. Çocuk oyun alanlarının erişilebilirlik durumları Harita 5.15'de gösterilmiştir.

Harita 5.15. Çocuk oyun alanları erişilebilirlik durumu.

[10]' na göre mahalle parkları ve meydanlardan oluşan mahalle ünitesi düzeyindeki yeşil alanlar, 15.000 kişilik nüfus büyüklüğüne hizmet verir ve en az 45 dekarlık alanı kapsar. Fakat bu değer çeşitli ülkelerde 8.000-20.000 m² arasında değişmektedir [52].

Sancaktepe kent bölgesinde, mevcut mahalle parkları alansal büyüklüklerine göre sınıflandırıldıklarında 101 adet parktan yalnızca 7 tanesinin 8.000 m² üzerinde bir büyüklüğe sahip olduğu görülmektedir. Sancaktepe ilçe genelindeki mahalle ve semt parkları birlikte değerlendirilmiş 2000 m² ve üz üzeri alanlar semt/mahalle parkı olarak değerlendirilmiştir. Semt/mahalle park alanları etki yarıçapı 800 m olarak alınmıştır.

İlçe sınırları içerisindeki toplamda 483.083 m² lik park alanı bulunmaktadır. 1/1000 Uygulama İmar Planına göre ise 1.824.093 m²'lik öneri park alan yeralmaktadır. (Çizelge 5.21). Tüm bu park alanları Sancaktepe haritası üzerine işlenmiştir. Her noktanın erişilebilirlik mesafeleri gösterilmiştir.

Çizelge 5.21. Alansal büyüklüğü 8.000 m²' nin üzerine çıkan mahalle parkları.

NO	MAHALLE ADI	PARK ADI	TOPLAM ALAN (m ²)
1	Akpınar	Rıza Çalimbay Spor Parkı	9.027
2	Fatih	Ortadağ Tepesi Parkı	10.350
3	Fatih	Fatih Sultan Mehmet Parkı	10.027
4	Fatih	Derman Parkı	9.500
5	Eyüp Sultan	Sancaktepe Parkı	11.066
6	Osmangazi	Ihlamur Koşu Parkı	24 314
7	A. Gazi	Abdurrahmangazi Parkı	8.738
8	A. Gazi	Meydan Park	40.134

62.410.000 m²'lik bir alana sahip Sancaktepe'nin park alanlarının ulaşılabilirlikleri incelendiğinde, mahalle parkı niteğine sahip alanlarının ilçede 33.609.135.m²' lik kısmının ulaşılabilirlik sınırlarında kaldığı görülmektedir. Bu oran ilçenin toplam yüzölçümünün % 53,34'sine denk gelmektedir. Park alanlarının erişilebilirlik durumları Harita 5.16'da gösterilmiştir.

farklı konut bölgelerindeki kullanıcıların demografik yapılarını, boş zaman durumlarını, yeşil alan kullanım özelliklerini ve yeşil alan yaşam kalitesi algısal değerlendirmelerini ölçmeye yönelik 400 deneğe anket uygulanmıştır. Ancak doldurulan anketler içerisinde çok sayıda sorunun boş bırakıldığı anketler değerlendirmeye alınmamış ve toplamda 358 adet anket analiz edilmiştir. Sancaktepe ilçesi yeşil alan gereksiniminin saptanmasında deneklere uygulanan bu anket formu EK-1’de verilmiştir. Farklı konut tiplerini içeren 4 bölgede gerçekleştirilen anket sonuçları da bu 4 bölgeye göre analiz edilmiştir. Analizlerde ilk olarak verilen cevapların sıklık ve yüzde tabloları yer almaktadır. Sonrasında tezdeki hipotezlerimize ilişkin sonuçlara ulaşabilmek için ilişkisi olduğunu düşündüğümüz sorular arasında çapraz tablolamalar yapılmıştır. Aynı zamanda ikili değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koyan t testleri de anket analizlerimiz arasındadır. Tek yönlü varyans analizleri ile de arasında anlamlı istatistikî sonuçlar çıkan değişkenler değerlendirilmiştir. Son olarak tüm değişkenler arasındaki istatistikî ilişkileri gösteren korelasyon tablosu oluşturulmuştur. Korelasyon tablosu da EK-2’de yer almaktadır.

5.6.1. Sıklık Ve Yüzde Tabloları

Ankete katılanların sosyo demografik özellikleri ve ankette yer alan diğer soruların sıklık ve yüzde değerlendirmeleri bu bölümde yer almaktadır.

5.6.1.1. Ankete Katılanların Sosyo Demografik Özellikleri

Bu bölümde ankete katılanların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik olarak cinsiyeti, yaşı, medeni hali, çocuk sayısı durumu, eğitim durumu, mesleği, aylık geliri, konut geçmişi, hane halkı sayısı, ev sahipliği durumuna ilişkin sorular yöneltilmiştir. Çizelge 5.22’ye göre; ankete katılanların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 55,3’ünü (198 kişi) erkekler, % 44,7’sini (160 kişi) bayanların oluşturduğu görülmektedir.

Yaş gruplarına göre dağılımlara bakıldığında katılımcıların % 17 ‘sinin 18-24 yaş (61 kişi) aralığında olduğu, % 26,5’i 25-34 yaş aralığında (95 kişi) olduğu , % 26,5’sinin 35-44 yaş aralığında (95 kişi) olduğu, % 13,1’i 50 yaş üzeri (47 kişi) olduğu, % 16,8’inin 55 yaş üstü olduğu(60 kişi) görülmektedir. Medeni hallerine göre dağılımlara bakıldığında katılımcıların % 23,5’inin bekâr olduğu(84) ve % 76,5’inin evli olduğu (274 kişi) görülmektedir. Çocuk sahipliği durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında ise katılımcıların % 27,9’unun (100 kişi) çocuğunun olmadığı, % 47,8’inin (171 kişi) 1

veya 2 tane, % 18,2'sinin (65 kişi) 3- 4 tane ve % 5,6'sının (20 kişi) 5 çocuktan fazla çocuğa sahip olduğu görülmektedir.

Öğrenim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında katılımcıların %6,4'ünün (23 kişi) okuryazar olmadığı, % 9,5 'inin (34 kişi) ilkokul/ortaokul ,% 39,3'ünün (143 kişi) lise veya dengi okul, % 38,8'inin (139 kişi) Ön lisans veya lisans, % 5,3'ünün (19 kişi) Lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Meslek durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında katılımcıların % 1,1'inin (4 kişi) meslek sahibi olmadığı, % 10,1 'inin (36 kişi) memur ,% 9,2'sinin (33 kişi) İşçi, % 8,9'unun (32 kişi) öğrenci %9,2'sinin (33 kişi) emekli, % 22,3'ünün (80 kişi) ev hanımı, % 20,9'unun (75 kişi) serbest meslek sahibi ve % 18,2 'isinin (65 kişi) diğer meslek gruplarına sahibi olduğu görülmektedir. Aylık gelir durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 3,9'unun (14 kişi) gelir sahibi olmadığı, % 15,6'sının (56 kişi) 0-1300 tl, % 26,8'inin (96 kişi) 1301-2500 tl , % 41,9'unun (150 kişi) 2501-4500 tl, % 11,7 'sinin (42 kişi) 4501-7000 tl ve %3,9'unun (14 kişi) 7000 tl üstü gelire sahip olduğu görülmektedir.

Ankete katılanların konutta oturma yılları incelendiğinde, katılımcıların % 20,9'unun (75 kişi) 1-2 yıldır, % 42,2'sinin (151 kişi) 3-4 yıldır,% 26'sının (93 kişi) 5-6 yıldır ve % 10,9'unun (39 kişi) 7 yıldan fazla bir süredir aynı konutta oturduğu görülmektedir. Katılımcılara oturdukları konuttan önce nerde oturdukları sorusuna verilen cevapların dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 22,6'sının (81 kişi) bu çevrede, % 20,7'sinin (74 kişi) bu ilçede % 50,6'sının (181 kişi) başka bir ilçede ve % 6,1'inin (22 kişi) İstanbul dışında oturdukları görülmektedir. İstanbul'a gelmeden önce oturulan yerler araştırıldığında % 20,1'inin (72 kişi) Marmara bölgesinde, % 7.8'inin (28 kişi) Ege bölgesinde % 11.5'inin (41 kişi) Akdeniz bölgesinde, % 6.4'ünün (23 kişi) Güneydoğu Anadolu bölgesinde, % 27.1'inin (97 kişi) Karadeniz bölgesinde, % 7.5'inin (27 kişi) İç Anadolu bölgesinde, %13.1'inin (47 kişi) Doğu Anadolu bölgesinde, % 1.1'inin (4 kişi) yurt dışında oturdukları tespit edilmiştir.

Mahalleye taşınma nedenlerine göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 47,8'inin (171) ev kiralarnın ucuzluğu, % 19'unun (68) işyerine yakınlığı, % 1,7'sinin (6), güvenilirliği, % 17,6'sının (63) Ailesine yakınlığı, % 3,9'unun (14) merkezi bir yerde olması, %5,6'sının (20) çocukları için iyi okulların olması, % 4,2'sinin (15) çevrede park ve yeşil alanlarının olması,% 47,8'inin (171) oturduğu konutun fiziksel şartlarının iyi olması sebebiyle mahalleye taşındıkları görülmektedir. Hane halkı sayılarının gruplara göre dağılımlarına bakıldığında, % 8,9'unun (32 kişi) 1kişi, %

18,7'sinin (67 kişi) 2 kişi, % 59,8'inin (214 kişi) 3-5 kişi, % 9,5'inin (34 kişi) 5-7 kişi ve % 3,1'inin (11 kişi) 7 kişiden fazla olduğu görülmektedir.

Ev sahipliği durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 51,7'sinin (185 kişi) kendisine ait olduğu, % 16,8'inin (60 kişi) ebeveynine ait olduğu, % 31,6'sının (113 kişi) Kiracı olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 53,1'inin (190 kişi) apartman dairesinde, % 25,1'inin (90 kişi) Müstakil evde, % 12,8'inin (46 kişi) 2-3 katlı bahçeli evde, % 8,9'unun (32 kişi) geçici konutta oturdukları görülmektedir.

Çizelge 5.22. Ankete katılanların sosyo-demografik özellikleri.

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		SAYI	YÜZDE
Cinsiyet	Erkek	198	55,3
	Kadın	160	44,7
Yaş	18-24	61	17,0
	25-34	95	26,5
	35-44	95	26,5
	45-54	47	13,1
	55+	60	16,8
Medeni hal	Bekâr	84	23,5
	Evli	274	76,5
Çocuk durumu	Yok	100	27,9
	1-2	171	47,8
	3-4	65	18,2
	5+	20	5,6
Öğrenim	Okuryazar değil	23	6,4
	İlkokul/ortaokul mezunu	34	9,5
	Lise veya dengi okul mezunu	143	39,9
	Ön lisans veya lisans mezunu	139	38,8
	Lisansüstü	19	5,3
Meslek	Yok	4	1,1
	Memur	36	10,1
	İşçi	33	9,2
	Öğrenci	32	8,9
	Emekli	33	9,2
	Ev hanımı	80	22,3
	Serbest meslek	75	20,9
	Diğer	65	18,2
Aylık gelir	Yok	14	3,9
	0-1300	56	15,6
	1301-2500	96	26,8

Çizelge 5.22. (devam). Ankete Katılanların Sosyo-demografik özellikleri

	2501-4500	150	41,9
	4501-7000	42	11,7
	7000+	14	3,9
Konutta oturma yılı	1-2	75	20,9
	3-4	151	42,2
	5-6	93	26,0
	7+	39	10,9
Daha önce oturulan yer	Bu çevrede	81	22,6
	Bu ilçede	74	20,7
	Başka bir ilçede	181	50,6
	İstanbul dışında	22	6,1
İstanbul'a gelmeden önce oturulan yer	Marmara	72	20,1
	Ege	28	7,8
	Akdeniz	41	11,5
	Güneydoğu	23	6,4
	Karadeniz	97	27,1
	İç Anadolu	27	7,5
	Doğu Anadolu	47	13,1
Yurt dışı	4	1,1	
Mahalleye taşınma nedeni	Ev kiralarnın ucuzluğu	171	47,8
	İşyerine yakınlığı	68	19,0
	Güvenilirliği	6	1,7
	Aileme yakınlığı	63	17,6
	Merkezi bir yerde olması	14	3,9
	Çocukların için iyi okulların olması	20	5,6
	Çevrede park ve yeşil alanların olması	15	4,2
	Oturduğum konutun fiziksel şartlarının iyi olması	171	47,8
Hane halkı sayısı	1	32	8,9
	2	67	18,7
	3-5	214	59,8
	5-7	34	9,5
	7+	11	3,1
Ev sahipliği durumu	Kendimin	185	51,7
	Ebeveynimin	60	16,8
	Kiracıyım	113	31,6
Konut türü	Apartman dairesi	190	53,1
	Müstakil ev	90	25,1
	2-3 katlı bahçeli ev	46	12,8
	Geçici konut	32	8,9

5.6.1.2. Ankete Katılanların Serbest Zaman Özellikleri

Bu bölümünde ankete katılan yerel paydaşların serbest zaman özelliklerine yer verilmektedir. Ankete katılanların serbest zaman özelliklerini belirlemeye yönelik olarak izinli gün durumları, günde çalışma saatleri, hafta içi ve sonu boş zaman durumlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Çizelge 5.23'e göre; ankete katılanların izinli gün durumlarına göre dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 5,6' ının (20 kişi) hafta içi, % 45,8'inin (164 kişi) hafta sonu ve %22,3'ünün (80) Değişken olduğu görülmektedir. Günde çalışma saatlerine göre dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 4,2'isinin (15 kişi) 4 saat çalıştığı ,% 28,5'inin (102 kişi) 8 saat çalıştığı , % 25,4'ünün (91 kişi) 8 saat üzeri çalıştığı ve % 40,8 (146 kişi) çalışmadığı görülmektedir.

Katılımcıların hafta içi boş zaman durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 5,9'unun (21 kişi) 1 saatten az, % 31,6 'sının (113 kişi) 1- 2 saat, % 19,6'ısının (70 kişi) 3-4 saat, % 38,5'inin (138 kişi) 5 saatten fazla boş zamanlarının olduğu görülmektedir. Hafta sonu boş zaman durumları incelendiğinde ise % 11,5 'inin (41 kişi) cumartesi öğleden sonra,% 75,4'ünün (270 kişi) cumartesi pazar tam gün ve % 13,1'inin (47 kişi) sadece pazar günü boş zamanlarının olduğu görülmektedir (Çizelge 5.23).

Çizelge 5.23. Ankete katılanların serbest zaman özellikleri.

SERBEST ZAMANIN BELİRLENMESİ		SAYI	YÜZDE
İzinli gün durumu	Hafta içi	20	5,6
	Hafta sonu	164	45,8
	Değişken	80	22,3
Günde çalışma saati	4 saat	15	4,2
	8 saat	102	28,5
	8 saat üzeri	91	25,4
Hafta içi boş zaman	Çalışmıyorum	146	40,8
	1 saatten az	21	5,9
	1-2	113	31,6
	3-4	70	19,6
Hafta sonu boş zaman	5 saatten fazla	138	38,5
	Cumartesi öğleden sonra	41	11,5
	Cumartesi Pazar tam gün	270	75,4
	Sadece Pazar günü	47	13,1

5.6.1.3. Ankete Katılanların Sosyal İlişkileri

Bu bölümünde ankete katılan yerel paydaşların sosyal ilişkilerine yer verilmektedir. Ankete katılanların sosyal ilişkilerini belirlemeye yönelik görüşülen komşu sayıları, en sık görüşülenle yakınlık durumları, tanışma süreleri, Stk üyelikleri, kamusal eylemlere katılıp katılmama durumları, olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepkiler, yaşadığı çevredekilerle rahat ilişki kurabilme özellikleri, yeni kişilerle tanışılan ortamlar, çevredeki kişilerle ilişkilerden memnuniyet düzeyi, yaşanan çevreye karşı aidiyet hissi, hakkındaki düşünceleri önemseyip önemsememe durumlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Ankete katılanların yaşadıkları çevrede görüştükleri komşu sayılarının dağılımına bakıldığında % 28,8'inin (103 kişi) 1-5 kişi, % 39,1'inin (140 kişi) 6-10 kişi, % 11,2'sinin (40 kişi) 11-15 kişi ve % 20,9'unun (75 kişi) 15 kişiden fazla kişi ile görüştüğü görülmektedir. Yaşadıkları çevrede en sık görüşülen kişi ile yakınlık durumları incelendiğinde, katılımcıların % 18,7'sinin (67 kişi) akraba, % 29,1'inin (104 kişi) komşu, % 29,6'sının (106 kişi) arkadaş ve % 22,6'sının (81 kişi) iş arkadaşı olduğu görülmektedir. Yaşadıkları çevrede en sık görüştükleri kişiyi tanıma sürelerinin dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 4,7'sinin (17 kişi) görüştüğü kimse olmadığı, % 14,2'sinin (51 kişi) 1 seneden az, % 46,6'sının (167 kişi) 1-5 sene, % 23,7'sinin (85 kişi) 6-10 sene, % 10,3'ünün (37 kişi) 10 seneden fazla süredir tanıştığı görülmektedir. Sivil toplum kuruluşlarına (STK) üyelik durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 19,3'ünün (69 kişi) STK üyesi olduğu, % 79,7'sinin (286 kişi) STK üyeliğinin olmadığı görülmektedir. Kamusal eylemlere katılma durumlarına bakıldığında, % 12'sinin (43 kişi) katıldığı, % 71,2'sinin (255 kişi) katılmadığı, % 16,5'inin (59 kişi) bazen katıldığı görülmektedir. Olumsuz durumla karşılaştıklarında verdikleri tepkiler sorulmuş verilen cevaplara göre dağılımlarına bakıldığında % 42,7'sinin (153 kişi) rahatsız olurum çevremdekilerle paylaşırım, % 36,9'unun (132 kişi) rahatsız olsam da aldırmamaya çalışırım, % 20,4'ünün (73 kişi) ilgilenmem seçeneğini seçtiği görülmektedir.

Farklı insanlarla rahat iletişim kurup kuramadıkları sorusunu verilen cevapların dağılımına bakıldığında, katılımcıların %39,4'ünün (141) evet, %37,4'ünün (134) hayır, %23,2'sinin (83) bazen seçeneğini seçtiği görülmektedir. Farklı insanlarla tanıştıkları ortamlara bakıldığında katılımcıların %15,4'ünün (55) sosyal medyadan, %29,6'sının (106) iş çevresinden, %5,3'ünün (19) parklarda ve kent meydanlarında, %13,4'ünün (48)

sivil toplum kuruluşlarında ,%35,8'inin (128) diğer ortamlarda tanıştıkları görülmektedir.

Ankete katılanların yaşadıkları çevredeki insanlarla kurdukları ilişkiden memnuniyet düzeyleri araştırılmıştır. Katılımcıların % 31,6'sının (113) memnun,%50,8'inin (182) ne memnunum ne değilim, %17'sinin (61) memnun değilimi seçtiği görülmektedir. Ankete katılanlara kendilerini yaşadıkları çevreye ait hissedip hissetmedikleri sorulmuştur. Katılımcıların %36'sının (129) evet, %26,3'ü (94) hayır, %37,2'sinin (133) bazen seçeneğini seçtiği görülmektedir. Kendisi hakkındaki düşünceleri önemseme düzeylerine bakıldığında %21,2'sinin (76) çok önemseddiği, %35,5'inin (127) önemseddiği, %38,5'inin (138) önemsemediği, %4,2'sinin (15) hiç önemsemediği görülmektedir (Çizelge 5.24).

Çizelge 5.24. Ankete katılanların sosyal ilişkileri.

SOSYAL İLİŞKİLER		SAYI	YÜZDE
Görüşülen komşu sayısı	1-5 kişi	103	28,8
	6-10 kişi	140	39,1
	11-15 kişi	40	11,2
	15 kişiden fazla	75	20,9
En sık görüşülen kişi ile yakınlık durumu	Akraba	67	18,7
	Komşu	104	29,1
	Arkadaş	106	29,6
	İş arkadaşı	81	22,6
En sık görüşülen kişi ile tanışma süresi	Görüştüğüm kişi yok	17	4,7
	1 seneden az	51	14,2
	1-5 sene	167	46,6
	6-10 sene	85	23,7
	10 seneden fazla	37	10,3
STK üyeliği	Evet	69	19,3
	Hayır	286	79,9
Kamusal eylem	Evet	43	12,0
	Hayır	255	71,2
	Bazen	59	16,5
Olumsuz duruma tepki	Rahatsız olurum çevremdekilerle paylaşırım	153	42,7
	Rahatsız olsam da aldirmamaya çalışırım	132	36,9
	İlgilenmem	73	20,4
İletişim kurma	Evet	141	39,4
	Hayır	134	37,4
	Bazen	83	23,2
Tanıılan Ortam	Sosyal medyadan	55	15,4

Çizelge 5.24.(devam). Ankete katılanların sosyal ilişkileri.

	İş çevresinden	106	29,6
	Parklarda kent meydanlarında	19	5,3
	Sivil toplum kuruluşlarında	48	13,4
	Diğer	128	35,8
İlişkilerden memnuniyet	Memnunum	113	31,6
	Ne memnunum ne değilim	182	50,8
	Memnun değilim	61	17,0
Yaşanılan çevreye aidiyet	Evet	129	36,0
	Hayır	94	26,3
	Bazen	133	37,2
Hakkındaki düşünceleri önemseme	Çok önemserim	76	21,2
	Önemserim	127	35,5
	Önemsemem	138	38,5
	Hiç önemsemem	15	4,2

5.6.1.4. Ankete Katılanların Yeşil Alan Kullanım Özellikleri

Bu bölümünde ankete katılan yerel paydaşların yeşil alan kullanım özelliklerine yer verilmektedir. Ankete katılanların yeşil alan kullanım özelliklerini belirlemeye yönelik yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirdikleri yerler, mesire alanlarına gitme durumları, parklara gitme sıklıkları, parkı kullanmama nedeni, parklara kimlerle gittikleri, parklara ulaşım şekilleri ve süreleri, parklarda sıklıkla yaptıkları aktiviteler, parklarda önem verdikleri özellikler, parklarda arzu ettikleri olanaklar, parklarda beğenmedikleri unsurlara ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirdikleri yerlere göre dağılımlarına bakıldığında % 46,9'unun (168) kamuya ait parklarda, % 5,6'sının (20) Özel işletmeli alanlarda, % 39,7'sinin (142) oturduğu site veya konutta, % 6,4'ünün (23) şehir dışı ormanlık alanlarda gerçekleştirdiği görülmektedir.

Mesire alanlarına gitme durumlarına bakıldığında, katılımcıların % 7'sinin sık sık % 34,6'sının (124) bazen, % 27,7'sinin (99) nadiren, % 29,6'sının (106) gitmediği görülmektedir.

Parklara gitme sıklıklarına göre dağılımlarına bakıldığında % 22,9'unun (82) en az haftada 1, % 24,6'sının (88) ayda 1-3 kere, % 18,7'sinin (67) 6 ayda 1- 3 kere, % 17'sinin (61) yılda 1-3 kere ve % 15,6'sının (56) gitmediği görülmektedir.

Parkı kullanmama nedenlerine göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 9,2'sinin (33) yakınında park olmadığı, % 26,5'inin (95) düzenlemeleri beğenmediği, % 19,6'sının (70) güvenli bulmadığı, % 16,5'inin (59) temiz bulmadığı, % 5,6'sının (20) çok kalabalık bulunduğu, % 12,8'inin (46) zamanın olmadığı, % 2,5'inin (9) ekonomik olanaksızlıklardan ötürü, % 5,9'unun (21) hoşlanmadığı için parkları kullanmadıkları görülmektedir.

En sık kullandıkları parklara kimlerle gittikleri sorusuna verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların % 18,7'sinin (67) arkadaşları ile % 12,8'inin (46) komşularıyla, % 55'inin (197) ailesiyle, % 5,3'ünün (19) evcil hayvanları ile % 7'sinin (25) yalnız gittikleri görülmektedir.

Parklar ulaşım şekillerine göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 56,1'inin (201) yürüyerek, % 31 'inin (111) özel aracı ile, % 9,8'inin (35) toplu taşıma ile, % 2'sinin (7) bisikleti ile ulaştıkları görülmektedir.

Parklara ulaşım sürelerine göre dağılımlarına bakıldığında katılımcıların % 53,9'unun (159) 15 dakikadan az bir sürede, % 34,9'unun (125) 15-30 dakika arası bir sürede, % 8,4'ünün (30) 30- 60 dakika arası bir sürede ve % 1,4'ünün (5) 1 saatten fazla bir sürede ulaştıkları görülmektedir.

Parklarda sıklıkla yaptıkları aktiviteler sorulduğunda katılımcıların % 37,2'sinin (133) çevreyi izlemek, oturmak ve dinlenmek, % 10,9'unun (39) tanıdıklarla buluşmak, sohbet etmek, % 3,4'ünün (12) yeni arkadaşlar edinmek, % 9,5'inin (34) mangal yakmak piknik yapmak, % 21,8'inin (78) çocukları oyun alanına götürmek, % 3,9'unun (14) gazete kitap okumak, % 10,9'unun (39) yürüyüş yapmak, % 1,1'inin (4) spor aletlerini kullanmak, spor yapmak seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir.

Katılımcıların parklarda önem verdikleri özelliklere göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların 29,3'ünün (105) büyüklük, % 23,5'inin (84) temizlik, % 18,7'sinin (67) bakımlılığı, % 3,4'ünün (12) ağaçlar ve bitkiler doğal alanları, % 9,2'sinin (33) aktivite alanlarını, % 8,4'ünün (30) yürüyüş yollarını, % 2'sinin (7) spor alanlarını, % 4,5'inin (16) güvenliği, % 29,3'ünün (105) erişilebilirliği önemli bulunduğu görülmektedir.

Katılımcıların parklarda arzu ettikleri olanaklara göre dağılımlarına bakıldığında, katılımcıların % 18,7'sinin (67) futbol, basketbol, voleybol sahaları, % 10,6'sının tenis kortu buz pateni, % 5,6'sının (20) sergi ve fuar alanlarını, 29,6'sının (106) çay bahçesi ve lokanta gibi tesisler, % 5,6'sının ((20) bitki ve hayvanların tanıtıldığı özel bahçeler,

% 26.3'ünün gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı, % 2.5'inin (9) havuz gölet gibi su yüzeylerini arzu ettikleri görülmektedir.

Katılımcılara parklarda beğenilmeyen unsurlar sorulduğunda, katılımcıların % 31,8'inin (114) parkları kalabalık ve gürültülü olduğu için, % 46,6'sının (167) parkların bakımsız olduğu için, % 11,7'sinin (42) güvensiz olduğu için, % 2,2'sinin (8) gıda kontrolü olmadığı için, % 3,1'inin (11) bilgi verici ve yönlendirici levhalar olmadığı için beğenmediği görülmektedir (Çizelge 5.25.).

Çizelge 5.25. Ankete katılanların yeşil alan kullanım özellikleri.

YEŞİL ALANLAR		SAYI	YÜZDE
Yeşil alan aktiviteleri gerçekleştirilen yerler	Kamuya ait parklarda	168	46,9
	Özel işletmeli alanlarda	20	5,6
	Oturduğum site veya konutta	142	39,7
	Şehir dışı ormanlık alanlarda	23	6,4
Mesire alanlarına gitme	Sık sık	25	7,0
	Bazen	124	34,6
	Nadiren	99	27,7
	Gitmiyorum	106	29,6
Parklara gitme sıklığı	En az haftada 1	82	22,9
	Ayda 1-3 kere	88	24,6
	6 Ayda 1-3 kere	67	18,7
	Yılda 1-3 kere	61	17,0
	Gitmedim	56	15,6
Parkı kullanmama nedeni	Yakınımda park yok	33	9,2
	Düzenlemeleri beğenmiyorum	95	26,5
	Güvenli değil	70	19,6
	Temiz değil	59	16,5
	Çok kalabalık	20	5,6
	Zamanım yok	46	12,8
	Ekonomik olanaksızlıklar	9	2,5
	Hoşlanmıyorum	21	5,9
Parklara gidilen kişi	Arkadaşlarımla	67	18,7
	Komşularımla	46	12,8
	Ailemle	197	55,0
	Evcil hayvanımla	19	5,3
	Yalnız	25	7,0
Parklara ulaşım şekli	Yürüyerek	201	56,1
	Özel aracım ile	111	31,0
	Toplu taşıma ile	35	9,8
	Bisiklet ile	7	2,0

Çizelge 5.25. (devam). Ankete Katılanların yeşil alan kullanım özellikleri.

Parklara ulaşım süresi	15 dakikadan az	193	53,9
	15-30 dakika arası	125	34,9
	30-60 dakika arası	30	8,4
	1 saatten fazla	5	1,4
Sıklıkla yapılan aktiviteler	Çevreyi izlemek oturmak dinlenmek	133	37,2
	Tanıdıklarıyla buluşmak, sohbet etmek	39	10,9
	Yeni arkadaşlar edinmek	12	3,4
	Manga yakmak, piknik yapmak	34	9,5
	Çocukları oyun alanına götürmek	78	21,8
	Gazete kitap okumak	14	3,9
	Yürüyüş yapmak	39	10,9
	Spor aletlerini kullanmak, Spor yapmak	4	1,1
Parklardaki önemli özellikler	Büyüklik	105	29,3
	Temizlik	84	23,5
	Bakımlılık	67	18,7
	Ağaçlar ve Bitkiler, Doğal alanlar	12	3,4
	Aktivite alanları	33	9,2
	Yürüyüş yolları	30	8,4
	Spor alanları	7	2,0
	Güvenlik	16	4,5
	Erişilebilirlik	105	29,3
Parklarda arzu edilen olanaklar	Futbol, Basketbol voleybol sahaları	67	18,7
	Tenis kortu Buz pateni	38	10,6
	Sergi ve Fuar alanları	20	5,6
	Çay bahçesi ve lokanta gibi tesisler	106	29,6
	Bitki ve hayvanların tanıtıldığı özel bahçeler	20	5,6
	Gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı	94	26,3
	Havuz gölet gibi su yüzeyleri	9	2,5
Mangal yakılan piknik alanları			
Parklarda beğenilmeyen unsurlar	Park kalabalık ve gürültülü	114	31,8
	Park bakımsız	167	46,6
	Park güvensiz	42	11,7
	Gıda kontrolü yok	8	2,2
	Bilgi verici yönlendirici levhalar yok	11	3,1
	Çöp kovası, bank ve aydınlatma yetersiz	8	2,2
	Parktaki insanların davranışları	6	1,7
	Parkın tamamen ticari amaçlı olması		

5.6.1.5. Ankete Katılanların Yeşil Alan-Yaşam kalitesine ilişkin algısal değerlendirmeleri

Bu bölümünde ankete katılan yerel paydaşların yeşil alanlar ve yaşanılan çevre ilişkileri incelenmiştir. Bu kapsamda katılımcıların evlerinin yakınlarındaki parkların yaşadıkları çevreyi nasıl bir değer kattığına ilişkin algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra yaşadıkları çevredeki parklardan memnuniyet durumları araştırılmıştır. Katılımcılara söylenen ifadeye katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Yürüme mesafesindeki parklar yaşadığım çevreyi güzelleştiriyor ifadesine katılımcıların % 70,9'unun (254) katılıyorum, % 20,7'sinin (74) ne katılıyorum ne katılmıyorum, % 7,8'inin (28) katılmıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Yürüme mesafesindeki parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ifadesine katılımcıların %7,3'ünün (26) katılıyorum, % 39,4'ünün (141) ne katılıyorum ne katılmıyorum, %52,5'inin (188) katılmıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Yaşadığım çevredeki parklar beklentilerimi karşılıyor ifadesine katılımcıların % 25,1'inin (90) katılıyorum, % 55,3'ünün (198) ne katılıyorum ne katılmıyorum, % 19'unun (68) katılmıyorum cevabını verdikleri görülmektedir.

Yaşadıkları çevredeki park ve yeşil alanlardan memnuniyet düzeyleri araştırılmıştır. Katılımcıların % 20,1'inin (72) memnunum,% 49,4'ünün (177) ne memnunum ne değilim, % 28,2'sinin (101) memnun değilim cevabını verdiği görülmektedir.

“Yaşadığınız çevredeki park ve yeşil alanlar yaşam kaliteniz için ne düzeyde önemlidir?” sorusuna ilişkin katılımcıların % 44,1'inin (158) çok önemli, % 32,4'ünün (116) önemli, %14,2'sinin (51) ne önemli ne değil, % 7,3'ünün (26) önemli değil, % 1,4'ünün (5) hiç önemli değil cevabını verdikleri görülmektedir (Çizelge 5.26).

Çizelge 5.26. Ankete katılanların yeşil alan yaşam kalitesi önem düzeyleri.

YEŞİL ALANLAR- YAŞAM KALİTESİ		SAYI	YÜZDE
Parklar çevreyi güzelleştiriyor	Katılıyorum	254	70,9
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	74	20,7
	Katılmıyorum	28	7,8
Parklar çevrenin güvenliğini artırıyor	Katılıyorum	26	7,3
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	141	39,4
	Katılmıyorum	188	52,5

Çizelge 5.26. (devam). Ankete katılanların yeşil alan yaşam kalitesi önem düzeyleri.

Parklar beklentilerimi karşılıyor	Katılıyorum	90	25,1
	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	198	55,3
	Katılmıyorum	68	19,0
Park ve yeşil alanlardan memnuniyet	Memnunum	72	20,1
	Ne memnunum ne değilim	177	49,4
	Memnun değilim	101	28,2
Yeşil alanlar yaşam kalitesi önem düzeyi	Çok önemli	158	44,1
	Önemli	116	32,4
	Ne önemli ne değil	51	14,2
	Önemli değil	26	7,3
	Hiç önemli değil	5	1,4

5.6.2. Ankete Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Yeşil alan Tercihlerini Değerlendirmeye Yönelik Çapraz Tabloların Kullanımı

Çalışmanın bu bölümünde ankete katılanların sosyo- demografik özellikleri, tercihleri ve ankete verdikleri yanıtlar açısından, kişi sayılarının dağılım değerlendirmelerinin yapılması amacı ile çapraz tablolar oluşturulmuştur. Çalışmanın amacı doğrultusunda 4 bölgede gerçekleştirilen ankette, farklı bölgelerde yaşayan katılımcıların oturdukları konut tipine ilişkin sayısal dağılımlarını açıklayan çapraz tablo çizelge 5.27’de belirtilmektedir.

Çizelge 5.27. Bölge ve oturulan konut türü ilişkisi.

BÖLGE	KONUT TÜRÜ				Toplam
	Apartman dairesi	Müstakil ev	2-3 katlı bahçeli ev	Geçici konut	
1	35	0	27	32	94
2	52	24	18	0	94
3	24	62	0	0	86
4	77	4	1	0	82
Toplam	188	90	46	32	356

Çizelge 5.27.’de görüldüğü üzere apartman dairesinde oturanların diğer konutlarda oturanlara göre yoğunlukta oldukları görülmektedir. Yapı yoğunluklarının fazla olduğu 2. ve 4 bölgelerde apartman dairesinde oturanlar yoğunlukta iken yapı yoğunluğu az olan konut bölgelerini temsil eden 1. ve 3. bölgede ise müstakil ev, geçici konut ve bahçeli evde oturanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut

bölgelerinden olan 1. bölgedeki konut tipleri gece kondu benzeri tek katlı müstakil bahçeli evler olduğu gözlenirken gelişmiş konut bölgelerinden olan 3. bölgedeki evlerin villa niteliğinde bahçeli evler olduğu gözlemlenmiştir. Gelir düzeyinin en düşük olduğu 1. bölge ve en yüksek olduğu 3. bölge yapı yoğunluğu düşük konut bölgelerini temsil etmelerine rağmen konut tiplerindeki fiziki şartlar oldukça farklılık göstermektedir.

Çizelge 5.28’de anketin yapıldığı bölge ile yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirme yeri arasında çapraz tablolama yapılmıştır.

Çizelge 5.28. Bölge ve yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirme yeri arasındaki ilişkisi.

BÖLGE	YEŞİL ALAN AKTİVİTELERİNİ GERÇEKLEŞTİRME YERİ				Toplam
	Kamuya ait parklarda	Özel işletmeli alanlarda	Oturduğum site veya konutta	Şehir dışı ormanlık alanlarda	
1	64	0	19	11	94
2	61	4	16	12	93
3	18	4	62	0	84
4	25	12	45	0	82
Toplam	168	20	142	23	353

Çizelge 5.28’de görüldüğü üzere planlı gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 3. ve 4. bölgelerde oturanların yeşil alan aktivitelerini daha çok oturdukları site veya konutta gerçekleştirirken; plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1.ve 2. bölgelerde oturanların ise yeşil alan aktivitelerini kamuya ait parklarda gerçekleştirdiği görülmektedir

Aynı zamanda düşük gelir durumuna sahip 1. ve 2. bölgelerde oturanların özel işletmeli alanlara nerdeyse hiç gitmediği görülmektedir. Buna karşın gelir düzeyleri daha yüksek olan 3. ve 4. bölgelerdeki katılımcıların oturdukları sitede spor alanlarına, çocuk oyun alanlarına ve yeşil alanlara sahip oldukları için rekreatif ihtiyaçlarını kamuya ait parklar yerine yüksek emlak bedeline sahip bu yerlerden karşıladıkları yorumu yapılabilir. Planlı gelişmiş yüksek gelir grubu kullanıcıların oturduğu 3.ve 4. bölgelerde yeşil alan aktivitelerini şehir dışı ormanlık alanlara gerçekleştirme durumu hiç yokken; Düşük gelir grubuna sahip plansız gelişmiş bu konut gruplarında bu oran yüksektir. 1.ve 2. bölgelerde yeşil alan aktiviteleri içerisinde mangal yakmak piknik yapma tercihinin yüksek çıkması bu durumu destekler niteliktedir.

Gelir düzeyinin yeşil alan kullanım özelliklerine etki ettiği görülmektedir. Bu durumu daha net açıklayabilmek amacı ile ankete katılanların gelir durumları ile parklara gitme

sıklıkları arasında çizelge 5.29’da çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.29. Gelir durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.

AYLIK GELİR	PARKLARA GİRME SIKLIĞI					Toplam
	En az haftada 1	Ayda 1-3 kere	6 ayda 1-3 kere	Yılda 1-3 kere	Gitmedim	
0-1300 tl	3	5	2	3	1	14
1301-2500 tl	15	14	14	10	3	56
2501-4500 tl	39	19	13	15	10	96
4501-7000 tl	21	42	32	23	30	148
7000tl ve üzeri	4	8	6	10	12	40
Toplam	82	88	67	61	56	354

Çizelge 5.29.’da görüldüğü üzere katılımcıların çoğunluğunun parklara ayda 1-3 kere gittikleri görülmektedir. Yapılan karşılaştırmada gelir düzeyi arttıkça park kullanım sıklığının azaldığı tespit edilmiştir. Düşük gelir grubu kullanıcıların oturduğu plansız gelişmiş konut gruplarında kullanıcıların parkları yoğun kullandığı görülmektedir. Park kullanım sıklıklarının katılımcıların meslek durumlarına göre de değişiklik gösterdiği yapılan araştırmada ortaya çıkmıştır. Ankete katılanların meslek durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki çizelge 5.30’da çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.30. Meslek durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.

MESLEK	PARKLARA GİRME SIKLIĞI					Toplam
	En az haftada 1	Ayda 1-3 kere	6 ayda 1-3 kere	Yılda 1-3 kere	Gitmedim	
Yok	0	2	1	1	0	4
Memur	8	13	8	4	3	36
İşçi	0	4	16	9	4	33
Öğrenci	3	5	10	7	7	32
Emekli	25	5	0	3	0	33
Ev hanımı	35	25	6	7	5	78
Serbest meslek	6	16	15	21	15	73
Diğer	5	18	11	9	22	65
Toplam	82	88	67	61	54	354

Çizelge 5.30.’da görüldüğü üzere ev hanımı ve emeklilerin parkları en sık kullananlar olduğu görülmektedir. Buna karşın özellikle ticaretle uğraşan ve serbest meslek sahiplerinin parklara gitme sıklığının en düşük olduğu tespit edilmiştir. İşçi ve

öğrencilerinde parkı daha az kullandıkları belirlenmiştir.

Ankete katılan Öğrencilerin çoğunluğunun üniversite öğrencisi olması ve yılın çoğu zamanını buldukları evden uzak bir alanda geçirmeleri, burada söylenmesi gereken önemli bir detaydır. Eğitim seviyesine göre yeşil alan algısının değişiklik göstermesi ankette tespit edilen diğer önemli sonuçlardan biridir. Ankete katılanların eğitim durumları ile yeşil alanların yaşam kalitelerine etkilerini önemseme durumları arasındaki ilişki çizelge 5.31’de çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.31. Eğitim durumları ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.

ÖĞRENİM DÜZEYİ	YEŞİL ALAN YAŞAM KALİTESİ ÖNEM DÜZEYİ					Toplam
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Ne önemli ne değil	Önemli	Çok önemli	
Okuryazar değil	0	2	1	5	14	22
İlkokul/ortaokul	1	3	3	11	16	34
Lise veya dengi	3	9	27	46	56	141
Ön lisans/lisans	1	12	19	48	59	139
Lisansüstü	0	0	1	4	14	19
Toplam	5	26	51	115	158	355

Katılımcıların bölgelere göre boş zaman durumları incelendiğinde özellikle hafta sonu boş zaman durumları arasında istatistiki farklılıklar göze çarpmaktadır. Çizelge 5.32’de anketin yapıldığı bölge ile hafta sonu boş zaman arasında çapraz tablolama yapılmıştır.

Çizelge 5.32. Bölge ile hafta sonu boş zaman arasındaki ilişki.

BÖLGE	HAFTA SONU BOŞ ZAMAN			Toplam
	Cumartesi öğleden sonra	Cumartesi Pazar tam gün	Sadece Pazar günü	
1	14	52	28	94
2	17	64	13	94
3	6	80	0	86
4	2	74	6	82
Toplam	39	270	47	356

Çizelge 5.32.’de görüldüğü üzere 4 bölge içinde hafta sonu boş zamanlarının yoğunlukla cumartesi Pazar tamgün olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1. ve 2. bölgelerde planlı gelişmiş konut bölgelerini temsil eden

3. ve 4 bölgelere göre, hafta sonu boş vakitlerinin sadece Pazar günü olma durumu dikkat çekmektedir. Katılımcıların yaşadıkları çevreye ilişkin kendilerini ait hissedip hissetmedikleri araştırılmıştır. Yaşanılan çevreye aidiyet hissinin bölgelere göre karşılaştırması çizelge 5. 33 de çapraz tablo olarak verilmiştir.

Çizelge 5.33. Bölge ile yaşanılan çevreye aidiyet hissi arasındaki ilişki.

BÖLGE	YAŞANILAN ÇEVREYE AİDİYET			Toplam
	Evet	Hayır	Fikrim yok	
1	49	9	36	94
2	37	25	32	94
3	14	36	36	86
4	29	24	29	82
Toplam	129	94	133	356

Çizelge 5.33.'de görüldüğü üzere genel olarak yaşanılan çevreye aidiyet hissi ile ilgili katılımcıların çoğunun fikri olmadığı görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1.ve 2 bölgelerde planlı gelişmiş konut bölgelerini içeren 3. ve 4. bölgelere göre yaşadıkları çevreye kendilerini aidiyet hislerinin daha yoğun olduğu görülmektedir. Burada katılımcıların yaşadıkları çevreye aidiyet hislerine ilişkin; komşuluk ilişkileri, yaşadığı konutta oturma süresi ve yeşil alan kullanım sıklığı gibi faktörlerinde etkili olduğu söylenebilir.

Çizelge 5.34. Bölge ile parklara gitme sıklığı arasındaki ilişki.

BÖLGE	PARKLARA GİTME SIKLIĞI					Toplam
	En az haftada 1	Ayda 1-3 kere	6 ayda 1-3 kere	Yılda 1-3 kere	Gitmedim	
1	31	17	23	16	7	94
2	26	28	12	17	11	94
3	12	18	12	22	20	84
4	13	25	20	6	18	82
Toplam	82	88	67	61	56	354

Çizelge 5.34'de görüldüğü üzere plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1.ve 2. bölgelerde yaşayanların plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 3.ve 4. bölgelere göre parklara gitme sıklığının daha sık olduğu görülmektedir. Burada plansız gelişmiş konut bölgelerinde oturanların kendilerini yaşadıkları çevreye aidiyet hislerinin olumlu

olması yönünde park kullanım sıklığının fazla olması gösterilebilir. Bu durumu daha açık ifade etmek amacıyla parklara gitme sıklığıyla yaşanan çevreye aidiyet hissi arasında çizelge 5. 35’de çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.35. Yaşanılan çevreye aidiyet hisleri ile parklara gitme sıklıkları arasındaki ilişki.

YAŞANILAN ÇEVREYE AİDİYET	PARKLARA GİRME SIKLIĞI					Toplam
	En az haftada 1	Ayda 1-3 kere	6 ayda 1-3 kere	Yılda 1-3 kere	Gitmedim	
Evet	59	41	8	16	3	127
Hayır	5	14	23	25	27	94
Fikrim yok	18	33	36	20	26	133
Toplam	82	88	67	61	56	354

Çizelge 5.35’de görüldüğü üzere parkları sık kullanan kullanıcılar kendilerini yaşadıkları çevreye ait hissetmektedirler. Buradan yeşil alan kullanımının yaşanan çevreye aidiyet hissi açısından olumlu katkı sağladığı söylenebilir. Bu olumlu hissin yaşam kalitesine etkisi de olumlu yöndedir. Bu durumu daha iyi açıklayabilmek için katılımcıların park ve yeşil alanlardan memnuniyet ile yaşanan çevreye aidiyet hissi arasında da çizelge 5. 36’da çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.36. Yaşanılan çevreye aidiyet hisleri ile park ve yeşil alanlardan memnuniyet durumları arasındaki ilişki.

YAŞANILAN ÇEVREYE AİDİYET	PARK VE YEŞİL ALANDAN MEMNUNİYET			Toplam
	Memnun değilim	Ne memnunum ne değilim	Memnunum	
Evet	15	34	74	123
Hayır	34	54	6	94
Fikrim yok	23	89	21	133
Toplam	72	177	101	350

Çizelge 5.36’da görüldüğü üzere yaşadıkları çevredeki park ve yeşil alanlardan memnun olanların yaşadıkları çevreye aidiyet hislerinin yüksek olduğu görülmektedir. Yeşil alan kullanımı arttıkça yaşanan çevrenin beğenilme oranının arttığı dolayısıyla yaşam kalitesinden memnuniyetin de arttığı sonucu çıkarılabilir. Katılımcıların mahallede taşınma sebepleri ile yaşam kalitesi önem düzeyi arasındaki ilişki çizelge 5. 37’ de

çapraz tablo olarak verilmiştir.

Çizelge 5.37. Mahalleye taşınma sebepleri ile yaşam kalitesi önem düzeyi arasındaki ilişki.

MAHALLEYE TAŞINMA NEDENİ BİR	YEŞİL ALAN YAŞAM KALİTESİ ÖNEM DÜZEYİ					Toplam
	Hiç önemli değil	Önemli değil	Ne önemli ne değil	Önemli	Çok önemli	
Ev kiralının ucuzluğu	2	15	26	55	73	171
İş yerine yakınlığı	3	2	4	24	35	68
Güvenilirliği	0	1	0	4	1	6
Aileme yakınlığı	0	7	12	18	26	63
Merkezi bir yerde olması	0	1	3	4	6	14
Çevrede park ve yeşil alanların olması	0	0	2	4	14	20
Konutun fiziksel şartlarının iyi olması	0	0	4	6	3	13
Toplam	5	26	51	115	158	355

Çizelge 5.37’de görüldüğü üzere katılımcıların mahalleye taşınma sebepleri arasında çevrede park ve yeşil alanların bulunması seçeneğini tercih edenler için yeşil alanların yaşam kalitesine etkinini çok önemli bulanların oranı oldukça yüksektir. Katılımcıların komşuluk ilişkilerinin bölgelere göre dağılımı çizelge 5.38’de çapraz tablo yapılmıştır.

Çizelge 5.38. Bölge ile görüşülen komşu sayısı arasındaki ilişki.

BÖLGE	GÖRÜŞÜLEN KOMŞU SAYISI				Toplam
	1-5 kişi	6-10 kişi	11-15 kişi	15 kişi +	
1	20	37	6	31	94
2	8	22	28	36	94
3	38	44	2	2	86
4	37	37	2	4	82
Toplam	103	140	38	75	356

Çizelge 5.38’de görüldüğü üzere plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1.ve2. bölgelerde görüşülen komşu sayısı planlı gelişmiş konut bölgelerini içeren 3. ve 4. bölgelere göre daha yüksektir. Çarpık kentleşme sonucu oluşan bu mahallerde komşuluk ilişkileri modern ekonomik olanakları yüksek konut bölgelerinde yaşayanlara göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Komşuluk ilişkileri yeşil alan kullanım

alışkanlıklarını da etkilediği görülmektedir. Bu durumu daha iyi açıklayabilmek için yaşanan bölgelere göre parklara gidilen kişi arasındaki ilişki çizelge 5.39'da çapraz tablo olarak verilmiştir.

Çizelge 5.39. Bölge ile parklara gidilen kişi arasındaki ilişki.

BÖLGE	PARKLARA GİDİLEN KİŞİ					Toplam
	Arkadaşlarıyla	Komşularıyla	Aileme	Evcil hayvanıyla	Yalnız	
1	8	10	68	0	8	94
2	29	25	28	5	7	94
3	16	4	52	8	4	84
4	14	7	49	6	6	82
Toplam	67	46	197	19	25	354

Çizelge 5.39'da görüldüğü üzere komşuluk ilişkilerinin iyi çıktığı plansız gelişmiş konut gruplarını temsil eden 1. ve 2. bölgelerde yaşayan katılımcıların parklara çoğunlukla aile ve komşularıyla gittikleri görülürken, görüşülen komşu sayısının az olduğu planlı gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 3. ve 4 bölgelerde yaşayanlarda evcil hayvan seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir.

5.6.3. Ankete Katılanların medeni hal ve cinsiyet durumlarına göre T Testi

T testi, iki grup arasında karşılaştırma yapmak ve aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için uygulanan bir yöntemdir [54]. Bu doğrultuda katılımcıların cinsiyet ve medeni durumları ile demografik yapıları sosyal yapıları boş zaman durumları yeşil alan kullanım özellikleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için ayrı ayrı bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Cinsiyet açısından yapılan analiz sonucunda; iletişim kurma, parkı kullanmama nedeni, parklara ulaşım şekli, parklarda sık yapılan aktiviteler, parklarda arzu edilen olanaklar, parklarda beğenilmeyen özellikler; değişkenleri için, Levene testi anlamlılık düzeyi Sig.(,000) değerinin $p < 0,05$ den küçük olduğu görülmektedir (Çizelge 5.40).

Çizelge 5.40. Cinsiyet değişkeni açısından tüm değişkenler için bağımsız örneklem t testi.

		Levene testi		T Testi			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama farkı
İletişim kurma	Eşit Varyanslar	11,044	,001	-3,183	356	,002	-,25903
	Eşit Olmayan Varyanslar			-3,203	347,853	,001	-,25903
Parkı kullanmama nedeni bir	Eşit Varyanslar	5,246	,023	1,516	351	,130	,31382
	Eşit Olmayan Varyanslar			1,533	342,675	,126	,31382
Parkı kullanmama nedeni iki	Eşit Varyanslar	11,718	,001	3,380	232	,001	,68215
	Eşit Olmayan Varyanslar			3,484	229,046	,001	,68215
Parkı kullanmama nedeni üç	Eşit Varyanslar	6,774	,013	1,892	35	,067	,94056
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,299	30,286	,029	,94056
Parklara ulaşım şekli	Eşit Varyanslar	3,607	,058	2,445	352	,015	,19503
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,480	347,000	,014	,19503
Park sık yapılan aktivite bir	Eşit Varyanslar	11,455	,001	1,364	351	,173	,32467
	Eşit Olmayan Varyanslar			1,394	349,420	,164	,32467
Park arzu edilen olanak bir	Eşit Varyanslar	4,265	,040	-3,860	352	,000	-,76010
	Eşit Olmayan Varyanslar			-3,907	345,491	,000	-,76010
Park beğenilmeyen özellik bir	Eşit Varyanslar	10,494	,001	1,643	354	,101	,21973
	Eşit Olmayan Varyanslar			1,706	348,991	,089	,21973
Park beğenilmeyen özellik iki	Eşit Varyanslar	5,894	,016	2,757	336	,006	,59557
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,788	332,089	,006	,59557

Çizelge 5.40 incelendiğinde erkeklerin bayanlara göre daha rahat iletişim kurdukları görülmektedir. Parkları kullanmama nedenleri incelendiğinde bayanlar; parkların güvenli olmaması, temiz olmaması evlerine yakın park bulunmaması gibi nedenlerle parkları kullanmadıklarını belirtirken, erkekler daha çok ekonomik olanaksızlıklar, zamanlarının olmamasını veya hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Parklara ulaşım şekli incelendiğinde bayanlar çoğunlukla yürüyerek, erkeklerin ise özel araçla gittikleri görülmektedir. Parklarda sık yapılan aktivitelerin cinsiyetlere göre

öncelikli tercih durumlarına bakıldığında bayanların çevreyi izlemek, oturmak dinlenmek, tanıdıklarıyla buluşmak, sohbet etmek, yeni arkadaşlar edinmek gibi pasif rekreatif olanakları tercih ederken, erkeklerin ise yürüyüş yapmak, spor aletlerini kullanmak, spor yapmak gibi aktif rekreatif olanakları tercih ettikleri görülmektedir. Parklarda arzu edilen olanaklar incelendiğinde bayanlar gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı, havuz gölet gibi su yüzeylerini tercih ederken; erkekler ise futbol basketbol, voleybol sahaları, tenis kortu buz pateni gibi spor alanlarını tercih etmektedir. Parklarda beğenilmeyen özelliklerde de cinsiyetlere göre istatistiki farklılıklar belirlenmiştir. Bayanlar parklarla ilgili daha çok kalabalık ve gürültülü olması, bakımsız ve güvensiz olması gibi konulardan şikâyet ederlerken; Erkekler parklardaki insanların davranışlarından, çöp kutusu, bank ve aydınlatmanın yetersiz olmasından şikâyet ettikleri görülmektedir.

Medeni durumları ile demografik yapıları sosyal yapıları boş zaman durumları yeşil alan kullanım özellikleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için ayrı ayrı bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır (Çizelge 5.41).

Çizelge 5.41. Medeni durum açısından tüm değişkenler için bağımsız örneklem t testi.

		Levene testi		T Testi			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ortalama farkı
Kamusal eylem	Eşit Varyanslar	12,572	,000	2,650	355	,008	,17491
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,469	124,563	,015	,17491
Tanışılan ortam	Eşit Varyanslar	19,908	,000	-8,798	354	,000	-1,55445
	Eşit Olmayan Varyanslar			-9,180	148,147	,000	-1,55445
Yaşanılan çevreye aidiyet	Eşit Varyanslar	9,287	,002	2,200	354	,028	,23459
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,394	159,892	,018	,23459
Parkı kullanmama nedeni bir	Eşit Varyanslar	21,652	,000	1,905	351	,058	,45871
	Eşit Olmayan Varyanslar			1,682	116,756	,095	,45871
Parkı kullanmama nedeni iki	Eşit Varyanslar	18,619	,000	3,504	232	,001	,82778
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,947	70,293	,004	,82778
Parklara gidilen kişi	Eşit Varyanslar	69,041	,000	-,313	352	,755	-,04153
	Eşit Olmayan Varyanslar			-,239	100,841	,812	-,04153

Çizelge 5.41. (devam). Medeni durum açısından tüm değişkenler için bağımsız örneklem t testi

Parklara ulaşım şekli	Eşit Varyanslar	21,540	,000	3,741	352	,000	,34444
	Eşit Olmayan Varyanslar			3,056	107,262	,003	,34444
Park sık yapılan aktivite bir	Eşit Varyanslar	12,129	,001	1,834	351	,067	,50757
	Eşit Olmayan Varyanslar			1,664	120,740	,099	,50757
Park arzu edilen olanak iki	Eşit Varyanslar	21,460	,000	-4,523	308	,000	-,98512
	Eşit Olmayan Varyanslar			-3,786	90,707	,000	-,98512
Park beğenilmeyen özellik bir	Eşit Varyanslar	19,253	,000	,973	354	,331	,15266
	Eşit Olmayan Varyanslar			,769	103,938	,443	,15266
Yeşil alan aktivite yeri	Eşit Varyanslar	5,689	,018	,379	351	,705	,05063
	Eşit Olmayan Varyanslar			,390	145,274	,697	,05063
Park beğenilmeyen özellik üç	Eşit Varyanslar	5,813	,017	1,835	136	,069	,47143
	Eşit Olmayan Varyanslar			2,392	66,178	,020	,47143
Park beklentileri karşılıyor	Eşit Varyanslar	5,416	,021	-3,274	354	,001	-,26786
	Eşit Olmayan Varyanslar			-3,030	123,593	,003	-,26786

Çizelge 5.41 İncelendiğinde evlilerin bekârlara göre kamusal eylemlere katılım oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Farklı insanlarla tanışılan ortamlara bakıldığında evlilerin daha çok sivil toplum kuruluşları ve diğer yerlerde tanıştıkları görülürken bekârların daha çok sosyal medyada veya iş çevresinden tanıştıkları görülmektedir. Katılımcıların yaşadıkları çevreye aidiyet hisleri incelendiğinde evlilerin bekârlara göre yaşadıkları çevreye karşı aidiyet hislerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Parkları kullanmama nedenleri incelendiğinde evliler; parkların güvenli olmaması, temiz olmaması evlerine yakın park bulunmaması gibi nedenlerle parkları kullanmadıklarını belirtirken, bekârlar daha çok ekonomik olanaksızlıklar, zamanlarının olmamasını veya hoşlanmadıklarını belirtmişlerdir. Parklara gidilen kişi durumları incelendiğinde evliler daha çok aile ve evcil hayvanlarıyla gittiklerini belirtirken buna karşın bekârlar ise daha çok arkadaşlarıyla gittiklerini belirtmişlerdir. Parklara ulaşım şekli incelendiğinde bekârların çoğunlukla yürüyerek, evlilerin ise özel araçla gittikleri görülmektedir. Parklarda sık yapılan aktivitelerin medeni durumlara göre

öncelikli tercih durumlarına bakıldığında evlilerin çevreyi izlemek, oturmak dinlenmek, tanıdıklarla buluşmak, sohbet etmek, yeni arkadaşlar edinmek gibi pasif rekreatif olanakları tercih ederken, erkeklerin ise yürüyüş yapmak, spor aletlerini kullanmak, spor yapmak gibi aktif rekreatif olanakları tercih ettikleri görülmektedir. Parklarda arzu edilen olanaklar incelendiğinde evliler gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı, havuz gölet gibi su yüzeylerini tercih ederken; bekârlar ise futbol basketbol, voleybol sahalaları, tenis kortu buz pateni gibi spor alanlarını tercih etmektedir. Parklarda beğenilmeyen özellikler incelendiğinde evliler parklarla ilgili daha çok kalabalık ve gürültülü olması, bakımsız ve güvensiz olması gibi konulardan şikâyet ederlerken; bekârların parklardaki insanların davranışlarından, çöp kutusu, bank ve aydınlatmanın yetersiz olmasından şikâyet ettikleri görülmektedir. Yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirdikleri yerler incelendiğinde evliler daha çok kamuya ait parkları tercih ederken bekârlar ise oturduğu site veya konutu tercih etmektedir. Parkların beklentileri karşılama durumları açısından da evli ve bekârlar arasında istatistiki farklılıklar belirlenmiştir. Yaşadıkları çevredeki parkların beklentilerini karşılama durumlarının bekârlarda daha yüksek olduğu görülmektedir.

5.6.4. Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA)

T Testi sadece iki grup arasındaki farklılıkların incelenmesi için uygun bir test iken ikiden fazla değişkenin karşılaştırılması gereken durumlarda uygulanan test ise varyans analizidir [55] Çalışmanın bu kısmında araştırmaya katılan kişilerin özellikleri itibariyle farklılıkları incelenmiştir. ANOVA tablosunun Sig. (Anlamlılık) sütunundaki değer 0,05 den küçük olduğu için, anket yapılan bölge ile anketeki sorulara ilişkin değişkenler arasındaki ilişki $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir (Çizelge 5.42).

Çizelge 5.42. Bölgelere göre tüm değişkenler için tek faktörlü varyans analizi

ANOVA						
Değişkenler		Kareler		Karelerin Ortalaması	F	Sig.
		Toplamı	df			
Kamusal eylem	Gruplar arası	2,523	3	,841	3,006	,030
	Grup içi	98,760	353	,280		
	Toplam	101,283	356			
Olumsuz duruma tepki	Gruplar arası	10,427	3	3,476	6,223	,000
	Grup içi	197,696	354	,558		

Çizelge 5.42. (devam). Bölgelere göre tüm değişkenler için tek faktörlü varyans analizi

	Toplam	208,123	357			
İletişim kurma	Gruplar arası	14,098	3	4,699	8,297	,000
	Grup içi	200,505	354	,566		
	Toplam	214,603	357			
İlişkilerden memnuniyet	Gruplar arası	17,701	3	5,900	13,967	,000
	Grup içi	148,704	352	,422		
	Toplam	166,404	355			
Yaşanılan çevreye aidiyet	Gruplar arası	7,647	3	2,549	3,528	,015
	Grup içi	254,308	352	,722		
	Toplam	261,955	355			
Hakkındaki düşünceleri önemseme	Gruplar arası	13,583	3	4,528	6,735	,000
	Grup içi	236,642	352	,672		
	Toplam	250,225	355			
Yeşil alan aktivite yeri	Gruplar arası	37,162	3	12,387	11,887	,000
	Grup içi	363,705	349	1,042		
	Toplam	400,867	352			
Mesire alanına gitme	Gruplar arası	22,810	3	7,603	9,048	,000
	Grup içi	294,128	350	,840		
	Toplam	316,938	353			
Parklara gitme sıklığı	Gruplar arası	31,545	3	10,515	5,646	,001
	Grup içi	651,825	350	1,862		
	Toplam	683,370	353			
Parkı kullanmama nedeni bir	Gruplar arası	271,552	3	90,517	30,258	,000
	Grup içi	1044,051	349	2,992		
	Toplam	1315,603	352			
Parkı kullanmama nedeni iki	Gruplar arası	92,068	2	46,034	22,421	,000
	Grup içi	474,278	231	2,053		
	Toplam	566,346	233			
Parkı kullanmama nedeni üç	Gruplar arası	52,297	2	26,148	41,480	,000
	Grup içi	21,433	34	,630		
	Toplam	73,730	36			
Parklara gidilen kişi	Gruplar arası	18,120	3	6,040	5,562	,001
	Grup içi	380,075	350	1,086		
	Toplam	398,195	353			
Parklara ulaşım şekli	Gruplar arası	6,158	3	2,053	3,731	,012
	Grup içi	192,577	350	,550		

Çizelge 5.42. (devam). Bölgelere göre tüm değişkenler için tek faktörlü varyans analizi

	Toplam	198,734	353			
Parklara ulaşım süresi	Gruplar arası	8,952	3	2,984	6,209	,000
	Grup içi	167,733	349	,481		
	Toplam	176,686	352			
Park sık yapılan aktivite iki	Gruplar arası	39,891	3	13,297	5,221	,002
	Grup içi	802,303	315	2,547		
	Toplam	842,194	318			
Park sık yapılan aktivite üç	Gruplar arası	41,887	3	13,962	13,989	,000
	Grup içi	107,792	108	,998		
	Toplam	149,679	111			
Parklarda önemli özellik bir	Gruplar arası	186,254	3	62,085	17,484	,000
	Grup içi	1242,831	350	3,551		
	Toplam	1429,085	353			
Parklarda önemli özellik iki	Gruplar arası	59,392	3	19,797	4,644	,003
	Grup içi	1449,433	340	4,263		
	Toplam	1508,826	343			
Parklarda önemli özellik üç	Gruplar arası	13,003	3	4,334	2,965	,033
	Grup içi	346,441	237	1,462		
	Toplam	359,444	240			
Park arzu edilen olanak bir	Gruplar arası	97,193	3	32,398	9,912	,000
	Grup içi	1143,949	350	3,268		
	Toplam	1241,141	353			
Park arzu edilen olanak iki	Gruplar arası	64,457	3	21,486	8,431	,000
	Grup içi	779,817	306	2,548		
	Toplam	844,274	309			
Park arzu edilen olanak üç	Gruplar arası	41,511	3	13,837	11,554	,000
	Grup içi	92,217	77	1,198		
	Toplam	133,728	80			
Park beğenilmeyen özellik bir	Gruplar arası	67,925	3	22,642	16,173	,000
	Grup içi	492,802	352	1,400		
	Toplam	560,728	355			
Park beğenilmeyen özellik iki	Gruplar arası	104,000	3	34,667	9,368	,000
	Grup içi	1235,920	334	3,700		
	Toplam	1339,920	337			
Park beğenilmeyen özellik üç	Gruplar arası	19,973	3	6,658	4,816	,003
	Grup içi	185,244	134	1,382		
	Toplam	205,217	137			

Çizelge 5.42. (devam). Bölgelere göre tüm değişkenler için tek faktörlü varyans analizi.

Park çevreyi güzelleştiriyor	Gruplar arası	32,981	3	10,994	36,664	,000
	Grup içi	105,547	352	,300		
	Toplam	138,528	355			
Park güvenliği artırıyor	Gruplar arası	4,918	3	1,639	4,258	,006
	Grup içi	135,155	351	,385		
	Toplam	140,073	354			
Park beklentileri karşılıyor	Gruplar arası	14,118	3	4,706	11,623	,000
	Grup içi	142,522	352	,405		
	Toplam	156,640	355			
Park ve yeşil alan memnuniyet	Gruplar arası	14,578	3	4,859	10,776	,000
	Grup içi	156,019	346	,451		
	Toplam	170,597	349			
Yeşil alan yaşam kalitesi önem düzeyi	Gruplar arası	27,279	3	9,093	9,811	,000
	Grup içi	326,227	352	,927		
	Toplam	353,506	355			

Anketin uygulandığı bölge ve çizelge 5.44'deki sorulara ilişkin değişkenler arasındaki ilişkilerde $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ankete verilen cevaplara ilişkin değişkenler için belirlenen bu anlamlı farklılıkların kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır.

Çizelge 5.42' de görüldüğü üzere kamusal eylemelere katılım durumu bölgelere göre dağılımı incelendiğinde 2. bölge diğer bölgelerden istatistiki açıdan ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=3,006$ $p < 0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Diğer bölgelere göre bu bölgede yaşayanların kamusal eylemlere katılım oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş yüksek yoğunluktaki konut bölgelerini temsil eden 2. bölgede stk üyeliklerinin fazla çıkmış olması bu sonucu desteklemektedir.

Olumsuz durumlara karşı tepki durumunun bölgelere göre dağılımına bakıldığında 3. bölge diğer bölgelerden istatistiki açıdan ($p < 0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=6,623$ $p < 0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Planlı gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 3. ve 4. bölgelerde plansız gelişmiş konut bölgelerini içeren 1. ve 2. bölgelere göre karşılaştıkları olumsuz durumlara karşı tepki verme durumlarının daha hassas olduğu görülmektedir. Planlı gelişmiş bu bölgelerdeki eğitim seviyesinin plansız gelişmiş konut

bölgelerine göre fazla olması bu durumu destekler niteliktedir.

Farklı insanlarla rahat iletişim kurup kuramama durumlarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde 3. bölge diğer bölgelerden istatistiki açıdan ($p<0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=8,297$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Diğer bölgelere göre bu bölgede yaşayanların daha rahat iletişim kurdukları görülmektedir. Eğitim seviyesinin en yüksek olduğu düşük yoğunluklu planlı gelişmiş konut bölgelerini içeren 3. bölgede yaşayanların için elde edilen istatistiki sonuçlara göre dışa dönük sosyal bir yapıya sahip oldukları sonucu çıkarılabilir.

Yaşadığı çevredeki insanlarla kurulan ilişkilerden memnuniyet durumlarının bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde 1. ve 4. bölge arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gözükmezken 1.ve 2. bölgelerle 2.ve3. bölgeler arasında istatistiki açıdan ($p<0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=13,967$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Plansız gelişmiş düşük yoğunluklu konut bölgelerini temsil eden 1. bölgede yaşadıkları çevredeki insanlarla kurulan ilişkilerden memnuniyet düzeylerinin diğer bölgelere göre daha yoğun olduğu görülmektedir. Komşuluk ilişkilerinin de bu bölgede yüksek çıkması elde edilen sonucu destekler niteliktedir.

Yaşanılan çevreye karşı aidiyet hisleri incelendiğinde 3. bölge diğer bölgelerden istatistiki açıdan ($p<0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=3,528$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Bu bölgede yaşayanların diğer bölgelerde yaşayanlara göre yaşadıkları çevreye karşı aidiyet hislerinin çok daha az olduğu görülmektedir. Özellikle planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanların yaşadıkları çevreye ilişkin aidiyet hislerinin plansız gelişmiş konut gruplarında yaşayanlara göre düşük olduğu görülmektedir. Anket çalışmasında bu konut tiplerinin kendilerini buldukları çevreden soyutlamış yüksek duvarlara sahip güvenli siteler olduğu rekreatif ihtiyaçlarını da daha çok oturdukları site içerisinde karşıladıkları gözlemlenmiştir.

Yaşadıkları çevredeki insanların haklarındaki düşünceleri önemseyip önemsememe durumlarının bölgelere göre dağılımına bakıldığında 4. bölge diğer bölgelerden istatistiki açıdan ($p<0,05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F=6,735$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Diğer bölgelere göre 4. bölgede yaşayanların haklarındaki düşünceleri

en az önemseyen bölge olduğu görülmektedir. Planlı gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 3. ve 4. Bölgelerde yaşayanların plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1. ve 2. bölgelerde yaşayanlara göre çevrelerindeki insanların kendileri hakkındaki düşüncelerini çok önemsemedikleri görülmektedir.

Katılımcıların yeşil alan kullanım özelliklerinin bölgelere göre farklılıkları da incelenmiştir. İlk olarak katılımcıların yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirdikleri yerler ile anketin yapıldığı bölge arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=11,887$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. 3. bölgede yaşayanların diğer bölgelere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Katılımcıların yeşil alan aktivitelerini gerçekleştirdikleri yerler incelendiğinde özellikle planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanlar açısından oturdukları site veya şehir dışı ormanlık alanlar yoğunlukta plansız gelişmiş konut gruplarında yaşayanlar açısından kamuya ait parkların kullanımının yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Mesire alanına gitme durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=11,887$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Özellikle yapı yoğunluğunun düşük olduğu konut gruplarını temsil eden 1.ve 3 bölgelerde yaşayanların mesire alanlarına gitme sıklığının yapı yoğunluğunun yüksek olduğu konut gruplarını içeren 2.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Parklara gitme sıklıkları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=9,048$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Özellikle yapı yoğunluğunun düşük olduğu konut gruplarını temsil eden 1.ve 3 bölgelerde yaşayanların parklara gitme sıklığının yapı yoğunluğunun yüksek olduğu konut gruplarını içeren 2.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

Parkları kullanmama nedenleri ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=30,258$ $p<0,05$), ($F=22,421$ $p<0,05$) ve ($F=41,480$ $p<0,05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılıkların kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde ilk iki nedende 1.ve 4 bölgelerde yaşayanların parkları kullanmama

nedenleri birbirine yakinken 2. ve 3. bölgelerde yaşayanların parkları kullanmama nedenlerinin de benzer özellikler gösterdiği görülmektedir. 3. nedene gelindiğinde ise 1. ve 3 bölgelerde yaşayanların parkları kullanmama nedenleri birbirine yakinken 2. ve 4. bölgelerde yaşayanların parkları kullanmama nedenlerinde benzer özellikler görülmektedir.

Parklara gidilen kişi durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=5,562$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1. ve 2. bölgelerde yaşayanlar daha çok aile ve arkadaşlarıyla parkları kullanırken planlı gelişmiş konut gruplarını temsil eden 3. ve 4. bölgelerde yaşayanlar evcil hayvanları ile ya da yalnız kullandıkları görülmektedir.

Parklara ulaşım durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=3,731$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Parklara ulaşım durumlarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde 1. bölgede yaşayanlar toplu taşıma 3. bölgede yaşayanların bisiklet, 2. ve 4. bölgelerde yaşayanların daha çok yürüyerek ve özel araçları ile gittikleri görülmektedir.

Parklara ulaşım süreleri ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=3,731$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden 1. ve 2. bölgelerde yaşayanlar sık kullandıkları parklara 15-30 dakika arası bir sürede ulaşırken; planlı gelişmiş konut gruplarını temsil eden 3. ve 4. bölgelerde yaşayanlar 30- 60 dakika gibi daha uzun bir sürede ulaştıkları görülmektedir. Planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanların yeşil alan ihtiyaçlarını oturdukları sitelerden karışıyor olmaları ve park olarak gittikleri alanların özel araçları ile gittikleri özel işletmeler ya da il geneli mesire alanlarının olması bu farklılıktaki önemli sebeplerdendir.

Parklarda sıklıkla yapılan aktivitelerle anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. Verilen ilk cevaplarda anlamlı bir farklılık yakalanamazken 2. ($F=5,221$ $p<0.05$) ve 3. ($F=13,989$ $p<0.05$) cevaplarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar

incelendiğinde 2.ve 4. bölgelerde yaşayanların parklarda sıklıkla yaptıkları aktivitelerin çevreyi izlemek, tanıdıkları görüşmek, yeni arkadaşalar edinmek gibi birbirine yakın özellikler olduğu görülmektedir. 1. Bölgede yaşayanlar için mangal yakmak ve çocukları oyun alanına götürmek gibi tercihler ön plandayken, 3. bölgede yaşayanlar için yürüyüş yapmak gazete kitap okumak spor yapmak gibi aktivitelerin önde olduğu görülmektedir.

Parklarla ilgili öncelikli tercihlerle anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=17,484$ $p<0.05$), ($F=4,644$ $p<0.05$) ve ($F=2,965$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılıkların kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde 2.ve 4 bölgelerde yaşayanların parklarla ilgili öncelikli tercihleri birbirine yakinken 1. ve 3. bölgelerde yaşayanların parklarla ilgili öncelikli tercihlerinin de benzer özellikler gösterdiği görülmektedir.

Parklarda arzu edilen olanaklarla anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. $F=9,912$ $p<0.05$), ($F=8,431$ $p<0.05$) ve ($F=11,554$ $p<0.05$) açısından bu anlamlı farklılıkların kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde 3.ve 4 bölgelerde yaşayanların parklarda spor alanları, sergi ve fuar alanları gibi olanaklar öncelikli tercihleri iken, 1. ve 2. bölgelerde yaşayanların parklarla ilgili mangal yakılan alanların ve yeterli büyüklükte çocuk oyun alanlarının olması öncelikli tercihleri olarak görülmektedir.

Parklarda beğenilmeyen özellikler ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. $F=16,173$ $p<0.05$), ($F=9,368$ $p<0.05$) ve ($F=4,816$ $p<0.05$) açısından bu anlamlı farklılıkların kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde 1.ve 2 bölgelerde yaşayanların parkların kalabalık, gürültülü, bakımsız ve güvensiz olmasını tercih ederken, 3. ve 4. bölgelerde yaşayanların parklarla ilgili insan davranışları ve parklardaki kent mobilyalarının eksikliğinden şikâyet ettikleri görülmektedir.

Anket yapılan bölgeler arasında yeşil alanlarla yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik yer alan sorular arasında da istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar yer almaktadır. Parkların çevreyi güzelleştirip güzelleştirmeme durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=36,664$

$p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Yüksek yoğunluklu planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 2. bölgede yaşayanların yoğunlukla etraflarındaki parkların yaşadıkları çevreyi güzelleştirdiğini düşünürken plansız gelişmiş yüksek yoğunluklu konut gruplarını içeren 2. bölgede yaşayanların bu konuda aynı fikirde olmadıkları görülmektedir.

Parkların çevrenin güvenliğini artırıp artırma durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=4,258$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 1.ve 2 bölgelerde yaşayanların planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre çevrelerindeki parkların yaşadıkları çevredeki güvenliği artırdığı düşüncesinin yüksek olduğu görülmektedir.

Parkların beklentileri karşılama durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=11,623$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 1.ve 2 bölgelerde yaşayanların planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre çevrelerindeki parkların beklentilerini karşılama oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Parkların ve yeşil alanlardan memnuniyet durumları ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=10,776$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 1.ve 2 bölgelerde yaşayanların planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre çevrelerindeki park ve yeşil alanlardan daha çok memnun oldukları görülmektedir. En çok memnuniyet yüksek yoğunluklu plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 2. bölgede iken en düşük memnuniyet oranı ise düşük yoğunluklu planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3. bölgedir.

Parkların ve yeşil alanların yaşam kalitesi için önem düzeyleri ile anketin yapıldığı bölgeler arasındaki ilişki incelendiğinde ($p<0,05$) anlamlı farklılıklar görülmektedir. ($F=9,811$ $p<0.05$) açısından belirlenen bu anlamlı farklılığın kaynağını tespit etmek için Scheffe ve Tukey testleri yapılmıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 1.ve 2 bölgelerde yaşayanlar planlı gelişmiş konut gruplarını

içeren 3.ve 4. bölgelerde yaşayanlara göre çevrelerindeki park ve yeşil alanların yaşam kaliteleri için önemli olduklarını düşünmektedirler. Park ve yeşil alanların yaşam kaliteleri için önemli olduğu düşüncesi yüksek yoğunluklu plansız gelişmiş konut gruplarını içeren 2. Bölgede en yüksek orandayken, bu düşünce düşük yoğunluklu planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3. bölgede en düşüktür.

5.6.5. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Korelasyon analizi iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi, bir değişkenin iki değişken ile olan ilişkisini, bir değişkenin çok değişken (ikiden fazla) ile olan ilişkisini, test etmek ve varsa bu ilişkinin derecesini ölçmek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir [55].

[56] tarafından bildirildiği üzere; Korelasyon analizi esas olarak, değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi ile ilgilenir. Korelasyon analizi, aralık ve rasyo seviyesinde ölçülmüş iki değişken arasındaki ilişkinin veya bağımlılığın şiddetini belirlemeye yönelik bir analiz tekniğidir [57].

[57]'e göre; Bu testin güvenilir sonuçlar verebilmesi için verinin metrik özellikler taşıması gerekmektedir. Korelasyon analizinde ölçülmeye çalışılan ilişki, değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusal (lineer) olan kısmı ile ilgilidir. Korelasyon analizi sonucunda hesaplanan “ korelasyon kat sayısı” “r” ile gösterilir. Korelasyon kat sayısı olan “r” -1 ile +1 arasında bir değer bir değer alabilir. Katsayının (r) +1 olması iki değişken arasında tam pozitif, -1 olması iki değişken arasında tam bir negatif doğrusal ilişkinin olduğu ifade edilir. Katsayının sıfır durumunda ise iki değişken arasında açık, görülebilir herhangi bir ilişkinin yönü ve gücü hakkında bilgi verir [57].

İlişkiler korelasyon katsayısının (r) değerine göre, aşağıdaki gibi nitelendirilebilir [55].

- 0.90 ile 1 arasında olduğunda; çok kuvvetli,
- 0.70 ile 0.89 arasında olduğunda; kuvvetli,
- 0.50 ile 0.69 arasında olduğunda; orta,
- 0.30 ile 0.49 arasında olduğunda; düşük,
- 0.0. ile 0.29 arasında olduğunda; zayıf bir ilişki olduğu ifade edilir

Ankete katılan katılımcıların sosyo demografik yapıları ve yeşil alan kullanım özellikleri arasındaki ilişkileri değerlendirmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

Korelasyon matrisinde demografik özellikler ile sosyal ilişkiler, yeşil alan kullanım özellikleri ve yeşil alanlarla yaşam kalitesi arasındaki algısal değerlendirmeler incelenmiştir.

Pearson korelasyon matrisinde yaş ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; yaş ile kamusal eyleme katılma durumu ($r=-0.255$; $p=0<0.05$), olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepki durumu ($r=-0.168$; $p=0<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=-0.150$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=-0.137$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=-0.215$; $p=.000<0.05$), parka ulaşım şekli ($r=-0.309$; $p=.000<0.05$), parka ulaşım süresi ($r=-0.196$; $p=.000<0.05$), parklarda sıklıkla yapılan aktiviteler bir ($r=-0.210$; $p=.000<0.05$), parklarda sıklıkla yapılan aktiviteler iki ($r=-0.209$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler ($r=-0.161$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler bir ($r=-0.109$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler iki ($r=-0.131$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan yaş ile tanışılan ortam ($r=0.347$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar bir ($r=0.175$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar iki ($r=0.122$; $p=.000<0.05$), parklar çevreyi güzelleştiriyor ($r=0.111$; $p=.000<0.05$), parklar güvenliği artırıyor ($r=0.164$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=0.226$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet düzeyleri ($r=0.279$; $p=.000<0.05$) yeşil alanların yaşam kalitesi açısından önem düzeyleri ($r=0.282$; $p=.000<0.05$) değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaş ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde çocuk sayısı ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; çocuk sayısı ile kamusal eyleme katılma durumu ($r=-0.167$; $p=.000<0.05$), olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepki durumu ($r=-0.110$; $p=.000<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=-0.176$; $p=.000<0.05$), yaşanan çevreye aidiyet hissi ($r=-0.153$; $p=.000<0.05$), insanların haklarındaki düşünceleri önemseme durumları ($r=0.116$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=-0.163$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=-0.229$; $p=.000<0.05$), parklara gitme sıklığı ($r=-0.293$; $p=.000<0.05$), parkalara ulaşım şekli ($r=-0.164$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler iki ($r=-0.199$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler üç ($r=-0.193$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler ($r=-0.136$; $p=.000<0.05$), arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir

ilişki bulunmaktadır. Öte yandan çocuk sayısı ile tanışılan ortam ($r=0.347$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar bir ($r=0.202$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar iki ($r=0.223$; $p=.000<0.05$), parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ($r=0.209$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=0.264$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=0.317$; $p=.000<0.05$), yeşil alanlar yaşam kalitesi önem düzeyi ($r=0.159$; $p=.000<0.05$) değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çocuk sayısı ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde gelir durumu ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; gelir durumu ile olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepki durumu ($r=-0.266$; $p=.000<0.05$), farklı insanlarla rahat iletişim kurma durumu ($r=0.287$; $p=.000<0.05$), parkları kullanmama nedeni ($r=-0.434$; $p=.000<0.05$), parkalara gidilen kişi ($r=-0.375$; $p=.000<0.05$), parkları kullanmama nedeni ($r=-0.869$; $p=.000<0.05$), parklara ulaşım süresi ($r=-0.105$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler ($r=-0.117$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler bir ($r=-0.160$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler üç ($r=-0.162$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler bir ($r=-0.150$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler iki ($r=-0.231$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler üç ($r=-0.191$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=-0.197$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=-0.216$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan tanışılan ortam ($r=0.120$; $p=.000<0.05$), yaşanılan çevreye aidiyet hissi ($r=0.130$; $p=.000<0.05$), insanların haklarındaki düşünceleri önemseme durumları ($r=.181$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=0.272$; $p=.000<0.05$), parklara gitme sıklığı ($r=0.216$; $p=.000<0.05$), parkalara gidilen kişi ($r=0.111$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler iki ($r=0.114$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler üç ($r=0.393$; $p=.000<0.05$), parklar çevreyi güzelleştiriyor ($r=0-.324$; $p=.000<0.05$), yeşil alanlar yaşam kalitesi önem düzeyi ($r=0-.168$; $p=.000<0.05$), değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Gelir durumu ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde görüşülen komşu sayısı ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; kamusal eyleme katılma durumu ($r=-0.150$; $p=.000<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=-0.267$;

$p=.000<0.05$), yaşanılan çevreye aidiyet hissi ($r=-0.289$; $p=.000<0.05$), insanların haklarındaki düşünceleri önemseme durumları ($r=-0.240$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=-0.173$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=-.161$; $p=.000<.05$), parklara gitme sıklığı ($r=-0.354$; $p=.000<0.05$), parkalara gidilen kişi ($r=-0.147$; $p=.000<0.05$), parkalara ulaşım şekli ($r=-0.133$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler ($r=-0.107$; $p=.000<0.05$), parklar çevreyi güzelleştiriyor ($r=-0.145$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan farklı insanlarla rahat iletişim kurma durumu ($r=0.193$; $p=.000<0.05$), tanışılan ortam ($r=0.226$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar ($r=0.156$; $p=.000<0.05$), parklarda beğenilmeyen özellikler ($r=.154$; $p=.000<0.05$), parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ($r=0.191$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=0.303$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=0.328$; $p=.000<0.05$) değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Görüşülen komşu sayısı ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde parklara gitme sıklığı ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; parklara ulaşım süresi ($r=-0.287$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar ($r=-0.183$; $p=.000<0.05$), parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ($r=-0.344$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=-0.352$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=-.444$; $p=.000<.05$), yeşil alanlar yaşam kalitesi önem düzeyi ($r=-0.572$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepki durumu ($r=0.230$; $p=.000<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=0.372$; $p=.000<0.05$), yaşanılan çevreye aidiyet hissi ($r=.335$; $p=.000<.05$), insanların haklarındaki düşünceleri önemseme durumları ($r=0.202$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=0.294$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=.404$; $p=.000<.05$), parkları kullanmama nedeni ($r=.138$; $p=.000<.05$), parkalara gidilen kişi ($r=0.146$; $p=.000<0.05$), parkalara ulaşım şekli ($r=0.329$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler ($r=0.129$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler ($r=0.115$; $p=.000<0.05$), değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Parklara gitme sıklığı ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde yaşanılan çevredeki park ve yeşil alanlardan

memnuniyet düzeyleri ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; kamusal eyleme katılma durumu ($r=-0.121$; $p=.000<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=-0.280$; $p=.000<0.05$), yaşanan çevreye aidiyet hissi ($r=-0.296$; $p=.000<0.05$), insanların haklarındaki düşünceleri önemseme durumları ($r=-0.226$; $p=.000<0.05$), yeşil alan aktivite yerleri ($r=-0.216$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=-0.322$; $p=.000<0.05$), parklara gitme sıklığı ($r=-0.445$; $p=.000<0.05$), parkalara ulaşım şekli ($r=-0.212$; $p=.000<0.05$),

Parklara ulaşım süresi ($r=-0.136$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler ($r=-0.129$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler ($r=-0.108$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan tanışılan ortam ($r=0.269$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar ($r=0.338$; $p=.000<0.05$), parklar çevreyi güzelleştiriyor ($r=0.259$; $p=.000<0.05$), parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ($r=0.555$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=0.770$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=0.214$; $p=.000<0.05$), yeşil alanlar yaşam kalitesi önem düzeyi ($r=0.313$; $p=.000<0.05$) değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaşanılan çevredeki park ve yeşil alanlardan memnuniyet düzeyleri ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

Pearson korelasyon matrisinde yeşil alan yaşam kalitesi önem düzeyi ile diğer değişkenler arasındaki ilişki incelendiğinde; olumsuz durumla karşılaşınca verilen tepki durumu ($r=-0.347$; $p=.000<0.05$), yaşadıkları çevredekilerle kurulan ilişkilerden memnuniyet durumları ($r=-0.351$; $p=.000<0.05$), yaşanan çevreye aidiyet hissi ($r=-0.241$; $p=.000<0.05$), mesire alanına gitme durumu ($r=-.346$; $p=.000<.05$), parklara gitme sıklığı ($r=-0.572$; $p=.000<0.05$), parkları kullanmama nedeni ($r=-0.342$; $p=.000<0.05$), parkalara ulaşım şekli ($r=-0.229$; $p=.000<0.05$), parklara ulaşım süresi ($r=-0.189$; $p=.000<0.05$), parklarda sık yapılan aktiviteler ($r=-0.114$; $p=.000<0.05$), parklarda öncelikli özellikler ($r=-0.209$; $p=.000<0.05$) arasında negatif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öte yandan tanışılan ortam ($r=0.232$; $p=.000<0.05$), parklarda arzu edilen olanaklar ($r=0.210$; $p=.000<0.05$), parklar çevreyi güzelleştiriyor ($r=0.306$; $p=.000<0.05$), parklar çevrenin güvenliğini artırıyor ($r=0.269$; $p=.000<0.05$), parklar beklentilerimi karşılıyor ($r=0.249$; $p=.000<0.05$), park ve yeşil alanlardan memnuniyet ($r=0.313$; $p=.000<0.05$) değişkenleri arasında pozitif ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yeşil alan yaşam kalitesi önem

düzeyi ile diğer değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı herhangi bir ilişki bulunmamaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentsel yaşam kalitesi, çevresel kaliteyi yükseltmeye yönelik, bireylerin yaşadığı çevreden hoşnutluğunu direkt olarak arttırmaktadır. Yaşam kalitesinin artırılması noktasında kentsel yeşil alanların başarısının sağlanması için en azından yönetmeliklerde olması gereken yeşil alan normları sağlanmalı sonrasında kullanıcı özelliklerine göre yeşil alanlar tasarlanmalı ve işlevsel hale getirilmelidir.

“Açık ve Yeşil Alanların Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisinin Belirlenmesi: Sancaktepe Örneği” başlıklı bu çalışmada, yeşil alanların yaşam kalitesi ile ilişkisi ele alınarak, yeşil alanların sosyal bütünleşme ve konut çevresi konuları çerçevesinde yaşam kalitesine olan etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın amaç ve hedefleri doğrultusunda, ilk olarak yaşam kalitesi ve yeşil alan kavramlarını konu alan literatür araştırması yapılmıştır. Çalışmanın özgün bölümünde ise çalışma alanı olarak seçilen Sancaktepe ilçesi planlama süreci ve yapı yoğunluklarına göre farklı yapılaşma gruplarını temsil eden 4 bölgeye ayrılmıştır. Bu 4 bölgeye ilişkin ayrıntılı yeşil alan envanterleri çıkarılmış bakanlık normları ile karşılaştırmaları yapılmıştır. Ayrıca çalışma alanı olarak seçilen 4 bölgede halkın yeşil alan kullanım özelliklerini belirlemek ve yeşil alanlardan beklentilerine ilişkin algısal farklılıkları tespit etmek amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

Bu bölüm kapsamında, daha önceki bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanan araştırma bulguları özetlenerek değerlendirilmektedir. Değerlendirme üç aşamada yapılmaktadır. İlk olarak yeşil alan envanterleri imar normalarıyla karşılaştırılarak gereken norm eksiklikleri üzerinde durulmuş ve 4 bölgeye ilişkin yeşil alan farklılıkları ortaya konulmuştur. Sonraki bölümde anket sonuçları çerçevesinde örneklemin yeşil alan kullanım özellikleri ve yeşil alan taleplerine ilişkin farklılıkların bölgelere göre değerlendirmeleri yapılmıştır. Son bölümde ise yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından yeşil alanların önemi üzerinde durulmuş, yeşil alanların yaşam kalitesine etkileri değerlendirilmiştir.

6.1. YEŞİL ALANLARIN ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI NORMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

İstanbul Anadolu yakasında bulunan çalışma alanımız 2009 seçimlerinde 3 farklı beldenin bir araya gelmesi ile oluştuğu için farklı yapı yoğunlukları bir arada görülmektedir. Araştırmamız belirlenen 4 farklı yapı grubu içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bu yapı gruplarında yer alan mevcut yeşil alanlara ilişkin detaylı bir envanter çıkartılmıştır. Bu bölümde çıkartılan bu envanter değerlerinin çevre ve şehircilik bakanlığı normları ve belediye uygulama imar planlarında ayrılan alanlarla karşılaştırmaları değerlendirilmiştir.

Yüzölçümü 62.410.000 m² olan Sancaktepe ilçe sınırları içerisinde toplam 1.366 709 m² yeşil alan bulunmaktadır. Bu yeşil alanının 581.991 m² 'si aktif yeşil alan 785.518 m² 'si ise pasif yeşil alandır. 581.191 m²'lik aktif yeşil alanın 2015 yılı nüfus verilerine göre (354.882 kişi) oranlanması ile belirlenen kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 1.64 m²'dir. Buna karşın Sancaktepe ilçesi 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planında önerilen aktif yeşil alan miktarı 10.25 m²'dir. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarında uygulama imar planında ayrılan alana göre 8.61 m²'lik ciddi bir fark bulunmaktadır. Bunun alansal büyüklüğü 2.359 849 m² dir. Bu büyük norm açığı, 581.191 m² olan mevcut aktif yeşil alan miktarının yaklaşık 4 katı büyüklüğündedir.

İmar palanında yeşil alan olarak ayrılan tüm rezerv alanların yeşil alan yapıldığını düşünürsek toplamda 2.941 040 m² olan bu alanı son nüfus verilerine ile (354.882 kişi) oranladığımızda kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 8,2 m²'dir. Bu değer şimdiden, Çevre ve şehircilik bakanlığı tarafından önerilen normların (10 m²) çok altındadır. Elde edilen veriler yüksek bir büyüme hızına sahip (senede % 8) Sancaktepe ilçesinin ileride kişi başına düşen yeşil alan miktarınının imar normalarını yakalayamayacağını hatta çok daha altında kalacağını göstermektedir.

Yeşil alan olarak planlanması gereken alanların imar değişiklikleri ile farklı fonksiyonlara çevrilmesi bu büyük norm açığının kapanmayacağını göstergesidir. Sancaktepe yeni gelişen bir ilçe olması sebebiyle hızlı bir nüfus artışına uğramakta buda beraberinde yapı yoğunluğunu artırmaktadır. Yapılaşma yoğunluğunun gün geçtikçe artması ve yeşil alanlar için ayrılan rezerv alanların imar değişiklikleri ile azaltılması endişe vericidir. Elde edilen veriler ve arazi gözlemleri gösteriyorki bugün ulaşamadığımız yeterli yeşil alan miktarına yarın ulaşmamız oldukça güçtür.

0-15 yaş arası çocuk nüfusu 65.308 olduğu Sancaktepe’de çocuk başına 0,74 m² çocuk oyun alanı düşmektedir. İlçe genelinde 20.006 m² çocuk oyun alanı bulunmaktadır, imar planlarında ise 81.740 m² çocuk oyun alanı olarak önerilmiştir. Bu durumda ilçe genelinde 59.734 m² norm açığı bulunmaktadır. İlçe genelinde İmar planında çocuk oyun alanı olarak ayrılan alanların % 26,69’ u uygulanmıştır. Sancaktepe sınırları içerisindeki çocuk oyun alanlarının 4 bölgeye göre dağılımları incelendiğinde; en yoğun çocuk oyun alanının planlı gelişmiş konut gruplarını içeren 3. ve 4. bölgelerde olduğu görülmektedir. Diğer yandan Plansız gelişmiş düşük yoğunluklu konut gruplarını temsil eden 1.bölgede ise çocuk oyun alanları en düşük değer olan 4.206 m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm çocuk oyun alanlarının sadece % 19’ unu oluşturmaktadır. 1. Bölgenin dik yamaçlı olan topografik yapısının diğer bölgelerden ayrılması, çocuk oyun alanları için uygun tasarlanabilecek alanların daha kısıtlı olması bu değer düşük çıkmasındaki önemli bir etkidir.

Mahalle ve kent parkları bir arada incelenmiştir. İlçede kişi başına 1,36 m² park alanı düşmektedir. Bu oran önerilen imar normlarında 7.17 m² dir. İlçe genelinde İmar planında park alanı olarak ayrılan alanların % 36,69’ u uygulanmıştır. Sancaktepe sınırları içerisindeki park alanlarının 4 bölgeye göre dağılımları incelendiğinde en yoğun park alanının 4.bölgede olduğu görülmektedir. 4. Bölgede mahalle ve kent parkları toplamda 247.523 m² alan kaplamakta, bu da tüm park alanlarının % 51’ ini kapsamaktadır. Yeni açılan 160 dönüm üzerindeki Sancaktepe orman parkı bu değer artmasındaki en büyük gerekçe gösterilebilir. Diğer yandan 2. Bölgede ise park alanları 19.071 m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm park alanlarının % 3’ ünü oluşturmaktadır. Sancaktepe ilçe olmadan önceki beldenin hukuksuz yapılaşmaya göz yumması ve bu bölgede kamusal yeşil alanlar yerine yapılan pek çok kaçak yapının olması bu bölgedeki park alanlarının düşük çıkmasındaki önemli faktörlerdir. Bu bölgede ilerisi için yeşil alan olarak tasarlanabilecek alan miktarı da çok düşüktür. Bu durum ilerisi için, yeşil alan potansiyelleri çok daha yüksek olan diğer bölgelerle aktif yeşil alan farkının daha da açılacağını göstermektedir.

1/1000 Uygulama İmar Planına göre ise 495.350 m²’lik öneri spor alan yeralmasına karşın, ilçe sınırları içerisinde toplamda sadece 69.490 m² lik spor alanı bulunmaktadır. Spor alanlarına ilişkin 430.860 m²’lik norm açığı bulunan ilçe genelinde imar planında spor alanı olarak ayrılan alanların yalnızca % 13,29’ unun uygulandığı görülmektedir. İlçe genelinde spor alanlarının dağılımı homojen bir yapı göstermemektedir Sancaktepe

sınırları içerisindeki 69.490 m² 'ik spor alanlarının 4 bölgeye göre dağılımları incelendiğinde, planlı gelişmiş konut gruplarında plansız gelişmiş konut gruplarına göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. En yoğun spor alanının 4.bölgede olduğu görülmektedir. Diğer yandan en az spor alanına sahip 1. bölgede ise spor alanları 10.736 m² alandan oluşmakta bu oran ise tüm spor alanlarının % 13'ünü oluşturmaktadır. Belediye sınırları içerisinde 1/1000 Uygulama İmar Planına göre ilçe genelinde kapalı açık spor alanları için ayrılan alan 495.350 m² dir. Bu alanın tamamı uygulanması durumunda dahi, kişi başına 1,70 m²/kişi alan düşmektedir. Bu durumda bile ilçedeki spor alanları Çevre ve şehircilik bakanlığı tarafından önerilen normların altında kalmaktadır.

Tüm bu alansal büyüklük değerlendirmeleri, bölgelerin yeşil alan varlığı ile ilgili fikir vermiş olabilir; ancak alanlardaki yeşil alanların varlığı kadar homojen dağılımları ve fonksiyonellikleri de önem arz etmektedir. Çünkü bir bölge içerisinde yer alan büyük bir kent parkı o bölgenin aktif yeşil alan varlığını artırabilir ancak o bölgede yaşayanların tümü için rekreatif ihtiyaçlarını karşılaması açısından, tablolarda görünenle aynı olumlu sonucu vermeyebilir. İnsanlar evlerinden çıktıklarında kolay ulaşabilecekleri yeşil alanlar isterler. Özellikle çocuklu aileler çocuklarını eğlendirebilecekleri çocuk parklarının evlerine yürüme mesafesinde olmasını tercih ederler. Bunun yanı sıra fiziksel aktivitelerin yapmak için insanlar araçları veya toplu taşıma ile uzak bir alana gitmek istemezler. Bu sebeple bölgelerdeki park ve spor alanlarının konut bölgeleri içerisinde homojen dağılım göstermeleri önem arz etmektedir. Bu bağlamda ilçedeki çocuk oyun alanları, park alanları ve spor alanlarının erişilebilirlikleri ölçülmüştür.

Çocuk oyun alanları için etki yarıçapı 400 m olarak alınmıştır. Sancaktepe ilçe sınırlarındaki 106 adet çocuk oyun alanları Sancaktepe haritası üzerine işlenmiştir. Her noktanın erişilebilirlik mesafeleri gösterilmiştir. 62.410.000 m² lik bir alana sahip Sancaktepe'nin çocuk oyun alanlarının ulaşılabilirlikleri incelendiğinde çocuk oyun alanlarının ilçede 35.709.805.m²'lik kısmının ulaşılabilirlik sınırlarında kaldığı görülmektedir. Bu oran ilçenin toplam yüzölçümünün % 56,72' sine denk gelmektedir.

Çocuk oyun alanları erişilebilirlik durumunu gösteren Sancaktepe haritası incelendiğinde 4. bölgede çocuk oyun alanları erişilebilirliklerinin düşük olduğu dikkat çekmektedir. Hâlbuki 4. bölge aktif yeşil alan miktarı açısından en yüksek değere sahip olan bölgedir. Şaşırtıcı çıkan bu sonucun başlıca sebebi zor bir topografyaya sahip olan

Fatih ve Akpınar mahallerinde yeterli çocuk oyun alanının olmamasıdır. 160 dönümlük kent orman parkı bölgenin yeşil alan miktarını artırmakta fakat yeşil alan miktarının homejen dağılım göstermemesi bu bölgede yaşayanları mağdur etmektedir. Aktif yeşil alanca zengin görünen bölgedeki Akpınar mahallesinde oturan bir vatandaşın tüm rekreasyon ihtiyacını evinden uzak böyle büyük parklardan karşılaması beklenemez. Kaldığı bu mahalle gelir durumu en düşük mahalledir. Yöneticilerin ve uzmanların yeşil alan planlaması yaparken, yeşil alanların homojen dağılımına ve ulaşılabilirlik durumlarına dikkat etmeleri gerekmektedir.

Mahalle park alanları etki yarıçapı 800 m olarak alınmıştır. Sancaktepe ilçe sınırlarındaki, 101 adet parktan yalnızca 7 tanesinin 8.000 m² üzerinde bir büyüklüğe sahip olduğu görülmektedir. Tüm bu park alanları Sancaktepe haritası üzerine işlenmiş, her noktanın erişilebilirlik mesafeleri gösterilmiştir. Sancaktepe'nin park alanlarının ulaşılabilirlikleri incelendiğinde, mahalle parkı niteğine sahip alanlarının ilçede 33.609.135.m²' lik kısmının ulaşılabilirlik sınırlarında kaldığı görülmektedir. Bu oran ilçenin toplam yüzölçümünün % 53,34'sine denk gelmektedir. Mahalle parklarını ulaşılabilirliklerinin 4 bölgeye göre değişimi incelendiğinde planlı gelişmiş konut gruplarında erişilebilirliklerin daha kolay sağlandığı görülmektedir.

Spor alanları etki yarıçapı 2000 m olarak alınmıştır. Sancaktepe ilçe sınırları içerisinde 5 adet spor parkı bulunmaktadır. Ayrıca bunun yanısıra halısahalar kapalı spor salonları da yer almaktadır. Tüm bu spor alanları Sancaktepe haritası üzerine işlenmiştir. Her noktanın erişilebilirlik mesafeleri gösterilmiştir. Sancaktepe'nin spor alanlarının ulaşılabilirlikleri incelendiğinde spor alanlarının ilçede 29.609.824.m²' lik kısmının ulaşılabilirlik sınırlarında kaldığı görülmektedir. Bu oran ilçenin toplam yüzölçümünün % 47,17'sine denk gelmektedir. Köy niteliğinde olup sonradan mahalle statüsüne dâhil edilen paşaköy ulaşılabilirlik analizlerindeki oranların düşük çıkmasına sebep olmuştur. Yüzölçümünün 18.952020 m² olduğu bu mahallede yalnızca çocuk parkı statüsünde 1 adet park bulunmaktadır. Sancaktepe ilçe genelinde, halkın rekreasyon amaçlı dışarı çıktıklarında yaya olarak standartlarda belirtilen 5- 20 dakika arasında (ortalama 800 m) ulaşabilecekleri bir çocuk parkı mevcuttur. Ulaşılabilirlik analizleri incelendiğinde, planlı gelişmiş konut alanlarını içeren 3.ve 4. bölgelerde ulaşılabilirlik oranlarının plansız gelişmiş konut alanları olan 1. ve 2. bölgelere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Sancaktepe ilçe sınırlarındaki yeşil alanların dağılımı genel olarak, 4 farklı yapı grubuna göre incelendiğinde aktif yeşil alan varlığının planlı gelişmiş konut gruplarında

yoğunlaştığı görülmektedir. En yüksek yeşil alan varlığı planlı gelişmiş yüksek yoğunluklu konut grubunu temsil eden 4. bölgede yer almaktadır. Yeşil alan varlıklarının düşük çıktığı 1. ve 2. bölgelerde kaçak yapı oranları fazla olduğu ve kamusal alanlarda işgallerin yoğun olduğu görülmektedir. Sancaktepe ilçe olmadan önceki bu bölgelerde Sarıgazi ve yenidoğan beldeleri bulunuyordu. Bu beldeler döneminde gerçekleşen yapıların pek çoğunun iskânsız ve ruhsatsız olması bu problemin kaynağıdır. Diğer yandan imar planlarında yeşil alan olarak ayrılan dere kenarlarının büyük bir bölümü işgal altındadır. Gelecekte yeşil alan olarak düzenlenmesi için bırakılmış işgalli alanların bu bölgelerde fazla olması, bu alanlarda tasarlanacak yeşil alan varlığını azaltmaktadır. Bu bölgelerde yaşayanlar için kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı planlı gelişmiş konut alanlarına oranla daha da açılacağı öngörülmektedir.

Özetlenecek olursa; İmar kanununun ilgili yönetmeliğinde kent ölçeğinde olması gereken minimum 10 m²/kişi'lik aktif yeşil alanın; 1.5m² sinin çocuk oyun alanları, 2 m²'sinin mahalle parkları, 3 m²'sinin spor alanları ve 3.5m² sinin kent parklarının oluşturulması önerilmektedir. Sancaktepe 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı ve Revizyon İmar Planlarında önerilen 10.25 m²'lik dağılıma bakıldığında ise 1.5 m²'sinin çocuk oyun alanları, 3.47 m² sinin mahalle parkları, 1.78 m² sinin spor alanları ve 3.5 m² sinin kent parkları için ayrılmıştır. Mevcut aktif yeşil alan durumu incelendiğinde ise 0.74 m² sinin çocuk oyun alanları, 1.36 m² sinin mahalle ve kent parkları, 0.20 m²'sinin spor alanları olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak rakamlardan da açıkça anlaşıldığı üzere çocuk oyun alanları da spor alanlarında mahalle ve kent parkları da Sancaktepe Uygulama İmar Planında ayrılan normların çok altında kalmıştır. İmar planında yeşil alan olarak ayrılan tüm rezerv alanların yeşil alan yapıldığını düşünsek dahi elde edilen veriler gösteriyorki şimdiki nüfusa oranla yeşil alan miktarı imar normlarının altındadır. Nüfusun gün geçtikçe artması ve yeşil alan rezervlerinin azalması bu sonucu dahada kötü duruma getirmeden önce acil önlemlerin alınması gerekmektedir.

Yeni kentleşmekte olan ilçe için bugün alınacak tedbirler ilçenin yeşil alan geleceği açısından olumlu katkılar sağlayacaktır. Sancaktepe sınırlarındaki rezerv yeşil alanların ayrıntılı envanterinin çıkarılarak bu alanların bir an önce koruma altına alınması ve bu alanların azalmasına sebep olacak imar fonksiyon değişikliklerinden kaçınılması önerilmektedir. Ayrıca yapılacak imar planlarında artan nüfusun önüne geçilmelidir aksi halde oluşacak nüfus artışı alt yapı yetersizliğine sebebiyet verecek ve kişi başına düşen

yeşil alan miktarının azalmasını sağlayacaktır. Rezerv alanları ile dikkat çeken ilçede gereken tedbirler alındığında ilerisi için daha yaşanılabilir bir alan olabilir, zira İstanbul'un birçok ilçesinde bu durum için geç kalınmış, rezerv alanlarının çoğu tükenmiş durumdadır.

6.2. YEŞİL ALANLARIN ANKET SONUÇLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Yeşil alanların yaşam kalitesine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada çalışma alanı olarak seçilen bölgelerde yaşayanları çevresindeki yeşil alanlarla ilgili görüş ve düşüncelerini belirlemek amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasında 4 farklı yapı grubunun yer aldığı bölgelerde yaşayanlara aynı sorular sorulmuş verilen cevaplar üzerinden farklı yapı gruplarında yaşayanların yeşil alan kullanım özellikleri ve yeşil alanlardan beklentilerine ilişkin farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda anket çalışması kullanıcıların demografik yapısını ölçmek, serbest zaman varlıklarını belirlemek, çevresine ilişkin sosyal yapısını değerlendirmek, yeşil alan kullanım özelliklerini tespit etmek ve yaşadığı çevreyle yeşil alanlar arasındaki ilişkiye algılama biçimini değerlendirmek amacıyla 5 farklı bölümde yapılmıştır.

İlk bölümde demografik özellikler, konut geçmişi, hane halkı yapısı değerlendirilmekte ve bu konular çerçevesinde örneklemin genel karakteri ortaya koyulmaktadır. Yapılan araştırmada, örneklem genelinin demografik yapısı, konut alanının yapı yoğunluğuna bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Planlı gelişmiş konut alanlarında eğitim düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle planlı gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarını temsil eden 3. bölgede lisans ve lisansüstü mezunları çoğunlukta iken, planlı gelişmiş yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarını içeren 4.bölgede de üniversite mezunları çoğunluğu oluşturmaktadır. Planlı gelişmiş bu iki konut alanında eğitim düzeylerinin plansız gelişmiş konut alanlarına göre oldukça yüksek olması dikkat çekicidir.

Planlı gelişmiş bu iki konut alanının gelir düzeyinin de benzer şekillerde değiştiği söylenebilir. Planlı gelişmiş konut alanlarında orta ve orta üstü gelir düzeyindekiler bir arada görülürken, plansız gelişmiş konut alanlarında alt gelir ve orta gelir düzeyindekiler çoğunlukta. Planlı gelişmiş konut alanlarından serbestmeslek sahipleri çoğunluğu oluştururken, plansız yapılaşmış konut gruplarında işçiler ve ev

hanımları çoğunlukta ve yine bu grupta emeklilerin varlığı dikkat çekmektedir.

Buldukları konutta yaşama süreleri incelendiğinde kısa süredir buldukları konutlarda yaşayanların planlı gelişmiş konut alanlarını içeren 3. ve 4. bölgelerde daha yüksek olduğu görülmektedir. 7 yıldan fazla süredir buldukları konutlarda yaşayanlar ise plansız gelişmiş düşük yoğunluklu konut alanlarını içeren 1.bölgede yoğunlaşmıştır. Buldukları konuttan önce İstanbul dışında yaşayanların plansız gelişmiş konut alanlarında yüksek olduğu görülmektedir. Buna karşın planlı gelişmiş konut alanlarındakilerin İstanbul içinde başka bir ilçede yaşama oranlarının plansız gelişmiş konutlarda yaşayanlara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Plansız gelişen bu konut gruplarında yaşayanların İstanbula gelmeden önce büyük bir çoğunluğunun güneydoğu, doğuanadolu ve karadenizden geldikleri görülmektedir

Planlı gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında, buldukları konuta daha önce İstanbulda başka bir ilçeden taşınanlar çoğunluktadır. Bu konut alanına taşınmada ise işyerine yakınlığı ve oturdukları konutun fiziksel şartlarının iyi olması başlıca etkili faktörler olmaktadır.

Plansız gelişmiş konut alanlarından düşük yoğunluklu yapılaşmış olanlarda ise konutta 5 yıldan az süredir yaşayanlar arasında, konuta İstanbul dışından taşınmış olanların sıklıkla görülmesi dikkat çekicidir. İlçenin çeperlerinde yer alan düşük yoğunluklu yapılaşmış düzensiz gelişmiş bu konut alanlarının tercih edilmesinde etkili olan faktörler arasında, konut fiyatlarının ucuzluğu, aileye ve işe yakınlık başta gelmektedir.

Plansız gelişmiş konut alanlarında ortalama hane büyüklüğünün planlı gelişmiş konut alanlarına göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle düzensiz gelişmiş, bitişik nizam yapılaşma tarzının çoğunlukta olduğu yüksek yapı yoğunluğuna sahip konut alanlarında ortalama hane büyüklüğü en yüksek değeri almaktadır. Bu konut alanları diğer konut alanı gruplarına kıyasla en yüksek nüfus yoğunluğu değerlerine sahip olan konut alanları olarak da ön plana çıkmaktadır. Planlı gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında ise ortalama hane büyüklüğü en düşük değeri almaktadır.

Ev sahipliği durumları bölgelere göre incelendiğinde planlı gelişmiş konut gruplarında oturanların kendi evlerine sahip oldukları görülürken, plansız gelişmiş konut gruplarında yaşadıkları evin kira veya ebeveynlerine ait oldukları görülmektedir. Oturdukları konut tiplerine bakıldığında plansız gelişmiş konut gruplarından düşük

yoğunluklu olanlarda geçici konut tipi yoğunlukta; yine aynı bu grubun yüksek yoğunluklu olanlarının ise apartman dairesininin büyük bir yoğunlukta olduğu görülmektedir. Planlı gelişmiş yüksek yoğunluklu konut gruplarında da apartman daireleri çoğunlukta iken düşük yoğunluklu planlı gelişmiş konut gruplarında katlı bahçeli ev konut tipi çoğunlukta.

Örneklemin serbest zaman profili incelendiğinde, katılımcıların hafta içi ve hafta sonları boş zamanlarının konut alanı gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Haftaiçi boş zamanı en fazla olan konut grupları planlı gelişmiş konut alanlarıdır. Haftasonu boş zaman durumlarının konut alanı gruplarına göre değişimi incelendiğinde, özellikle plansız gelişmiş düşük yoğunluklu konut alanlarını içeren 1. bölgede sadece pazar günü seçeneğininin yoğun olduğu görülmektedir. Düzensiz gelişmiş ve düşük yoğunluklu yapılaşmış olan konut alanlarında çalışmayan iş arayanlar da sıklıkla yer alırken, öğrenci grubu en az sıklıkta görülmektedir.

Sosyo-ekonomik yapı incelendiğinde plansız gelişmiş konut alanlarında, aylık hane geliri 1300 tl ve altında olan düşük gelir düzeyindekilerin çoğunlukta olmasına rağmen bu konut alanlarında yaşayanlar arasında haftalık mesai süresinin oldukça uzun olduğu, haftada 6-7 gün çalışanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Günlük mesai süreside en uzun bu konut gruplarında yaşayanlarıdır. Kısacası plansız gelişen konut gruplarında yaşayan düşük gelirli ailelerin planlı gelişen ve yüksek gelir grubundaki ailelere göre serbest zamanları daha kısıtlı ve çalışma süreleri daha fazladır. Plansız gelişen konut gruplarında yaşayanların rekreatif olanaklara ayıracakları zamanlarının az olduğu için bu konut gruplarının çevresinde yapılacak yeşil alan düzenlemelerinin erişilebilirliklerin iyi planlanması gerekir.

Çalışma alanı içerisindeki örneklemin sosyal profilini çıkartmak amacıyla yaşadıkları çevrede görüştükleri kişiler, görüşme sıklıkları, sivil toplum kuruluşlarıyla olan ilişkileri, çevresinde olanlara karşı tepkileri, toplum içerisinde yeni bireylerle iletişim kurabilme potansiyelleri ve yaşadıkları çevreye ilişkin aidiyet hislerinin, konut alanı gruplarına göre farklılaşmaları irdelenmiştir.

Plansız gelişmiş konut bölgelerinde görüşülen komşu sayısının planlı gelişen konut gruplarına göre fazla olduğu görülmektedir. Özellikle planlı gelişmiş yapı gruplarından yüksek yoğunluklu konut alanlarını içeren 4. bölgede görüşülen komşu sayısının diğer bölgelere göre daha az olduğu görülmektedir. Planlı gelişen konut gruplarında

yaşayanların genellikle arkadaşlarıyla görüştikleri görülürken; Plansız gelişen konut gruplarında yaşayanların ise daha çok komşu ve akrabaları ile görüştikleri görülmektedir. Aynı zamanda plansız gelişen konut gruplarında yaşayanların görüştikleri kişilerle tanışma sürelerinin fazla olması da bu yapı grubunda oturanların komşuluk ilişkilerinin daha kuvvetli olduğunu göstermektedir. Komşuluk ilişkilerinin yapı yoğunluğunun az olduğu plansız gelişmiş konut gruplarında daha yoğun olduğu görülmektedir.

Sivil toplum kuruluşları ile olan ilişkileri incelendiğinde planlı gelişmiş konut gruplarında (3.ve 4.bölgeler) yaşayanların sivil toplum kuruluşlarında daha çok rol almakta buna karşın bu konut grubunda yaşayanların herhangi bir kamusal eyleme katılım oranları plansız gelişen konut gruplarında (1. ve 2. bölgeler) yaşayanlara göre daha düşüktür. Plansız gelişmiş düşük yoğunluklu konut gruplarında (1. bölge) oturanların yaşadıkları çevrede olumsuz bir durumla karşılaştıklarında diğer konut gruplarına göre daha az duyarlı oldukları görülmektedir. Eğitim seviyesinin en yüksek olduğu planlı gelişmiş düşük yoğunluklu konut gruplarında (3. bölge) yaşayanların ise tam tersi bir duyarlılıkta oldukları görülmektedir. Özellikle plansız gelişmiş konut gruplarında planlı gelişmiş konut gruplarına göre yeni tanışılan insanlarla daha zor iletişim kurdukları görülmektedir. Planlı gelişmiş konut gruplarındakiler yeni tanıştıkları kişileri daha çok iş ortamında veya sosyal medyadan bulurken plansız gelişmiş konut grubundakilerin daha farklı ortamlarda (kahvehane, aile ziyaretleri, dernekler vb) tanıştıkları görülmektedir

Yaşanılan çevreye karşı aideyet hissi durumunun yapı farklılıklarına göre değişimi incelendiğinde, özellikle plansız gelişmiş ve düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında (1. bölge) aideyetin en yüksek değeri aldığı görülmektedir. Planlı gelişmiş konut alanlarını içeren bölgelerde aideyet hissinin plansız gelişmiş konut bölgelerini temsil eden bölgelere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde oturanların, planlı gelişmiş konut bölgelerine göre çok daha uzun süredir oturmaları ve komşuları ile olan ilişkilerin daha yoğun olması yaşadıkları bölgeye karşı aideyet hislerini artırdığı söylenebilir.

Plansız yapılaşmış konut alanlarını içeren bölgelerde planlı gelişmiş konut alanlarını içeren bölgelere göre yaşadıkları çevredeki insanların kendileri hakkındaki düşüncelerini daha çok önemsedikleri bu bölgelerde sosyal baskısının da daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle konut alanları içerisinde plansız gelişmiş düşük yapı

yoğunluğuna sahip konut alanlarında (1. bölge) sosyal baskı duygusu en yüksek düzeyde hissedilmektedir. Diğer bir deyişle, bu nitelikteki konut alanlarında yaşayanlar, konut çevresindeki diğer bireylerin kendileri hakkındaki değerlendirmelerine en yüksek düzeyde önem vermekte ve zaman zaman davranışlarının sosyal çevrelerince kısıtlandığını hissetmektedir. Bu bulgudan hareketle, sosyal baskının konut alanının yoğunluğuyla ilişkili olduğu, yoğunluk azaldıkça sosyal baskı algısının arttığı söylenebilir.

Yapılan araştırmada yaşanan konut alanında bireylerin sahip olduğu sosyal çevre büyüklüğü plansız gelişmiş konut alanlarında, planlı gelişmiş konut alanlarındakine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle plansız gelişmiş ve yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında sosyal çevre diğer tüm konut alanlarına göre daha geniştir. Diğer bir deyişle, bu konut alanlarında yaşayanların, yaşadıkları çevrede ilişki içerisinde olduğu, arkadaş ve akraba sayısı ile ismen tanıdığı kişi sayısı daha fazladır. Sosyal çevre büyüklüğünün düşük olduğu konut alanları ise planlı gelişmiş, yüksek gelir ve eğitim düzeyindekilerin yaşadığı konut alanlarıdır. Sosyo-ekonomik yapı ve yapılaşma biçimine ilişkin özellikler göz önünde bulundurulduğunda, düşük gelir ve eğitim düzeyindekilerin, konut çevresinde edindikleri sosyal çevrenin daha geniş olduğu ve bu koşullar altında sosyal çevre genişliğinin konut alanı yoğunluğuna bağlı olarak arttığı söylenebilir.

Çalışma alanındaki örneklemin yeşil alan kullanım profili incelendiğinde katılımcıların yaşadıkları çevredeki parkları kullanım biçimleri, süreleri, yeşil alanlara ilişkin algısal değerlendirmeler, yeşil alanlardan memnuniyet konuları ve yeşil alanlarla ilgili beklentilerinin konut alanı gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Yeşil alanların kullanımına ilişkin özellikler, park kullanım oranı ve kullanmama sebepleri, park kullanıcı tipi, parkları kullanım sıklığı ve parklarda gerçekleştirilen aktiviteler, başlıkları altında incelenmiştir.

Park kullanma oranı, görüşmecinin geçtiğimiz 1 yıl içinde yaşadığı çevrede yer alan parklardan birine gidip gitmediği belirlenerek ölçülmüştür. Örneklemin % 80 oranındaki çoğunluğu geçtiğimiz 1 yıl içinde park kullandığını belirtmiştir. Park kullanım oranı en yüksek olan konut alanları plansız gelişmiş ve yüksek yoğunluklu (2. bölge) yapılaşmış konut alanlarıdır. Plansız gelişmiş konut alanlarında park kullanım sıklığının planlı gelişmiş konut alanlarına göre yüksek olduğu görülmektedir. Park kullanım oranının en yüksek olduğu bu bölgelerde yeşil alan büyüklüklerinin düşük

olması dikkat çekicidir. Park kullanımının daha düşük olduğu planlı gelişmiş konut alanlarında genellikle yeşil alanların mekânsal büyüklüklerini ve dağılım düzeyinin yüksek olmasına karşın parkları az kullanmalarının sebebi olarak, oturdukları site veya konut içerisindeki yeşil alanlardan faydalanmaları gösterilebilir. Plansız gelişen konut alanlarında yeşil alanların erişilebilirliklerinin zor olması ve yeşil alan miktarının düşük çıkmasına karşın park kullanım sıklığının yüksek çıkması üzerinde durulması gereken bir konudur. Yöneticiler ve planlamıcıların yeşil alanları planlarken bu durumu göz önüne almaları gerekir.

Park kullanmayanlar arasında, parkları kullanmama gerekçelerinin başında bireysel bir faktör olan zaman yetersizliği ve parkların beklentileri karşılamaması faktörleri gelmektedir. Bu iki faktör hemen hemen tüm konut alanlarında park kullanmama gerekçeleri arasında ön plana çıkmaktadır. Sıklıkla dile getirilen diğer park kullanmama gerekçeleri ise düzenlemeleri beğenmememe ve güvenlik faktörleridir. Park kullanım oranının en düşük düzeyde olduğu konut gruplarından planlı gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında kullanmama nedeni olarak güvenli ve temiz olmaması sık sık dile getirilirken; plansız gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında, ekonomik olanaksızlıklar ve zaman yetersizliği öne çıkmaktadır.

Komşuluk ilişkilerinin yoğun olduğu plansız gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanların parklara daha çok arkadaş ve komşuları ile gittikleri görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanların evcil hayvaları veya yalnız gittikleri görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanların parklara daha çok yürüyerek ve toplu taşıma araçları ile gittikleri görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanların ise bisiklet ve özel araçla ulaşım sağladıkları görülmektedir. Örneklemin genelinde park kullanıcılarının büyük bir kesimi çoğunluklu olarak konut çevresinde yer alan parkları kullanmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun parkalara 5 dakikadan az bir sürede ulaştıkları görülmektedir. Konut çevresindeki parkları kullanım sıklığı, planlı gelişmiş yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında en yüksek değeri almaktadır. Konut çevresindeki parkları kullanım sıklığının en düşük olduğu konut alanı ise düzensiz gelişmiş yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarıdır. Bu konut alanları yüksek nüfus yoğunluğu değerleri ve yetersiz yeşil alan varlığı ile ön plana çıkmaktadır. Konut çevresindeki parkları kullanım sıklığı demografik özelliklere göre değişmemektedir. Bununla birlikte, ev hanımlarının ve emeklilerin konut çevresindeki parkları kullanım sıklığının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Parklarda gerçekleştirilen oturmak, dinlenmek, çevreyi izlemek, gazete kitap okumak gibi aktiviteleri **pasif rekreasyon aktiviteleri** olarak; tanıdıklarla buluşmak sohbet etmek, yeni arkadaşlar edinmek, çocukları oyun alanına götürmek, mangal yakmak, piknik yapmak gibi aktiviteleri **sosyal aktiviteler olarak**; yürüyüş yapmak spor aletlerini kullanmak, spor yapmak gibi aktiviteleri de **fiziksel aktiviteler olarak** değerlendirilmiştir. Pasif rekreasyon aktivitelerinin gerçekleştirilme düzeyi gerek konut alanlarınının gelişme süreci ve yoğunluk özelliklerine göre gerekse de demografik özelliklere göre fark göstermemektedir. Sosyal aktiviteler ise planlı ve plansız yapılaşmış konut alanları arasında fark göstermektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde bölgelerde parklarda daha çok mangal yakmak, piknik yapmak gibi sosyal aktivite tercihlerinin yoğun olduğu görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerde yaşayanların ise kitap, gazete okumak, çevreyi izleyip dinlenmek ve yürüyüş yapmak gibi pasif rekreasyon ve fiziksel aktivite tercihlerinin ön planda olduğu görülmektedir.

Parklarda sosyal aktiviteler, düşük yoğunluklu konut alanlarından düzensiz olanlarda en yüksek düzeyde gerçekleştirilmekte, planlı gelişmiş olanlarda ise en düşük düzeyde gerçekleştirilmektedir. Demografik özelliklere göre incelendiğinde ise ilköğretim mezunları ve düşük gelir düzeyindekiler tarafından sosyal aktivitelerin en yüksek düzeyde gerçekleştirildiği görülmektedir. Parklarda yürüyüş yapmak ve spor aletlerini kullanma aktivitelerini içeren fiziksel aktivite gerçekleştirme düzeyi ise demografik özelliklere göre fark göstermemektedir. Bununla birlikte parklarda fiziksel aktivite, düzensiz gelişmiş ve yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında en az düzeyde gerçekleştirilerek diğer tüm konut alanlarından ayrılmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun parkları çocuklarını oyun alanlarına götürmek için kullandıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra çevreyi izlemek, oturmak, dinlenmek ve yürüyüş yapmakta önemli tercihler arasında yer almaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu için erişilebilirlik, aktivite alanları, güvenlik, temizlik ve bakımlılık gibi özelliklerin daha önemli olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerini içeren 1. ve 2. bölgelerde yaşayanların parklarda daha çok erişilebilirlik, aktivite alanlarının önemli olduğu görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerini içeren 3. ve 4. bölgelerde yaşayanlarda ise güvenlik ve bakımlılık gibi özelliklerin ön planda olduğu görülmektedir.

Parklarda istenen özellikler araştırıldığında katılımcıların büyük çoğunluğu için erişilebilirlik, aktivite alanları, güvenlik, temizlik ve bakımlılık gibi özelliklerin daha

önemli olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanların parklarda daha çok erişilebilirlik, aktivite alanlarının önemli olduğu görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanlarda ise güvenlik ve bakımlılık gibi özelliklerin ön planda olduğu görülmektedir. Parkların aktivite alanlarına ilişkin en olumsuz değerlendirmeler düzensiz gelişmiş yüksek yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında görülmüştür. Konut çevresindeki parklarda yürüyüş ve spor alanları ile ağaçlar ve bitkiler, doğal alanların bulunması özellikle bitişik nizam yapı yoğunluğunun fazla olduğu plansız yapılaşmış bu konut alanlarında yaşayanlar için önemli özellikler arasında yer almaktadır. Aktif yeşil alan miktarının da en düşük olduğu bu konut tipinde yaşayanlar için aktif rekreasyon ve fiziksel aktivite ihtiyaçlarını karşılayamadıkları söylenebilir.

Örneklemin parklarda görmek istedikleri fonksiyonlar arasında bitki ve hayvanların tanıtıldığı özel bahçeler ile gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı seçenekleri ön plana çıkmaktadır. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanlar, parklarda daha çok gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı isterlerken planlı gelişmiş bölgelerinde yaşayanların ise parklarda sergi fuar alanları, çay bahçesi ve lokanta gibi tesisler istedikleri görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun parktaki insanların davranışları ve kalabalık olmasını beğenilmeyen unsurlar olarak görmektedir. Yapılan araştırma güvenliğin ve kullanıcı tipinin plansız gelişmiş konut grupları için çok önemli olmadığını gösteriyor. Planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanlar ise özellikle parklarda kapılarda kontrolün olmamasını, parktaki insanların davranışlarını ve parkların kalabalık olmasını olumsuz karşılıyorlar.

Örneklemin geneli için evlerinin yakınlarındaki parkların yaşadıkları çevreyi nasıl bir değer kattığına ilişkin algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra yaşadıkları çevredeki parklardan menuniyet durumları araştırılmış, katılımcıların görüşlerinin 4 farklı konut grubuna göre değişimleri incelenmiştir.

Konut çevresindeki parkların konut alanına katkılarının değerlendirildiğinde bölge genelinin olumlu görüş bildirdiği görülmektedir. Örneklemin genelinin büyük bir çoğunluğunun evlerine yürüme mesafesindeki parkların yaşadıkları çevreyi güzelleştirdiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Buna karşın yine büyük bir çoğunluğunun evlerine yürüme mesafesindeki parkların yaşadıkları çevrenin güvenliğini artırmadığı düşüncesinde oldukları tespit edilmiştir. Parklarda güvenliğin olmaması ve özellikle akşamları başıboş kalan parkların konut alanları için güvensiz

ortamhaline gelmeleri bu düşüncenin temelini oluşturmaktadır.

Örnekleme genelinin büyük bir çoğunluğu için yaşadıkları çevredeki parkların beklentilerini karşılayamadıkları söylenebilir. Bu konuda planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanların beklentilerini karşılayamama oranının plansız gelişen konut grubunda yaşayan kullanıcılara göre çok daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle planlı gelişmiş düşük yoğunluklu konut gruplarında yaşayanlar için parkların beklentilerini karşılayamama durumu dikkat çekici bir biçimde yüksektir.

Yeşil alanlardan memnuniyet konusu konut çevresindeki parklar temel alınarak incelenmiştir. Konut çevresindeki parklardan memnuniyet düzeyinin planlı gelişmiş konut gruplarında, plansız gelişmiş konut gruplarındakine göre yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle planlı gelişmiş ve düşük yoğunluklu konut alanlarında konut çevresindeki parklardan memnuniyet en yüksektir ve diğer tüm gruplardan ayrılmaktadır. Kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını diğer bölgelere göre yüksek olan ve parklara ilişkin en olumlu değerlendirmelerin söz konusu olduğu plansız gelişmiş düşük yoğunluklu yapılaşmış konut alanlarında parklardan memnuniyetin en yüksek düzeyde olmasını açıklar niteliktedir.

Örnekleme genelinin büyük bir çoğunluğunun yaşadıkları çevredeki parkların yaşam kaliteleri için çok önemli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bölgelerde yaşayanların pekçoğu, yeşil alanların yaşam kalitelerini artırdığı ve yeşil alanların yaşam kaliteleri için olumlu yönde katkı sağladıkları düşüncesindedirler.

6.3. YAŞAM KALİTESİNİN YÜKSELTİLMESİNDE YEŞİL ALANLARIN ETKİNLİĞİ

Yoğun yapılaşmanın hızla arttığı günümüzde kentte yaşayanların konut içi yaşam standartları artarken konut dışı yaşam standartlarının azaldığı görülmektedir. Beton yığını yapı bloklarının arasında sıkışmış olan kentli için konut çevresi yeşil alanlar, gerek rekreatif olanakları, gerek kent estetiğine katkıları ve gerekse de kentin temiz hava sirkülasyonuna sağladığı katkılar açısından önem arz etmektedir. Kentli için çok daha fazla faydalarını sayabileceğimiz yeşil alanların gün geçtikçe kent içinde azaldığı gözlenmektedir. Yapılan literatür araştırmasında gösteriyorki bizim kentlerimizdeki yeşil alanlar gelişmiş ülkelerdeki pek çok şehire göre çok daha düşüktür. Araştırmalara göre yeşil alanlardaki bu fark gitgide de açılmaktadır. Hâlbuki

litaratürdeki bilgiler bize yeşil alanların kentlinin fiziksel ve psikolojik gelişimi açısından oldukça önemli olduğunu göstermektedir. Yeşil alanlar, çevresel ve psikolojik işlevleri aracılığıyla sağladıkları doğayla yakınlaşma, rahatlama, dinlenme olanakları ile psikolojik sağlığı olumlu yönde etkilerken, rekreasyonel işlevleri aracılığıyla sağladıkları fiziksel aktivite olanakları ile fiziksel sağlığı olumlu yönde etkilemektedir [39].

Yeşil alanların alansal büyüklüklerinin yanısıra fonksiyonelliklerinde çok önemli olduğu yine yapılan araştırmalarda görülmektedir. Özellikle farklı sosyo kültürel yapıda olan kullanıcıların, farklı yeşil alan kullanım özelliklerine sahip olduğu görülmektedir. Yeşil alanlardan beklentilerinin de farklı olduğu bu kullanıcıların, sosyo kültürel farklılıklarına göre farklı yapı gruplarında oturdukları gözlemlenmektedir. Farklı yapı gruplarını temsil eden bölgelerdeki kullanım ve algısal farklılıklar yeşil alanların tasarlanması sürecinde kullanıcı memnuniyeti açısından önem arz etmektedir. Literatür bulguları, yeşil alanların sosyal bütünleşme ve fiziksel aktivite konuları arasındaki ilişkilerin işlevsel kılınması ve geliştirilmesi ile yaşam kalitesinin yükseltilebileceğine işaret etmektedir.

Çalışma, yeşil alanların etkinliğinin, yaşam kalitesine sağladığı katkıların geliştirilmesine yönelik unsurların belirlenmesini amacıyla yürütülmüş ve aşağıda belirtilen hipotezler sınanmıştır.

1. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre, kullanıcı kitlesi değişim göstermektedir.
2. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre yeşil alan büyüklük ve dağılımı değişim göstermektedir.
3. Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre, yeşil alan kullanım özellikleri değişim göstermektedir.
4. Yaşanılan çevredeki yeşil alan büyüklük ve niteliği ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır.
5. Kullanıcı kitlesi ile yeşil alan-yaşam kalitesi önem düzeyi arasında algısal farklılıklar vardır.

Yapılan araştırma sonuçları oluşturulan hipotezlere göre değerlendirilmiştir.

1. Hipotezde belirtildiği gibi konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına

göre, kullanıcı kitlesi değişim göstermektedir. Araştırmamız farklı yapı gruplarını temsil eden 4 farklı bölge üzerinden yürütülmüştür. Planlı ve plansız gelişmiş, yüksek ve düşük yoğunluklu konut bölgeleri olarak ayrılmıştır. Yapılan araştırma gösteriyor ki yapı gruplarına göre bölgelerde yaşayanların sosyo kültürel yapıları farklılık göstermekte, kullanıcıların yaşadıkları çevreye ilişkin algıları değişiklik arz etmektedir. Bu hipotezden çıkartılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir. Planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanların eğitim düzeyleri ve gelir durumları plansız gelişen konut gruplarına göre oldukça yüksektir. Aynı şekilde kültürel faaliyetlere katılım, çevresinde olanlara karşı toplumsal tepki oranlarının da plansız gelişmiş konut gurubunda yaşayanlara oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapı yoğunlukları açısından incelendiğinde ise yapı yoğunluğu yüksek konut bölgelerinde komşuluk ilişkileri ve sosyal yapının daha olumlu olduğu görülmektedir.

2. Hipotezde belirtildiği gibi konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre yeşil alan büyüklük ve dağılımı değişim göstermektedir. Araştırma bulgularına göre planlı gelişmiş konut gruplarını temsil eden 3. ve 4. bölgelerdeki yeşil alan varlığının plansız gelişmiş konut gruplarını temsil eden 1. ve 2. bölgelere göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Planlı gelişmiş konut gruplarında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ortalaması 2,4 m² iken; plansız gelişmiş konut gruplarında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ortalaması 1,2 m² dir. Böge içerisinde yeşil alanların dağılımı incelendiğinde planlı gelişmiş konut gruplarında daha homojen dağılım gösterdiği görülebilir. Bu veriler planlı gelişmiş konut gruplarında yaşayanların çevrelerindeki yeşil alanlara erişebilirliklerinin daha kolay olduğunu da göstermektedir. Ayrıca rezerv yeşil alan varlıkları incelendiğinde de planlı gelişmiş konut gruplarında ilerisi için yeşil alan olarak değerlendirilebilecek alan büyüklüğünün çok daha fazla olduğu görülmektedir. Elde edilen veriler ve bulgular neticesinde, yeşil alan büyüklükleri ve konut bölgesi yapılaşma süreçleri arasında ilişki olduğu görülmüş; planlı gelişen konut gruplarındaki yeşil alan kullanım ve alansal büyüklükleri açısından plansız gelişen konut bölgelerine göre çok daha olumlu bir durum olduğu tespit edilmiştir.

3. Hipotezde belirtildiği gibi Konut bölgesi yapı gelişim süreci ve yapı yoğunluklarına göre, yeşil alan kullanım özellikleri değişim göstermektedir. Yapılan çalışma farklı yapı gruplarında oturan kullanıcıların yeşil alan kullanım özelliklerinin ve yeşil alanlardan beklentilerinin farklılık arz ettiğini göstermektedir. Yeşil alanların pasif rekreasyon, sosyal ve fiziksel aktivite olanaklarının kullanımı ve bu olanaklara ilişkin

beklentilerinin konut bölgelerinin yapı yoğunluklarına ve planlama süreçlerine göre değişim gösterdiği görülmektedir.

Plansız gelişmiş konut bölgelerinde daha çok sosyal aktivite tercihlerinin yoğun olduğu görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerde ise gibi pasif rekreasyon ve fiziksel aktivite tercihlerinin ön planda olduğu görülmektedir. Plansız gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanlar için parklarda daha çok erişilebilirlik, aktivite alanlarının önemli olduğu görülürken planlı gelişmiş konut bölgelerinde yaşayanlarda ise güvenlik ve bakımlılık gibi özelliklerin ön planda olduğu görülmektedir. İlk hipotezimizde belirtildiği gibi farklı yapı özellikleri içeren bölgelerde yaşayanların soyo-ekonomik-kültürel yapıları farklılık göstermekte buda kullanıcıların yeşil alanlardan beklentilerini farklılık göstermesine sebep olmaktadır. Yeşil alanlar tasarlanırken belirtilen bu farklılıklar göz önüne alınarak tasarlanması kullanıcı kitlesinde memnuniyet sağlar. Bu durumda kentlinin yaşam kalitesine olumlu yönde katkı sağlar.

4. Hipotezde belirtildiği gibi yaşanan çevredeki yeşil alan büyüklük ve niteliği ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yeşil alanlarla yaşam kalitesi arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır. Yapılan literatür araştırması ve çalışmalar gösteriyor ki yeşil alanlarla yaşam kalitesi arasında dolaylı bir ilişki vardır. Yaşam kalitesini bileşenlerinden olan sosyal yapı fiziksel aktivite ve sağlık konuları üzerinden yeşil alanların yaşam kalitesine olumlu yönde katkı sağladıkları söylenebilir. Bireylerin yaşadıkları çevredeki yeşil alanların çevreyi güzelleştirdiği, güvenlik düzeyini artırdığı, sağlık durumlarını iyileştirdiği, sosyal ilişkilerini güçlendirdiği gibi yeşil alanların yaşamlarına olumlu katkılar sağladığını düşünüyor olması, bireyin yaşadığı çevreden memnuniyetini artırmaktadır. Araştırmamızda yeşil alan büyüklük ve niteliği açısından karşılaştırıldığında planlı gelişmiş konut gruplarının plansız gelişmiş konut alanlarına göre daha iyi sonuçlara sahip olduğunu görmüştük. Yeşil alanca zengin bu konut gruplarında oturanlar için yaşadıkları çevredeki yeşil alanlardan memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bu konut alanlarında yaşayanlar için yeşil alanların yaşam kaliteleri için önem düzeyleri de daha olumlu yöndedir. Elde edilen veriler sonucunda yaşanan çevredeki yeşil alan büyüklük ve niteliği ile yaşam kalitesi arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu söylenilebilir.

5. Hipotezde belirtildiği gib kullanıcı kitlesi ile yeşil alan-yaşam kalitesi önem düzeyi arasında algısal farklılıklar vardır. Sosyo ekonomik yapısı yüksek konut alanlarında

yaşayanlar için yeşil alanların yaşam kaliteleri açısından önem düzeyleri yüksektir. Plansız gelişmiş konut gruplarında yeşil alanlar sosyal kaynaşmayı artırması açısından önem arz ederken plansız gelişmiş konut gruplarında yaşayanlar içinse yeşil alanlar aktivite ve dinlenme odaklı alanlar olarak görülmektedir. Plansız gelişmiş konut gruplarında oturanlar, yaşadıkları çevredeki park ve yeşil alanların buldukları ortamın güzelliğini artırdığını düşünürken güvenliklerini de tehdit ettiklerini düşünmektedir.

Araştırma alanına ilişkin elde edilen yeşil alan envanterleri ve saha çalışmasında yapılan anket araştırması sonuçları birlikte değerlendirildiğinde hipotezlerimizi destekler sonuçlar görülmektedir. Çalışma alanına ilişkin yeşil alan envanterleri ve anket çalışmasında özellikle yeşil alanlarla ilgili sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çizelgeden de anlaşıldığı üzere bölgelerdeki yeşil alan miktarı ile kişi başına düşen yeşil alan miktarı arasında ve o bölgedeki yeşil alanlara ulaşılabilirlik oranları arasında doğrusal bir ilişki görülmemektedir. Yeşil alanlardan memnuniyet durumlarında bölgedeki yeşil alan miktarı ile doğrudan ilişkili değildir. Hatta yeşil alan kullanım sıklığının yeşil alan miktarı az olan bölgelerde yoğun olduğu görülmektedir. Ayrıca yeşil alan kullanım sıklığı yüksek olan bölgelerde yaşayanların yaşadıkları çevreyi benimseme ve aidiyet hislerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Burdan yeşil alan kullanımının insanın yaşadığı çevreye olan bakışını olumlu yönde etkilediği ve yaşam kalitesini artırdığı sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak tüm bu elde edilen veriler ve değerlendirmeler sonucunda yeşil alanların yaşam kalitesine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. Yeşil alanların alansal büyüklükleri bakımından geliştirilmesinin yaşam kalitesinin artırılmasında önemli bir etken olduğu fakat tek başına yeterli olamayacağı görülmüştür. Özellikle plansız gelişmiş konut alanlarında yeşil alanların niteliklerinin geliştirilmesi ve konut çevresiyle bir bütün içerisinde ele alınarak düzenlenmesi, yeşil alanların fiziksel aktivite açısından geliştirilmesi o bölgelerde yaşayanların yaşam kalitesinin yükseltilmesi bakımından önem taşımaktadır. Yeşil alanların yaşam kalitesine sağladığı katkılar, yeşil alanların varlığıyla, yeşil alanların buldukları çevre ile kurduğu mekânsal ilişkiler aracılığıyla ve yeşil alanların sosyal ve fiziksel aktivite alanlarının sağladığı olanaklar aracılığıyla oluşmaktadır. Özellikle konut çevresindeki yeşil alanların o konut alanına sağladığı mekânsal ve sosyal katkılar yaşam kalitesinin yükseltilmesinde etkili olmaktadır.

7. KAYNAKLAR

- [1] B. Massam, *Quality of Life: Public planning and private living*, progress in planning, vol. 58, 2002, pp. 141-227.
- [2] V. Kamp, I. Leidelmeijer, K. Marsmana and G. Hollander, *Urban environmental quality and human well-being towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study*, Landscape and Urban Planning, vol. 65, 2003, pp. 5-18.
- [3] U.A Stigsdotter, *A garden at your workplace may reduce stress*, design and health, 2004, pp. 147-157.
- [4] R. Laforteza, G. Carrus Sanesi, C. Davies, *Benefits and well-being perceived by people visiting green spaces in periods of heat stress*, urban forestry and urban greening, 2009, pp. 97-108.
- [5] N. Dunnet, C. Swanwick and H. Wooley, "Improving urban parks, play areas and open spaces," M.S. thesis, Department of Landscape, University of Sheffield, Sheffield, England, 2002.
- [6] Z. Demir, "Düzce'nin yeni kentleşme sürecinde açık ve yeşil alanlara yeni fonksiyonlar kazandırılması", Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2004.
- [7] R. Keleş, "Kentleşme ve kent politikası," *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Dergisi*, Yayın No: 540, Ankara, 1984.
- [8] G. Godbey, L. Caldwell, M. Floyd and L. Payne, "Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living agenda," *American Journal of Preventive Medicine*; vol. 28, pp. 150-158, 2005.
- [9] E. Z. Budak, "Cumhuriyet döneminde antakya kenti açık ve yeşil alan sistemlerinin irdelenmesi", Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya, Türkiye, 2010.
- [10] A. C. Yıldızcı, "Kentsel yeşil alan planlaması ve istanbul örneği", Doçentlik tezi, Mimarlık Bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 1982.
- [11] M. F. Altunkasa, "Adana'nın kentsel gelişim süreci ve yeşil alanlar," Adana kent konseyi çevre çalışma grubu, Türkiye, Rap. 11, 2004.
- [12] S. Durmuş, "Açık ve yeşil alanların kullanım özellikleri; Ankara metropolü çankaya ilçesi örneği", Yüksek lisans tezi, Kamu Yönetimi Bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1997.
- [13] Ö. Serpil ve A. Polat, "Kentsel açık-yeşil alanların kent yaşamındaki yeri ve önemi," *Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri*, Konya, Türkiye, 2012.
- [14] H. Akbari, A. Rosenfeld and H. Taha, "Recent developments in heat island studies: Technical and policy," presented at 5th Int. Conf. on Controlling Summer, Heat Islands, 1990.

- [15] Z. Bulut, Ç. Deniz ve B. Kara, "Kentsel ekosistemlerde sürdürülebilirlik ve açık-yeşil alanlar," *III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi*, Artvin, Türkiye, 2010, ss. 1484-1493.
- [16] B. Albayrak, "Çorum kenti mevcut kullanım kararları ve açık yeşil alan verilerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 2006.
- [17] D. Nasuh, "Kent parklarının nitelikleri ve ankara örneğinde irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1993.
- [18] A. Değirmencioğlu, "Yeşil alan sistemi nedir?" Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Yüksek lisans Semineri, Ankara, 1995.
- [19] G. Atılğan, A.Yörük ve İ. Gülgün, "Bayındır ilçesi kamusal yeşil alanlarının yeterliliği ve geliştirilebilme olanakları üzerine bir araştırma," *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, c. 43, s.1, ss. 169-180, 2006.
- [20] H. Dirik, "Kent ağaçlarının yönetimi," *Kent ağaçlandırmaları ve istanbul sempozyumu*, İstanbul, Türkiye, no. 3, 1996, ss. 108.
- [21] N. Kart "İstanbul tarihi yarımada yeşil alanlarının tarihsel süreç içerisindeki değişimin irdelenmesi," Doktora tezi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2008.
- [22] M. E. Barış, "Kent planlaması, kent ekosistemi ve ağaçlar," *TMMOB, Peyzaj Mimarları Odası*, s. 4, ss. 156-163, 2005.
- [23] Y. Öztan, Kent parklarının nitelikleri, *Ders Notları*, Ankara, 1990.
- [24] N. Demircan, "Erzurum kentinde botanik bahçesi oluşturma kriterleri üzerine bir araştırma," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye, 2002.
- [25] A. M. Çalışkan, "3194 Sayılı imar yasası açısından kentlerimizde açık-yeşil alan sisteminin geleceği ve ankara-çankaya ilçesi örneği," Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1990.
- [26] S. Şahin ve M.E Barış, "Kentsel doku içerisinde açık ve yeşil alan standartlarını belirleyen etmenler," *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Eylül-Ekim, İstanbul Bölge Şubesi Yayını, 1998.
- [27] E. Gökyera, B.Biligili, "Bartın ili örneğinde yeşil alanların ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, s. 15, ss.140-147, 2014.
- [28] K. Aygün, "Zeytinburnu ilçesindeki parkların uygulamadan doğan sorunlar açısından irdelenmesi," Yüksek lisans tezi, Çevre Tasarımı Bölümü, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2005.
- [29] B. Bilgili, C. Çığ, A. Şahin "Van kenti kamusal yeşil alanlarının yeterliliğinin ulaşılabilirlik yönünden değerlendirilmesi," *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarım Bilimleri Dergisi*, s. 21, ss.98-103, 2011.
- [30] S. Kap, "Avrupa peyzaj sözleşmesi kapsamında yeşil alan kullanımı; istanbul boğaziçi ön görünüm bölgesi örneği," Yüksek lisans tezi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2006.

- [31] İstanbul Büyükşehir Belediyesi. “İstanbul metropoliten alan bütünü nüfus donatı dağılımının incelenmesi ve öneri donatılara ilişkin analitik etüd işi.” Şehir Planlama Müdürlüğü, İstanbul, Türkiye, Rap.11, 2006.
- [32] G. Aksoy, “İstanbul kenti yeşil alan durumunun irdelenmesi,” Doktora tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İstanbul Teknik Üniveritesi, İstanbul, Türkiye, 2001.
- [33] J. Dissart, and C. Deler, “Quality of life in the planning literature,” *Journal of Planning Literature*, vol. 15, no. 1, pp. 135-161, 2000.
- [34] E. Diener, and S. Oishi, “The nonobvious social psychology of happiness,” *Psychological Inquiry*, vol. 16, no. 4, pp.162–167, 2005.
- [35] İ. Tekeli, “Yaşam Kalitesi Göstergeleri, Türkiye için bir veri sistemi önerisi,” *Türkiye Bilimler Akademisi Raporları*, s. 6, 2003.
- [36] M. J. Sirgy, and T. Cornwell, ” How Neighborhood Features Affect Quality of Life”, *Social Indicators Research*, vol. 59, pp.79-114, 2002.
- [37] R. J. Rogerson, “Quality of life and city competitiveness,” *Urban Studies*, vol. 36, no.5-6, pp. 969-985, 1999.
- [38] C. S. Shafer, K. Lee and B. Turner, “Tale of three greenway trails: user perceptions related to quality of life,” *Landscape and Urban Planning*, vol. 49, pp. 163-178, 2000.
- [39] E. K. Koromaz, “Yaşam kalitesinin yükseltilmesinde yeşil alanların etkinliğinin ölçülmesi ve geliştirilmesine yönelik model önerisi,” Doktora Tezi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2010.
- [40] M. Pacione, “Urban environmental quality and human wellbeing-a social geographical perspective,” *Landscape and Urban Planning*, vol. 65, pp. 19–30, 2003.
- [41] R. W. Marans,” Understanding environmental quality through quality of life studies: the 2001 das and its use of subjective and objective indicators,” *Landscape and Urban Planning*, vol.65, pp.73–83, 2003.
- [42] D.Gürsel, “Modern ve post- modern dönem mekânsal yaklaşımlarının değerlendirilmesi şandigar, poundbry ve orestad örneği,” Yüksek lisans tezi, Kentsel Tasarım Bölümü, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2015.
- [43] M. Sabaz, “Kentlerde yaşam kalitesi-yeşil alan ilişkisi ve avrupa birliği aday statüsündeki Türkiye’ nin büyük kentlerinde yeşil alan varlığının durumu,” *Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, Adana, 2003.
- [44] Sancaktepe Belediyesi, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, “Sancaktepe İlçesi 1/1000 Ölçekli Sancaktepe Uygulama İmar Planı Plan Raporu,” Sancaktepe Belediyesi, Türkiye, Yayınlanmamış rapor, 2010.
- [45] İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Şehir rehberi (2016, 24 Aralık). *Uydu görüntüsü* [Online]. Erişim: <https://sehirharitasi.ibb.gov.tr/>
- [46] M. Gozel, “İstanbul’un mekânsal gelişimi içinde Sancaktepe ilçesinin gelişim süreci,” Lisans tezi, Mimarlık Fakültesi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 2012.
- [47] Türkiye İstatistik Kurumu. (2015, 22 Aralık). *Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi* [Online]. Erişim: <http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do>

- [48] A. Karadağ, “Kentsel ekoloji: kentsel çevre analizlerinde coğrafi yaklaşım,” *Ege Coğrafya Dergisi*, c.18, ss: 31-47, 2009.
- [49] K. Bakan, ve G. Konuk, “Türkiye’de Kentsel Dış Mekânların Düzenlenmesi,” *Tübitak Yapı Araştırma Enstitüsü Yayınları*, Ankara, 1987.
- [50] F. Altunkasa, “Rekreasyonel planlama organizasyonu,” *Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları*, Yardımcı ders kitapları s. 4, Adana, 1993.
- [51] J. Veitch, S. Bagley, K. Ball and J. Salmon, “Where do children usually play?” *A Qualitative Study of Parents Perceptions of Influences on Children’s Active Free Play*, Elsevier, Health-Place 12, pp. 383-393, 2006.
- [52] S. Önder, “Konya kenti açık ve yeşil alan sisteminin saptanması üzerine bir araştırma,” Doktora tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara Üniversitesi, Ankara. 1997.
- [53] G. Yılmaz, “İstanbul sancaktepe ilçesi kentsel açık yeşil alan sistemlerinin iredelenmesi,” Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2016.
- [54] N. Tetik “Turist rehberlerinin ekoturizm alanındaki yeterlilikleri: Doğu Karadeniz örneği,” Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Bölümü, Balıkesir Üniversitesi. 2012.
- [55] Tek yönlü varyans analizi. (2017, 18 Kasım). *One-way (ANOVA) nedir?* [Online]. Erişim <http://www.edufixx.com>.
- [56] R. Altunışık, R. Coşkun, S. Bayraktaroğlu ve E. Yıldırım, *Sosyal Bilimlere Araştırma Yöntemleri*, Sakarya, Türkiye, Sakarya Kitapevi, 2004.
- [57] S. Taş “Trabzon ve ekoturizm: yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma,” Yüksek lisans tezi, , Turizm işletmeciliği ve otelcilik bölümü, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 2012.

8. EKLER

8.1. EK 1: ANKET FÖYÜ

Anketin Uygulandığı yer..... Form No:..... Tarih:.... / ....
/2016

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

1-Cinsiyetiniz?	1 ☐ Erkek 2 ☐ Kadın
2-Yaşınız?	1 ☐ 18-24 2 ☐ 25-34 3 ☐ 35-44 4 ☐ 45-54 5 ☐ 55+
3-Medeni haliniz?	1 ☐ Bekar 2 ☐ Evli
4- Çocuğunuz var mı? Var ise kaç tane?	1 ☐ Yok 2 ☐ 1-2 3 ☐ 3-4 4 ☐ 5+
5- Öğrenim düzeyiniz ?	1 ☐ Okur yazar değil 2 ☐ İlkokul/ortaokul mezunu 3 ☐ Lise veya dengi okul mezunu 4 ☐ Ön lisans veya lisans mezunu 5 ☐ Lisansüstü
6- Mesleğiniz?	1 ☐ Yok 2 ☐ Memur 3 ☐ İşçi 4 ☐ Öğrenci 5 ☐ Emekli 6 ☐ Ev hanımı 7 ☐ Serbest meslek 8 ☐ Diğer.....
7- Ailenizin aylık geliri	1 ☐ Yok 2 ☐ 0-1300TL 3 ☐ 1301 -2500 TL 4 ☐ 2501-4500 TL 5 ☐ 4501- 7000 TL 6 ☐ 7000 TL üzeri
8- Kaç yıldır bu konutta oturuyorsunuz?	1 ☐ 1-2 2 ☐ 3-4 3 ☐ 5-6 4 ☐ 7+
9- Daha önce nerde oturuyordunuz?	1 ☐ Bu çevrede 2 ☐ Bu ilçede 3 ☐ Başka bir ilçede 4 ☐ İstanbul dışında
10- İstanbul'a gelmeden önce nerde yaşıyordunuz?	1 ☐ Marmara bölgesi 2 ☐ Ege bölg. 3 ☐ Akdeniz bölg. 4 ☐ Güneydoğu 5 ☐ Karadeniz 6 ☐ İç Anadolu 7 ☐ Doğu Anadolu 8 ☐ Yurt dışı
11- Oturduğunuz mahalleye hangi nedenlerle taşındınız?(en fazla 4 tercih)	1 ☐ Ev kiralının ucuzluğu 2 ☐ İş yerine yakınlığı 3 ☐ Güvenilirliği 4 ☐ Aileme yakınlığı 5 ☐ Merkezi bir yerde olması

	6 ☐ Çocuklarım için iyi okullar olması 7 ☐ Çevrede park ve yeşil alanların olması 8 ☐ Oturduğum konutun fiziksel şartlarının iyi olması
12- Hane halkı sayısı?	1 ☐ 1 2 ☐ 2 3 ☐ 3-5 4 ☐ 5-7 5 ☐ 7+
13- Oturduğunuz ev kendinizin mi?	1 ☐ Kendimin 2 ☐ Ebeveynimin 3 ☐ Kiracıyım
14- Oturduğunuz konut türü?	1 ☐ Apartman dairesi 2 ☐ Müstakil ev 3 ☐ 2-3 Katlı bahçeli ev 4 ☐ Geçici konut

ANKET FÖYÜ -SERBEST ZAMANIN BELİRLENMESİ

1- Haftanın hangi günleri izinlisiniz?	1 ☐ Hafta içi 2 ☐ Hafta sonu 3 ☐ Değişken
2 – Günde kaç saat çalışıyorsunuz?	1 ☐ 4 saat 2 ☐ 8 saat 3 ☐ 8 saat üzeri 4 ☐ Çalışmıyorum
3 – Hafta içi günde kaç saat boş zamanınız var?	1 ☐ 1 saatten az 2 ☐ 1-2 3 ☐ 3-4 4 ☐ 5-saatten fazla
4 – Hafta sonu boş zamanınız ne zaman?	1 ☐ Cumartesi öğleden sonra 2 ☐ Cumartesi Pazar tam gün 3 ☐ Sadece Pazar günü

ANKET FÖYÜ-SOSYAL İLİŞKİLER

1- Yaşadığınız çevrede görüştüğünüz kaç komşunuz arkadaşınız var?	1 ☐ 1-5 kişi 2 ☐ 6-10 kişi 3 ☐ 11-15 kişi 4 ☐ 15 kişiden fazla
2-Yaşadığınız çevrede en sık görüştüğünüz kişiyle yakınlık durumunuz nedir?	1 ☐ Akraba 2 ☐ Komşu 3 ☐ Arkadaş 4 ☐ İş arkadaşı
3-Yaşadığınız çevrede en sık görüştüğünüz kişiyi ne kadar süredir tanıyorsunuz?	1 ☐ Görüştüğüm kişi yok 2 ☐ 1 seneden az 3 ☐ 1-5 sene 4 ☐ 6-10 sene 5 ☐ 10 seneden fazla
4-Herhangi bir S.T.K ya üye misiniz?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır
5-Kamusal eylemlere katılır mısınız?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır 3 ☐ Bazen
6-Yaşadığınız çevrede olumsuz bir durumla karşılaşırsanız nasıl tepki verirsiniz?	1 ☐ Rahatsız olurum ve çevremdekilerle paylaşırım 2 ☐ Rahatsız olsam da aldırmamaya çalışırım 3 ☐ İlgilenmem

7-Farklı insanlarla rahat iletişim kurabilir misiniz?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır 3 ☐ Bazen
8-Farklı İnsanlarla daha çok hangi ortamlarda tanışırsınız?	1 ☐ Sosyal medyadan 2 ☐ İş çevresinde 3 ☐ Parklarda Kent meydanlarında 4 ☐ Sivil toplum kuruluşlarında 5 ☐ Diğer
9-Yaşadığınız çevredeki insanlarla kurduğunuz ilişkilerden hangi düzeyde memnunsunuz?	1 ☐ Memnunum 2 ☐ Ne memnunum ne değilim 3 ☐ Memnun değilim
10-Kendinizi yaşadığınız çevreye ait hissediyor musunuz?	1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır 3 ☐ Fikrim yok
11-Yaşadığınız çevredeki insanların sizin hakkınızdaki düşüncelerini ne derecede önemsersiniz?	1 ☐ Çok Önemserim 2 ☐ önemserim 3 ☐ Önemsemem. 4 ☐ Hiç önemsemem

ANKET FÖYÜ-YEŞİL ALANLAR

1. Yeşil alan aktiviteleriniz nerelerde gerçekleştiriyorsunuz?	1 ☐ Kamuya ait parklarda 2 ☐ Özel işletmeli alanlarda 3 ☐ Oturduğum site veya konutta 4 ☐ Şehir dışı ormanlık alanlarda
2. Kent yakın çevresi mesire alanlarına gidiyor musunuz?	1 ☐ Sık sık 2 ☐ Bazen 3 ☐ Nadiren 4 ☐ gitmiyorum
3. Geçtiğimiz 1 yıl içerisinde yaşadığımız çevredeki parklara hangi sıklıkla gittiniz	1 ☐ En az haftada 2 ☐ Ayda 1-3 kere 3 ☐ 6 ayda 1-3 kere 4 ☐ Yılda 1-3 kere 5 ☐ Gitmedim
Parka gitmiyorsa 4. Soru sorulacak	
4. Parkı kullanmamanızın nedeni nedir? (Öncelikli en fazla 3 tercih)	1 ☐ Yakınımda park yok 2 ☐ Düzenlemeleri beğenmiyorum 3 ☐ Güvenli değil 4 ☐ Temiz değil 5 ☐ Çok kalabalık 6 ☐ Zamanım yok 7 ☐ Ekonomik olanaksızlar 8 ☐ Hoşlanmıyorum
5. Sıklıkla gittiğini parklara genellikle kimlerle gidiyorsunuz?	1 ☐ Arkadaşlarımla 2 ☐ Komşularımla 3 ☐ Ailemle 4 ☐ Evcil hayvanımla 5 ☐ Yalnız
6. Sıklıkla gittiğiniz parklara genellikle nasıl ulaşıyorsunuz?	1 ☐ Yürüyerek 2 ☐ Özel aracım 3 ☐ Toplu taşıma ile 4 ☐ Bisikletle

7.Sıklıkla gittiğiniz parka genellikle ne kadar sürede ulaşıyorsunuz?	1 ☐ 15 dakikadan az 2 ☐ 15- 30 dk arası 3 ☐ 30-60 dk arası 4 ☐ 1 Saatten fazla
8. Parklarda şimdi sayacağım aktivitelerden hangilerini daha sıklıkla yapıyorsunuz? (Öncelikli en fazla 3 tercih)	1 ☐ Çevreyi izlemek, Oturmak, Dinlenmek 2 ☐ Tanıdıklarla buluşmak, Sohbet etmek 3 ☐ Yeni arkadaşlar edinmek 4 ☐ Mangal yakmak, Piknik yapmak 5 ☐ Çocukları oyun alanına götürmek 6 ☐ Gazete Kitap okumak 7 ☐ Yürüyüş Yapmak 8 ☐ Spor aletlerini kullanmak; Spor yapmak
9. Parklarla ilgili sayacağım özelliklerinden hangileri sizin için daha önemlidir? (Öncelikli en fazla 3 tercih)	1 ☐ Büyüklük 2 ☐ Temizlik 3 ☐ Bakımlılık 4 ☐ Ağaçlar ve Bitkiler, Doğal alanlar 5 ☐ Aktivite alanları 6 ☐ Yürüyüş Yolları 7 ☐ Spor alanları 8 ☐ Güvenlik 9 ☐ Erişilebilirlik
10- Bir parkta arzu ettiğiniz olanaklar nelerdir? (Öncelikli en fazla 3 tercih)	1 ☐ Futbol, Basketbol Voleybol sahaları 2 ☐ Tenis kortu Buz pateni 3 ☐ Sergi ve Fuar alanları 4 ☐ Çay bahçesi ve lokanta gibi tesisler 5 ☐ Bitki ve hayvanların tanıtıldığı özel bahçeler 6 ☐ Gelişmiş ve yeterli sayıda çocuk oyun alanı 7 ☐ Havuz gölet gibi su yüzeyleri 8 ☐ Mangal yakılan piknik alanları
11- Yaşadığınız çevredeki parklarda beğenmediğiniz unsurlar? (Öncelikli en fazla 3 tercih)	1 ☐ Park kalabalık ve gürültülü 2 ☐ Park bakımsız 3 ☐ Park güvensiz 4 ☐ Gıda kontrolü yok 5 ☐ Bilgi verici, yönlendirici levhalar yok 6 ☐ Çöp kutusu, bank ve aydınlatma yetersiz 7 ☐ Parktaki insanların davranışları 8 ☐ Parkın tamamen ticari amaçlı olması

ANKET FÖYÜ-YEŞİL ALANLAR VE YAŞAM KALİTESİ

1. Yaşadığınız çevredeki parkları düşündüğünüzde şimdi sayacaklarıma hangi düzeyde katılıyorsunuz?	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılmıyorum		
Evime yürüme mesafesindeki parklar yaşadığım çevreyi güzelleştiriyor	3	2	1		
Evime yürüme mesafesindeki parklar yaşadığım çevrenin güvenliğini artırıyor	3	2	1		
Yaşadığım çevredeki parklar beklentilerimi karşılıyor	3	2	1		
2. Yaşadığınız çevredeki park ve yeşil alanlardan ne düzeyde memnunsunuz?	Memnunum ☐	Ne memnun ne değilim ☐	Memnun değilim ☐		
3. Yaşadığınız çevredeki parklar ve yeşil alanlar yaşam kaliteniz için ne düzeyde önemlidir?	Çok önemli ☐	Önemli ☐	Ne önemli ne değil ☐	Önemli Değil ☐	Hiç önemli değil ☐

	C	3	58**	82**	68**	6	8*	8	8**	9	4**	10*	72	55	01	5	1	2	5**	2	6	5	7	20**	42**	98	18*	49	8	9**	15*	52**	46**					
	Sig : 3	,078	,003	,000	,000	,502	,042	,141	,080	,582	,000	,000	,275	,128	,991	,158	,989	,968	,010	,069	,915	,923	,243	,000	,000	,385	,026	,366	,209	,001	,030	,000	,000	,000	,817			
	N	357	358	355	356	355	356	355	353	354	355	353	234	337	354	355	353	353	351	352	354	354	241	354	350	351	358	353	353	355	355	356	350	356				
Meslek	P : C	-,074	-,122	-,133	-,239	-,026	-,151	-,071	-,258	-,018	-,115	-,215	-,616	-,102	-,014	-,015	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077	-,077		
	Sig : 3	,161	,018	,009	,000	,600	,004	,101	,080	,709	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
	N	357	358	355	356	355	356	355	353	354	355	353	234	337	354	355	353	353	351	352	354	354	241	354	350	351	358	353	353	355	355	356	350	356				
Aylık gelir	P : C	-,024	-,226	-,287	-,120	-,006	-,187	-,187	-,287	-,019	-,216	-,374	-,869	-,111	-,072	-,105	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107	-,107		
	Sig : 4	,648	,000	,000	,021	,906	,004	,000	,000	,705	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
	N	357	358	355	356	355	356	355	353	354	355	353	234	337	354	355	353	353	351	352	354	354	241	354	350	351	358	353	353	355	355	356	350	356				
Konutta oturma yılı	P : C	-,033	-,163	-,033	-,217	-,337	-,277	-,277	-,108	-,388	-,268	-,012	-,087	-,217	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074	-,074		
	Sig : 4	,561	,002	,100	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000		
	N	357	358	355	356	355	356	355	353	354	355	353	234	337	354	355	353	353	351	352	354	354	241	354	350	351	358	353	353	355	355	356	350	356				
Daha önce oturan yer	P : C	-,141	-,122	-,066	-,157	-,177	-,177	-,177	-,177	-,177	-,214	-,047	-,447	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047	-,047		
	Sig : 5	,031	,022	,033	,005	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006	,006		
	N	357	358	355	356	355	356	355	353	354	355	353	234	337	354	355	353	353	351	352	354	354	241	354	350	351	358	353	353	355	355	356	350	356				
İstanbulda gelmede önce	P : C	-,039	-,009	-,009	-,157	-,157	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228	-,228		
	Sig : 5	,476	,995	,004	,004	,744	,441	,649	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003		
	N	358	359	353	353	357	357	357	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355			
Mahalleye taşınma nedeni bir	P : C	-,010	-,117	-,035	-,089	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052	-,052		
	Sig : 5	,476	,995	,004	,004	,744	,441	,649	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	,003	
	N	358	359	353	353	357	357	357	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355	355			

stk	P	.2911	.2311	.0400	.0438	.0448	.1199	.1188	.0991	.0432	.0446	.0222	.1988	.3000	.1155	.0440	.0440	.0220	.1188	.1900	.1322	.0221	.1009	.1266	.1277	.1500	.0200	.0500	.1266	.0443	.1144	.0664	.0658	.0311		
	Sig	.0000	.0000	.4553	.4772	.3772	.0225	.0227	.0887	.5447	.3889	.6888	.0002	.0771	.0331	.4559	.4558	.7008	.0335	.0335	.0445	.7005	.0992	.0118	.0226	.1883	.7006	.3557	.1441	.4119	.0333	.2334	.2833	.5666		
	N	3554	3555	3555	3553	3553	3553	3553	3550	3551	3551	3553	2004	3007	3551	3551	3555	3550	3550	3557	3552	3554	2441	3550	3007	8000	3553	3553	1338	3553	3552	3553	3477	3533		
kamusale ylem	P	.1058	.0998	.1300	.0113	.1233	.0113	.0776	.0334	.0998	.0660	.0229	.1155	.0110	.0221	.0118	.0335	.0335	.1177	.2311	.0224	.0221	.0116	.0003	.0777	.0222	.0116	.0007	.0443	.0224	.1500	.1661	.1211	.0222		
	Sig	.2775	.0665	.0114	.8113	.0220	.8002	.1557	.0221	.5221	.2669	.6554	.4997	.8446	.7000	.7334	.5110	.5999	.0337	.0337	.6553	.6999	.7999	.9553	.1777	.8445	.7665	.9004	.6113	.6554	.0005	.0002	.0224	.6779		
	N	3557	3558	3557	3555	3556	3556	3556	3553	3554	3553	2224	3777	3553	3552	3553	3555	3552	3552	3558	1113	3553	4441	3553	3009	8001	3555	3557	1338	3555	3554	3555	3499	3555		
olumsuz durumate pki	P	.0581	.1899	.0881	.2544	.1995	.0995	.2111	.2786	.1786	.5992	.0002	.1266	.1119	.1233	.2006	.1368	.1445	.1881	.0225	.0447	.1227	.0220	.0115	.0779	.1001	.0667	.0779	.1001	.0667	.0117	.0117	.0822	.3477		
	Sig	.2775	.0000	.1220	.0008	.0000	.2220	.0000	.0000	.0001	.0000	.9772	.0112	.0222	.0221	.0000	.0007	.0000	.6339	.4005	.2558	.7110	.2558	.7110	.3559	.7886	.3559	.7886	.3559	.0556	.2005	.7550	.1250	.0000		
	N	3557	3558	3558	3556	3556	3556	3556	3553	3554	3554	3774	3555	3553	3553	3559	3554	3554	3552	3554	3551	8001	3556	3558	3558	3558	3558	3558	3556	3555	3556	3556	3500	3566		
iletisimk urma	P	.0998	.1899	.1663	.0110	.0119	.0447	.1117	.1001	.0338	.0336	.5333	.0998	.0000	.0009	.0221	.0225	.0222	.2992	.0886	.0883	.1677	.0223	.0446	.0559	.0004	.0229	.0665	.4117	.6003	.9441	.0338	.0998	.0003	.0177	.0788
	Sig	.0665	.0000	.0002	.8000	.8552	.1992	.3774	.0228	.4775	.3990	.0001	.0664	.9667	.8667	.6995	.6002	.1227	.1225	.0000	.6665	.4117	.6003	.9441	.6003	.9441	.6003	.9441	.6003	.9441	.6003	.9441	.6003	.9441	.6003	.9441
	N	3557	3558	3558	3556	3556	3556	3556	3553	3554	3554	3777	3555	3554	3553	3559	3554	3554	3552	3554	3551	8001	3556	3558	3558	3558	3558	3558	3556	3555	3556	3556	3500	3566		
tanisilan ortam	P	.1300	.0661	.1666	.2551	.1885	.0770	.0333	.2113	.2333	.3883	.0229	.2221	.1377	.0884	.1225	.0777	.1880	.0330	.0772	.3226	.2322	.0996	.1335	.0004	.0447	.3994	.0111	.3994	.9883	.1336	.1880	.2776	.2699	.2322	
	Sig	.0144	.1228	.0002	.0000	.1880	.5441	.0000	.0000	.0000	.0000	.5119	.0001	.0000	.1115	.0225	.4118	.0001	.5885	.2663	.0000	.0000	.3994	.0111	.3994	.9883	.1336	.1880	.2776	.2699	.2322	.0000	.0000	.0000	.0000	
	N	3555	3556	3556	3556	3556	3556	3553	3554	3554	3557	3554	3555	3553	3559	3554	3554	3554	3552	3554	3550	8001	3556	3558	3558	3558	3558	3558	3556	3555	3556	3556	3500	3566		
iliskilerd enmemni uniyet	P	.0113	.2544	.0113	.2556	.2118	.0227	.3335	.3332	.1226	.1993	.0770	.0669	.2577	.2007	.1444	.1005	.1811	.0998	.1998	.3119	.2000	.0668	.0994	.0881	.0119	.0119	.0881	.0119	.0335	.1884	.1884	.2800	.3511		
	Sig	.8113	.0000	.8000	.0000	.0000	.6007	.0000	.0000	.0118	.0003	.6880	.1997	.0000	.0007	.4335	.0001	.0770	.0002	.0000	.0000	.5444	.0774	.1338	.8228	.0006	.5117	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000		
	N	3555	3556	3556	3556	3556	3553	3554	3554	3557	3557	3554	3555	3553	3559	3554	3554	3554	3552	3554	3550	8001	3556	3558	3558	3558	3558	3556	3555	3556	3556	3500	3566			
yasanilan çevreyei diyet	P	.1223	.1997	.0110	.1885	.2881	.1225	.1116	.2002	.3335	.0225	.1332	.1001	.0009	.1226	.1447	.0667	.1566	.2223	.0224	.1447	.0220	.1447	.0666	.1106	.0227	.0227	.1113	.0880	.1887	.3339	.3577	.2966	.2411		
	Sig	.8113	.0000	.8000	.0000	.0000	.6007	.0000	.0000	.0118	.0003	.6880	.1997	.0000	.0007	.4335	.0001	.0770	.0002	.0000	.0000	.5444	.0774	.1338	.8228	.0006	.5117	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000		
	N	3555	3556	3556	3556	3556	3553	3554	3554	3557	3557	3554	3555	3553	3559	3554	3554	3554	3552	3554	3550	8001	3556	3558	3558	3558	3558	3556	3555	3556	3556	3500	3566			

			8	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	8	5		9	9	8	9	9	2	9	1	7	9	7		9	4	0	9	8	9					
parksikyo apilanaht iviteuc	P . C		,2 3 1	,1 1 8	,2 2 2	,0 7 7	,0 7 4	,2 2 3	,0 5 5	,3 3 5	,0 0 6	,0 6 5	,0 6 5	,3 9 5	,0 0 5	,3 2 4	,2 4 3	,0 1 5	,0 1 5	,0 1 5	,3 5 9	,6 3 5	1	,2 5 5	,0 7 3	,2 7 9	,1 5 8	,0 6 7	,1 6 7	,2 6 9	,1 0 4	,0 7 5	,1 4 1	,0 0 9	,1 5 1	,1 14	,12 6			
	S i g . S		,0 1 5	,2 1 4	,0 0 2	,4 1 8	,4 3 5	,0 1 8	,5 0 1	,9 4 9	,4 9 0	,0 0 3	,6 3 1	,3 0 4	,0 1 0	,0 9 9	,8 7 9	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 7	,0 7 2	,0 1 0	,0 9 6	,5 2 3	,4 6 8	,0 0 4	,2 8 4	,5 9 0	,1 3 7	,9 2 3	,1 1 1	,2 32	,18 5			
	N		1 1 1	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 1	7 8	1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 0	8 4	1 1 2	9 4	2 1	1 0 8	5 4	1 1 2	1 1 2	1 1 2	1 1 2	11 1	11 2		
parklarda onemlioz ellikbir	P . C		,0 2 4	,1 3 6	,0 8 6	,1 8 0	,1 8 0	,0 0 4	,0 0 7	,0 7 6	,1 7 8	,1 5 5	,1 7 5	,0 3 7	,4 6 3	,1 1 9	,2 0 5	,1 1 6	,1 4 8	,0 8 8	,2 5 5	1	,7 3 4	,2 2 4	,1 8 6	,1 0 5	,0 1 0	,2 3 2	,1 7 6	,0 1 6	,0 5 2	,8 4 4	,0 0 0	,3 2 6	,0 5 2	,0 7 2	,0 08*	,20 9**		
	S i g . S		,6 3 3	,0 1 0	,1 0 7	,0 0 1	,0 0 1	,6 4 4	,1 0 6	,0 0 1	,0 0 0	,0 3 0	,5 0 2	,0 4 4	,0 7 4	,0 2 5	,0 3 0	,0 0 0	,0 3 0	,1 0 5	,0 0 6	,1 1 7	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 6 6	,9 3 2	,0 0 0	,0 0 1	,8 5 4	,0 0 0	,3 2 6	,1 7 9	,0 43	,00 0				
	N		3 5 3	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 3	2 4	3 7	3 4	3 4	3 4	3 3	3 3	3 3	1 1	3 5	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 0	7 9	3 8	3 4	3 5	3 4	3 5	34 8	35 4	
parklarda onemlioz ellikiki	P . C		,0 2 1	,1 4 5	,0 8 3	,0 9 8	,0 9 8	,0 0 0	,0 2 0	,0 5 7	,1 3 2	,1 5 4	,2 1 4	,4 1 1	,0 9 3	,0 5 3	,1 1 9	,0 2 5	,0 6 3	,0 1 2	,0 7 3	,0 9 3	,0 2 3	,7 3 4	,3 6 8	,0 5 1	,0 0 6	,0 3 2	,1 0 8	,1 1 5	,0 0 2	,0 8 6	,0 4 4	,0 0 4	,0 0 4	,0 5 2	,0 93	,19 8**		
	S i g . S		,6 9 9	,0 2 9	,1 0 5	,0 8 0	,3 7 8	,6 6 8	,7 1 4	,2 9 0	,0 1 4	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 3	,0 8 2	,0 0 5	,2 4 6	,7 2 0	,6 8 1	,0 7 2	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 4 5	,9 1 6	,7 8 6	,0 4 5	,0 3 7	,9 8 2	,1 1 0	,4 1 2	,3 3 8	,0 88	,00 0				
	N		3 4 3	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 4	4 4 3	2 4	3 5	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 3	3 3	3 3	1 0	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	3 4	33 8	34 4			
parklarda onemlioz ellikuc	P . C		,0 1 6	,1 8 1	,1 6 7	,0 7 2	,1 8 7	,1 7 6	,0 0 4	,0 3 4	,0 7 4	,0 0 5	,1 1 3	,1 3 0	,3 0 0	,1 0 6	,0 2 1	,0 5 5	,0 7 7	,0 1 2	,0 7 7	,0 2 0	,2 7 9	,2 9 9	,3 6 8	,0 2 7	,1 0 0	,0 5 8	,0 3 1	,0 0 4	,1 3 0	,0 0 2	,0 8 4	,0 4 4	,1 8 4	,1 37*	,05 6			
	S i g . S		,7 9 9	,0 0 5	,0 6 9	,2 6 3	,0 6 2	,9 4 7	,0 2 8	,2 3 5	,9 4 1	,0 1 1	,0 3 8	,0 3 9	,0 0 9	,1 0 1	,7 4 6	,3 9 5	,2 3 1	,0 7 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,6 7 7	,1 4 8	,6 8 2	,6 2 7	,9 4 8	,1 9 4	,6 1 9	,0 4 9	,0 0 4	,0 35	,38 6			
	N		2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	2 4 1	23 8	24 1				
parkarzu edilenola nakbir	P . C		,0 2 3	,0 2 5	,0 2 3	,3 2 6	,0 2 9	,0 2 0	,0 2 5	,0 2 3	,0 2 3	,0 2 3	,0 2 3	,0 2 3	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,1 6 8	,21 0**
	S i g . S		,9 5 3	,6 3 9	,6 0 5	,0 0 0	,0 0 0	,2 8 2	,7 2 0	,3 0 1	,0 0 4	,0 0 1	,4 3 3	,2 3 1	,3 1 3	,0 0 3	,0 0 4	,9 3 2	,8 0 0	,0 0 3	,0 0 3	,2 0 3	,0 0 6	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 0 3	,0 01	,00 0		
	N		3 5 3	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	3 5 4	34 8	35 4		
parkarzu edilenola nakiki	P . C		,0 4 7	,0 4 6	,0 4 7	,2 2 2	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,0 2 0	,08 7	
	S i g . S		,1 7 7	,4 0 5	,4 1 7	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 00	,12 5			
	N		3 0 9	3 1 0	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	30 4	31 0			
parkarzu edilenola	P . C		,0 2	,0 1	,0 5	,0 6	,0 1	,0 0	,0 2	,0 2	,0 7	,0 5	,3 9	,5 1	,0 8	,0 2	,0 1	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,0 0	,08 7	
	S i g . S		,1 7 7	,4 0 5	,4 1 7	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 0 0	,0 00	,12 5			
	N		3 0 9	3 1 0	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	3 1 1	30 4	31 0			

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :AHMET CEMİL TEPE

Doğum Tarihi ve Yeri :12.12.1983/ Kastamonu

Yabancı Dili :İngilizce

E-posta :cemil_pm@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Doktora	Peyzaj Mimarlığı	Düzce Üniversitesi	2017
Y. Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	2010
Lisans	Peyzaj Mimarlığı	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2007
Lise	Yabancı dil ağırlıklı lise	Lüleburgaz yabancı dil ağırlıklı Süper Lisesi	2002